

**Surányi Endre Szakképző
Iskola és Kollégium**

**KERETTANTERV
KÖZOKTATÁSI TÍPUSÚ SPORTISKOLAI
OSZTÁLYOK RÉSZÉRE**

**Szakiskola
9-10. évfolyam**

Kazincbarcika, 2008. 05.26.

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETŐ	3
MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM	9
TÖRTÉNELEM ÉS TÁRSADALOMISMERET	21
ANGOL NYELV	38
NÉMET NYELV	57
MATEMATIKA	73
INFORMATIKA	84
BIOLÓGIA	92
KÉMIA	100
FIZIKA	106
FÖLDÜNK ÉS KÖRNYEZETÜNK	113
ÉNEK-ZENE-RITMUS	121
RAJZ	130
TESTNEVELÉS ÉS SPORT	133
SPORTISMERETEK	143
SPORTÁGI ISMERETEK	148
PÁLYAORIENTÁCIÓ	151
TANULÁSMÓDSZERTAN	158

BEVEZETŐ

A Nemzeti Sportstratégiával összhangban a NAT (202/2007. (VII.31.) kormányrendelet) megfogalmazza, hogy minden iskolatípus kiemelt feladata az egészséges életmódra nevelés, ezen belül a diáksport, az utánpótlás nevelés, mely alapja minden versenysportnak.

A Nemzeti Sportstratégia célul tűzte ki a középiskolai korosztály sportiskolai rendszerének, mint az utánpótlás nevelés és képzés bázisának létrehozását szakiskolában is. Ez is szerves része a közoktatási típusú sportiskoláknak, hiszen egy meghatározó középiskolai réteg kapcsolódhat így be és ezzel az általános iskola, a gimnázium, a szakközépiskola mellett a szakiskola fiataljai is egyenrangú társként vesznek részt a testnevelésben és a sportban kiemelten koncentrálva a tehetséges tanulókra.

Jelen kerettanterv a Csanádi Árpád Általános Iskola és Gimnázium általános iskolák és gimnáziumok számára elkészített közoktatási típusú sportiskolai kerettantervével összhangban olyan szakiskolák számára készült, amelyek sportiskolai osztályok indításával sportoló, élsportoló gyerekek, fiatalok nevelését, oktatását, képzését is felvállalják.

A kerettanterv biztosítja a tanuló általános képzésének és sportbeli kötelezettségeinek összehangolását korosztályi adottságokat és életkori sajátosságokat figyelembe véve. Jelen kerettanterv összhangban áll a többször módosított 17/2004. (V.20.) OM rendelet a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről, valamint egyes oktatási szabályok módosításáról rendelettel.

A kerettanterv a Nemzeti Utánpótlás-nevelési és Sportszolgáltató Intézet felkérése alapján készült.

Közoktatási típusú sportiskolai kerettanterv alapelvei:

- A szakiskolai kerettanterv figyelembe vette, hogy a 9. évfolyamon pályaorientációt és gyakorlati oktatást, a 10. évfolyamon pedig szakmai elméleti és gyakorlati alapozást kell folytatni.
- A kerettanterv minden tantárgy esetében biztosítja az átjárhatóságot, amit azt jelenti, hogy a sportban kiemelkedő tehetséges tanulók akár év közben is bekapcsolódhatnak a sportosztály munkájába, illetve az innen távozó tanuló bármely hasonló normál tantervű osztályba átvételt nyerhet.
- A délelőtti és délutáni edzésidők jelentős órát vesznek igénybe, ennek elrendezése mind az iskola, mind a tanuló számára az eddigiektől eltérő tanulásszervezési módokat is megkövetel. (Nagyon fontos szerepet kap az IKT eszközeinek használata.).
- Figyelembe véve a tanulók hozott diszpozícióit, esetenként lemaradásait a felzárkóztatást és a normál haladást elsősorban tanórai keretekben kell elvégezni.
- Hangsúlyosabban jelenik meg, hogy a 9. évfolyamon sportoló fiatal már az év elején megismeri a szakiskolai sportiskola elvárásait, követelményeit. A közismereti és a szakmai alapozás tantárgyakkal együtt elsajátítja azt a szemléletmódot, amely biztosítja azt az életvitelt, amely a rendszeres mozgás, kiemelt versenysport, és az oktatással összefüggő további alapfeladatok összehangolását jelenti.
- Fontos, hogy a tanuló ismerje önmagát, legyen tudatában a saját fizikai és szellemi képességeivel, adottságaival. Ismerje a különböző tanulási módszereket, technikákat, képes legyen kiválasztani önmaga számára a leghatékonyabb formákat.
- A pedagógus rendelkezzen mindazokkal a kompetenciákkal, amelyek a sportorientált osztályok nevelő-oktató munkájában különösen a tanulásszervezésben alkalmazhatóak.

- A kerettanterv tantárgyi struktúrája nagy hangsúlyt fektet a felzárkóztatásra, a lemorzsolódás csökkentésére, a tanulók motiválására, a különböző kompetenciák és alapkészségek fejlesztésére, valamint a különböző felkészültségű tanulók általános műveltségének megszilárdítására. A pedagógiai célok a szakiskolában magukba foglalják az alapismeretek hiánypótlását, a szakmatanulás elkezdéséhez szükséges kompetenciák fejlesztését, az élethosszig tartó tanulás megalapozását. A szakiskolai tanulók személyiségfejlesztésének meghatározó eszköze a sporttal kapcsolatos fejlesztő pedagógiai környezet megteremtése amely arra a tanulói tevékenységre épít, amelyben a fiatal tehetséges. Ez a környezet biztos lehetőséget teremt a folyamatos siker eléréséhez.

A közoktatási típusú sportiskola kiemelt fejlesztési feladatai:

A Szakiskolai Fejlesztési Program modernizációs programja során létrejött a szakiskolai tanulók adottságaira, speciális igényre vonatkozó, kompetenciafejlesztést kiemelt célként kitűző központi kerettanterv. Ezt szükségesnek tartjuk előre bocsátani, hisz a tantervkészítők valamennyi tantárgy esetében erre alapoztak és összhangba hozták a közoktatási típusú sportiskola meghatározott követelményrendszerével.

Megjegyezzük, hogy minden tantárgy programjában ezt figyelembe vettük és megfelelő súllyal szerepeltetjük akár csak az esélyegyenlőség megvalósulásának elvét.

A különböző műveltségterületek ill. valamennyi tantárgy tantervében a lehetőségek mértékéig szerepel a testi- és lelki egészség fejlesztésének célkitűzése, szempontjai és feladatai. A műveltségi területeket megjelenítő tantárgyak esetében ezek a fejlesztési feladatok kiemelt hangsúlyt kaptak.

Összegzésképpen a kerettanterv alapvető értéként kezeli a tudáselemek sporton keresztül történő közvetítését, akár csak a kulcskompetenciák elsajátítását és azok gyakorlati alkalmazását.

Az értékelés alapelvei

Az intézmények pedagógiai programjában elfogadott és bevált értékelési eljárások a helyi módszerekkel összhangban természetes módon alkalmazhatók a sportiskolai kerettanterv szerint folyó nevelés-oktatás során is. Következésképpen a hagyományos tantárgyi sajátosságok figyelembevételével végzett értékelések ki kell, hogy egészüljenek az értékelés formatív (fejlesztő, bátorító) funkciókkal és a sportoló életmódhoz igazodó egyéb segítő pedagógiai értékelésekkel.

Szorgalmazzuk, hogy az önértékelésre való nevelés eszközei ezen iskolatípusban nagyobb hangsúlyt kapjanak, hisz ezáltal nő a motiváltságuk és hiteles önértékelés alapját adják az akadályok megismerésén túl azok leküzdésében és a szükséges áldozatvállalásban.

A tanulók ellenőrzésének és értékelésének a módszerei előtérbe kell, hogy helyezték a NAT által is megfogalmazott kompetenciákat, azt a tudást és műveltséget, amelynek kialakulása és folyamatos fejlesztése alapvető feltétele annak, hogy a tanulók rendelkezzenek a különböző szakmák elsajátításához szükséges alapvető kompetenciákkal.

Az értékelés legyen folyamatos és széleskörű, valamint tevékenységcentrikus. A hagyományos ötfokú skálán történő értékelés mellett alkalmazzuk a szöveges értékelés formáit, értékeljük projektmunkáikat, véleményeiket, a könyvtári és digitális tudásbázisból végzett kutatómunkáikat is.

A tantárgy specifikusságától függően ajánlott a tanulók produktumairól portfóliót vezetni, melyből fejlődése folyamatosan nyomonkövethető.

A kerettanterv felépítése

A sportorientációs kerettanterv specialitása természetesen az is, hogy a testnevelés és sportra használható órakereteket kiegészíti a délelőtti és délutáni szervezett formában történő sportfoglalkozás.

A kerettanterv struktúrájában kapcsolódik a szakiskolákra kidolgozott kerettantervekhez. Mint ahogy eddig is jeleztük a sportiskolai kerettanterv a szakiskolákra kifejlesztett képességfejlesztésre és kompetenciafejlesztésre jelentős mértékben irányul.

Természetesen ez összhangban van a NAT-ban megfogalmazott műveltségi területek elvárásaival, melyet a hagyományos tantárgyi keretekben rendeztünk el, amelyen belül évfolyamként tartalmaz ajánlást a nevelés oktatás céljára, a témakörök, modulok tartalmára, ajánlott óraszámokra, a témákon belül fejlesztési feladatokra, ajánlott tevékenységekre, a továbbhaladás feltételeire, az értékelés alapelveire, ajánlott tankönyvre és segédeszközökre.

Szakiskola 9. és 10. évfolyamának kötelező tanórai foglalkozásainak időkerete 27,5 óra/hét (1993. évi LXXIX törvény 52§ (3)), melyben 9. évfolyamon 4 óra gyakorlati oktatás, 10. évfolyamon 6 óra szakmai alapozó oktatás is folyik, ezért a NAT műveltségterületeire 9.évfolyamon 23,5 órát 10. évfolyamon 21,5 órát határoz meg a kerettanterv. Következésképpen a műveltségterületek belső arányai a NAT arányainak megfelelnek, hangsúlyozni kívánjuk ennek meg kell felelni az órakeret struktúra összeállításánál.

A művészetek műveltségterületen belül a rajz tantárgy kerettanterve a Csanádi Árpád Általános Iskola és Gimnázium által készített kerettanterv.

A NAT műveltségterületei ennek megfelelően az alábbi százalékos arányban jelenik meg a kerettantervben:

Műveltségi terület		9. évfolyam	10. évfolyam
Testnevelés és sport	NAT ajánlás	9-15	9-15
	Sportiskolai kerettanterv	12,7	13,9
Magyar nyelv és irodalom	NAT ajánlás	10-15	10-15
	Sportiskolai kerettanterv	10,6	11,6
Élő idegen nyelv	NAT ajánlás	12-20	12-20
	Sportiskolai kerettanterv	12,7	13,9
Matematika	NAT ajánlás	10-15	10-15
	Sportiskolai kerettanterv	12,7	13,9
Ember és társadalom	NAT ajánlás	10-15	10-15
	Sportiskolai kerettanterv	8,5	9,3
Ember a természetben	NAT ajánlás	15-20	15-20
	Sportiskolai kerettanterv	12,7	13,9
Földünk és környezetünk	NAT ajánlás	4-8	4-8
	Sportiskolai kerettanterv	4,2	4,6
Művészetek	NAT ajánlás	9-15	9-15
	Sportiskolai kerettanterv	6,3	6,9
Informatika	NAT ajánlás	6-10	6-10
	Sportiskolai kerettanterv	8,5	9,3
Életvitel és gyak.ism.	NAT ajánlás	5-10	5-10
	Sportiskolai kerettanterv	10,6	2,3

Megjegyzés:

- A helyi tanterv kialakításakor a szabadon tervezhető időkeret terhére bővíthető a kerettantervben szereplő tantárgyak időkerete a helyi hagyományok és specialitások figyelembevételével.
- Törvényi és egyéb szabályozók alapján a szabadon tervezhető időkeret felhasználható még felzárkóztatásra, tehetséggondozásra.

A közoktatási típusú szakiskolai kerettanterv tantárgyi rendszere és ajánlott heti óraszámai szakiskolák 9. és 10. évfolyama számára.

Tantárgy	9. évfolyam	10. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	2,5	2,5
Történelem és társadalom ismeret	2	2
Idegen nyelv	3	3
Matematika	3	3
Informatika	2	2
Biológia	1	1
Fizika	1	1
Kémia	1	1
Földünk és környezetünk	1	1
Ének-zene-ritmus	1	1
Rajz	0,5	0,5
Testnevelés és sport	2	2
Sportismeretek	1	-
Sportági ismeretek	-	1
Pályaorientáció	1	-
Tanulásmódszertan	1	-
Osztályfőnöki	0,5	0,5
Gyakorlati oktatás	4	-
Szakmai alapozó képzés	-	6
Összes kötelező óra	27,5	27,5
Szabandon tervezhető óra	4	4

A tanulók heti sportterhelését a tanítási órákon kívül a délelőtti edzések – heti 4 óra – és a délutáni sportági edzések – heti 12 óra – jelentik.

További ajánlások a közoktatási típusú sportiskolai kerettanterv helyi tantervvé történő adaptálásához.

Az eddigiek során hangsúlyoztuk, hogy a kerettanterv megkülönböztetett figyelmet fordít a rendkívül nagy differenciáltságot mutató szakiskolába belépő tanulók személyiségfejlesztésére, a hiánypótlásra, a szakmatanulásra való felkészítésre, a munkaerőpiaci elvárásokra, a kompetenciák fejlesztésére.

Az óratervben szereplő szabad órakeret felhasználását a sportban felvállalt feladatok minél jobb teljesülése mellett a helyi elvárásokra és a különböző tantárgyak tanterveiben megjelenő fejlesztési lehetőségek megvalósítására ajánljuk felhasználni.

Újként jelenik meg a két sportelméleti tantárgy. Fontosnak tartjuk, hogy nagy hangsúlyt fektessünk ezen sportelméleti tantárgyakra, mert a sportversenyeken a megfelelő fizikai erőnlét mellett alkalmazható elméleti és technikai tudással is rendelkeznie kell a sportolónak.

Mindenképpen szorgalmazzuk a tanulók heti sportterhelését a tanítási órákon kívül a délelőtti és a délutáni sportfoglalkozások tervezésével.

Az eddigi ajánlásokkal és célkitűzésekkel összhangban az órakeretnek, a tanulók terhelésének és felkészítésének biztosítani kell a bármilyen irányú átjárhatóságot más középiskolában.

Kazincbarcika, 2008.

Vattay József

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

Célok és feladatok

Ez a tanterv olyan szakiskolások számára készült, akik rendszeresen sportolnak, ebből következően sokszor vannak távol az iskolától versenyek, edzőtáborok vagy egyéb kötelezettségeik miatt. Ezért a tanulói tevékenységek összeállításánál, illetőleg az ellenőrzés, értékelés módjainak meghatározásánál igyekszik a tanterv rugalmas kereteket meghatározni. Ezeknek a szakiskolai osztályoknak speciális a helyzetük, mert az egy osztályba járó tanulók eltérő időtartamot töltenek a tanórákon, ennek ellenére valamennyien meg kell feleljenek egy egységes követelményszintnek. A sportban elért sikerek mellett kiemelten fontos feladat, hogy a tanulók iskolai sikerélményhez is jussanak, és erősödjön az önbizalmuk.

Az oktatásba be kell vonni korunk informatikai „forradalmának” technikai és kommunikációs eszközeit, melyek használata természetes a fiatalok számára. Így szívesebben és eredményesebben vesznek részt a tanulási folyamatban: a tananyag elsajátításában, valamint a számonkérésben.

Építeni kell a fiatalok által ismert és preferált tömegkultúra elemeire, hiszen hétköznapi kommunikációjukban számukra ezek jelentik a mintát. Képesé kell őket tenni arra, hogy az értékes és az értéktelen között különbséget tudjanak tenni.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy fő feladata azonban a magaskultúra — a szépirodalom, azon belül is a nemzeti irodalom — értékeinek megismertetése, illetve a megismerés iránti igény felkeltése.

Ám az irodalom tanítása nem öncélú tevékenység. Ez az a tárgy, amely a leginkább alkalmas arra, hogy a tanulók az irodalmi művek megbeszélése során empatikusan átéljenek különböző élethelyzeteket, s ennek révén önismeretük is fejlődjön. A realisabb énkép segítheti őket abban, hogy a mind bonyolultabbá váló világunkban eligazodhassanak. Nem mondhatunk le arról a célunkról sem, hogy az olvasás beépüljön a szabadidős tevékenységek közé. Az olvasmányok kiválasztásának legfőbb szempontja az előbb említett célok megvalósítása, természetesen az életkori sajátosságok figyelembevételével.

A nyelvtan tanítása során is a leghelyesebb a fiatalok kommunikációjából kiindulni. Fel kell kelteni az igényüket arra, hogy fejlesszék szóbeli és írásbeli kommunikációs képességeiket. Célunk az kell legyen, hogy a hétköznapi élethelyzetekben képesek legyenek magán- és hivatalos szövegek megértésére és ilyen szövegek alkotására. Ismerjék fel, hogy a jó kommunikációs képességek hiányában hátrányba kerülhetnek a munkaerőpiacon.

A leíró nyelvi alapismeretek elsajátítása fontos feltétele a szövegértési és szövegalkotási kompetencia fejlesztésének.

A tánc és dráma tantervi modul nem az elméleti ismeretek tanítását helyezi a középpontba, hanem a drámajáték eszközeinek és a különböző színházi nyelvek elemeinek felhasználását a tanulók tevékenységén keresztül.

A tánc és dráma modul tevékenységközpontú. A gyakorlatokat követő elemző beszélgetések a fogalmi ismeretek bővítésével járnak, de nem valósulhatnak meg anélkül, hogy a tanulók megszerzett tudásukat, alakulóban lévő véleményüket, felvetődő kérdéseiket cselekvésbe ne emelnék.

A tevékenység során minden esetben együtt jelenik meg a játék és a munka. Ez biztosítja, hogy bár a különböző területeken folyó művészeti tevékenységet szigorú szakmai folyamatok vezérlik, az órákon való részvétel a tanulók számára minden esetben örömet és szellemi izgalmat jelentsen.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy kerettantervének megírásakor azt tartottuk szem előtt, hogy a szakiskola 9-10. évfolyamának elvégzése után a szakképző évfolyamokra olyan fiatalok kerüljenek, akik megfelelő képességekkel és készségekkel rendelkeznek ahhoz, hogy elsajátítsák a választott szakma alapjait. Fontosnak tartjuk azt is, hogy a tanulók a világban jól eligazodó, hatékony és igényes nyelvi kultúrával rendelkező emberekké váljanak. Ez teszi lehetővé számukra az élethosszig tartó tanulást. Mindezek összhangban vannak a NAT követelményeivel, hiszen a tantervben hangsúlyosan jelennek meg a kulcskompetenciák (anyanyelvi kommunikáció; a hatékony, önálló tanulás; az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség); valamint a kiemelt fejlesztési feladatok (énkép és önismeret, hon- és népismeret, európai azonosságtudat – egyetemes kultúra, a tanulás tanítása, felkészülés a felnőttélet szerepeire).

A fejlesztési feladatok szerkezete

1. Beszédkészség, szóbeli szövegek alkotása és megértése
2. Olvasás, írott szöveg megértése
3. Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás
4. A tanulási képesség fejlesztése
5. Ismeretek az anyanyelvről
6. Ismeretek az irodalomról
7. Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történelmi érzék fejlesztése

9. ÉVFOLYAM

Az éves óraszám: 92,5 óra (irodalom és nyelvtan együtt)

A heti óraszám: 2,5 óra

Az éves órakeret felosztása:

Irodalom

Témakörök	Óraszám
I. Csináljunk újságot hozott anyagból!	8
II. Indítékok és következmények	6
III. Sikerek, kudarcok, életutak – történetek a képernyőn, az életben és az irodalomban	7
IV. Kedvencek, különcök és kedvtelések	7
V. Beilleszkedés és kívülmaradás	6
VI. Nevetés és irodalom	5
VII. Klasszikusok filmen	6
VIII. Dráma és tánc	18,5

Témakör	Tananyag	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
I. Csináljunk újságot hozott anyagból!	Szövegek témájának és műfajának azonosítása: riport, interjú, tudósítás, hír, képriport. Kép és szöveg, illetve szövegrész tematikus összekapcsolása.	Újság készítése csoportmunkában hozott, illetve önállóan készített anyagból. <u>Szövegértés:</u> a gyűjtött cikkek értelmezése, adott szempontok szerinti csoportosítása. <u>Szövegalkotás:</u> képaláírások, fiktív vagy valós riport, interjú készítése egy sportolóval. <u>Anyanyelvi ismeretek:</u> a sportnyelv jellemzőinek felismerése és alkalmazása.
II. Indítékok és következmények	Okok és okozatok	Egyéni tanulói beszámoló, frontális

	<p>Szabadon választható irodalmi művek és műrészletek: a Biblia ószövetségi történetei (pl. Káin és Ábel, József története, stb.), Csehov: A gonosztevő, Móricz Zsigmond: Judith és Eszter, Sánta Ferenc: Sokan voltunk, Csáth Géza: A kis Emma stb.; ismeretterjesztő szövegekben, a diák által hozott történetekben, televíziós fikciókban.</p>	<p>osztálymunka, részfeladatok csoportmunkában. <u>Olvasás:</u> egy-egy részlet hangos felolvasása. <u>Szövegértés:</u> a cselekményelemek sorrendjének megállapítása, az okok és a kauzalitás felismerése. <u>Beszédképesség:</u> érvek és ellenérvek megfogalmazása. <u>Erkölcsei érzék és ítélőképesség:</u> az érvek kifejtése, ütköztetése.</p>
<p>III. Sikerek, kudarcok, életutak – történetek a képernyőn, az életben és az irodalomban</p>	<p>A népszerű tévésorozatok (pl. Jóban Rosszban, Barátok közt stb.) Emberek és szereplőtípusok. Hétköznapi konfliktusok a tévéfilmekben (pl. Átlagemberek) és az irodalomban (pl. Egressy Zoltán: 4x100) Regény és teleregény.</p>	<p>Megadott szempontok alapján előzetes adatgyűjtés egyéni munkában. (pl. A tanuló kedvenc sportolójának életútja.) Az adatok feldolgozása frontális munkában. <u>Esztétikai érzék:</u> a népszerű tévésorozatok hatása a divatra. <u>Anyanyelvi ismeretek:</u> a művelt köznyelv és a csoportnyelvek különbségeinek megfigyelése. <u>Erkölcsei érzék, ítélőképesség:</u> mintakövetés és elutasítás.</p>
<p>IV. Kedvencek, különcök és kedvtelések</p>	<p>Kedvenc hírességek, állatkedvencek, sportok, hobbi, zene, film, színház, sztárok. Hősök és különcök, régi és mai időtöltések a bulvársajtóban, az irodalomban, a típusalkotás (pl. Mikszáth Kálmán: Gavallérok, Az a fekete folt; Tar Sándor: Őszikék; Hajnóczy Péter: Ki a macska?)és a digitális kultúrában.(blogok, weblapok). Epikus közlésmódok: leírás, elbeszélés, párbeszéd, monológ. A narrátor.</p>	<p>Előzetes feladat: a hős és a különc fogalmának különbsége hétköznapi példákkal illusztrálva. Az irodalmi művek feldolgozása során a szereplők jellemzésénél a hozott példák analógiaként való felhasználása. Az olvasott irodalmi mű narrációjának vagy közlésmódjának megváltoztatása házi feladatként. <u>Irodalmi ismeretek:</u> epikus közlésmódok és funkciójuk felismerése.</p>
<p>V. Beilleszkedés és kivülmaradás</p>	<p>Iskolai történetek novellában, filmben és regényben (Szabó Magda – Zsurzcs Éva: Abigél; Molnár Ferenc – Fábri Zoltán: A Pál utcai fiúk; Golding:- Peter Brook: A legyek ura). A film és az irodalom nyelvének különbségei. Versek a magányról.(Ady Endre: Góg és Magóg ; Babits Mihály: Húnyt szemmel...).</p>	<p>A film közös megtekintése. Adott megfigyelési szempontok alapján. A szituációk értelmezése, ítéletalkotás a szereplők viselkedéséről, motivációjáról. Az irodalmi mű és a filmadaptáció nyelvének összehasonlítása: egy kiválasztott jelenet forgatókönyvének elkészítése csoportmunkában. <u>Esztétikai érzék, lényegkiemelés és a logikus gondolkodás fejlesztése</u></p>
<p>VI. Nevetés és irodalom</p>	<p>Humoros, szatirikus, ironikus prózai és verses szövegek, drámai jelenetek az irodalmi művekben (Karinthy Frigyes: Így írtok ti!, Tegezés; Örkény István: A végzet stb.) és filmekben (Mihályfy Sándor: Indul a bakterház; Garas Dezső: Legényanya). A humor, az irónia, a groteszk, a paródia és az abszurd fogalma.</p>	<p>Frontális osztálymunka: a választott irodalmi műben a humor fajtájának felismerése. Erkölcsei érzék: az irónia vagy paródia és a sértés vagy megbántás elkülönítése. Anyanyelvi ismeretek: a szókincsben, nyelvi szerkezetekben rejlő humor felismerése.</p>

<p>VII. Klasszikusok filmen</p>	<p>Rész és egész, film és irodalom – a történetmondás hasonló és eltérő elemei. (Szigligeti Ede – Makk Károly: Liliomfi; Shakespeare – Zefirelli: Romeo és Júlia; Egressy Zoltán – Lukáts Andor: Portugál). A színház és a film formanyelvének különbségei. A film/színadarab alkotói: pl. rendező, dramaturg, díszlettervező, operatőr stb.</p>	<p>Csoportmunka: befogadói magatartások különbségeinek felismerése. A film és az irodalom, a rész és az egész különbségeinek felismerése. Egy-egy részlet kinagyítása. Melyik miben ad többet? Beszédkészség: a csoportmunka eredményének ismertetése, vélemények ütköztetése.</p>
<p>VIII. Dráma és tánc</p>	<p>Drámai konvenciók csoportosítása, egymásra építése. A történeti műfajok és napjaink színházi műfajai (tragédia, komédia, színmű, tragikomédia stb.). Részletek Szophoklész Antigonéjából, Shakespeare Romeo és Júliájából, Moliere Tartuffejéből, Vörösmarty Csongor és Tündéjéből, Csehov vagy Ibsen egy-egy művéből, Egressy Zoltán Portugáljából. Színházi, dramaturgiai alapfogalmak: a fókusz, kontraszt, szimbólum, drámaszerkezet.</p>	<p>Történetszerkesztés és -megjelenítés a különböző színházi és drámai konvenciók alkalmazásával. A színházi műfajok és stílusok tanulmányozása a másik oszlopban felsorolt művek segítségével! Az egyes színházi stílusok jellemző jegyeinek felismerése. Különböző színházi irányzatokhoz tartozó színházi előadások egy-egy részletének megtekintése, a látottak elemzése. Történetszerkesztés és -megjelenítés különböző színházi, drámai, illetve tánc- és mozgásszínházi formák alkalmazásával. Improvizáció a megismert kifejezési formák felhasználásával. Valamely tanult mű részletének dramatizálása és előadása. A drámai művekben lévő és a hétköznapi életben megjelenő konfliktusok hasonlóságai és különbségei. A tanult fogalmak alkalmazása a dramatizáláskor és az elemző megbeszélés folyamán. Beszédkészség: a színházi előadások főbb jellegzetességeinek megfogalmazása. Érvek és ellenérvek hatásos kifejtése. Történeti érzék: a drámatörténeti korszakok összehasonlítása és a színház funkcióinak változásai.</p>

Nyelvtan

Témakörök	Óraszám
I. Kétszemélyes és kisközösségi kommunikáció	7
II. Beszéd és beszédértés	4
III. Írás	6
IV. Szövegelemzés és szövegalkotás	7
V. Olvasás	5

Témakör	Tananyag	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
I. Kétszemélyes és kisközösségi kommunikáció	Kommunikációs helyzetek; a beszélő és a hallgató szerepe. A nyelvi és a nem nyelvi kifejezőeszközök (pl. gesztus, mimika, testtartás stb.). Mindennapi szövegek: a bemutatkozás és a bemutatás, a névjegy, a meghívó és a meghívás, a köszönés és a megszólítás, a köszöntés. A beszélgetés illemtana.	Situációs gyakorlatok: némajáték, majd a gesztusnyelv közös értelmezése. Meghívó készítése (esküvő, ballagás stb.) csoportmunkában, névjegykészítés házi feladatként. Situációs gyakorlatok: a köszönés, a bemutatkozás gyakoroltatása. <u>Beszédképesség:</u> a helyes nyelvi magatartás alkalmazása kisközösségi kommunikációs helyzetben <u>Szövegalkotás:</u> a mindennapi társasági élet jellemző műfajainak megismerése, SMS, e-mail küldése, chat.
II. Beszéd és beszédértés	A beszéd dallama, a hangsúlyozás, a beszédtempó, a hangerő, a beszédszünet. A kifejező beszéd és a felolvasás. A kiejtési hibák és a beszédhibák javítása. Beszédművek meghallgatása, beszámolás a hallottakról.	Egy tanult mű hangos felolvasása, majd meghallgatása hangoskönyvből. A két előadásmód különbségeinek felfedeztetése. A tanulók ejtőhibáinak felismeretése, a rossz beidegződések kiküszöbölése. <u>Beszédképesség:</u> artikulációs gyakorlatok, nyelvtörő mondókák, ritmikus szövegek (rap)
III. Írás	A beszéd és az írás. Érdekességek az írás történetéről és a különféle írásrendszerekről. A magyar írásrendszer főbb sajátosságai (hangjelölő és betűíró), a helyesírás szabályozása. Az íráskép mint nem verbális kommunikáció: a tagolt és rendezett íráskép. A helyesírási szabályzat (AkH.), a helyesírási szótárak. Az alapvető helyesírási szabályok megtartása (a mondatkezdés és -zárás, a szavak különírása, a szavakban a betűk pontos és helyes sorrendű leírása). A kiejtés, a szóelemzés, a hagyomány és az egyszerűsítés elve szerinti írás alapesetei. A szótani ismeretek rendszerezése és bővítése.	Tollbamondás és a leírtak javítása páros munkában. Tanulói kisbeszámolók előzetes felkészülés alapján különböző írásrendszerekről (pl. a székely rovásírás, az egyiptomi hieroglifák stb.). Anyaggyűjtés az internetről. A helyesírási szótár használatának tudnivalói; gyakorlatok, a helyesírási szoftver ismerete. Szófajtani és szóelemzési gyakorlatok frontális majd egyéni munkafORMÁBAN. <u>Tanulási képesség:</u> a kézikönyvek és keresőprogramok használata. <u>Ismeretek a nyelvről:</u> a helyesírási alapelvek felismertetése, alkalmazása az írás során, az alapszófajok, a viszonszóok és a mondatszók felismerésének gyakorlása. A szóelemek elkülönítésének gyakorlása.
IV. Szövegelemzés és szövegalkotás	A megbeszélés és a vita. Az elbeszélés, a leírás, a jellemzés és a magánlevél. Szövegszerkesztési ismertek: a téma megjelölése, anyaggyűjtés, az elrendezés, a kidolgozás, a címadás. A memorizálás és az előadás; a vázlatkészítés. A szövegértésben és a szövegelemzésben meghatározó jelentőségű szófaji, alaktani és mondattani ismeretek ismétlése,	A disputa gyakoroltatása. Felkészülés egy adott témában csoportmunkában. Érvelés egy álláspont mellett, illetve ellen. Pl. a dopping használata a sportban. Néhány tanult epikai mű műfajának/közlésmódjának vizsgálata (az elbeszélés, a leírás és a jellemzés sajátosságainak felismerése). Önálló szöveg írása megadott témá-

	kibővítése.	ban (pl. az olimpiák története, a kedvenc sportolóm életútja stb.) adott műfajban (pl. elbeszélés, jellemzés, magánlevél stb.). A kiselőadás műfaji jellemzőinek megismerése. A szöveg főbb szerkezeti elemeinek, tematikus vázlatának megírása csoportmunkában (a szöveg megalkotásának lépései: témamegjelölés, címadás, kidolgozás – órai munka keretében; anyaggyűjtés, memorizálás otthon). A szöveg előadása a tanórán. <u>Beszédképesség:</u> az önállóan alkotott szöveg hatásos előadása. <u>Szóbeli szövegalkotás:</u> adott témájú és műfajú szöveg megalkotása és memorizálása. <u>Tanulási képesség:</u> anyaggyűjtés megadott témában, vázlatkészítés, majd a vázlat szöveggé bővítése.
V. Olvasás	Olvasástechnikai gyakorlatok (a pontos és a szintagmákat egyben tartó olvasás kialakítása, szintre hozás). A szó szerinti, az értelmező (interpretáló), a kritikai és a kreatív olvasás fejlesztése.	A tanult szépirodalmi és egyéb szövegek hangos felolvasása, az olvasottak közös értelmezése és értékelése. Az értékelés szempontja lehet például a szöveg igazságtartalma, a leírt gondolatok erkölcsi tartalma, a téma időszerűsége, a valóság és a fikció aránya, a szereplők cselekedeteinek lélektani hitelessége stb. A tanult művek részleteinek dramatizálása, egy irodalmi mű befejezésének megváltoztatása, variációk a befejezésre. Illusztráció készítése tanult szépirodalmi műhöz csoportmunkában, folyamatos tanári segítséggel. <u>Olvasás:</u> az értelmező, a kritikai és a kreatív olvasás gyakoroltatása.

A továbbhaladás feltételei

A tanuló

- tudjon az irodalmi művekkel kapcsolatos elemi szövegeket alkotni szóban és írásban; ügyelve a közlés világosságára és szabatoságára, valamint a rendezett írásra és az elfogadható helyesírássra;
- ismerje fel és tudja a nevét a lírai formanyelv stíluseszközeinek;
- legyen képes az olvasott művekben megjelenített emberi problémák bemutatására, önálló véleményalkotásra;
- tudjon áttekinthető szerkezetű, elfogadható írásképű és helyesírással fogalmazást készíteni;
- legyen képes kiselőadást, szóbeli feleletet tagoltan, érthetően előadni;
- tartsa meg a mindennapi kétszemélyes és kisközösségi kommunikációs normáit;
- ismerje a tömegkommunikáció néhány jellemző műfaját (riport, interjú, tudósítás, hír);
- alkalmazza az összetett drámai konvenciókat a csoportos improvizációkban;

- ismerje és ismerje fel a legfontosabb színházi műfajokat (tragédia, komédia, színmű, tragikomédia stb.);
- ismerje a legfontosabb színházi és drámai fogalmakat (a fókusz, kontraszt, szimbólum, drámaszerkezet)!

10. ÉVFOLYAM

Az éves óraszám: 92,5 óra (Irodalom és nyelvtan együtt)

A heti óraszám: 2,5 óra

Az éves órakeret felosztása:

Irodalom

Témakörök	Óraszám
I. A meggyőzés művészete	5
II. Szerelem	6
III. Konfliktusok	7
IV. Örökségünk	6
V. Az emberek titkai	5
VI. Erőszak és kiszolgáltatottság	7
VII. Mire jó az irodalom?	5
VIII. Dráma és tánc	18,5

Témakör	Tananyag	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
I. A meggyőzés művészete	Meggyőzés, rábeszélés reklámokban, publicisztikában és a szépirodalomban. (pl. Csehov: A dohányzás ártalmasságáról, Kölcsey Ferenc: Parainesis Kölcsey Kálmánhoz stb.)	Tévéreklámok és spamok vizsgálata, hatásmechanizmusainak megfigyelése, a manipulációs szándék felismerése. (pl. egy cég egymásra épülő reklámjai: lelkes Emese, a Raiffeisen Bank családja stb.). Egy közösen olvasott műről egy újságban megjelent kritika vizsgálata a hatáskeltés szempontjából. A meggyőzés eszközeinek megfigyelése egy szépirodalmi műben.
II. Szerelem	Szerelmes versek a klasszikus és a modern magyar költészetből. (pl. Petőfi Sándor: A négyökrös szekér, Juhász Gyula: Anna örök, Radnóti Miklós: Tétova óda, Varró Dániel Szívdesszert, Karafiáth Orsolya: Café X című kötetének néhány verse stb.) Vágy és valóság, harmónia és diszharmónia. A versben mondás többlete – avagy amit a formák fejeznek ki. A lírai műnem sajátosságai. A versritmus jelentősége. A verses forma. A legismertebb lírai műfajok: dal, óda, elégia, epigramma.	A költői nyelv és a kompozíció sajátos művészi hatásának felismerése. Variációk egy témára: a szerelem sokszínűségének kifejezési lehetőségei. Irodalmi ismeretek: a lírai műnem és a verses forma sajátosságainak felismerése, a főbb lírai műfajok megismerése. <u>Eszztétikai érzék:</u> a költői nyelv lehetőségeinek megfigyelése az érzelmek kifejezésében. A tartalom és a forma egymást meghatározó szerepének felismertetése. <u>Történeti érzék:</u> a különböző korok „szerelemetikájának” összehasonlítása. <u>Olvasási készség:</u> a kifejező felolvasás gyakoroltatása.

<p>III. Konfliktusok</p>	<p>Köznapi konfliktusok megjelenítése és elemzése, feloldásuk módjai, a kezdeményezés lehetőségei. (Pl. konfliktusok egy sportcsapatban, a családon belül – testvérek között, az iskolában.) A drámai konfliktusok, antagonisztikus ellentétek a szereplők között. (Pl. Spiró György: Prah, Katona József: Bánk bán – részlet, Móricz Zsigmond: A kondás legszennesebb inge, Rákosy Gergely: Mennyből az oroszlán – részlet stb.).</p>	<p>Improvizáció csoportokban, egy drámai vagy egy hétköznapi konfliktus előadása, a megoldási lehetőségek számbavétele. Egy internetes fórumon egy vita néhány napig való követése és értékelő megbeszélése; a szólás-szabadság határai. <u>Irodalmi ismeretek:</u> a drámai konfliktus fogalmának bővítése.</p>
<p>IV. Örökségünk</p>	<p>Nemzeti identitásunk, a magyar irodalom néhány alapszövege, illetve műve (Pl. Balassi Bálint: Ó én édes hazám, te jó Magyarország..., Kölcsey Ferenc: Huszt, Vörösmarty Mihály: Az ország címere, Petőfi Sándor: Európa csendes, újra csendes... Arany János: Szondi két apródja; István, a király stb.). Reformkor, nacionalizmus, sovinizmus, patriotizmus; nemzeti jelképek (trikolór, zászló, nemzeti ének, korona, koronázási jelvények, nemzeti emlékhelyek (pl. Opusztaszer, Mohács, Muhi stb.).</p>	<p>Néhány irodalmi mű olvasása és néhány egyéb művészeti ágba sorolható alkotás megtekintése, mondanivalójuk megfogalmazása frontális és csoportmunkában. Az internetes keresőprogramok segítségével értelmezzenek néhány, nemzeti identitással kapcsolatos alapfogalmat. A gyűjtött anyag értékelése. Néhány nemzeti emlékhely jelentőségének ismertetése tanulói kiselőadás formájában. <u>Beszédképesség:</u> az egyéni vélemény megfogalmazása, érvekkel való alátámasztása, önálló szöveg előadása., <u>Szövegalkotás:</u> a kiselőadás szövegének elkészítése. <u>Történeti érzék:</u> beszélgetés a magyar történelem jeles eseményeiről és alakjairól. Koncentráció a történelem tantárggyal. A hamis történelemtudat felismerése.</p>
<p>V. Az emberek titkai</p>	<p>Versek és elbeszélő művek a személyiség összetettségéről, szerepek és személyiség, személyiség és élettörténet összefüggéseiről. (pl. Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig, Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője, Gavallérok; Szakonyi Károly: Szállás éjszakára, Gárdonyi Géza: A láthatatlan ember – részlet, Mrožek: A kínai váza öre, Jónás Tamás: Minden pénz kevés lenne stb.) Szappanoperák „titkai”. Titkok filmben (pl. Fehér Imre: Bakaruhában).</p>	<p>Néhány szépirodalmi mű, film, illetve filmrészlet feldolgozása közösen, a jellegzetességek összehasonlítása a hétköznapi tapasztalatokkal, illetve a szappanoperák sémáival. <u>Tanulási képesség:</u> a hasonlóságok és különbségek észrevétele. <u>Ítéloképesség és erkölcsi érzék:</u> döntések a mindennapjainkban és azok következményei. <u>Esztétikai érzék:</u> értékes és értéktelen elkülönítése, műalkotás, lektúr és giccs különbségeinek felismerése.</p>
<p>VI. Erőszak és kiszolgáltatottság</p>	<p>Bűnügyi történetek a médiában és a szépirodalomban (Kosztolányi Dezső : Édes Anna, Jónás Tamás: Minden pénz levés lenne, Parti Nagy Lajos: A büfti gének – részlet, Kisvárosi gyilkosságok,</p>	<p>Egy krimi, egy bűnügyi hír (pl. a Kék fény vagy Fókusz stb egy idevonatkozó riportja) és egy szépirodalmi mű összevetése, ugyanazon téma különböző módon való feldolgozása, az</p>

	<p>Nyughatatlan Jordan, A néma szemtanú című krimisorozatok egy-egy epizódja) A szépirodalmi és a publicisztikai stílus jellemzői.</p>	<p>események elemeinek indokolt és indokolatlan hangsúlyozása, kiemelése. <u>Szövegértés:</u> a cselekmény ok-okozati viszonyainak feltárása a szépirodalmi műben. <u>Erkölcsei érzék:</u> a bűn, a bűnhődés és a büntetés összefüggéseinek feltárása. Az erőszak személyiségromboló hatásának felismerése. A lelkiismeret-furdalás mint az önmagunkkal való szembenézés képessége. <u>Esztétikai érzék:</u> a bűn ábrázolásának különbségei a művészetben és a közszolgálati és a bulvármédia-művekben.</p>
<p>VII. Mire jó az irodalom?</p>	<p>Értekező és szépirodalmi művek az irodalom hatásáról, „hasznáról”. Örkény: Ballada a költészet hatalmáról, Kölcsey: Parainesis Kölcsey Kálmánhoz, Örkény István: Arról, hogy mi a groteszk, Használati utasítás, a megzenésített irodalom (a musical: Romeo és Júlia, Abigél, Egri csillagok stb.; énekelt versek: Koncz Zsuzsa, a Sebő együttes és Palya Bea felvételei stb.)</p>	<p>Az irodalmi művek közös feldolgozása, az írói üzenetek megfejtése. Egy musicalrészlet és/vagy egy megzenésített vers meghallgatása és az eredeti művel való összevetése. Annak megfigyelése, mit ad hozzá a zene az eredeti műhöz, illetve hogyan születik új mű a megzenésítés által. <u>Tanulási képességek:</u> a különbségek és az azonosságok felfedezése az irodalomban és a zenében. <u>Esztétikai érzék:</u> az irodalom és a zene formanyelvének összevetése. <u>Szövegértés:</u> a szépirodalmi szövegek mondanivalójának megértése.</p>
<p>VIII. Dráma és tánc</p>	<p>Improvizáció: mindennapi élethelyzetekből, a sporttal összefüggő szituációk megjelenítése. Maszkos játék dramatikus alakoskodó játékokban, színházi munkában.</p>	<p>Improvizáció a tanár által megadott témára, a tanulók által közösen kidolgozott történetváz alapján, a megismert drámai konvenciók összefűzésével, a színházi stílusok elemeinek alkalmazásával. Fejlesztő és szinten tartó beszédes játékok. Koncentrációs és lazítógyakorlatok. Ön- és társismereti játékok. Mozgásos improvizáció tánc-, illetve mozgásszínházi technikák alkalmazásával. Fejlesztő és szinten tartó beszédes játékok. Koncentrációs és lazítógyakorlatok. <u>Beszédképesség:</u> rögtönzés adott témában.</p>

Nyelvtan

Témakörök	Óraszám
I. Kisközösségi és tömegkommunikáció	7
II. Beszéd és beszédértés	8
III. Írás	6
IV. Szövegelemzés és szövegalkotás	7
V. Olvasás	5

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanuló tevékenységek
I. Kisközösségi és tömegkommunikáció	Kommunikációs helyzetek (állandósult szókapcsolatok, szokványos kifejezések, társalgási fordulatok, körülírások, képes kifejezések, szakkifejezések, szólások). A tömegkommunikáció összetevői, folyamata és eszközei. A sajtó; a rádió, a televízió, az internet. Nyelvi, nem nyelvi és képi üzenethordozók és hatásuk.	<p>Előzetes feladatként állandósult szókapcsolatok, szokványos nyelvi fordulatok, képes kifejezések, szakkifejezések gyűjtése az órákon megismert szépirodalmi, publicisztikai és egyéb szövegekben, pl. az internetes fórumokon, chatszobákban.</p> <p>Adott műfajú szövegek alkotása a gyűjtött kifejezések beépítésével.</p> <p>A tömegkommunikációs eszközök jellemzőinek megfigyelése néhány újságcikkben, valamint tévé- és rádióműsor részleteiben, internetes portálokon csoportmunkában.</p> <p>A verbális és nonverbális, valamint a képi kifejezőeszközök hatásának elemzése. (Pl. óriásplakátok, tévéreklámok stb.)</p> <p>Véleményalkotás szóban és írásban a tömegkommunikáció hatásáról, szerepéről a sport társadalmi megítéléséről.</p> <p><u>Anyanyelvi ismeretek:</u> az állandósult szókapcsolatok, nyelvi panelek, közhelyek.</p> <p><u>Szövegalkotás:</u> a gyűjtött kifejezések felhasználása önállóan alkotott szövegben.</p> <p><u>Ítéloképesség:</u> a lényeges és a lényegtelen elválasztása, a manipulációs szándék felismerése. Vulgáris kifejezések használatának elkerülése.</p>
II. Beszéd és beszédértés	A nem nyelvi elemek a szóbeli közlésben: a tekintet, az arckifejezés, a mozdulat, a megjelenés, a testtartás, a hangjelek.	<p>Egy filmrészlet megtekintése hang nélkül, a gesztusnyelv megfigyeltetése. Valamelyik tanult szépirodalmi mű hangoskönyv formájú feldolgozásának meghallgatása és a mondatfonetikai eszközök megfigyelése, a szöveg tartalmával való összekapcsolása, indoklása.</p> <p>Egy hétköznapi szöveg tanulókkal való felolvastatása, előzetes felkészülés után, majd a hallottak értékelése megadott szempontok alapján.</p> <p>Az írásos (saját és szépirodalmi) szöveg kifejező előadása. Hosszabb és igényesebb művek hallás utáni</p>

		<p>követése, beszámolás a hallottakról. Mozdulatok, gesztusok szerepének elemzése az egyes sportágakban, fontosságuk felismerése a csapatjátékokban, testbeszéd, a térközsabályozás és az arcjáték néhány jelének ismerete, tudatos alkalmazása (pl. sportversenyek előtti és utáni pillanatok megtekintése videón némán, az ott látott mimika és gesztusok alapján ezek elemzése stb.).</p> <p><u>Szövegértés:</u> a hallott szövegek értelmezése.</p> <p><u>Olvasás:</u> az értő, igényes, pontos felolvasás gyakorlása.</p>
III. Írás	<p>Nem nyelvi jelek az írásbeli közlésben: a margók, a tagolás, a bekezdés, a sorok, a szavak és a betűk, a kiemelések, a javítások. A szövegszerkesztő használata. Eltérések a szövegszerkesztővel és a kézzel írt szövegek között. Helyesírás: a tulajdonnevek és az összetett szavak fontosabb tanult esetei, gyakoribb rövidítések; a számok és a keletkezés írása; a központozás alapesetei; a párbeszéd és az idézés módja.</p>	<p>Egy tetszőlegesen kiválasztott ismeretterjesztő, tagolatlan szöveg bevezetésre, tárgyalásra, befejezésre, valamint bekezdésekre bontása, a tételmondatok kikeresése. Tollbamondás frontális munka formájában, és a szöveg javítása páros, illetve osztálymunka keretében.</p> <p><u>Anyanyelvi ismeretek:</u> a tulajdonnevek, a szóösszetételek, a rövidítések, a számok és a keletkezés, valamint a központozás helyesírási tudnivalóinak gyakoroltatása.</p> <p><u>Tanulási képesség:</u> vázlatkészítés, lényegkiemelés, a bekezdések írása, a kulcsszavak kulcskifejezések.</p>
IV. Szövegelemzés és szövegalkotás	<p>Mindennapi szövegek. A vita, a megbeszélés, a felszólalás, a hozzászólás, az alkalmi beszéd (pl. köszöntő). Az elbeszélés, a leírás, a jellemzés és a magánlevél írásának finomítása, például a leírás és az elbeszélés kombinálása, a párbeszéd beépítése, az idézetek alkalmazása.</p> <p>Közéleti szövegek: hivatalos levél, önéletrajz, kérvény, hirdetés, válasz a hirdetésre, pályázat. Tájékoztató műfajok: a hír, a tudósítás, a riport, az interjú, a reklám. Véleményt közlő műfajok: a cikk, a kommentár, a kritika, az olvasói levél.</p> <p>Szöveg, mondat, mondatfajták, szófaj, szóelem (tő és toldalék), mondat- és szövegfonetikai eszközök. A szöveg nyelvtani és jelentésbeli kapcsolóelemeinek szerepe és a szöveg értelmezése. A beszédhelyzet hatása a szöveg megalkotására és a befogadására.</p>	<p>Önkifejező és kreatív szövegalkotás (pl. élményszerű személyes történet elbeszélése, verses-rímes szövegek alkotása, szövegek átírása különböző nézőpontokból stílus- és hangnenváltással, sajtóműfajok gyakorlása).</p> <p>Mindennapi, közéleti és szépirodalmi szövegek nyelvtani elemzése: szövegtani, mondattani, szótani sajátosságok felismerése.</p> <p>A hangzó szöveg eszközeinek megfigyelése felolvasás közben.</p> <p><u>Szövegalkotás:</u> különböző műfajú és témájú szövegek alkotása.</p> <p><u>Anyanyelvi ismeretek:</u> szöveg, a szöveg kapcsolóelemei. A szöveg globális és lineáris kohéziós eszközei.</p>
V. Olvasás	<p>A mondatelemzés és a szövegértő olvasás összekapcsolása (a mondatrészek és a köztük lévő viszonyok</p>	<p>Mindennapi és közéleti szövegek értelmezése és tagolt, értő felolvasása.</p>

	felismerése, a főmondat megkeresése, a beékelte mondatok elemzése és felolvasása stb.). A szórend és a hangsúly összefüggése. Olvasás a sorok között, a manipuláció felismerése.	<u>Olvasás:</u> értő, kritikai és kreatív olvasás. <u>Anyanyelvi ismeretek:</u> a szórend a hangsúly a szünet, a beszédritmus, a hanglejtés, a hangerő és hangmagasság.
--	--	--

A továbbhaladás feltételei

A tanuló

- ismerje a népszerű irodalom néhány gyakori műfaját, hatáskeltő eszközeit;
- készítsen beszámolót egy élőben vagy felvételen látott színházi előadásról;
- tudjon ismeretlen szövegből vázlatot készíteni, illetve annak lényegét kiemelni;
- tudjon az anyanyelvi képességeket megalapozandó értelmesen és összefüggően beszélni, és legyen képes jó színvonalú beszédértésre;
- tudjon köznyelvi, ismeretlen szövegek értelmesen hangosan felolvasni;
- legyen képes ismeretlen szövegeket megérteni és véleményt alkotni az olvasottakról, valamint az olvasottak lényegét világosan és szabatosan megfogalmazni szóban és írásban;
- tudja a tanult szövegtípusokat megírni a tanult szövegszerkesztési ismeretek alkalmazásával;
- vegyen részt maszkos improvizációban;
- vegyen részt legalább egy, a tanult mozgáselemekre épülő mozgásetüd létrehozásában!

Szemponatok a tanulók teljesítményének értékeléséhez

A teljesítmények értékelésében nem a tárgyi ismeretanyag visszaadása (a tanult nyelvi és irodalmi ismeretek visszaadása, fogalmak ismerete és alkalmazása stb.) a legfontosabb. Ennél lényegesen jelentősebb súlyú szempont a különféle tevékenységi formákban mutatott aktivitás, a társakkal való együttműködés képessége, a törekvés a sikeres kommunikációra, illetve az ezeken a területeken mutatott fejlődés.

Ugyancsak nem elsődleges értékelési szempont a különböző munkaformákkal létrehozott írásbeli és szóbeli „produktumok” (improvizációk, átiratok, dramatizált szövegek, előadások, szituációs játékok, bemutatók, elemzések, ajánlások stb.) esztétikai, tartalmi színvonala. Ennél többet nyom a latban az elkészítés során (egyéni, csoportos, kooperatív munkában stb.) tanúsított magatartás, aktivitás, illetve ennek során az együttműködés, önkifejezés, önmegvalósítás szándéka, a tudatos önkifejezésre való törekvés erősödése, az előrelépés minden téren. Fontos szempont az önállóság fejlesztése, a megnyilvánulások, saját munkák önálló javítására való törekvés megmutatkozása.

Az irodalmi teljesítmény értékelésének fő szempontja az önismereti, önmegértési szándék megjelenése, az életproblémákra való rátekintés, a szellemi nyitottság képességének erősödése, az olvasmány- (film- stb.) választásban megnyilatkozó tudatosság.

A speciális körülmények miatt (gyakori és hosszú távollét az iskolából) megköveteli a nem hagyományos számonkérési formák alkalmazását. Így például lehetőséget kell biztosítani egyénileg vagy csoportosan elkészített munkák e-mailben történő elküldésére is.

Ajánlott tankönyvek:

Raátz Judit: Nyelvi-kommunikációs tankönyv 9.; 10. Nemzeti Tankönyvkiadó
Somos Béla – Szakács Béla: Irodalmi olvasókönyv 9.; 10. Nemzeti Tankönyvkiadó

TÖRTÉNELEM ÉS TÁRSADALOMISMERET

9–10. évfolyam

BEVEZETÉS

Célok és feladatok

Ezen sportiskolai tanterv a rendszeresen sportoló szakiskolai diákok számára készült, akik különféle versenyek, edzőtáborok, mérkőzések (stb.) miatt általában sok időt töltenek távol az iskolától. Az e típusú oktatásban részt vevő szakiskolások helyzete eltér a hagyományos szakképzésben tanuló társaikétól, mert – választott sportáguktól függően – eltérő időtartamot töltenek a tanórákon, azonban meg kell feleljenek egy egységes követelményrendszernek is. E szempontok figyelembevétele miatt a tanterv rugalmasan kezeli a tanulói tevékenységek típusait, illetve az ellenőrzés és értékelés változatos formáit alkalmazza. Így biztosítható a tanuló számára – az eredményes sportbeli szereplés mellett – a sikeres iskolai helyállás is.

A történelem tantárgy oktatásának elsődleges célja a nemzeti és az egyetemes történelem kiemelkedő eseményeinek, sorsfordulóinak bemutatása, a már tanult – e tárgyban meglévő – ismeretek fölelevenítése, gazdagítása, rendszerezése. A tanterv tükrözi a történelem tantárgy szakiskolai sajátosságait, vagyis a két éves képzést, (9. és 10. évfolyam), a nemzeti történelmünk hangsúlyosabb bemutatását, valamint a sporttörténet fontosságát. A sport szerepének és életmódbeli hatásainak hangsúlyosabb bemutatása a történelem tantárgy keretei között fejleszti a diákok énképét és világszemléletét; elősegíti a nemzeti és egyetemes kultúra – a sport által is gazdagított – értékeinek megismerését.

A tantárgy tanítása során a diákok mélyebb ismereteket szereznek a modern társadalmak létrejöttének körülményeiről, működésük jellegzetességeiről. A tárgy felkészít a demokratikus közéletben való tudatos részvételre, szerepvállalásra; hozzájárul a hazánkban élő nemzetiségek, etnikumok, a szomszéd népek, más országok népeinek megismeréséhez és megértéséhez. A sport által teremtett kapcsolatok révén fontos cél a nemzettudat és az európai azonosságtudat elmélyítése, a másság elfogadása, az empátikus képesség erősítése.

A történelem és társadalomismeret tantárgy kerettantervének elsődleges szempontja, hogy a szakiskola 9-10. évfolyamának elvégzése után a szakképző évfolyamokra olyan fiatalok kerüljenek, akik megfelelő képességekkel és készségekkel rendelkeznek ahhoz, hogy elsajátítsák a választott szakma alapjait. Fontosnak tartjuk a tanulók hazaszeretetének elmélyítését, magyarságuk megőrzését – esetleges élsportolóvá válásuk esetén is. Személyiségükben minél jobban nyilvánuljon meg a sport jellemformáló hatása. Informálódjanak szűkebb pátriájuk múltjáról és jelenéről. Érzékeljék az emberiség globális problémáit, valamint kísérik figyelemmel az ezek orvoslására tett megoldási kísérleteket, ezáltal hívjuk fel figyelmüket a környezettudatos életmód jelentőségére.

Fejlesztési feladatok

A fejlesztési feladatok a történelem és társadalomismeret tantárgy esetén az alábbi kulcskompetenciák meglétét és fejlesztését jelenti:

1. Ismeretszerzés, tanulás
2. Kritikai gondolkodás
3. Kommunikáció
4. Tájékozódás térben-időben
5. A tartalom kulcselemei
6. A reflexiót irányító kérdések

Az első négy fejezet a fejlesztendő képességek egészét sorolja fel és rendszerezi. Az ötödik fejezet szól a tananyagról. Az utolsó fejezet a filozófiai gondolkodás felé is utakat nyitó kérdéseket fogalmaz meg.

A kerettanterv bevezető része röviden áttekinti a fejlesztendő képességek általános ismérveit. Természetesen ezeket a képességeket, készségeket az adott évfolyam adott témaköréhez, tananyagtartalmához igazítva fejlesztjük.

1. Ismeretszerzés, tanulás

Alapvető feladat a különböző források, szövegek tanulmányozása során a megismerési, kritikai képességek, a térben és időben való tájékozódás képességének kialakítása, fejlesztése.

A műveltségterület tantárgyainak elsajátításához szükséges a különböző tanulási technikák (differenciált tanulásszervezés, a kooperatív tanulás - egyéni-, pár-, csoport- és projektmunka -) alkalmazása, a könyvtár- és internet használatának kialakítása. Legyen képes a tankönyvből rövid önálló vázlatot készíteni. Tudja a lényeges tartalmat kiemelni írott és hallott szövegből. Tudjon egyszerű történelmi eseményeket előadni, különböző forrásokból gyűjtött információkat összevetni, rövid írásbeli válaszokat megfogalmazni.

A megismert jelenségeket rendezze okok és okozatok, hasonlóságok és különbségek, szándékok és következmények szerint. Merítsen ismereteket közérthető elsődleges forrásokból, egyszerű statisztikai táblázatokból, grafikonokból, diagramokból, törvényrészletekből és egyéb forrásokból. Szöveges források esetében (is) törekedjünk a forrásfeldolgozás- és elemzés képességének fejlesztésére. Legyen képes társadalmi tapasztalataiból, valamint egyszerű és közérthető szöveges és képi információból származó ismereteit önállóan értelmezni, és következtetéseket levonni belőlük. A tanult történelmi események kapcsán tudja megkülönböztetni a tényeket, illetve az ezekhez kapcsolódó véleményeket. Vegye észre a folyamatosság és a változás szerepét a tantervben szereplő társadalmi-történelmi folyamatokban.

A lehetőségeknek megfelelően múzeumok, levéltárak, (sport)történelmi helyszínek, egyesületek, sportklubok, helyi nevezetességek látogatása – az itt szerzett tapasztalatok, ismeretek megjelenítése tanórán.

2. Kritikai gondolkodás

Legyen képes személyek, helyzetek, események, intézmények bemutatása mellett azok egyszerű értékelésére is. Értékkítéletét röviden indokolja. Vákolja föl egyes történelmi események és személyek megítélésének változásait. Vegye észre, hogy a társadalmi-történelmi jelenségeknek lehetnek egy időben pozitív és negatív oldalai. Konkrét esetekben tudjon különbséget tenni „jó” és „rossz” történelmi döntés között. Próbáljon meg önálló véleményt megfogalmazni társadalmi, történelmi eseményekről, jelenségekről és személyekről. Forráskritika alkalmazása.

3. Kommunikáció

A tanuló legyen képes rövid kiselőadás tartására különböző forrásokból vett szemelvények alapján (irodalmi művek, tömegkommunikáció stb.). Tudjon eseményeket, történeteket elbeszélni emlékezetből, előszóban. Sajátítsa el a kulturált beszélgetés, vitatkozás szabályait (egy-egy emberismereti, társadalmi, történelmi témáról). Saját szavaival magyarázzon meg egyszerű társadalmi-történelmi összefüggéseket. Egy-egy adott témáról néhány mondatban fejtse ki önálló véleményét. Lehetőségeihez mérten tudjon esszét alkotni történelmi-társadalmi témákról. Tudjon önállóan gyűjtött képekből tablót készíteni.

4. Tájékozódás térben-időben

Tudjon eseményeket leolvasni térképről. Legyen képes különböző időszakok térképeit összehasonlítani. A különböző jellegű és méretarányú térképeken mutassa meg a tantervben szereplő topográfiai helyeket.

Vegye észre a különbségeket és egybeeséseket a világtörténelem korszakai és a hazai történelem korszakai között. Konkrét események kapcsán különböztesse meg a jelent, a múltat. Ismerje a tantervben szereplő évszámokat a történelmi időben való tájékozódás céljából. Tudjon használni egyszerű kronológiai táblázatokat.

9. évfolyam

Alapelvek

A sport szerepének és életmódbeli hatásainak hangsúlyosabb bemutatása a szakiskola 9. évfolyamán. A sport történetének megismerése a középkor és az újkor időszakában. A sport életmódbeli hatásának érzékeltetése. A sport által teremtett kapcsolatok elemzése révén a nemzettudat elmélyítése.

Célok

Alapvető cél a szakiskola 9. évfolyamán a múlt kérdései iránti érdeklődés felkeltése, a hazaszeretet érzésének megerősítése. Személyiségükben jelenjen meg a sport jellemformáló hatása. Ezen a nemes cél elérése érdekében az alábbi képességek fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt:

1. Ismeretszerzés, tanulás: egyszerű történelmi események előadása; tanári magyarázat reprodukálása; tanári irányítással különböző forrásokból gyűjtött információk összevetése és feldolgozása; önálló vázlatkészítés egy-egy megadott témából.

2. Kritikai gondolkodás: egyes történelmi események és személyek megítélésének változásai, ezeknek bemutatása (pl. kiegyezés; Szent István, Hunyadi Mátyás, II. József, Ferenc József).

3. Kommunikáció: a tanári magyarázat reprodukálása; történelmi események előadása, történelmi személyiségek pályájának fölvezetése kiselőadás formájában, előszóban; könyvtárhasználat.

4. Tájékozódás térben-időben: ismerje a megtanult történelmi korszakok nevét és sorrendjét; legfontosabb időbeli és térbeli jellemzőit.

Órakeretek

Évi óraszám: 72 óra/év; 2 óra/ hét

I.	Magyar őstörténet. A honfoglalás. A magyar állam megalapítása a Kárpát-medencében	8 óra
II.	A középkori Magyarország virágkora	6 óra
III.	A három részre szakadt Magyarország	8 óra
IV.	Magyarország a Habsburg Birodalomban. A XVIII. század	5 óra
V.	A modern világ megszületése, a polgári átalakulás kora. A nemzetállamok és a birodalomépítés kora	9 óra
VI.	A polgárosodás kezdetei Magyarországon. A reformok kora (1790-1848)	7 óra
VII.	Az 1848/49-es forradalom és szabadságharc	7 óra
VIII.	A modern Magyarország születése	8 óra
IX.	Az állam, a törvény és a jog a történelemben	5 óra
Új anyag feldolgozására ajánlás		63 óra

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
<p>Magyar őstörténet. A honfoglalás. A magyar állam megalapítása a Kárpát-medencében</p>	<p>Múltunk időben és térben. Monda és történelem. A magyar nép eredete, vándorlása és a honfoglalás. Őseink az új hazában. Árpád vezértől Szent István királyig. Az állam és egyház-szervező Szent István király. A keresztény magyar állam megszilárdulása Szent László király uralkodása idején. Árpád örökösei Vak Béla királytól az Árpád-ház kihalásáig.</p> <p>A tanulók legyenek tisztában az alábbi tananyagtartalmakkal: fogalmak: törzsszövetség, fejedelem, táltos, államszervezet, királyi vármegye, ispán, székeklyek;</p> <p>személyek: Árpád, Géza, Szent István, Szent László;</p> <p>helyszínek: Vereckei-hágó, Erdély, Dunántúl;</p> <p>évszámok: 895, 1000</p>	<p>Előzetes feladat: családfa készítése egyéni munkában. A családfából tabló készítése csoportmunka keretében. Adott vagy kedvenc monda feldolgozása a magyar mondák köréből egyénileg vagy csoportosan. Kiselőadás – esetleg szituációs játék - tartása kedvenc mondából. Kutatás lexikonokban a nyelvcsalád kérdéskörében. Tablókészítés: a magyar nyelv családfája. Az ősmagyarág életmódjára vonatkozó forrásrészletek elemzése. A testedzés fontossága a honfoglaló magyarság életmódjában - előadás a magyar harcmódról (pl. Új Képes Történelem c. sorozat, Magyar Kódex, A magyarok krónikája), a mellékelt ábrák értelmezése. Esetleg a Honfoglalás című film megtekintése (vagy részletek kiemelése) megadott szempontok alapján. A magyar nép vándorlása. Szent István vármegye- és egyházszervezetének elemzése a tankönyv és az atlasz ábrái alapján. Tablókészítés a magyar nép vándorlásáról és a honfoglalásról csoportos tevékenység keretében (az atlasz alapján). Szent István Intelmeinek elemzése csoportmunka keretében. Szent László törvényeinek értelmezése egyéni tevékenység keretében – megadott szempontok szerint. Árpád örökében c. olvasmány feldolgozása frontális osztálymunka keretében, tanári irányítással, magyarázattal. Kiselőadás tartása a tatárjárásról, az atlasz szemelvényének elemzése. Szorgalmi feladat: a tanult korszak helytörténeti emlékeinek bemutatása (pl. borsodi földvár). Tablókészítés – folyamatábra – időszalag készítése projekt munka keretében (az időszalag eseményei folyamatosan bővíthetők – a tanult korszakok eseményeinek tükrében). Fali tabló az Árpádok családfájáról – projekt munka. Digitális tudásbázis alkalmazása az internet segítségével (pl. a honfoglalás és az államalapítás témaköréből) vagy A magyar évszázadok sorozat idevágó részeinek használata.</p>
<p>A középkori Magyarország virágkora</p>	<p>Károly Róbert az Árpádok örökében. I. (Nagy) Lajos, a lovagkirály. Testkultúra a középkorban; a lovagi tornák. A török veszély. Hunyadi János. Hunyadi Mátyás uralkodása. Kultúra és művelődés.</p> <p>A tanulók legyenek tisztában az alábbi tananyagtartalmakkal: fogalmak: főnemes, köznemes, város, végvár, Corvina;</p> <p>személyek: Hunyadi János, Hunyadi Mátyás;</p> <p>helyszínek: Buda, Nándorfehérvár;</p> <p>évszámok: 1456</p>	<p>Tanulói előadás tartása a kiskirályok tevékenységéről. A mellékelt térkép elemzése a kiskirályok területeiről. Károly Róbert gazdaságpolitikájának elemzése az atlasz ábrája és a tankönyv képes melléklete alapján – egyéni munka keretében. Nagy Lajos hadjáratainak elemzése az atlasz és a tankönyv melléklete alapján – önálló tanulói tevékenység. Nagy Lajos törvényeinek elemzése – forráselemzés – egyéni munka keretében, megadott tanári szempontok alapján. Informáló szövegek gyűjtése, feldolgozása, kiselőadás tartása a lovagok életéről, a lovagi tornákról, a középkori „testkultúráról” (pl. az Új Képes Történelem c. sorozat, Magyar Kódex stb. alapján). A korszak megjelenése a magyar szépirodalomban, utalás Arany Toldi c. művére – esetleg részletek feldolgozása (frontális osztálymunka keretében, tanári irányítással). Az ország geopolitikai helyzetének elemzése - csoportmunka keretében megadott szempontok alapján – az atlasz és a tankönyv melléklete segítségével (a végvárrendszer kialakulása, jellemzői). Hunyadi János életének feldolgozása kiselőadás formájában – a tanulóknak megfigyelési szempontok adása.</p>

		<p>Makettkészítés: a nándorfehérvári diadal (projekt-munka). Kedvenc mondám Mátyás királyról – írásbeli munka beadása. A két Hunyadi törökellenes politikája – összehasonlítás megadott szempontok alapján csoportmunka keretében. Az atlasz adatainak elemzése egyénileg. A Hunyadiak Magyarországa – falitérkép készítése projekt munkával. A humanizmus és a reneszánsz jelentkezése, városfejlődés (Buda-Pest) bemutatása (pl. művészettörténeti albumok, Új Képes Történelem, Magyar Kódex, A magyarok krónikája, fólia- és diasorozat vagy CD-Rom stb. segítségével) – projekt munka, előzetes szempontok alapján. Falitabló készítése a korszak életmódjáról, (pl. lovagi torna ábrázolása), művészettörténetéről (pl. a budai királyi vár, Corvinák stb.) – csoportos tevékenység. Szorgalmi feladat: a tanult korszak helytörténeti emlékeinek bemutatása (pl. diósgyőri vár). Tablókészítés – folyamatábra – időszak készítésének folytatása projekt munka keretében (az atlasz segítségével). Digitális tudásbázis alkalmazása az internet segítségével (pl. Károly Róbert küzdelmei a kiskirályokkal, Hunyadi János törökellenes harcai).</p>
<p>A három részre szakadt Magyarország</p>	<p>A mohácsi csata és következményei. Végvári harcok a XVI. században. Az Erdélyi Fejedelemség kialakulása. Bocskai István szabadságharca. Erdély virágkora és a királyi Magyarország. Thököly fejedelemsége és a török kiűzése Magyarországról. II. Rákóczi Ferenc szabadságharca.</p> <p>A tanulók legyenek tisztában az alábbi tananyag tartalmakkal: fogalmak: török hódoltság, végvári harcok, hajdúk, kuruc-labanc, trónfosztás;</p> <p>személyek: Bocskai István, Bethlen Gábor, Zrínyi Miklós, II. Rákóczi Ferenc;</p> <p>helyszínek: Mohács, Eger;</p> <p>évszámok: 1526, 1541, 1703, 1711</p>	<p>Kitekintés a világtörténelem eseményeire – időszak bővítése (projekt munka). Forráselemzés (Hármas-könyv) megadott szempontok alapján – frontális osztálymunka. A mohácsi csata bemutatása – szituációs játék formájában (a török-magyar fél helyzete, viselkedése). Forráselemzés a csatáról – előzetes szempontok alapján, következtetések levonása. A csata helyszínének, menetének lerajzolása – egyéni munka. Két király versengése – szerepjáték, előzetes megfigyelési szempontok alapján az érvek ütköztetése. Végvári élet, a végvári vitézek életmódja, a testedzés fontossága – beszámoló (pl. az Új Képes Történelem vagy magyar mondák alapján). Forrásfeldolgozás egyénileg a mindennapi életről. Az egri csillagok c. film (vagy részlet) megtekintése, feldolgozása frontális osztálymunka keretében – előzetesen megadott megfigyelési szempontok alapján. Egy-egy kedvelt hős várvédő (pl. Dobó István, Zrínyi Miklós, Szondi György) életének írásbeli bemutatása – egyéni munka. Esetleg a várvédők hősiességének érzékeltetése a modern filmalkotásokban (pl. A gyűrűk ura 2. részéből vett jelenetek alapján is). Falitérkép készítése a három részre szakadt Magyarországról – projekt munka. Makettkészítés egy végvárról – egyéni vagy projekt munka. Törökellenes küzdelmek megjelenése a magyar költészetben – kiselőadás Balassi Bálint katonaverseiről, életéről (esetleg utalás Arany költészetére). Bocskai végrendeletének feldolgozása egyéni munka keretein belül – tanári irányítással. Két tanuló kiselőadása Zrínyi Miklós életéről (irodalmi-katonai szemszögből). Forráselemzés a kuruc mozgalom kibontakozásának okairól – frontális osztálymunka – tanári által kijelölt szempontok alapján. A török kiűzésének nyomkövetése az atlaszból – egyéni munka. Forráselemzés – Buda visszavétele – egyéni munka. Közös forrásfeldolgozás megadott szempontok alapján a Rákóczi-szabadságharc kitörésének</p>

		okairól. „Térkép” készítése II. Rákóczi Ferenc életútjáról. Ábraelemzés a kuruc harcmódról. Kedvenc mondám a Rákóczi-szabadságharcról – egyéni munka. Szorgalmi feladat: a tanult korszak helytörténeti emlékeinek bemutatása. Tablókészítés – folyamatábra – időszak készítésének folytatása projektmunka keretében (az atlasz segítségével). Digitális tudásbázis alkalmazása az internet segítségével (pl. végvári harcok, a Rákóczi-szabadságharc katonai eseményei).
Magyarország a Habsburg Birodalomban. A XVIII. század	Újjáépítés és telepítések hazánkban. Mária Terézia és a magyar rendek. II. József, a felvilágosult zsarnok. A tanulók legyenek tisztában az alábbi tananyagtartalmakkal: fogalmak: betelepítés, vallási türelem; személyek: Mária Terézia, II. József; helyszínek: Határőrvidék; évszámok: 1767	Népesedési diagram elemzése, kiegészítve az atlasz nemzetiségi arányokat ábrázoló szelvényével – frontális osztálymunka. Összehasonlítás a XV. századi nemzetiségi arányokkal. Következtetések levonása. Képi és szöveges forrás földolgozása a XVIII. századi magyar társadalom és gazdaság állapotát illetően – egyéni munka. Tanulói kiselőadás a barokk korstílusról (pl. művészettörténeti albumok, Új Képes Történelem, Magyar Kódex, A magyarok krónikája, fólia- és diasorozat vagy CD-Rom stb. segítségével). A magyar államszervezet működése – ábraelemzés és füzetben történő rögzítés. Rendelet, törvények szövegének értelmezése (Pragmatica Sanctio, Ratio Educationis, türelmi rendelet, jobbjágyrendelet stb.) megadott szempontok alapján – egyéni tevékenység. II. József személyiségének pozitív és negatív vonásainak elemzése – csoportmunka. Szorgalmi feladat: a tanult korszak helytörténeti emlékeinek bemutatása (pl. a Coburg-kastély Edelényben). Falitabló készítése a korszak életmódjáról, művészettörténetéről (pl. kisnemesi kúriák, barokk kastélyok stb.) – csoportos tevékenység. Tablókészítés – folyamatábra – időszak készítésének folytatása projektmunka keretében (az atlasz segítségével). Digitális tudásbázis alkalmazása az internet segítségével (pl. az államszervezet működése).
A modern világ megszületése, a polgári átalakulás kora. A nemzetállamok és a birodalomépítés kora	Változások a mezőgazdaságban, forradalom az iparban. Az ipari forradalom és az átalakuló társadalom. A nemzetállamok Európája a XIX. században. Polgári jogok kialakulása és polgári nemzet létrehozása a XIX. század első felében. Nemzetállamok a XIX. század második felében. Gyarmatosítás és birodalomépítés. A szövetségi rendszerek kialakulása a XIX. század második felében. Modern idők. Tudomány, technika, nagyipar. A „baldog békeévek”. Az újkori olimpiai eszme első képviselői. Áttekintés: az újkori olimpiai játékok eredete: az ókori olimpiai játékok. A tanulók legyenek tisztában az alábbi tananyagtartalmakkal: fogalmak: kapitalizmus, gőzgép, szabadverseny,	Gépesítés, találmányok – ábrák, diagramok, szöveges források elemzése – csoportmunka. Tanulói kiselőadások feltalálók életéről, találmányok születéséről. Maktettkészítés (pl. gőzmozdony) – projekt módszer alkalmazása. Az ipari forradalom elterjedésének bemutatása atlasz alapján. Képek, ábrák, diagramok, szöveges források földolgozása az ipari forradalom társadalmi, életmódbeli hatásairól – projekt módszerrel. A városiasodás negatív hatásainak elemzése (nyomornegyedek) a testi-lelki egészség szempontjából. Karikatúraelemzés (pl. A nép és a kiváltságosok) a francia forradalom kitörésének okairól. Forráselemzés (Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozata) tanári irányítással frontális osztálymunka keretében. Tanulói kiselőadás Napóleon életéről (megadott szempontok alapján), Napóleon hadjáratainak nyomkövetése az atlaszban. Az 1848-as európai forradalmi hullám kibontakozásának végigkísérése képi, ill. szöveges források alapján. Az olasz és német egységküzdelmek végigkísérése szöveges források, ábrák, térképvázlatok alapján. Falitérkép rajzolása a megváltozott Európáról – kooperatív tevékenység keretében. Lincoln elnök portréjának földolgozása egyéni munka során. Előzetes írásbeli

	<p>munkásmozgalom, nacionalizmus, liberalizmus, konzervativizmus, szocializmus, nemzeti államok, központi hatalmak, antant, gyarmatbirodalom, monopólium; személyek: Watt; helyszínek: Anglia, Franciaország, USA</p>	<p>feladat: a nagy földrajzi felfedezések és a gyarmatosítás áttekintése. Gyarmatbirodalmak kiépítésének elemzése térkép-vázlat és szöveges források alapján. Az első világháborút megelőző szövetségi rendszerek kialakulásának végigkísérése térképen – projekt módszerrel. A fegyverkezési verseny képi bemutatása. Az ipari forradalom második szakaszának bemutatása a találmányok tükrében – szituációs játék (feltalálók kontra találmányi hivatal) Makettkészítés (pl. automobil). Az életmód változásaival (pl. a városiasodás pozitív hatásai: higiénés viszonyok javulása, szabadidő hasznos eltöltése, tömegsport kialakulása, üdülés), a sport és az újkori olimpia megjelenésével kapcsolatos informáló szövegek gyűjtése, feldolgozása (pl. Új Képes Történelem sorozat, sporttörténeti, olimpiatörténeti kézikönyvek stb.).</p> <p>Előzetes írásbeli feladat: az ókori olimpiai játékok jellemzői (Új Képes Történelem c. sorozat, ismeretterjesztő sorozatok, internet információi vagy az általános iskolai történelem tankönyv alapján). Házi dolgozat készítése az ipari forradalom második szakaszáról vagy az életmód változásairól. Falitabló készítése a korszak életmódjáról, az ipari forradalmak találmányairól – csoportos tevékenység. Tablókészítés – folyamatábra – időszalag készítésének folytatása projekt munka keretében (az atlasz segítségével). Digitális tudásbázis alkalmazása az internet segítségével (pl. találmányok-feltalálók, az megváltozó Európa képe).</p>
<p>A polgárosodás kezdetei Magyarországon. A reformok kora (1790-1848)</p>	<p>A magyar gazdaság és társadalom a XIX. század első harmadában. Széchenyi programja és alkotásai. A nemzeti érdekegyesítés programja. Kossuth Lajos tevékenysége, programja. A nemzeti művelődés fölvirágzása.</p> <p>A tanulók legyenek tisztában az alábbi tananyag tartalmakkal: fogalmak: reformok, örökváltás, közteherviselés, államnyelv, polgárosodás; személyek: Széchenyi István, Kossuth Lajos, Kölcsey Ferenc, Vörösmarty Mihály, Liszt Ferenc</p>	<p>Szöveges és képi források földolgozása a XIX. század eleji magyar gazdaság állapotát illetően – egyéni munka. A század első felének magyar társadalmát – forrásföldolgozás szöveges és képi források alapján – projekt módszer alkalmazása. Írásbeli feladat: Széchenyi vagy Kossuth életrajzának elkészítése – a tanulóknak fele-fele arányban kell választaniuk az életrajzokat. Széchenyi politikai elképzelései – szöveges forrás elemzése (Hitel, Stádium), forráskritika alkalmazása (pl. a reformokat vezető társadalmi erőkkel kapcsolatban) – megadott szempontok alapján, frontális osztálymunka. Széchenyi gyakorlati tevékenysége – elemzés képi források alapján – egyéni. A korabeli államszervezet elemzése (tankönyvi) ábra alapján – ennek füzetbe történő rögzítése. Az ábra alapján a rendi monarchia értelmezése – frontális osztálymunka keretében. Kossuth politikai-gyakorlati tevékenységének elemzése szöveges, ill. képi források alapján – projekt módszer. Meghatározó személyiségek szerepe: a Széchenyi-Kossuth vita bemutatása szituációs játék formájában. Magyarország népei – kördiagram elemzése. A nemzeti művelődés fölvirágzásának tematikus (irodalom, történetírás, képzőművészet, zene, népművészet) ismertetése csoportos tanulói munkák, kiselőadások alapján – szöveges, képi, atlaszbeli források földolgozása (pl. Új Képes Történelem, Magyar Kódex, A magyarok krónikája, fólia- és diasorozat, CD, CD-Rom alapján). Szorgalmi feladat: a tanult korszak helytörténeti emlékeinek</p>

		bemutatása. Falitabló készítése a korszak kulturális életéről, képzőművészetéről– csoportos tevékenység. Tablókészítés – folyamatábra – időszalag készítésének folytatása projektmunka keretében (az atlasz segítségével). Digitális tudásbázis alkalmazása az internet segítségével (pl. alapvető fogalmak ismeretének gyakorlása, jelentős személyiségek – Széchenyi, Kossuth, Kölcsey, Vörösmarty stb. tevékenysége).
Az 1848/49-es forradalom és szabadságharc	<p>A márciusi forradalomtól az áprilisi törvényekig. A felelős magyar kormány tevékenysége. A szabadságharc kirobbanása. A szabadságharc tetőpontja. Az orosz beavatkozás. A magyar szabadságharc leverése.</p> <p>A tanulók legyenek tisztában az alábbi tananyagtartalmakkal: fogalmak: sajtószabadság, felelős kormány, jobbágyfelszabadítás, választójog, állami függetlenség; személyek: Petőfi Sándor, Batthyány Lajos, Bem József, Görgey Artúr; helyszínek: Pákozd, Debrecen, Isaszeg, Arad; évszámok: 1848. március 15., 1849. október 6.</p>	<p>Az 1848-as forradalom eredményeinek ismertetése szöveges (pl. 12 pont) és képi források alapján – frontális osztálymunka. Önkéntes memoriter adása: a 12 pont megtanulása. A forradalom helyszíneinek megkeresése az atlaszban – füzetbe történő lerajzolás. Az új berendezkedés – az alkotmányos monarchia elemzése az áprilisi törvények alapján – megadott szempontok szerint – projekt módszerrel. Karikatúraelemzés (pl. Metternich futása) – egyénileg. Felkészülés a honvédelemre – képi, ill. szöveges források elemzése – előzetes szempontok szerint, frontális osztálymunkával. A szabadságharc eseményeinek nyomkövetése (egykorú) szöveges, képi források elemzése, az események bemutatása az atlasz segítségével. Magyarország geopolitikai helyzetének értékelése – frontális osztálymunka, tanári irányítással. Szorgalmi feladat: a fontosabb hadjáratok térképvázlatának lerajzolása. Meghatározó személyiségek szerepe: a Kossuth-Görgei ellentét bemutatása szituációs játék formájában. Szorgalmi feladat: az aradi 13 nevének megtanulása. Házi dolgozat készítése a szabadságharc tanuló által választott hadjárataról. A témakör feldolgozása során különböző filmrészletek megtekintése megadott megfigyelési szempontok alapján (pl. A kőszívű ember fiai, Föltámadott a tenger). Szorgalmi feladat: a tanult korszak helytörténeti emlékeinek bemutatása. Tablókészítés – folyamatábra – időszalag készítésének folytatása projektmunka keretében (az atlasz segítségével). Digitális tudásbázis alkalmazása az internet segítségével (pl. a Batthyány-kormány, hadvezérek-csaták stb.).</p>
A modern Magyarország születése	<p>Önkényuralom és kiegyezés. Magyarország a kettős monarchiában. A magyar gazdaság fejlődése a dualizmus korában. A századfordulótól az első világháború előestéjéig. A tudomány és a művészet a dualizmus korában. Mindennapok a századfordulón. A magyar sport úttörői. A magyar versenysport kialakulása.</p> <p>A tanulók legyenek tisztában az alábbi tananyagtartalmakkal: fogalmak: kiegyezés, polgárosodás, nemzetiségi viszonyok, tőkés fejlődés, Osztrák–Magyar Monarchia, közös ügyek, dualizmus, nemzeti-ségi viszonyok, asszimiláció, kivándorlás, szociáldemokrácia;</p>	<p>Karikatúraelemzés egyénileg az önkényuralom időszakából (pl. a Bach-huszárok vagy a Bach-rendszer támaszai). Szöveges és képi forráselemzés az önkényuralom éveiből – frontális osztálymunka. A kiegyezés új államszervezetének elemzése megadott szempontok alapján – egyénileg. Az ábra lerajzolása a füzetbe, vagy falitabló készítése. Deák Ferenc életrajza tanulói kiselőadás alapján – előzetesen megadott szempontok szerint. Szituációs játék: Deák és Kossuth vitája a kiegyezés megkötéséről. Az új állam elemzése az atlasz segítségével (népesség, nemzetiségi arányok, terület stb.). Falitérkép készítése az új államról – kooperatív tevékenység. A dualizmus megszilárdulásának bemutatása törvényszövegek és képi források feldolgozásával – előzetes szempontok – frontális osztálymunka. A magyar gazdaság fejlődésének fölvezetése egyéni forrásfeldolgozás által (szöveges, képi források, ábrák, diagramok, atlasz használata). A válság jeleinek észrevétele: nemzetiségi arányok elemzése frontális osztály-</p>

	<p>személyek: Deák Ferenc, Ferenc József, Ady Endre, Csonka János, Eötvös Lóránd, Jedlik Ányos;</p> <p>helyszínek: Pest, Buda, Óbuda;</p> <p>évszámok: 1849. október 6. 1867</p>	<p>munkával; karikatúraelemzés, képi források elemzése. Ferenc József megítélésének megváltozása a korszak végére – kiselőadás Ferenc József életéről. Tudomány és művészet a dualizmus korában - tematikus feldolgozás (tudomány és technika, irodalom, képzőművészet) ismertetése csoportos tanulói munkák, kiselőadások alapján – szöveges, képi, atlaszbeli források földolgozása (pl. Új Képes Történelem, Magyar Kódex, A magyarok krónikája, fólia- és diasorozat, CD, CD-Rom alapján). A magyar sport úttörői, a magyar versenysport kialakulása, az olimpiai mozgalom jelentkezése hazánkban – kiselőadás Hajós Alfréd életéből (pl. Új Képes Történelem, Magyar Kódex, A magyarok krónikája, sport- és olimpiatörténeti munkák fölhasználásával). Szorgalmi feladat: a tanult korszak helytörténeti emlékeinek bemutatása. Falitabló készítése a korszak kulturális életéről, képzőművészetéről, tudományos-technikai eredményeiről – csoportos tevékenység. Tablókészítés – folyamatábra – időszak készítésének folytatása projekt munka keretében (az atlasz segítségével). Digitális tudásbázis alkalmazása az internet segítségével (pl. az új államszervezet kérdései, jelentős személyiségek tettei – Deák, Ferenc József, Tisza Kálmán – a tudomány és művészet eredményei).</p>
<p>Az állam, a törvény és a jog a történelemben</p>	<p>Az államelméleti fogalmak ókori tartalma. Az alapvető államelméleti fogalmak tartalma és változása a magyar történelemben.</p> <p>Az alapvető emberi jogok. Az alkotmány fogalma tartalmi elemei. Az alapvető emberi jogok dokumentumaiból.</p>	<p>A már tanult államelméleti fogalmak tanári irányítás melletti összegyűjtése, rendszerezése. A patrimonialis királyság, a rendi monarchia és az alkotmányos monarchia összehasonlítása a tanév során elkészített ábrák alapján – csoportmunka. A polgárjogok helyzetének összehasonlítása Nyugat-Európában a XIX. században és Magyarországon (a dualizmus időszakára nézve) – egyéni munka. Szöveges források elemzése az alapvető szabadságjogok szempontjából – tanári irányítással, egyéni tevékenység keretében (pl. az USA Függetlenségi Nyilatkozata)</p>

A továbbhaladás feltételei

A tanuló

- legyen képes történelmi események előadására;
- tudja reprodukálni a tanári magyarázatot;
- legyen képes használni a különböző forrásokból gyűjtött információkat;
- tudjon önállóan vázlatot készíteni;
- legyen képes történelmi események, személyek megítélésének bemutatására;
- legyen képes történelmi események, személyiségek pályájának fölvázolására kiselőadás formájában;
- ismerje a könyvtár használatát;
- legyen képes tájékozódni térben és időben (a tantervben megjelölt topográfiai és kronológiai ismeretek elsajátítása)!

10. évfolyam

Alapelvek

A sport szerepének és életmódbeli hatásainak hangsúlyosabb bemutatása a szakiskola 10. évfolyamán. A sport történetének alaposabb ismerete az újkor és a jelenkor időszakában. A sport életmódbeli hatásának érzékeltetése. A sport által teremtett kapcsolatok elemzése révén a nemzettudat és az európai azonosságtudat elmélyítése, a másság elfogadása, az empatikus képesség erősítése. Életkoruknak megfelelően legyenek nyitottak a társadalmi problémák megértésére, Európa és a világ egymáshoz való viszonyának elemzésére, informálódjanak az emberiség globális problémáiról, és a megoldási lehetőségek keresésére, a környezettudatos magatartás kialakítására ösztönözzük őket.

Célok

Alapvető cél a szakiskola 10. évfolyamán is a múlt és a jelen társadalmi kérdései iránti érdeklődés felkeltése, a hazaszeretet érzésének megerősítése. A hazánkban élő nemzetiségek, etnikumok, a szomszéd népek, más országok népeinek megismerése és megértése. A tanulók felkészítése a demokratikus közéletben való tudatos részvételre, szerepvállalásra; a jogilag szabályozott, demokratikus viszonyok alapelveinek és értékeinek elfogadása, tiszteletben tartása. Személyiségükben minél jobban nyilvánuljon meg a sport jellemformáló hatása. A tantárgy bevezeti a tanulót a munka világába, tekintettel a közelgő szakmaválasztásra is. Ezen tényezők figyelembevételével a 10. évfolyamon az alábbi képességek fejlesztésére helyezük a hangsúlyt:

1. Ismeretszerzés, tanulás: egyszerű történelmi események előadása; tanári magyarázat reprodukálása; tanári irányítással különböző forrásokból gyűjtött információk összevetése és feldolgozása; önálló vázlatkészítés egy-egy megadott témából; történelmi, társadalmi jelenségek összehasonlítása (pl. a szocializmus „öröksége” és a mai magyar gazdaság, a munka világának kérdései, problémái).

2. Kritikai gondolkodás: önálló következtetések levonása tárgyi, szóbeli és írásos források alapján; egyes történelmi események és személyek megítélésének változásai, ezeknek bemutatása (pl. Párizs környéki békék, rendszerváltozás, Sztálin, Hitler, Horthy, Rákosi, Kádár).

3. Kommunikáció: a tanári magyarázat reprodukálása; történelmi események előadása, különböző forrásokból gyűjtött információk összevetése, történelmi személyiségek pályájának fölvázolása kiselőadás formájában, élőszóban; könyvtárhasználat; információk gyűjtése az internetről (pl. a munka világával kapcsolatban: szakmaválaszték, majdani álláslehetőségek feltérképezése, munkanélküliség kérdése).

4. Tájékozódás térben-időben: ismerje a megtanult történelmi korszakok nevét és sorrendjét; legfontosabb időbeli és térbeli jellemzőit.

Órakeretek

Évi óraszám: 72 óra/év; 2 óra/ hét

I.	A boldog békeidőktől a második világháborúig	10 óra
II.	Magyarország a két világháború között	8 óra
III.	A második világháború kitörésétől a kommunista rendszerek összeomlásáig	9 óra
IV.	Magyarország története a háborúba lépéstől a kommunista hatalomátvételig	6 óra
V.	Egypárti diktatúra Magyarországon	9 óra
VI.	Korunk globális problémái	5 óra
VII.	Társadalmi környezetünk	5 óra
VIII.	Az állam felépítése és működése	6 óra
IX.	Az egészségügy, az oktatás és a munka világa	5 óra
Új anyag feldolgozására ajánlás		63 óra

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
A boldog békeidőktől a második világháborúig	<p>Az első világháború okai, indítékai, következményei. A Párizs környéki békerendszer. Utódállamok a Monarchia romjain. Az orosz forradalom és a bolsevik hatalomátvétel. A sztálini diktatúra jellemzői. A nagy gazdasági világválság. Az Amerikai Egyesült Államok. A náciizmus Németországban.</p> <p>A tanulók legyenek tisztában az alábbi tananyagtartalmakkal: fogalmak: forradalom és polgárháború, hatalomátvétel, kommunizmus, fasiszta, nemzeti szocializmus, fajelmélet, egypártrendszer, GULÁG; személyek: Lenin, Sztálin, Hitler, Roosevel; helyszínek: Versailles, Szovjetunió; évszámok: 1917, 1919–1920, 1929–1933</p>	<p>A szemben álló hatalmi tömbök erőviszonyai – oszlopdiagram és térképábrázolás elemzése – egyéni munka. Korabeli fotók elemzése a háború kitörése idejéből – egyéni munka megadott tanári szempontok alapján. A világháború eseményeinek nyomkövetése az atlasz alapján. Fényképelemzés – a haditechnika változásainak bemutatása – egyéni tevékenység. Részletek a világháború döntő csatáiból (DVD megtekintése megadott megfigyelési szempontok alapján). Az állóháború bemutatása a Nyugaton a helyzet változatlan c. film részlete alapján. Makettkészítés (korabeli harci eszközök) – projektmunka keretében. Forráselemzés (a wilsoni 14 pont) – csoportos tevékenység, előzetes megfigyelési szempontok alapján. A világháborút követő békeszerződések – forrásfeldolgozás, karikatúraelemzés, kördiagram elemzés, a térkép adatainak elemzése (utódállamok létrejötte) – csoportmunka – megadott szempontok alapján. Az utódállamok lerajzolása az atlasz alapján a füzetbe – egyéni munka. Falitérkép készítése az első világháború utáni Európáról – kooperatív tevékenység. Ábraelemzés az 1917-es orosz politikai „palettáról”. Forráselemzés megadott szempontok alapján a kommunisták programjáról – csoportmunka. Az atlasz adatainak elemzése az orosz területi változásokról – egyéni munka. Megadott szempontok alapján képek elemzése a sztálini diktatúráról. Sztálin portréja – tanulói kiselőadás megadott szempontok alapján. Ábra és képelemzés a gazdasági válsággal kapcsolatban – frontális osztálymunka. Forráselemzés – Roosevel beszéde – egyéni munka. A náciizmus elterjedésének bemutatása képi információk és szöveges források alapján, statisztikák, diagramok elemzése megadott szempontok szerint – csoportmunka. Forráskritika alkalmazása (Mein Kampf). Hitler portréja – tanulói kiselőadás megadott szempontok alapján. A két totális ideológia összehasonlítása megadott tanári szempontok – források - alapján. Politikai rendszerek elemzése a '30-as években az atlasz alapján – egyéni tevékenység. Szövetségi rendszerek, területi változások bemutatása az atlasz alapján –</p>

		<p>egyéni munka. Részletek A második világháború c. dokumentumfilm- sorozatból – a háború kitörésének előzményei – előzetes megfigyelési szempontok adása. A sporttörténettel kapcsolatos ismeretterjesztő szövegek feldolgozása – olimpiák a két világháború között. Olimpia és náci propaganda – írásbeli munkák beadása (pl. Új Képes Történelem, sport- és olimpiatörténeti munkák fölhasználásával). Falitabló készítése a haditechnika újdonságairól – csoportos tevékenység. Tablókészítés – folyamatábra – időszalag készítésének folytatása projektmunka keretében (az atlasz segítségével). Digitális tudásbázis alkalmazása az internet segítségével (pl. hadszínterek, náci-bolsevik ideológia, gazdasági válság).</p>
<p>Magyarország a két világháború között</p>	<p>Vereség és forradalmak. A trianoni békediktátum. Konszolidáció. Élet a két világháború között. A sport ügyének felkarolása.</p> <p>A tanulók legyenek tisztában az alábbi tananyagtartalmakkal: fogalmak: trianoni békeszerződés, ellenforradalom, kormányzó, konszolidáció; személyek: Károlyi Mihály, Kun Béla, Horthy Miklós, Bethlen István; helyszínek: Trianon, Magyarország új határai; évszámok: 1918, 1919, 1920</p>	<p>Képi és szöveges források elemzése Magyarország szerepvállalásáról a világháborúban – csoportmunkában – megadott szempontok alapján. Szorgalmi feladat: környékbeli első világháborús emlékművek bemutatása. Területváltozások követése az atlasz alapján – egyéni munka. Forráselemzés, képi információk, karikatúrák földolgozása a forradalmakról. A területi változások nyomkövetése. Horthy Miklós életrajza tanulói kiselőadás alapján – előzetesen megadott szempontok szerint. Forráselemzés a trianoni békediktátummal kapcsolatban – egyéni feldolgozás. A trianoni béke hatásai – az új határok lerajzolása a füzetbe. Falitérkép készítése a békediktátumról – kooperatív formában. Házi dolgozat készítése a trianoni békéről és következményeiről. Diagramok, ábrák, képek szöveges források elemzése a konszolidáció és a '30-as évek idejéből – megadott szempontok alapján, egyéni tevékenység keretében. A két világháború közti művelődés, kultúra, tudomány és sporttal kapcsolatos források gyűjtése, megbeszélése. (pl. az atlasz alapján). A témakör egészén keresztül használható pl. Az elátkozott XX. század c. sorozat – előzetesen megadott megfigyelési szempontok szerinti feldolgozása. Magyarország részvétele az olimpiákon, a kultúra, a sport és a nemzettudat közötti összefüggés vizsgálata, a magyar sport kiemelkedő alakjainak életútja (pl. Gerevich Aladár), a tömegsport elterjedése, a professzionalizmus kialakulása (pl. a labdarúgásban) - pl. az Új Képes Történelem, Magyar Kódex, A magyarok krónikája, különféle sport- és olimpiatörténeti munkák fölhasználásával. Falitabló készítése a korszak kulturális életéről, képzőművészetéről, tudományostechnikai eredményeiről – csoportos tevékenység. Tablókészítés – folyamatábra – időszalag készítésének folytatása projektmunka keretében (az atlasz segítségével). Digitális tudásbázis alkalmazása az internet segítségével (pl. területi változások, konszolidációs eredmények, egyes miniszterelnökök tevékenysége).</p>
<p>A második világháború kitörésétől a kommunista</p>	<p>A második világháború okai, indítékai. A világháborús szövetségi rendszerek. Békekötések és következményeik. A</p>	<p>Képi és szöveges források elemzése a második világháborúról - csoportmunkában – megadott szempontok alapján. Korabeli fotók elemzése – egyéni munka megadott tanári szempontok alapján.</p>

<p>rendszerek összeomlásáig</p>	<p>megosztott világ. A kommunista diktatúrák bukása. Az európai integráció kibontakozása.</p> <p>Az olimpiai mozgalom és a tömegsport kihívásai.</p> <p>A tanulók legyenek tisztában az alábbi tananyagtartalmakkal: fogalmak: totális háború, koncentrációs tábor, holocaust, háborús bűnös, atombomba, hidegháború; személyek: Churchill; helyszínek: Sztálingrád, Normandia, Hiroshima; évszámok: 1939-1945, 1990</p>	<p>A világháború eseményeinek nyomonkövetése az atlasz alapján. Fényképelemzés – a haditechnika változásainak bemutatása – egyéni tevékenység. Részletek A második világháború c. dokumentumfilm-sorozatból (DVD megtekintése megadott megfigyelési szempontok alapján). A háború jellegének bemutatása filmrészletek alapján (pl. Schindler listája, A halál 50 órája, A zongorista, Sztálingrád, Katyn, Bukás stb.). Makettkészítés (korabeli harci eszközök) – projektmunka keretében. Churchill portréja – tanulói kiselőadás előzetes szempontok alapján. Az erőszak szerepének megvitatása a történelemben – frontális osztálymunka, tanári irányítással. A második világháborút követő határváltozások követése az atlaszból, ezek lerajzolása a füzetbe. Falitérkép készítése a '45 utáni Európáról – kooperatív tevékenység keretében. Forrás-és ábraelemzés – az ENSZ bemutatása – csoportmunka. Ábra, térkép-és szöveges forrás áttekintése a hidegháborúról és a fegyverkezési versenyről - megadott szempontok alapján – egyéni munka. A hidegháború hatása a tudományos-technikai fejlődésre – pl. a holdutazás bemutatása (vagy részletek az Apolló 13. c. filmből). Egykorú fotók, szövegrészletek, térképvázlatok elemzése a kommunizmus bukásáról és a rendszerváltásról Közép-Európában – megfigyelési szempontok alapján, frontális osztálymunka. Szituációs játék: Reagan és Gorbacsov próbál meggyőzni egy semleges, harmadik felet a saját rendszerük előnyeiről és az ehhez való csatlakozásról (érvelés). Szovjetunió és Jugoszlávia szétesésének követése térképen – következtetések, hasonlóságok levonása. Napjainak Európájának térképe. Falitérkép készítése napjaink Európájáról – kooperatív tevékenység során. Az európai integráció folyamatának elemzése térképvázlat alapján – egyéni munka. Kör-és oszlopdiagram használata – megadott szempontok alapján, csoportmunkában az EU döntéshozataláról és gazdasági mutatóiról. Az sport és az olimpiák szerepe, hatása az európai integráció folyamatára. Nevezetes európai olimpiák '45 után (pl. München, Barcelona) – tanulói kiselőadás – projekt módszer alkalmazása (pl. Új Képes Történelem, sport- és olimpiatörténeti munkák fölhasználásával). Falitabló készítése a haditechnika újdonságairól, a háború jellegéről vagy a háború utáni korszak tudományos-technikai fejlődéséről, sporteseményekről, kimagasló sportolókról – csoportos tevékenység. Tablókészítés – folyamatábra – időszalag készítésének folytatása projektmunka keretében (az atlasz segítségével). Digitális tudásbázis alkalmazása az internet segítségével (pl. jelentős ütközetek, konferenciák a második világháború idején, a kétpólusú világ szervezetei, az európai integráció folyamata stb.).</p>
<p>Magyarország története a háborúba lépéstől a kommunista</p>	<p>A békés revíziótól a háborús katasztróféig. Magyarország a II. világháborúban. Magyarország német megszáll-</p>	<p>Képi és szöveges források elemzése a békés revízióról – egyéni munka. Képi és szöveges források elemzése Magyarország szerepvállalásáról a második világháborúban - csoportmunkában – meg-</p>

<p>hatalomátvételig</p>	<p>lása. Háborús veszteségek, a megszállás következményei. A párizsi békeszerződés. A sztálini diktatúra kiépítése. A tanulók legyenek tisztában az alábbi tananyagtartalmakkal: fogalmak: területi revízió, zsidótörvények, nyilas uralom, deportálás, koalíció; személyek: Teleki Pál; helyszínek: Felvidék, Kárpátalja, Észak-Erdély, Délvidék; évszámok: 1941, 1944. március 19., 1944. október 15., 1945-47</p>	<p>adott szempontok alapján. Szorgalmi feladat: környékbeli második világháborús emlékművek bemutatása. Területváltozások követése az atlasz alapján – egyéni munka. Magyarország 1941-ben – falitérkép készítése az atlasz alapján – kooperatív tevékenység keretében. Teleki Pál személyiségének megítélése – tanulói kiselőadás, előzetes szempontok alapján. Az ország geopolitikai szerepének elemzése tanári irányítással, frontális osztálymunka keretében. Az erőszak szerepének megvitatása a történelemben – frontális osztálymunka, tanári irányítással. A háború jellegének bemutatása a filmművészet eszközeivel – filmrészlet megtekintése (pl. Sorstalanság). Területváltozások, népmozgások követése 1945-1947 – egyéni munka. Az új – jelenlegi – országhatárok lerajzolása a füzetbe, ill. falitérkép készítése csoportos tevékenység keretében. Egykorú szövegek, plakátok értelmezése (forráskritika), kördiagram elemzése (pártviszonyok) a sztálini diktatúra kiépítésének éveiből (1945-49). A témakör egészen keresztül használható pl. Az elátkozott XX. század c. sorozat – előzetesen megadott megfigyelési szempontok szerinti feldolgozása. Tablókészítés – folyamatábra – időszak készítésének folytatása projektmunka keretében (az atlasz segítségével). Digitális tudásbázis alkalmazása az internet segítségével (pl. a revízió eredményei, hadműveletek Magyarországon, egyes miniszterelnökök tevékenysége stb.).</p>
<p>Egypárti diktatúra Magyarországon</p>	<p>A Rákosi-korszak. Az 1956-os forradalom és szabadságharc. A forradalom és szabadságharc leverése. A megtorlás. A Kádár-korszak. Az életszínvonal és az eladósodás. Társadalmi válságtünetek. A szocializmus testkultúrája. A rendszerváltás előzményei és menete. Magyarország és a világ. Az Európai Unió szervezete. A NATO. Magyarország és az Európai Unió. A határon túl élő magyarság. A tanulók legyenek tisztában az alábbi tananyagtartalmakkal: fogalmak: beszolgáltatás, pártállam, függetlenség, megtorlás, rendszerváltás, Európai Unió, NATO, útlevel, vízum, nagykövetség; személyek: Rákosi Mátyás, Nagy Imre, Kádár János, Antall József, Göncz Árpád; évszámok: 1956. október 23.-november 4., 1989-90</p>	<p>Statisztikai adatok, plakátok, egykorú fényképek, szövegrészletek, kördiagramok feldolgozása a témakörrel – tanár által megadott szempontok alapján – projektmódszer keretében. Az '56-os forradalom követése az atlaszban, a budapesti helyszínek lerajzolása a – egyéni munka. Az ország geopolitikai helyzetének elemzése – tanári irányítással, frontális osztálymunka keretében. Az „ötvenes évek” jellegének bemutatása filmrészletek alapján (pl. A tanú). A szocialista magyar gazdaság elemzése az atlasz alapján – tanári irányítással, frontális osztálymunka keretében. Tanulói kiselőadások: Rákosi és Kádár életútja, megítélésük változása – előzetes szempontok alapján. A határon túli magyarság helyzetének változása a szocializmus és a rendszerváltás idején – térképvázlat elemzése – tanári irányítással – egyéni munka keretében. Az erőszak szerepének hatása az egyes ember életére – filmrészletek alapján (pl. A napfény íze, Szabadság, szerelem stb). Szocializmus és sport. Sport és propaganda az „ötvenes években” (pl. az aranycsapat bemutatása vagy a helsinki olimpia). A Kádár-korszak és a sport kapcsolata (a tömegsport szerepe, egyesületi élet; olimpiai eredmények, jelentős olimpiakonok életének bemutatása). A rendszerváltás utáni sportélet eredményei, problémái; olimpiai eredmények, jelentős olimpiakonok életének bemutatása, valamint környezetünk (sőt iskolánk) sportélete, egyesületei, kiemelkedő sportolói - házi dolgozat, tanulói kiselőadások, szorgalmi</p>

		<p>feladatok adása az életmód, kultúra, sport és a rendszerváltozás témaköreivel kapcsolatban. (pl. Új Képes Történelem, A magyarok krónikája, sport- és olimpiatörténeti munkák fölhasználásával). Falitabló készítése a korszak tudományos-technikai fejlődéséről, életmódjáról, a rendszerváltás jelentős személyiségeiről, pártviszonyokról; sporteseményekről, kimagasló sportolókról – csoportos tevékenység. A témakör egészén keresztül használható pl. Az elátkozott XX. század c. sorozat – előzetesen megadott megfigyelési szempontok szerinti feldolgozása. Tablókészítés – folyamatábra – időszalag készítésének folytatása projektmunka keretében (az atlasz segítségével). Digitális tudásbázis alkalmazása az internet segítségével (pl. az egypártrendszer kialakulása, a személyi kultusz jellemzői, a gazdaság problémája a Kádár-korszakban, az új rendszer kiépítése, hazánk és a nemzetközi szervezetek stb.).</p>
Korunk globális problémái	<p>A népességnövekedés. Veszélyben a környezetünk. Városiasodás. Gazdagok és szegények. Az Észak–Dél-probléma. Terrorizmus.</p> <p>A tanulók legyenek tisztában az alábbi tananyagtartalmakkal: fogalmak: globalizáció, világ-gazdaság, régió, környezeti katasztrófa, urbanizáció, terrorizmus.</p>	<p>Demográfiai adatok (pl. népességnövekedés), statisztikák, táblázatok, korfák, ábrák, térkép-vázlatok, karikatúrák (pl. Észak–Dél ellentét), plakátok, fényképek (pl. környezetszennyezés-környezetvédelem, olimpiák stb.), szövegrészletek elemzése, következtetések levonása – adott szempontok alapján – projektmódszerrel. Nevezetes olimpiák a volt gyarmati világ területén (pl. Szóul), ezen események jelentősége a térség életében – tanulói kiselőadás – projektmódszer alkalmazása (pl. Új Képes Történelem, sport- és olimpiatörténeti munkák fölhasználásával). Házi dolgozat adása a témakörből (pl. globális problémák, környezetszennyezés stb.). Falitabló készítése kooperatív tevékenység során (pl. a környezetvédelem fontossága).</p>
Társadalmi környezetünk	<p>Nemzeti és etnikai kisebbségek. Egyházak a mai Magyarországon. Pártok, szakszervezetek, kamarák és civil szervezetek.</p> <p>A tanulók legyenek tisztában az alábbi tananyagtartalmakkal: pártok, szakszervezetek, bűnözés, idegengyűlölet.</p>	<p>Demográfiai adatok (pl. népesedési helyzet), statisztikák, táblázatok, ábrák (pl. különböző koalíciók, pártszövetségek), diagramok, térkép-vázlatok, fényképek (pl. különféle vallások, egyházak építészete), szövegrészletek (pl. rendszerváltás utáni törvényrészletek) elemzése, következtetések levonása – adott szempontok alapján – projektmódszerrel. Szorgalmi feladat vagy tanulói kiselőadás: hazánkban élő nemzetiségek, etnikumok, ezeknek helyzete, problémái. Falitabló készítése a hazánkban élő nemzetiségek kultúrájából, viseletéből, népművészetéből stb. – projektmunka.</p>
Az állam felépítése és működése	<p>Önkormányzatok. Az önkormányzat feladatai. Az önkormányzatok szervezete. A képviselőtestület, a polgármester. A polgármesteri hivatal, a helyi közigazgatás működése.</p> <p>Választási rendszer. A választójog Magyarországon. A választójog gyakorlásának technikája. Az országgyűlés. A törvényhozás és a törvények végrehajtása.</p> <p>A végrehajtó és a bírói hatalom.</p>	<p>Statisztikák, táblázatok, ábrák (pl. önkormányzati rendszer, bírói eljárások stb.), térkép-vázlatok, plakátok (pl. a rendszerváltás politikai pártjainak választási plakátjai), fényképek (pl. az államszervezet épületei), szövegrészletek (pl. korabeli törvényrészletek, a mai alkotmányunk stb.) elemzése, következtetések levonása – adott szempontok alapján – projektmódszerrel. Falitabló készítése választási plakátokból – projektmunka.</p>

	<p>A kormány. A miniszterelnök és a minisztériumok.</p> <p>A polgári, peres és büntető eljárás.</p> <p>A tanulók legyenek tisztában az alábbi tananyagtartalmakkal: választójog, parlamenti és önkormányzati választás.</p>	
<p>Az egészségügy, az oktatás és a munka világa</p>	<p>Közteherviselés-egészségügy-szociálpolitika. A társadalombiztosítás. Az egészségügyi ellátás. A szociálpolitika.</p> <p>Az oktatás. A műveltség társadalmi szerepe. A közoktatás, a szakoktatás. A munka világa. A munkaviszony fogalma. A munkáltató és munkavállaló kapcsolata. A munkaszerződés. A munkanélküliség. Munka és pihenés.</p> <p>A tanulók legyenek tisztában az alábbi tananyagtartalmakkal: társadalmi egyenlőtlenség, jog a tanuláshoz és a művelődéshez, egészségbiztosítás, nyugdíjbiztosítás, szociális ellátás, munkaviszony, munkaszerződés, munkáltató, munkavállaló, érdekvédelem.</p>	<p>Demográfiai adatok, statisztikák, táblázatok (pl. oktatási rendszer), korfák (pl. a '90-es évek Magyarországnak korfája), ábrák, fényképek (pl. oktatási intézmények, munkahelyek stb.), szövegrészletek (pl. az Alkotmány) elemzése, következtetések levonása – adott szempontok alapján – projektmódszerrel. Információk gyűjtése az internetről (pl. a munka világával kapcsolatban: szakmaválaszték, majdani álláslehetőségek feltérképezése, munkanélküliség kérdése).</p>

A továbbhaladás feltételei

A tanuló

- legyen képes történelmi események előadására;
- legyen képes a tanári magyarázat reprodukálására;
- tudja használni a különböző forrásokból gyűjtött információkat;
- legyen képes önálló vázlatkészítésre;
- legyen képes történelmi, társadalmi jelenségek összehasonlítására
- tudjon különböző források alapján önállóan következtetéseket levonni;
- be tudja mutatni a történelmi események, személyek megítélését;
- legyen képes történelmi események, személyiségek pályájának fölvezetésére kiselőadás formájában;
- ismerje a könyvtár használatát;
- tudjon információt gyűjteni az internetről;
- megfelelően tájékozódjon térben és időben (a tantervben megjelölt topográfiai és kronológiai ismeretek elsajátítása)!

Szempontok a tanulói teljesítmény értékeléséhez

Az értékelés és ellenőrzés az elsajátítási folyamat egészét magában foglalja. A továbbhaladás feltételei című fejezet felsorolja azokat a kiemelt képességeket, amelyekben a tanulóknak fejlődést kell elérniük. Azonban a teljesítmények értékelésében nemcsak a tárgyi ismeretanyag visszaadása (a tanult történelmi-társadalmi; kronológiai, topográfiai ismeretek, fogalmak használata stb.) a legfontosabb. Jelentős szempont a különféle tevékenységi formákban mutatott aktivitás, a társakkal való együttműködés képessége.

A tanterv a tanulók értékelését többféle szempontból közelíti meg. Alkalmazza az ún. „hagyományos” számonkérés és értékelés formáit (szummatív, formatív, diagnosztikai):

- Folyamatos számonkérés szóban, írásban a tanítási órákon - ellenőrzés céljából (röpdolgozat, kiselőadás, felelet, házi feladat ellenőrzése). Azonban, mivel sporttagozatos tanulókról van szó, kiemelendő a formatív értékelés szerepe, mely nem kifejezetten a konkrét mérés, értékelés (érdemjegyek adása) célját szolgálja, hanem a tanuló tantárgyban tanúsított fejlődéséről, előrehaladásáról tájékoztat.
- Szummatív értékelés: tematikus, témazáró feladatsorok, amelyek átfogó ismeretekre, képességekre, kompetenciákra irányulnak - a minősítés és a tanulási folyamat kontrollja céljából (természetesen az e típusú számonkérés időpontját egyeztetjük a tanulókkal, hiszen a meglévő ismeretek alkalmazása jelentős feladat a tanulók számára és az értékelésben is „fajsúlyosabb” szerepe van ezen munkáknak).
- Alkalmazható a diagnosztikai felmérés, mely a tanuló tanév során elért fejlődéséről ad számot (év eleji szintfelmérés és év végi teljesítménymérés).

Mivel a történelmi teljesítmény értékelésének jelentős szempontja az önismereti szándék megjelenése, az életproblémákra való rátekintés, a szellemi nyitottság képességének erősödése, ezért hasonlóan fontos az egyéni számonkérés mellett a csoportos, kooperatív munkában stb. tanúsított magatartás, aktivitás, illetve ennek során az együttműködés, önkifejezés, önmegvalósítás szándéka. Ezért az értékelés kiterjed a tankönyvi források, statisztikai táblázatok, grafikonok, diagramok, törvényrészletek; valamint a tankönyvön kívüli szöveges és képi információkból származó ismeretek egyéni és csoportmunkában történő elemzésére, értelmezésére.

Sőt, az értékelés kiterjed az „anyagi” tevékenység történelmi „dimenzióira”: vagyis tablókészítés, falitérkép, folyamatábrák, különféle makettek „gyártása” - természetesen mindez egyéni vagy projektmunka keretében is értékelhető.

A sporttagozatos szakiskolai tanulók helyzete - a már említett speciális körülmények miatt (gyakori és hosszú távollét az iskolából) – megkívánja a hagyományos számonkérési formák közül az otthon elkészíthető szorgalmi feladatok és házi dolgozatok alkalmazását, ill. számuk növelését, valamint megköveteli a nem hagyományos számonkérési formák alkalmazását. Így például lehetőséget kell biztosítani egyénileg vagy csoportosan elkészített munkák e-mailben vagy az iskola saját, belső számítógépes hálózatára történő elküldésére is.

Ajánlott tankönyvek, segédeszközök:

- Závodszy Géza: Történelem és társadalomismeret a szakiskolák 9. évfolyama számára
- Száray Miklós-Kaposi József: Történelem és társadalomismeret a szakiskolák 10. évfolyama számára
- Történelmi atlasz, falitérkép, tabló, folyamatábra, CD-Rom, DVD, audió-videó, fóliasorozat, diasorozat, ismeretterjesztő kiadványok, lexikonok, kézikönyvek, művészettörténelmi albumok

ANGOL NYELV

9-10. évfolyam

Célok és feladatok

Általános cél:

- a személyiség fejlesztése
- idegen nyelvi sportműveltség megalapozása
- a szakmatanulás elkezdéséhez szükséges idegen nyelvi kompetenciák fejlesztése.
- élethosszig tartó nyelvtanulás megalapozása.

A szakiskolai angol nyelvoktatás célja a kommunikatív nyelvtudás megalapozása és annak használata különböző szituációkban a négy nyelvi alapkészség (beszédértés, beszédkészség, olvasásértés, íráskészség) terén.

A nyelvi alapkészségek közül a beszédértés és a beszédkészség fejlesztése kiemelt feladat. Hangsúlyt kell fektetni a felzárkóztatásra, az alapvető képességek-készségek fejlesztésére.

Szóbeli interakció fejlesztése.

Egyszerű és begyakorolt hétköznapi helyzetekben, sporttal kapcsolatos szituációkban direkt módon információt cserél és egyszerű kifejezésekkel megérteti magát.

A szakiskolai idegen nyelvoktatás célja, hogy a beszédértés és a beszédkészség terén a tanulók elérjék az A1, A2 szintet.

Nemzetközi Sportversenyeken használható nyelvtudás szerzése.

A kommunikáció tanulás eredményeképp a tanulók legyenek képesek érthetően beszélni, információt kérni és adni, személyeket, tárgyakat, eseményeket, érzéseit, véleményét leírni, kifejezni, magyarázatot kérni, beszélgetést kezdeményezni, fenntartani és zárni. A megszerzett nyelvi és kulturális ismeretek segítségével tudjanak a tanulók új emberi kapcsolatokat teremteni más kultúrák képviselőivel.

A tantervi modulok elsődlegesen nem az ismeretközvetítést, hanem a képességfejlesztést célozzák, a feldolgozásukat célzó tevékenységek a diákokat aktivizálják, cselekedtetik és gondolkodtatják. Ennek megfelelően kiemelt szerep jut a kooperatív technikáknak, a terepmunkáknak, a projektnek, a kutatómunkának, a drámapedagógiai módszereknek.

A modulok középpontjában a tevékenység által fejleszthető kompetenciák állnak.

Kiemelt cél:

A sport témakörben a tanulók alapszintű szókinccset szerezzenek, amely elősegíti, hogy a nemzetközi sportversenyeken életszerű helyzetekben tudják nyelvtudásukat használni, a sportról minél gazdagabb szókinccsel tudjanak kommunikálni.

Tudja bemutatni a tanuló az individualizált tanulási rendszerben elsajátított egyéni sportágát alapszintű szókinccs és egyszerű mondatok használatával.

Fejlesztési követelmények

Kiemelt fejlesztési feladatok:

A szakiskolai nyelvoktatás során legfontosabb feladat az alapvető nyelvi kompetenciák (stratégiai és interkulturális) és a kapcsolódó kulcskompetenciák fejlesztése.

Kedvező attitűd kialakítása az osztálytermen kívüli idegen nyelvi hatások, internet és sporttal kapcsolatos információk iránt.

Tudja használni a modulok keretében feldolgozott általános társalgási, az egészséges életmód és a sport témakörökhöz kapcsolódó szókincset kommunikatív helyzetekben.

Alakuljanak ki a tanulóban az alapvető kommunikatív nyelvi kompetenciák.

Legyen képes

- idegen nyelvű információt megérteni és átadni;
- interakcióban sikerrel részt venni;
- a tanárral és társaival a célnyelven együttműködni a nyelvórai feladatok megoldásában;
- alakuljon ki az igény a tanulóban, hogy az osztálytermen kívüli általános és szakmához kapcsolódó idegen nyelvi hatásokat (tévé-műsorok, újságok, Internet stb.) is megpróbálja hasznosítani önálló haladása érdekében;
- a tanuló tudja használni az idegen nyelvet a modulok keretében feldolgozott témakörökhöz kapcsolódó, a korosztály igényeinek és érdeklődésének megfelelő kommunikatív helyzetekben;
- fejlődjön a négy alapkészsége (hallás utáni értés, beszéd-készség, olvasás utáni értés, íráskészség), bővüljön a szókincse, ismerje fel és alkalmazza a tanult nyelvtani struktúrákat, törekedjen beszédében a folyamatosságra és az érthető kiejtésre;
- fejlődjön interkulturális kompetenciája: legyen nyitott az adott nyelvet beszélő népek és országaik, illetve más népek és kultúrák és elért sporteredményeik iránt;
- váljon nyitottá a nyelvek és a nyelvtanulás iránt, tudatosuljon benne a nyelvismeret értéke és fontossága. Legyen képes nyelvtudását egész életen át fenntartani, fejleszteni.

9. évfolyam

Az éves órakeret felosztása valamennyi szakiskolai osztály számára

Az éves óraszám: A és B modul összesen 111 óra

Modul neve:	Óraszám
A (alap)	
1. Let's get started	14 óra
2. Me and my family	14 óra
3. My home	14 óra
4. My friends	14 óra
5. Leisure and pleasure	14 óra
6. Sportos életmód, Sportági szakkifejezések Kedvenc sportág bemutatása	15 óra
Összesen	85 óra
B (kiegészítő)	
1. Weather and clothing	6 óra
2. Food and drinks	6 óra
3. Basic measuring and calculating procedures	6 óra
4. Vocational communication, instructions, basic situations	6 óra
Összesen	26 óra
A és B modul összesen	111 óra

9. évfolyam

Let's get Started (14 óra)

Témák	Tananyag	Fejlesztési feladatok/ ajánlott tanulói tevékenységek
Introduction of school	Educational system of the vocational school Profile of the school Subjects and vocations	A tanuló megismerkedik az iskolával, ezen belül az iskola profiljával, az iskolában oktatott műveltség területekkel, tantárgyakkal, szakmákkal, iskola által kialakított követelményekkel, a tantárgyakat tanító pedagógusokkal, az iskolavezetéssel, az iskolai fenntartóval, az iskola szűkebb és tágabb környezetével.
Pairwork, groupwork and individual work Cooperative technics		Megismeri az iskolában alkalmazott tanulási tanítási folyamatot, az alkalmazott módszereket (pármunka, csoportmunka). A kooperatív technikák használata során fejlődik együttműködési készsége.
English Language Teaching at School		Megismeri és közös döntés alapján, elfogadja a tanulóval szemben támasztott idegen nyelvi oktatás követelményeket, törekszik azok betartására. Megismeri az iskolában folyó angol nyelvoktatást
Building of the School	Rooms at school, classes, classmates, teaching stuff	

Me and My Family (14 óra)

Témák, tartalmak	Tananyag	Fejlesztési feladatok
Introduction	Personal particulars: Age, Nationalities, Jobs, Hobbies, Favourite sport The present forms of „be” (affirmative, negative, questions)	A tanuló használja az idegen nyelvet a modul keretében feldolgozott témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetekben
Description of People	Appearance: Height, Build, Hair, Eyes Characteristic features Asking about and describing people's physical appearance Exchanging basic personal Information (name, age, nationality, telephone number, address) Asking about others Spelling Checking information Have got/has got	Fejlődik szociális kompetenciája: társaival és tanárával a célnyelven együttműködik. Fejlődik stratégiai kompetenciája: megismeri és alkalmazza az elsajátított alapvető nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat, technikákat.

Members of the Family	<p>Relatives, Relationships, Description of the members of the family (appearance, characteristic feature), Likes and dislikes Whose? Possessive Case's Possessive Pronouns a vs the Possessive Adjectives</p>	Beszélgetés során, illetve önállóan néhány mondatban bemutatja önmagát és családtagjait.
Everyday Activities	<p>Daily routine Time expressions Sharing the housework in a family Talking about routines Describing work Telling the time Asking for more information Talking about daily schedules Talking about permanent situations Present Simple (affirmative and WH-questions) Prepositions of time (at, on, in, until, from...to...) When? / What time? Time expressions</p>	<p>Szókincse bővül, felismer és alkalmaz egyszerű nyelvtani struktúrákat. Beszédében törekszik a folyamatosságra és az érthető kiejtésre</p>
A Week Day and Weekend Activities	<p>Daily Routine Weekend activities Time adverbs Expressing like and dislike Stating a desire Talking about free-time activities Asking for and giving opinions Expressing ability Responding to what sb says Present Simple(negative and questions) How often? The verb can Want to, would like to Like, love, hate, enjoy+ - ing</p>	Fejlődik a négy alapkészsége: hallás utáni értés, olvasásértés, beszéd-készség, íráskészség,
Young People's Lifestyles in Different Countries	<p>Freetime activities Sport activities</p>	Kialakul az igénye arra, hogy az osztálytermen kívüli idegen nyelvi hatásokat is hasznosítsa önálló haladása érdekében
Countries and Nationalities	<p>Customs and culture of different countries</p>	<p>Fejlődik interkulturális kompetenciája: nyitottá válik az adott nyelvet beszélő népek és országaik, illetve más népek és más kultúrák iránt. Nyitottá válik a nyelvek és a nyelvtanulás iránt, tudatosul benne a nyelvvismeret értéke és fontossága.</p>

My Home (14 óra)

Témák, tartalmak	Tananyag	Fejlesztési feladatok
Flats and Houses	Types of Houses Rooms Furniture Vocabulary of Household Equipment Talking about current activities Making suggestions Giving reason Talking about temporary activities Distinguishing between permanent and temporary situations Describing houses Grammar Structures: There is / There are Present Progressive Present Simple vs Present Progressive Let's/How about?/Why don't we/you Why?/Because... Preposition of place and movement Object personal pronouns	A tanuló használja az idegen nyelvet a modul keretében feldolgozott témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetekben. Kialakul az igénye arra, hogy az osztálytermen kívüli idegen nyelvi hatásokat is hasznosítsa önálló haladása érdekében Nyitottá válik a nyelvek és a nyelvtanulás iránt, tudatosul benne a nyelvismeret értéke és fontossága
Housing	Preposition of Places Description of Student's House or Flat and Rooms and Furniture	Fejlődik négy alapkészsége. Beszédében törekszik a folyamatosságra és az érthető kiejtésre
Home Town	Famous Buildings in a Town Information about Directions Drawing Routes in a Town Description of Surroundings Referring to the location of places in a town Asking for, giving and understanding directions Reading a map Describing places Imperative	A tanuló képessé válik bemutatni szűkebb, tágabb környezetét, kép alapján megnevezni a helyiségeket és berendezési tárgyakat, meghatározni azok egymáshoz viszonyított helyzetét. Megérti az útbaigazítással kapcsolatos kérdéseket, képes segítséget kérni és nyújtani
Spot Facilities Spot Facilities in the Home Town	Places Equipment in Sport Description of Sport Buildings and the Sport Centre	

My friends (14 óra)

Témák, tartalmak	Tananyag	Fejlesztési feladatok
Introduction of the Best Friend	Description of Friends Physical Appearance Characteristic Features	Képes beszélgetés során, ill. önállóan néhány mondatban bemutatni barátját, ill. harmadik személyt. A bemutatás kiterjed a személyes adatokra, a megjelenés és a személyiség lényeges vonásaira .A tanuló képes használni az idegen nyelvet a modul keretében feldolgozott témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetekben. Fejlődik a négy alapkészsége: hallás

		utáni értés, olvasásértés, beszéd-készség, íráskészség, - bővül a szókincse, - felismer és alkalmaz egyszerű nyelvtani struktúrákat
Appearance Characteristic Features	Comparison of Features Exchange of Information Giving and Getting Information Comparatives Superlatives	beszédében törekszik a folyamatos-ságra és az érthető kiejtésre. Fejlődik szociális kompetenciája: - képes együttműködni társaival és tanárával. Fejlődik stratégiai kompetenciája: megismeri és alkalmazza az elsajátított alapvető nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat, technikákat.
Famous Young Sportmen or Sportswomen	Description Daily Activities and Free Time Activities of a sportman	Kialakul az igénye arra, hogy az osztálytermen kívüli idegen nyelvi hatásokat is hasznosítsa önálló haladása érdekében. - Nyitottá válik a nyelvek és a nyelvtanulás iránt, tudatosul benne a nyelvvismeret értéke és fontossága

Leisure and Pleasure /14 óra/

Témák, tartalmak	A továbbhaladás feltételei	Fejlesztési feladatok
Hobbies	Types of Hobbies Favourite Freetime Activities	A tanuló képes használni az idegen nyelvet a modul keretében feldolgozott szabadidő témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetekben. Bővül a tematikus szókincse. Fejlődik a négy nyelvi alapkészsége Felismer és alkalmaz egyszerű nyelvtani szerkezeteket a témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetekben. Beszédében törekszik a folyamatos-ságra és az érthető kiejtésre.
Entertainment	Favourite Films and Books Watching Tv Tv Programmes Listening to Music Theatre Weekend Activities with Friends The Most Popular and the Least Popular Freetime Activities Expressing like and dislike Stating a desire (wish, would like, want, hope) Talking about free-time activities Asking for and giving opinions Expressing ability Responding to what sb says	Kialakul az igénye arra, hogy az osztály-termen kívüli idegen nyelvi hatásokat is hasznosítsa önálló haladása érdekében. Fejlődik interkulturális kompetenciája: nyitottá válik a célnyelvet beszélő népek és országaik, illetve más népek és más kultúrák iránt.
Sport Activities	The Most Popular Sport Activities Places and Equipment of Different Types of Sport; The Sport I Do	

Sport /15 óra/

Témák, tartalmak	A továbbhaladás feltételei	Fejlesztési feladatok
Sport and Health	How To Keep Fit Sport and Healthy Lifestyle Talking about talents and abilities Describing feelings Expressing ability in the past Expressing regret Past Simple of be Could Adverbs of manner	A tanuló képes használni az idegen nyelvet a modul keretében feldolgozott témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetekben. Bővül a tematikus szókinccse.
Terms of Different Types of Sports	Sport Activities Places Equipment Classification of Sports Mass Sports Professional Sports Winter and Summer Sports Individual and Team Sports Water Sports	A tanuló képes használni az idegen nyelvet a modul keretében feldolgozott témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetekben. Bővül a tematikus szókinccse. Megismeri az iskolában és lakóhelyén adott sportolási lehetőségeket.
Introduction of Favourite Sport	Introduction of Favourite Sport	A tanuló képes használni az idegen nyelvet a modul keretében feldolgozott témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetekben. Bővül a tematikus szókinccse
Sport facilities at school	Sport programs Personal and objective facilities of sport	Projektkészítés Kulcskompetenciák: KO, LÉ, EG, KI, DÖ, SZ, KI
Project about the School and Sport Facilities	Types of sports and programs at school	Kiemelt fejlesztési feladatok: EU, IK, TA, PO, Tablókészítés az iskoláról, és a sportolási lehetőségekről

Weather and Clothing (6 óra)

Témák, tartalmak	A továbbhaladás feltételei	Fejlesztési feladatok
Clothing	Clothes in Different Weather Women's and Men's Wear Accessories Size, Colour, Material, Price Casual and Formal Wear Fashion Trends Identifying and describing objects Talking about clothes Asking for and giving opinions Talking about preference Buying and selling Offering help Thanking and accepting thanks Wich? CanI/ Could I This/ these,that/those One/ones Too+adjective Too vs very	A tanuló képes használni az idegen nyelvet a modul keretében feldolgozott témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetekben

Weather	Seasons Climates Temperatures in Different Seasons Clothing in Different Weather Weather and Weather Forecast Continents and Seasons Comparison of Weather Conditions Natural Disasters	Fejlődik a négy alapkészsége: hallás utáni értés, olvasásértés, beszéd-készség, íráskészség, bővül a szókinccse, felismer és alkalmaz egyszerű nyelvtani struktúrákat, beszédében törekszik a folyamatos-ságra és az érthető kiejtésre
Sport Wear	Practical Ideas for Casual and Sport Clothing	Kialakul az igénye arra, hogy az osztálytermen kívüli idegen nyelvi hatásokat is hasznosítsa önálló haladása érdekében Fejlődik interkulturális kompetenciája: nyitottá válik az adott nyelvet beszélő népek és országaik, illetve más népek és más kultúrák iránt.

Food and Drinks (6 óra)

Témák, tartalmak	A továbbhaladás feltételei	Fejlesztési feladatok
Basic Food Healthy Food	The Importance of Healthy Eating Healthy Food to Keep Fit Healthy Lifestyle and Sport Cooking Specialities of Different Countries Eating Habits Asking and answering about quantities Ordering food Giving and following instructions Talking about food and eating habits Countable and uncountable nouns Some/any/no a few/ a little a kilo of/ a litre of How much?/How many? Much/many/ a lot of/ lots of	A tanuló képes használni az idegen nyelvet a modul keretében feldolgozott témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetekben. Fejlődik a négy nyelvi alapkészsége. Bővül a tematikus szókinccse. Felismer és alkalmaz egyszerű nyelvtani szerkezeteket a témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetekben. Beszédében törekszik a folyamatos-ságra és az érthető kiejtésre.
My Eating Habits	Favourite Food What to Eat and How to Lay the Table	Fejlődik szociális kompetenciája. Fejlődik stratégiai kompetenciája: ismeri és alkalmazza az elsajátított alapvető nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat, technikákat. Kialakul az igénye arra, hogy az osztály-termen kívüli idegen nyelvi hatásokat is hasznosítsa önálló haladása érdekében.
Shopping Food	Shopping in a Supermarket or at the Market Services at the Restaurants	Fejlődik interkulturális kompetenciája: nyitottá válik a célnyelvet beszélő népek és országaik, illetve más népek és más kultúrák iránt. Nyitottá válik a nyelvek és a nyelvtanulás iránt, tudatosan benne a nyelvismeret értéke és fontossága

Basic Measuring and Calculating Procedures
(Alapvető mérési és számolási eljárások) (6 óra)

Témák, tartalmak	A továbbhaladás feltételei	Fejlesztési feladatok
Basic Measures	Ways of Measuring Calculating Producers	A tanuló megérti és értelmezi a témához kapcsolódó, autentikus forrásból származó olvasott vagy hallott, rövid, egyszerű szövegeket.
Instructions, Brochures	Reading Instructions and Brochures	Megérti a témakörrel kapcsolatos hozzá intézett kérdéseket. - Képes adni tartalmilag megfelelő és elegendő információt tartalmazó válaszokat. - Megfelelő kommunikációs stratégiákat alkalmaz.
Measures in Different Countries	Talking about measurement	Képes a célnyelvi udvariasság szabályainak megfelelően reagálni és megfelelő stílust alkalmazni beszélgetőtársával szemben - Beszéde érthető, hangképzése, hangsúlyai helyesek, és nem akadályozzák mondanivalója megértését, valamint törekszik a folyamatosságra. Helyesen használja a hanglejtést és a mondathangsúlyt mondanivalója kifejezése érdekében.

Vocational Communication, Instructions, Basic Situation (6 óra)

Témák, tartalmak	A továbbhaladás feltételei	Fejlesztési feladatok
Vocations	Necessary Skills and Qualities for Different Jobs Classification of Jobs	A tanuló képes használni az idegen nyelvet a szakmacsoportjában eddig megismert szöveggörnyezethez kapcsolódó kommunikatív helyzetekben. Elsősorban az idegen nyelvi és a szakmai szöveggörnyezet összekapcsolása kap hangsúlyt, a nyelv-helyesség háttérbe szorulhat, mint követelmény
Getting a Job	Job Interview How to Communicate to Customers Useful Vocabulary Vocational Expressions	Fejlődik a négy alapkészsége, megkezdni kialakítani szakmai szókincsét. Felismer és alkalmaz egyszerű nyelvtani struktúrákat, beszédében törekszik a folyamatosságra és az érthető kiejtésre.

A továbbhaladás feltételei:

A tanuló legyen képes

- a „sport” témakörön és az egyéb tanult témakörökön belül a korábban tanultakra alapozva és azt továbbfejlesztve;
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű válaszokat adni;
- egyszerű párbeszédben részt venni, gondolatait, véleményét egyszerű mondatokba foglalni.

Beszédkésztség:

A tanuló legyen képes

- az adott témakörön belül a korábban tanultakra alapozva és azt továbbfejlesztve - ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű struktúrákba rendezett válaszokat adni, - egyszerű párbeszédben részt venni, - gondolatait, véleményét egyszerű mondatokba foglalni;
- egyszerű kérdéseket feltenni, az egészséges életmóddal és sport-tevékenységekkel kapcsolatosan, vélemény kifejezésére;
- közvetlen információkat megfogalmazni saját magáról, és az iskolai sportolási lehetőségekről.

Beszédértés

A tanuló legyen képes

- az adott témakörön belül a korábban tanultakra alapozva és azt továbbfejlesztve ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott;
- egyszerű szituációkban kérdéseket és közléseket megérteni (szükség esetén nonverbálisan reagálni);
- egyszerű szöveg mondanivalóját globálisan megérteni;
- egyszerű szövegből számára fontos információkat kiszűrni.

Olvasott szöveg értése:

A tanuló legyen képes

- egyszerű szöveg mondandóját globálisan megérteni;
- egyszerű szövegből számára fontos információkat kiszűrni;
- egyszerű szöveget érthetően felolvasni.

Íráskésztség:

A tanuló legyen képes

- az adott témakörön belül a korábban tanultakra alapozva és az továbbfejlesztve;
- ismert szavakat, néhány szavas mondatokban helyesen leírni;
- egyszerű közléseket tanult minta alapján írásban megfogalmazni.

10. évfolyam

Az éves órakeret felosztása valamennyi szakiskolai osztály számára

Az éves óraszám: A és B modul összesen 111 óra

Modul neve:	Óraszám
A (alap)	
1. Let's go on	10 óra
2. My future plans	9 óra
3. Jobs and occupations	
3.1 Vocational communication, instructions, basic situations	11 óra
3.2. Work environment – tools, equipment, procedures, processes	11 óra
3.3 Environment – environmental protection	11 óra
3.4. Getting information in trades,	11 óra
3.5. The world of work: job interview, dos and don'ts,	11 óra
4. Sport Sportos életmód Sportsérülések, gyógykezelés Tiltott teljesítményfokozás	15 óra
Összesen	89 óra
B (kiegészítő)	
1. Trades and related fields	6 óra
2. Basic measuring and calculating procedures	6 óra
3. Labour and health protection	6 óra
4. Shapes in trades	4 óra
Összesen	22 óra
A és B modul összesen	111 óra

Let's Go on (10 óra)

Témák, tartalmak	A továbbhaladás feltételei	Fejlesztési feladatok
Revision Introduction Family Eating Habits Sport and Healthy Lifestyle	Description of People Members of the Family Friends Their Jobs Meals, Recipes Countries and Nationalities Daily Routine Time Adverbs Weather Clothing Shopping Services Sports and Healthy Lifestyle	A tanuló fel tudja idézni az elmúlt tanévben tanult és használt szókincset a különböző modulokhoz kapcsolódó és a korosztály érdeklődésének megfelelő kommunikatív helyzetekben. Felismeri és alkalmazza a tanult nyelvi struktúrákat szóban és írásban egyaránt. Beszédében törekszik a folyamatosságra és az érthető kiejtésre. Tud alkalmazkodni az adott beszédhelyzethez.
Summer Experiences Getting Information from the Internet	Talking about Experiences Linking Past and Present Time Narrating Past Events Describing a Holiday Accommodation Weather Programs Food Searching for Information about Young People Living in Other Countries Family Life	Tud önállóan, egyszerű mondatokban beszélni nyári élményeiről kép alapján. Tud rövid autentikus szöveget, hanganyagot értelmezni, egyszerű kérdésekre válaszolni.

	Newspapers Talking about school memories Talking about activities in the recent past Asking for more information Talking about studies one has done Past Simple, Past Continuous	
Introduction of the Moduls of Year 10.	Moduls and Contents Tasks of the Year	Képes megosztani társaival és tanárával a célnyelvi országhoz kapcsolódó bármilyen élményét verbális és non-verbális eszközökkel autentikus segédanyagok segítségével (képek, újságok, levél, e-mail, zene, videofelvétel stb.), ezáltal fejlődik szociokulturális és stratégiai kompetenciája és a nyelvtanuláshoz való pozitív hozzáállása. Differenciált tanulási tevékenység folyamán a jobb képességű tanulónak fejlődik négy alapkészsége, és képes az A2 szint felé elmozdulni.

My Future Plans (My Skills, My School, Courses, Exams, Competencies, Europass, Cv,) (9 Óra)

Témák, tartalmak	A továbbhaladás feltételei	Fejlesztési feladatok
Education Qualifications Optional Courses	Educational System Primary School Secondary School Vocational Education School Subjects Fields of Study	A tanuló használja az angol nyelvet a modul keretében feldolgozandó témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetekben
Exams	Vocational Exams Course Exams	Bővül a tematikus a szókinccse Fejlődik a négy nyelvi alapkészsége (e modul keretein belül a beszédértés, beszéd hangsúlyosabban)
Practical Experiences	Training Opportunities at Companies Summer Jobs Work Experienced-Study Programs Abroad	Felismeri és alkalmazza a témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetek megoldásához szükséges legalapvetőbb nyelvtani szerkezeteket
<u>Jobs, Work</u>	Job Opportunities in Hungary and in the European Union	Fejlődik az interkulturális kompetenciája. Nyitottá válik az angol nyelvet beszélő népek és kultúrájuk (különös tekintettel a munkakultúrára), valamint más népek és kultúrák iránt Képes saját országát kívülről, a külső szemlélő helyzetéből is látni
Job Application Future Plans	Workplaces Studies Further Courses Life Long Learning Documents of the Application Application Letter	Beszédében törekszik a folyamatosságra és az érthető kiejtésre. Fejlődik a stratégiai kompetenciája

	Curriculum Vitale Job Interviews Introduction Making plans Talking about arrangements Describing celebrations and festivals Agreeing and disagreeing Future going to Present progressive with future meaning Compounds of some, any, no, every when/before/after	
--	---	--

Jobs and Occupations

Témák, tartalmak	A továbbhaladás feltételei	Fejlesztési feladatok
Jobs of 12 Vocational Groups	Vocabulary of Vocational Situations Description of Different Jobs	A tanuló használja az idegen nyelvet a szakmacsoportjában eddig megismert szöveggörnyezetekben. Elsősorban az idegen nyelvi és a szakmai szöveggörnyezet összekapcsolása kap hangsúlyt
Introduction of the Chosen Job	Information about the Jobs Necessary Skills, Studies	Fejlődik a négy alapkészsége, bővül a szakmai szókincse. Felismer és alkalmaz egyszerű nyelvtani struktúrákat, beszédében törekszik a folyamatosságra és az érthető kiejtésre.
Communication with the Customers Vocational Situations	Communication and Connection with the Students and Colleagues	Fejlődik szociális kompetenciája: együttműködik társaival és tanárával. Képesé válik szakmai szituációban arra, hogy megértse társait és megértesse magát. Fejlődik stratégiai kompetenciája: ismeri és alkalmazza az elsajátított alapvető nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat, technikákat. Kialakul az igénye arra, hogy az osztálytermen kívüli idegen nyelvi hatásokat is hasznosítsa önálló haladása érdekében.

Work Environment – Tools, Equipment, Procedures, Processes (11 óra)

Témák, tartalmak	A továbbhaladás feltételei	Fejlesztési feladatok
Work Environment Tools and Equipment Building Vocabulary	Work Places Rules of Work Places Equipment of Different Jobs Activities of Different Jobs Classification of Jobs and Tasks Describing Objects Talking about Appliances and Devices Infinitive of Purpose It's + adjective + infinitive	A tanuló tudja használni az idegen nyelvet a modul keretében feldolgozott témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetekben. Fejlődik a négy nyelvi alapkészsége Bővül a tematikus szókincse. Felismer és alkalmaz egyszerű nyelvtani szerkezeteket a témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetekben. Beszédében törekszik a folyamatos-

		ságra és az érthető kiejtésre. Fejlődik stratégiai kompetenciája: ismeri és alkalmazza az elsajátított alapvető nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat, technikákat.
Instructions	Instruction of Workplaces Instructions of Tools and Machines Abbreviation	Fejlődik szociális kompetenciája

Environment, Environmental Protection (Környezet, környezetvédelem) 11 óra

Témák, tartalmak	A továbbhaladás feltételei	Fejlesztési feladatok
Environmental Protection	Environmental Problems Water-; Air-; Terra Pollution Environmental Protection at Workplaces	A tanuló megérti és értelmezi a témához kapcsolódó, autentikus forrásból származó olvasott vagy hallott, rövid, egyszerű szövegeket. Megérti a témakörrel kapcsolatos hozzá intézett kérdéseket. Tartalmilag megfelelő és elegendő információt tartalmazó válaszokat ad.
Reading. Environmental Problems	Solution to Environment Problems Searching for Texts about Alternative Energy Sources	Képes a megfelelő kommunikációs stratégiák alkalmazására. - Rendelkezik a megfelelő szókinccsel a témával kapcsolatban, valamint képes ezt a szókinccset a kívánt szerepeknek megfelelően aktivizálni.

Getting Information in Trades (11 óra)

Témák, tartalmak	A továbbhaladás feltételei	Fejlesztési feladatok
Getting Information about the Chosen Jobs	Searching Information - on the Internet - from Professional Books - Professional Magazines Visiting the Workshops of the School	A tanuló képes önállóan leendő szakmájával kapcsolatos információk megszerzésére, rendszerezésére. Fejlődik a négy alapkészsége: hallás utáni értés, olvasásértés, beszéd-készség, íráskészség, bővül a szókinccse, felismer és alkalmaz egyszerű nyelvtani struktúrákat, beszédében törekszik a folyamatosságra és az érthető kiejtésre
Internet and Websites	Studies of Hardwares and Softwares Use of Searching Programmes English Vocabulary of Word Processing Programmes Description of Pictures and Diagrams Making a Presentation Use of the English Version of the Power Point	Fejlődik szociális kompetenciája: tud együttműködni társaival és tanárával. A tanuló képes önállóan a témával kapcsolatos internetes oldalakat megtalálni – ismert keresőmotorok segítségével, ezekről a site-okról.

„The World of Work” (A munka világa) 11 óra

Témák, tartalmak	A továbbhaladás feltételei	Fejlesztési feladatok
Communication Job Interview	Preparation Strategies of Job Interview	Képes a megfelelő kommunikációs stratégiák alkalmazására. Rendelkezik a megfelelő szókinccsel az álláskeresést és az állásinterjút illetően, valamint képes ezt a szókinccset a kívánt szerepeknek megfelelően aktivizálni (álláskereső, ill. interjú-levezető).
Listening: Job Interviews	Tips for How To Behave Successfully at a Job Interview Possible Questions and Answers Job Interviews of Different Jobs	Képes a célnyelvi udvariasság szabályainak megfelelően reagálni és a megfelelő stílust alkalmazza beszélgetőtársával szemben.

Sport 15 óra

Témák, tartalmak	A továbbhaladás feltételei	Fejlesztési feladatok
Types Of Sport	Sport Activities Places and Equipment Classification of Sport	A tanuló képes használni az idegen nyelvet a modul keretében feldolgozott témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetekben. Bővül a tematikus szókinccse. Megismeri az iskolában és lakóhelyén adott sportolási lehetőségeket.
Injuries/Accidents Sport Treatment Forbidden Drugs in Sport	Description of Injuries at the Hospital Health and Illnesses Accidents in Sport Asking for and giving Advice Talking about Health Problems Expressing Sympathy Making Suggestions Should / shouldn't; would like	Rendelkezik a megfelelő szókinccsel a sportsérüléseket és gyógykezelésüket illetően

Trades and Related Fields (szakmák és kapcsolódó területek) (6 óra)

Témák, tartalmak	A továbbhaladás feltételei	Fejlesztési feladatok
Associated Jobs	Getting Information About the Given Industrial Area and the Associated Jobs Classification of Jobs	A tanuló megismeri a szakmacsoportok angol elnevezését, az általa választani kívánt szakma és az ahhoz kapcsolódó társszakmák nevét idegen nyelven Fejlődik négy alapkészsége a modul témájához kapcsolódó és a szakmai szókinccs használatát igénylő kommunikatív helyzetekben.
Situations of Associated Jobs	Vocabulary of Associated Jobs Different Situations	Tudatosul benne, hogy a rokon szakmák szókinccse kapcsolódik egymáshoz. Fejlődik interkulturális kompetenciája: nyitott az adott nyelvet beszélő népek és országaik, illetve más népek és más kultúrák iránt.

Basic Measuring and Calculating Procedures (Alapvető mérési és számolási eljárások (6 óra))

Témák, tartalmak	A továbbhaladás feltételei	Fejlesztési feladatok
Measuring in Different Jobs	Description of Measuring and Calculating Procedures in Different Jobs	A tanuló megérti és értelmezi a témához kapcsolódó, autentikus forrásból származó olvasott vagy hallott, rövid, egyszerű szövegeket.
Instructions and Brochures	Getting Information and Getting to Know Different Measuring Procedures Reading Brochures	Rendelkezik a megfelelő szókinccsel, a témával kapcsolatban, valamint képes ezt a szókinccset a kívánt szerepeknek megfelelően aktivizálni.

Labour and Health Protection (Munka és egészségvédelem) (6 óra)

Témák, tartalmak	A továbbhaladás feltételei	Fejlesztési feladatok
Safety at Workplaces	Rules and Tools of Industrial Safety Getting Information about Working Conditions Work Discipline	A tanuló használja az idegen nyelvet a munkavégzés során felmerülő kommunikációt igénylő szituációkban. Fejlődik négy alapkészsége. A tanuló szókinccse folyamatosan bővül a szakmájához kapcsolódó munkavédelmi eszközökkel és biztonságos munkavégzéshez elengedhetetlen eszközök neveivel
Activities and Processes of Jobs	Description of Work Processes Work Tasks	A tanuló képes elolvasni és megérteni a szakmai és mindennapi környezetében körülötte lévő feliratokat, melyek kapcsolatosak a munkavégzés körülményeivel.
Instructions at Workplaces	Signs and Instructions at Workplaces Description of Tools of Industrial Safety must, have to, mustn't need, should	Megismeri a munkavédelmi előírásokat, a biztonságos munkavégzéshez szükséges műveleti sorrendeket
Listening Safety Instructions	Authentic Safety Instructions at Work Places	A tanuló képes az adott szituációban megfelelő kommunikációs stratégiák alkalmazására A tanuló ismer az alkalmaz kívánt kommunikációs stratégiákat segítség kérésére és felajánlására
Complaints	Expressing Complaints in Different Situations	A tanuló képes kifejezni kívánóságát, kérését és panaszait a célnyelvi udvariasság szabályainak megfelelően írásban és szóban

Shapes in Trades (4 óra)

Témák, tartalmak	A továbbhaladás feltételei	Fejlesztési feladatok
Shapes at Home, at School	Description of Shapes of Different Jobs	A tanuló megérti és képes beazonosítani a szóban elhangzó formákat

English Description of Shapes	Getting Information about Shapes Measuring of Objects Collection of Measures in English Speaking Countries Quantifiers	A tanuló képes a formákat leírni, számokat leolvasni. A formákhoz kapcsolódó méreteket lejegyezni, és azokat elmondani
Listening about Measuring		A tanuló tud értelmezni az autentikus forrásból származó rövid, egyszerű alakzatok, formák leírását
Description of Shapes		A tanuló képes jellemezni az adott formákat, meghatározni azok jellemző tulajdonságait. Tud mértékegységeket az adott formákhoz rendelni
Names of Measures in Different Countries		Tisztában van a különböző országok eltérő mértékegységeivel és méretezéseiével. Törekszik a témának megfelelő szakmai nyelvhasználatra. Beszéde érthető, hangképzése, hangsúlyai helyesek és nem akadályozzák mondanivalója megértését, valamint törekszik a folyamatosságra. Helyesen használja a hanglejtést és a mondathangsúlyt mondanivalója kifejezése érdekében.

A továbbhaladás feltételei:

Beszédképesség:

A tanuló legyen képes

- egyszerű kérdéseket feltenni, személyével és családjával kapcsolatosan;
- egyszerű párbeszédben részt venni;
- gondolatait, véleményét egyszerű mondatokba foglalni;
- tetszés, nemtetszés kifejezésére;
- igenlő és nemleges válaszadásra;
- információkérésre és adásra;
- közvetlen információkat megfogalmazni saját magával, társaival és közvetlen környezetével kapcsolatosan;
- tudjon egyszerű nyelvi eszközöket használva beszélni saját háttéréről, szűkebb környezetéről és a közvetlen szükségleteivel kapcsolatos dolgokról;
- az adott témakörön belül a korábban tanultakra alapozva és azt továbbfejlesztve;
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű struktúrákba rendezett válaszokat adni.

Hallott szövegértés:

A tanuló legyen képes

- a szintjének megfelelő, a témakörhöz kapcsolódó hallott/olvasott szövegekből a globális ill. a kulcsinformáció kiszűrésére és felhasználására meghatározott

kommunikatív feladatok elvégzése érdekében a megfelelő kommunikációs stratégiák alkalmazásával.

Olvasott szöveg értése

A tanuló legyen képes

- az adott témakörön belül a korábban tanultakra alapozva és azt továbbfejlesztve;
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott egyszerű szövegből fontos információkat kiszűrni;
- ismerős nyelvi elemekből álló rövid szöveg lényegét megérteni;
- az adott szakmához tartozó alapszókincset, tartalmazó szöveget, egyszerű nyomtatványokat értelmezni;
- fontos információkat megtalálni.

Íráskészség:

A tanuló legyen képes

- ismert szavakat helyesen leírni, információkérésre és adásra;
- egyszerű nyomtatványokat kitölteni adott, ismerős témakörben, segítséggel rövid egyszerű érdeklődő levelet vagy e-mailt írni.

Ellenőrzés, értékelés szempontjai:

Teljesítménykritérium alapú

A teljesítménykritérium a projektben a tanuló által végzett konkrét tevékenység.

Az egyes modulok más-más készség hangsúlyozott ellenőrzését igénylik. Az új módszerek és eszközök bevezetése és alkalmazása nem csak a nyelvoktatás módszertanában, hanem az ellenőrzés és értékelés területén is szemléletváltást tesz szükségessé.

Projektproduktumra épülő

A tanulói kompetenciák fejlődésének értékelése- az adott teljesítménykritériumok alapján- a projekt során elvégzett feladatok és az előállított produktum, termék minősége alapján történik.

Individualizált

Minden tanuló egyéni tanulási-fejlődési-haladási ütemmel rendelkezik. Az értékelés időzítése során figyelembe vesszük a tanuló egyéni igényeit, tempóját, képességeinek alakulását. A tanulók tudását, teljesítményét egyénileg, eltérő időpontban is mérhetjük.

A tanulói önértékelés:

A tanulók önállóságra nevelésének jegyében a teljesítménymérés során lehetőségük van a tanulóknak arra, hogy teljesítményüket önmaguk mérijék és értékeljék.

- A személyre szabott dicséret,
- az órai munka rendszeres értékelése,
- a tanulók egymást is értékelik,
- a tanulók önértékelésének kialakítása és fejlesztése,
- a páros és csoportos tevékenység ellenőrzése, ezen belül tanulói és tanári értékelés,
- az írásbeli ellenőrzés (képeslap, nyomtatvány, egyszerű érdeklődő levél vagy e-mail írása stb.).

Ajánlott tankönyvek, segédeszközök:

- CHANNEL Elementary MM Publication
- Click On Express Publishing

A szakiskolák 9. – 10. osztályában folyó idegennyelv-oktatás tartalmi megújítását szolgálják a kifejezetten a szakiskolás célcsoport számára újonnan kifejlesztett kiegészítő anyagok:

Szöveg gyűjtemény: két szempontból kíván segítséget nyújtani a szakiskolák 9. – 10. évfolyamán idegen nyelvet tanítóknak és tanulóknak. Egyrészt autentikus, érdekes szövegeket kínál feldolgozásra, s ezzel segít fenntartani a tanulók motivációját, másrészt bővíti, kiegészíti, elmélyíti a tankönyv anyagát, segíti a belső differenciálást. A Szöveggyűjtemény tartalmában és felépítésében illeszkedik a kerettanterv tervezethez. Modulokból indul ki, melyekhez szövegeket rendel. A szövegekhez feladatok tartoznak, melyek kommunikatív nyelvi tevékenységek keretében is elvégezhetőek. A feladatok egy része olyan, hogy megoldásuk során egy-egy készség fejlesztése kerül előtérbe, többségük azonban a készségek integrációját teszi szükségessé.

Alap és szakmacsoportos képes szótár: köztes helyet foglal el a tankönyvekben gyakran megtalálható szószedet és a tanórán, illetve otthon vezetett szótárfüzet között. Az alapszótár funkciója az, hogy segítse a tanulókat a tankönyvi szövegek tartalmának megértésében. Az Alap és szakmacsoportos képes szótár szándéka szerint abban nyújt segítséget, hogy a tanulók elsajátítsák a szótárhasználat technikáját.

Szemléltető eszközök: A tanulás tartalmainak vizualizálása a szakiskolások idegennyelv-oktatásában (is) rendkívül fontos. Ki kell használni az információs, és kommunikációs technológia nyújtotta helyi lehetőségeket (Internet, multimédiás eszközök, stb.).

NÉMET NYELV

9-10. évfolyam

Bevezetés

A sporttagozatos szakiskolai német nyelvoktatás célja a kommunikatív kompetencia elérése, mely az alapvető nyelvtani szabályok alkalmazása mellett főként arra helyezi a hangsúlyt, hogy a tanuló tudja mikor, hol, kihez és hogyan szóljon.

A kommunikatív nyelvoktatásnak nemcsak célja, de eszköze is a német nyelven való szóbeli és írásbeli kommunikáció.

A nyelvtani szabályok alkalmazása mellett szorgalmazzuk a beszédszándékhoz, az adott szituációhoz megfelelő kifejezések alkalmazását.

A német nyelv oktatása a sporttagozatos szakiskolai osztályban tanulókörpontú, a meglévő ismeretekre épít, azokat bővíti és az új, sportspecifikus ismereteket a régihez kapcsolja.

A diákok céljai és szükségletei határozzák meg a nyelvoktatás szerepét. A német nyelvoktatás így személyre szabott, személyhez szól, mely lehetővé kell hogy tegye a csoporton belüli differenciálást, a felzárkóztatást, a tehetséggondozást, a versenyek, edzőtáborok miatt iskolai órakeről távolmaradó hiányosságainak pótlását.

Célok és feladatok

Általános cél:

- A német nyelv tanításának és tanulásának céljait a sporttagozatos szakiskola tanulóinak szükségletei határozzák meg, főként a sport világára és a saját sportág területére helyezve a hangsúlyt.
- Alapvető feladatnak tartjuk, hogy tanulóink használható és továbbfejleszthető nyelvtudást szerezzenek, melynek alapozása már az általános iskolai idegen nyelv tanulásával elkezdődött.
- A sporttagozatos szakiskolai német nyelvtanulás a többi középiskolás nyelvtanuláshoz hasonlóan a korábbi tanévek anyagára, követelményeire és tapasztalataira épül, kibővítve a sport témakörének alapvető kifejezéseivel és szituációival.
- A sporttagozatos szakiskolai képzésben tanuló diákok számára az edzések, edzőtáborok, versenyeken való részvétel miatt adódó hiányzásokat szakszerűen és hatékonyan kell kezelni. A tanulók napközbeni hiányzásából fakadó lemaradást egyéni felzárkóztatással, valamint a IKT adta lehetőségek kiaknázásával lehet csökkenteni. Az iskolai oktatásból digitális adathordozókon, e-mailen, interneten elérhető feladatbankon keresztül célszerű és eredményre vezető a távolmaradó diák számára a napi kapcsolat fenntartása.
- A tanulók érdeklődésének felkeltése a német nyelv, a német nyelvet beszélő emberek kultúrája iránt.
- Alapvető feladatunk, hogy tanulók elsősorban kommunikatív nyelvtudást szerezzenek, és ezt hasznosítsák az élet minden területén, így a sport világában, és a munkaerőpiacon is.

Kiemelt cél:

- A köznapi kapcsolatokban, a sport világában, a tanuló saját sportágában a német nyelvi tudását kell bővíteni, elmélyíteni.
- Fontos feladatnak tekintendő, hogy a tanuló pozitívan álljon a nyelvtanuláshoz.
- Ki kell alakítani a tanulóban azt a készséget, hogy tudjon együttműködni, tudjon részt venni pár- és csoportmunkában.
- Segíteni kell, hogy az alapvető nyelvtanulási stratégiák kialakuljanak a tanulóban.
- Szorgalmazni kell, hogy német nyelven törekedjen a tanuló az órai munkába való bekapcsolódásra, egyszerű nyelvtani szerkezetek, begyakorolt kifejezések alkalmazásával.
- Kiemelt célkitűzésünk a tanulók német nyelvi kommunikatív kompetenciáinak fejlesztése. A használható nyelvtudás érdekében a beszédértés, beszédképesség, olvasásértés jelentőségére helyezük a hangsúlyt, de ne hanyagoljuk el az alapvető, egyszerű nyelvtani szerkezetek ismeretét és használatát sem.
- Célunk, hogy a tanulók a 10. évfolyam végére az A1-A2 szintre eljussanak.
- A tanulók tudjanak az őket közvetlenül érintő és érdeklő hétköznapi területeken, valamint a sport témakörében alapvető információkat, kifejezéseket megérteni, társalgási helyzetekben alapvető szituációkat megoldani. Legyenek képesek a begyakorolt alapvető nyelvtani szerkezeteket az adott témakörben használni. Értsenek meg rövid szövegeket, főleg a sport világában használatos alapvető kifejezéseket, sportközvetítéseket, tudjanak információkat az adott szövegből kiemelni, megérteni. Tudjanak levelet, önéletrajzot írni, sportsikereiket, eredményeiket írásban rögzíteni.
- Fontos feladat, hogy a diákok motiváltak legyenek, ezt a motiváltságot szinten kell tartani, sőt tovább is kell fejleszteni, tudatosítva, hogy a sport világában való sikeres szereplés egyik záloga lehet az idegen nyelv tudása, a tanult ismeretek alkalmazása, hasznosítása.

Fejlesztési követelmények

Kiemelt fejlesztési feladatok:

- Amikor a fejlesztési követelmények rendszerét összeállítjuk, figyelembe kell vennünk a korábbi évek tapasztalatait. A sporttagozatos szakiskolai tanulók esetében is olyan tanulói csoportról van szó, melynek tagjai közül többekre jellemző a tanulási nehézség, a szövegértés alacsony foka, a gyengébb kommunikatív készség, a magyar nyelvi ismeretek részleges hiánya. Ezen hiányosságok felszámolására, a felzárkóztatásra is nagy hangsúlyt kell helyezni, az egyéni, differenciált foglalkozás előtérbe helyezésével, mely a jelen sporttagozatos szakiskolai képzésben a gyakori hiányzások miatt akadályokba ütközhet.
- Kiemelt fejlesztési követelmény a tanulók nyelvtanulási kedvének felkeltése, fenntartása. Fontos, hogy logikusan építsük egymásra a már korábban elsajátított anyagok, ismeretek rendszerét. Ezáltal egyénileg is legyenek képesek nyelvtudásukat fejleszteni, esetleg hiányosságaikat pótolni.
- Előtérbe kell helyeznünk a beszédértést és beszédképességet, főleg a sporttal, a sport világával kapcsolatos területeket állítva a középpontba. A nyelvhelyesség helyett a nyelv használatának folyamatosságát és a megfelelő szóhasználat jelentőségét hangsúlyozzuk, az alapvető nyelvtani szerkezetek alkalmazásával.

- Azokat a kompetenciákat kell fejlesztenünk, amelyek a tanulót az évek folyamán önálló nyelvtanulóvá teszik, megkönnyítve a nyelvhasználatot, esetlegesen újabb nyelv tanulására is lehetőséget biztosítva.
- A tanulók szociális, személyes kompetenciáját, a célnyelvi országok kultúrája iránti érdeklődést is fejleszteni kell.
- Feladatunk a rendezett írásbeli munka igényének kialakítása a tanulóban.

9. évfolyam

Az éves órakeret felosztása sporttagozatos szakiskolai osztály számára

Az éves óraszám: 111 óra (37 hét)

Témakör neve	Óraszám
I. Wie lerne ich Fremdsprachen?/ Hogyan tanuljak idegen nyelveket?	6
II. Ich und meine Familie / Én és a családom	17
III. Meine Zuhause / Az otthonom	17
IV. Meine Freunde / Barátaim	17
V. Tischlein, deck dich! / Eszem-iszom	17
VI. Hurra, Ferien! /Végre itt a nyár!	17
VII. Sport/ Saját sportág bemutatása, sportági szakkifejezések	20
Összesen:	111

Témakör	Tananyag	Fejlesztési feladatok- tanulói tevékenység
I. Wie lerne ich Fremdsprache? (Hogyan tanuljak idegen nyelvet?)	Vizuális szótanulási technikák Auditív tanulási módszer: kazetta, Cd, német filmek, reklámok, szöveg hangos olvasása) Számítógép használata: szavak gépelése német nyelven, német internetes honlapok használata(pl. www.goethe.de; Deutsch lernen macht Spaß!; elektronikus szótárhasználat) A szótárhasználat alapvető szabályai Hallott, olvasott szöveg értésének alapvető szabályai Nyomtatott szótár használata. Információgyűjtés az interneten és könyvtárban.	A tanulónak be kell illeszkednie az új tanulási környezetbe! Meg kell ismernie és el kell fogadnia a legfontosabb célkitűzéseket! Meg kell értenie és éreznie kell a tanulási stratégiák ismeretének fontosságát! Információt kell tudni kérnie és adnia! Szókincsgyűjtő kártyák készítése, cédulák elhelyezése bútorokra, „fogalomfa” adott témakörben, az ágakra elhelyezve a szavak, kifejezések) készítése Számítógépes programok használata, tájékozódás az interneten

Témakör	Tananyag	Fejlesztési feladatok- tanulói tevékenység
II. Ich und meine Familie (Én és a családom)	Bemutatkozás, alapvető személyi adatok, állampolgárság, foglalkozás Családtagok bemutatása, adatok, jellemzők felsorolása „Egy napom”, alapvető tevékenységek, napszakokhoz, időpontokhoz való kapcsolása A család egy hétköznapijának bemutatása.	Olvasott szöveg megértése a „Család” témakörében – Személyleírásról szóló 50-80 szavas szöveg önálló olvasása, megértése – Párbeszéd olvasása, megértése Hallott szöveg értése: – A tanár beszédének megértése – Autentikus szövegek megértése, CD, kazetta hanganyagának fel-

		<p>használásával</p> <p>Reprodukción:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Párbeszéddek memorizálása, bemutatkozás, bemutatás – Levél írása minta alapján, személyes adatok behelyettesítésével – Egyszerű mondatok szerkesztése példamondatok alapján <p>Produkción:</p> <ul style="list-style-type: none"> – A kommunikációs szándékok kifejezése: – Köszönési formák /Guten Tag!/ – Bemutatkozás /Mein Name ist.../ – Engedélykérés és arra való reagálás /Darf ich mich vorstellen?/ Íráskészség: – Rövid bemutatkozó elektronikus levél írása (50-80 szó) –
	<p>Személyes névmás Igeragozás (Jelen idő) Mondatszerkesztés Határozott és határozatlan névelő Birtokos névmás Tőszámnév, sorszámnév Az idő Időhatározók használata</p>	<p>Nyelvhelyesség:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ich heiÙe Peter. – Peter ist Fussballspieler. – Was bist du von Beruf? – Ich habe einen Fussball. – Das ist mein Trainer. – Ich bin der Erste. – Um 16 Uhr habe ich Fussballtraining. – Ich jogge jeden Tag eine halbe Stunde.

Témakör	Tananyag	Fejlesztési feladatok- tanulói tevékenység
<p>III. Meine Zuhause (Az otthonom)</p>	<p>A tanuló szobájának bemutatása képek alapján. A lakás egyéb helyiségeinek bemutatása A lakás és közvetlen környezetének bemutatása</p>	<p>Olvasott szöveg értése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Újságcikkek, apróhirdetések megértése, fontosabb információk kiemelése (lakás bérlése-kiadása) (50-80 szó) – A témakörrel kapcsolatos párbeszéddek olvasása <p>Hallott szöveg értése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Útbaigazítás, információkérés megértése <p>Íráskészség:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Lakóhely, sportlétesítmény rövid leírása, jellemzése (50-80 szó) <p>Reprodukción:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Párbeszéddek memorizálása útbaigazítás, lakás bérlése és kiadása témakörben – Apróhirdetések szókinccsének, kifejezéseinek memorizálása <p>Produkción:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kommunikatív szándékok kifejezése – Irányjelzők használata, információkérés, /Wo finde ich die Schwimmhalle? /

		<ul style="list-style-type: none"> – Útbaigazítás /Gehen Sie geradeaus!/ – Lakás, albérlet felőli információ kérése telefonon – Apróhirdetés feladása – Térbeli viszonyok, helymeghatározás /in der Nähe, in der Goethestraße/ –
	<p>Elöljárók részes és tárgyesettel</p> <p>Irányjelzők</p>	<p>Nyelvhelyesség:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ich gehe in die Schwimmhalle. – Die Sporthalle ist dem Warenhaus gegenüber. – Gehen Sie geradeaus.

Témakör	Tananyag	Fejlesztési feladatok- Tanulói tevékenység
<p>IV. Meine Freunde (Barátaim)</p>	<p>A tanuló barátjának bemutatása, személyes adatok, külső-belső tulajdonságok. A barátom és én, összehasonlítás. Közös programok Személyek, tevékenységek összefüggő bemutatása</p>	<p>Olvasott szöveg értése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Főbb jellemvonások megértése, képek felismerése jellemzés alapján (50-80 szó) <p>Hallott szöveg értése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Emberi tulajdonságok összehasonlítása, pozitív-negatív tulajdonságok csoportosítása <p>Íráskészség:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Önmagam és a családtagok, edzőm, sporttársaim rövid jellemzése írásban (50-80 szó) <p>Reprodukció:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Poszter, tabló készítése emberi tulajdonságok bemutatására – Képalírások, feliratok készítése <p>Produkción:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Személyek bemutatása képek alapján – Véleménykérés, arra való reagálás /Wie gefällt dir?/ – Tetszés, nem tetszés kifejezése /Mir gefällt (nicht)/
	<p>Melléknév ragozása Melléknév fokozása, hasonlítás</p>	<p>Nyelvhelyesség:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Das ist ein teurer Handball. – Ich laufe schneller als du.

Témakör	Tananyag	Fejlesztési feladatok- Tanulói tevékenység
<p>V. Tischlein, deck dich! (Étkezés)</p>	<p>Étkezési szokásaim, mikor, mit szoktam enni/inni. Munkamegosztás a családban. Egyszerű ételek. Kedvenc ételeim. Bevásárlás a szupermarketben, piacon, pékségben. Egészséges és egészségtelen ételek</p>	<p>Olvasott szöveg értése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Feliratok olvasása, étlap, itallap önálló olvasása, megértése (50-80 szó) – Párbeszéd (szupermarket, piac, pékség, étterem) olvasása <p>Hallott szöveg értése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Szituációk vendéglátó- és kereskedelmi egységekben <p>Íráskészség:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 50-80 szavas levél írása az edzőtábort szervező intézmény számára étkezési szokásokról, egyéni

		<p>étrendről</p> <p>Reprodukció:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Tabló készítése az egészséges és egészségtelen ételek, italok bemutatására – Feliratok készítése – Étlap, itallap készítése sportolók számára <p>Produkción:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ételek, étkezési szokások bemutatása – Szituációk vendéglátó és kereskedelmi egységekben tanárral, csoporttársakkal <p>Íráskészség:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Edzőtáborba étrend összeállítása írásban (50-80 szó)
	<p>Igekötös igék</p> <p>Felszólító mód</p> <p>Udvariassági formák</p>	<p>Nyelvhelyesség:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Das Training fängt um 8 Uhr an. – Laufen Sie schneller! – Darf ich? Können Sie mir empfehlen?

Témakör	Tananyag	Fejlesztési feladatok- Tanulói tevékenység
<p>VI. Hurra,Ferien! (Végre itt a nyár!)</p>	<p>Terveim a nyárra</p> <p>Szálláskeresés, információkérés.</p> <p>Bejelentkezés a szállásra</p> <p>Reklamálás, panasz, segítség</p> <p>Jegyvásárlás</p> <p>Utazással kapcsolatos információk kérése és adása</p> <p>Külföldi edzőtáborba, versenyre való jelentkezés, szállásfoglalás, ügyintézés</p>	<p>Olvasott szöveg értése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Prospektusok, szállásajánlatok, edzőtábori programok önálló olvasása, a lényeg kiemelése – Menetrend használata – Párbeszédok olvasása az adott témakörben <p>Hallott szöveg értése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Pályaudvaron a hangosbemondó információinak megértése – Telefonos szállásfoglalás, utazással kapcsolatos információk hallás utáni megértése <p>Íráskészség:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Levél írása megadott minta alapján személyes adatok behelyettesítésével – Bejelentő lap kitöltése személyes adatok felhasználásával – Elektronikus levél írása: szállásfoglalás, külföldi edzőtáborba, versenyre való jelentkezés, ügyintézés – Reklamálás írásban <p>Reprodukció:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Párbeszédok, szituációk memorizálása, – Szituációk behelyettesítése megadott minta alapján személyes jellegű adatok felhasználásával <p>Produkción:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Szituációk az adott témakör felhasználásával (tájékozódás,

		jegyvásárlás, jegyrendelés, szállásfoglalás, információkérés)
	Országnevek, földrajzi nevek használata Jövő idő	Nyelvhelyesség: <i>Ich komme aus Ungarn. Mein Trainer ist aus Deutschland. Ich werde in einer deutschen Fussballmannschaft arbeiten.</i>

Témakör	Tananyag	Fejlesztési feladatok- Tanulói tevékenység
VII.Sport (Saját sportág bemutatása, sportági szakkifejezések)	A tanuló saját sportágának bemutatása Sportági szakkifejezések	Olvasott szöveg értése: – Saját sportágról szóló szöveg (50-80 szó) önálló olvasása – Sportági szakkifejezések olvasása Hallott szövegértése: – Sportközvetítések globális értése, főbb információk kiemelése Íráskészség: – Sportág jellemzése – Portfólió készítése Reprodukció: – Tabló készítése a sportág bemutatására, képaláírások, feliratok készítése – Sportági szakkifejezések memorizálása – Párbeszéd mintá alapján való kiegészítése Produkción: – A saját sportág témakörében egyszerű mondatok megválaszolása – Párbeszéd a tanárral és diáktársakkal a saját sportág jellemzését illetően – Képleírás az elkészített tabló bemutatásával – Sportközvetítés szerkesztése a tanult szakkifejezések felhasználásával
	Módbeli segédigék	Nyelvhelyesség: <i>Können Sie mir helfen? Ich muss zum Training gehen. Du sollst noch mehr trainieren.</i>

A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése

A tanuló képes

- egyszerű szövegben számára fontos információt megérteni;
- sportközvetítések, a sport világából származó hallott szöveg megértésére, a lényeges adatok kiemelésére;
- kéréseket és utasításokat követni, azokra cselekvéssel válaszolni;
- egyszerű kérdéseket és közléseket megérteni;
- egyszerű szöveg lényegét megérteni!

Beszédképesség

A tanuló képes

- köszönési, üdvözlési formákat alkalmazni;
- egyszerű kérdésekre egy-két szavas választ adni;
- személyével kapcsolatosan és a tanult témakörökben közvetlen információkat megfogalmazni;
- sportspecifikus szituációkban információt kérni és adni;
- megértési problémák esetén segítséget kérni;
- környezetével kapcsolatos egyszerű kérdéseket feltenni!

Olvasott szöveg értése

A tanuló legyen képes

- ismerős nyelvi elemekből álló 50-80 szavas szöveg lényegét megérteni;
- általában a sport és saját sportága szakkifejezéseit tartalmazó szöveg lényegét megérteni, kiemelni;
- ismerős nyelvi elemekből álló 50-80 szavas szövegben fontos információt megtalálni;
- megérteni és követni egyszerű feliratokat, utasításokat!

Írásképesség

A tanuló legyen képes

- ismert szavakat helyesen leírni;
- ismerős szavak írott alakját felismerni és elolvasni;
- egyszerű nyomtatványt kitölteni;
- saját sportágát kulcsszavakkal jellemezni, arról főbb információkat írásban közölni!

10. évfolyam

Az éves órakeret felosztása sporttagozatos szakiskolai osztály számára

Az éves óraszám: 111 óra (37 hét)

Témakör neve	Óraszám
I. Das steht noch in den Sternen/ Terveim, álmaim	12
II. In meiner Freizeit / Szabadidőmben	18
III. Berufswahl / Pályaválasztás	18
IV. Klamotten für alle Jahreszeiten / Ruhatáram télen-nyáron	18
V. Sport/ Sportos életmód ,sérülések, gyógykezelés	12
VI. Kedvenc sportág bemutatása	21
Összesen:	111

Témakör	Tananyag	Fejlesztési feladatok- Tanulói tevékenység
I. Das steht noch in den Sternen (Terveim, álmaim)	Mit várok a holnaptól? Lakáskörülmények Utazások Foglalkozásom, munkakörülményeim Állásinterjú	Olvasott szöveg értése: – 80-100 szavas szöveg önálló olvasása, lényeges információk kiemelése – Újságcikkek olvasása, lényeg megértése (Álláshirdetés, lakáshirdetés, utazás) Hallott szöveg értése: – Reklámok, hirdetések főbb információinak megértése, kiemelése Íráskészség: – Önéletrajz szerkesztése – Elvárások a foglalkozás, munkakörülmények, sportszempontban való elhelyezkedés tekintetében – Álláskeresés- hirdetés feladása Reprodukció: – Tabló készítése újságcikkekből – Állásinterjún való sikeres részvétel kifejezéseinek memorizálása – Udvariassági formák memorizálása – Visszakérdezés, ismétlés- kérés (Wie bitte? /Entschuldigung, ich habe nicht verstanden. Können Sie noch einmal wiederholen?) Produkción: – Önálló témakifejtés: terveim a jövőre nézve. – Állásinterjún való részvétel-párbeszéd a tanárral, diáktársakkal – Sportszempontba való felvételen való részvétel-szituáció
	Módbeli segédigék Präteritum	Nyelvhelyesség: <i>Ich muss einen neuen Jogginganzug kaufen.</i> <i>Was für Sportartikel willst du besorgen?</i> <i>Das Training fiel gestern aus.</i>

Témakör	Tananyag	Fejlesztési feladatok – Tanulói tevékenység
II. In meiner Freizeit (Szabadidőmben)	Munkamegosztás a családban Kedvenc időtöltésem Esti és hétvégi programjaim Kedvenc zeném, filmem Tévézés Sport, hobbi Egészséges életmód	Olvasott szöveg értése: – Házimunkával, szabadidős tevékenységgel kapcsolatos szövegek önálló olvasása, főbb információk kiemelésével, megértésével – Mozi, színházmozor olvasása, főbb információk kiemelése – Tv-műsorfüzet olvasása, kulcskifejezések megértése – Sportvonalozású rendezvények szórólapjainak olvasása, a szöveg lényegi elemeinek kiemelése

		<p>Hallott szöveg értése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Sportközvetítések lényegének megértése, a főbb információk kiemelése – Reklámok, sporthirdetések szövegének megértése <p>Íráskészség:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Önálló levél írása a szabadidős tevékenység és sport témakörében – Önálló témakifejtés a hobbi témakörében <p>Reprodukció:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Tabló készítése szabadidős tevékenységekről – Egyéni TV magazin készítése kedvenc műsorokból, főként a sportközvetítéseket előtérbe helyezve, képaláírás, felirat készítése a tabló anyagához – Szabad idős tevékenység, sport, hobbi- szöveg kiegészítése minta alapján, kulcskifejezések kiemelésével – Témával kapcsolatos szavak, kifejezések memorizálása <p>Produkción:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Önálló témakifejtés szóban és írásban: Mit csinálók szabad időmben? Kedvenc időtöltésem. A sport, mint hobbi. – Érvelés a saját sportág előnyeiről, hátrányairól
	<p>Birtokviszony kifejezése</p> <p>Kötőszavak használata</p> <p>A mellékmondati szórend</p>	<p>Nyelvhelyesség:</p> <p><i>Herr Müller ist mein Trainer. Er ist der Trainer von Peter. Er ist Peters Trainer.</i></p> <p>und, sondern, aber, denn, oder</p> <p>dass, weil, wenn</p>

Témakör	Tananyag	Fejlesztési feladatok- Tanulói tevékenységek
<p>III. Berufswahl (Pályaválasztás)</p>	<p>Foglalkozások a környezetemben: előnyök-hátrányok</p> <p>Álmaim foglalkozása</p> <p>Érdekes, különleges foglalkozások</p> <p>Nyári munka, álláskeresés</p> <p>Önéletrajz, egyszerű bemutatkozó levél megfogalmazása</p> <p>Bemutatkozó beszélgetés előkészítése személyesen és telefonon</p>	<p>Olvasott szöveg értése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Pályaválasztással, sportcsapatba való beilleszkedéssel, foglalkozásokkal kapcsolatos szöveg önálló olvasása, fontosabb információk, kifejezések megértése – Álláshirdetés-álláskeresés (Újságcikkek olvasása, fordítása) <p>Hallott szöveg értése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Hirdetésekkal kapcsolatos információk megértése autentikus szöveg alapján <p>Íráskészség:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Önéletrajz készítése – Egyszerű bemutatkozó levél írása különös tekintettel az elért sporteredményekre – Álláshirdetés-álláskeresés apróhír-

		<p>detés írása kulcsszavak segítségével</p> <p>Reprodukció:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Apróhirdetésekből tabló készítése, fontosabb kifejezések kiemelésével – Önéletrajz írása minta alapján személyes adatok behelyettesítésével – Állásinterjú, bemutatkozó beszélgetésen előforduló kommunikatív kifejezések memorizálása <p>Produkción:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Újsághirdetés (álláskeresés-állás-hirdetés) feladása személyesen és telefonon – Állásinterjúval való részvétel-párbeszéd a tanárral és társakkal – Sporttáborba nyári munkára való jelentkezés személyesen és telefonon – Önálló témakifejtés a munkával, sportkarrierrel kapcsolatos elképzelésekről, szakmai vonatkozású tervekről, sporttevékenységekről kulcskifejezések alkalmazásával.
	Feltételes mód kifejezése körülírással	<p>Nyelvhelyesség:</p> <p><i>Ich möchte mich bei der Fussballmannschaft Real Madrid um eine Anstellung, als Stürmer bewerben.</i></p> <p><i>Ich würde gern in der Fussballmannschaft Real Madrid als Stürmer arbeiten.</i></p>

Témakör	Tananyag	Fejlesztési feladatok- Tanulói tevékenységek
<p>IV. Klamotten für alle Jahreszeiten (Ruhatáram télen-nyáron)</p>	<p>Kedvenc ruhadarabjaim Mit vegyek fel? (Öltözködés összeállítása különböző alkalmakra).</p> <p>Időjárás megfigyelése Új ruhadarab, cipő vásárlása, szituációs gyakorlatok megoldása</p>	<p>Olvasott szöveg értése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ruházati termékekkel, főként sportruházati termékekkel kapcsolatos 80-100 szavas szöveg önálló olvasása, a lényeg kiemelése, főbb információk megértése – Sportruházati termékek útmutatójának, használati utasításának olvasása, megértése – Időjárás jelentés olvasása, kulcsszavak megértése <p>Hallott szöveg értése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Időjárás jelentés megértése <p>Íráskészség:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Sportruházati termékek rendelése internetes úton, a rendeléssel kapcsolatos reklamáció ügyintézése – Ruhatár összeállítása edzőtáborba, versenyekre <p>Reprodukción:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Tabló készítése sportruházati ter-

		<p>mékekről</p> <ul style="list-style-type: none"> – Képalírás, feliratozás elkészítése – Sportruházati termékek vásárlása, a vásárlással kapcsolatos kifejezések, reklamáció, szavatosság kifejezéseinek memorizálása, a kifejezések begyakorlása minta alapján – Internetes vásárlás intézése megadott példa alapján behelyettesítéssel <p>Produkción:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Vásárlás sportboltban - párbeszéd formájában, a korábban begyakorolt beszédfordulatok, kifejezések felhasználásával – Vásárlás az interneten – Érvelés sportruházati termékek mellett az elkészített tabló felhasználásával
	<p>möchten ige használata</p> <p>udvariassági formák, a vásárlással kapcsolatos kifejezések, szituációs fordulatok elsajátítása</p>	<p>Nyelvhelyesség:</p> <p><i>Ich möchte einen Sportanzug kaufen.</i></p> <p><i>Darf ich die Turnschuhe anprobieren?</i></p> <p><i>Darf ich bar bezahlen?</i></p>

Témakör	Tananyag	Fejlesztési feladatok- Tanulói tevékenységek
<p>V. Sport (Sportos életmód, sérülések, gyógykezelés)</p>	<p>Sportos életmód</p> <p>Sportsérülések, azok gyógykezelése</p> <p>Tiltott teljesítmény fokozás</p>	<p>Olvasott szöveg értése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Sporttal, sportsérülésekkel kapcsolatos 80-100 szavas szöveg önálló olvasása, a lényeg kiemelése – Orvosi utasításokkal kapcsolatos szöveg olvasása, értelmezése – Gyógyászati segédeszközök (fáslík, térdvédők) használati utasításának olvasása – Sportkozmetikai szerek (sportkrémek, krémek rándulásra) használati utasításának olvasása <p>Hallott szöveg értése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – A sportorvosnál, alapvető információk kihallása a szövegből <p>Íráskészség:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 80-100 szavas rövid jegyzőkönyv felvétele a sportsérülés körülményeiről, esetleírás – Tiltott teljesítményfokozók rövid kulcsszavas ismertetése írásban <p>Reprodukció:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Poszter készítése a tiltott teljesítmény fokozókról, képalírással, kulcsszavak megjelölésével – Párbeszéd szerkesztése megadott minta alapján behelyettesítéssel – Párbeszéd a sportorvosi rendelő-

		<p>ben- szöveg, kifejezések memorizálása</p> <ul style="list-style-type: none"> – Fontosabb orvosi, sportsérüléssel kapcsolatos kifejezések memorizálása <p>Produkción:</p> <ul style="list-style-type: none"> – A sportorvosnál- párbeszéd a tanárral, diáktársakkal – Tiltott teljesítmény fokozókról rövid tájékoztatás- a készített poszter felhasználásával – A gyógyszerárban- párbeszéd (Segítségkérés a sportsérülés kezeléséhez) – Értse meg a legalapvetőbb orvosi utasításokat, tudjon aszerint cselekedni
	Perfekt	<p>Nyelvhelyesség: <i>Ich bin gelaufen.</i> <i>Ich habe meinen Knöchel ausgerenkt.</i></p>

Témakör	Tananyag	Fejlesztési feladatok- Tanulói tevékenységek
<p>VI. Sport (Kedvenc sportág bemutatása)</p>	<p>Kedvenc sportág bemutatása A sportág szabályainak ismertetése Sportági kifejezések</p>	<p>Olvasott szöveg értése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 80-100 szavas sporttal kapcsolatos szöveg, újságcikk, kritika, sporttudósítás szövegének önálló olvasása, főbb információk kiemelése, a szöveghez tartozó kérdések megválaszolása – A kedvenc sportág játékszabályaink önálló olvasása, a lényeg kiemelése – Sporteszközök használati utasításának olvasása <p>Hallott szöveg értése</p> <ul style="list-style-type: none"> – Sportági tudósítások megértése, főbb információk, szakkifejezések kihallása a szövegből <p>Íráskészség:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kedvenc sportág szabályainak rövid ismertetése írásban kulcskifejezések felhasználásával <p>Reprodukción:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Poszter készítése a kedvenc sportággal kapcsolatos képek, illusztrációk felhasználásával, képaláírás, felirat készítése – Sportági szakkifejezések memorizálása <p>Produkción:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kedvenc sportág jellemzése – Képleírás az elkészített poszter felhasználásával – Érvelés a kedvenc sportág mellett

	Köszöszavak használata	Nyelvhelyesség: <i>Ich trainiere jeden Tag drei Stunden, denn ich möchte ein berühmter Sportler werden./Ich trainiere jeden Tag drei Stunden, weil ich ein berühmter Sportler werden möchte.</i>
	Célhatározói mellékmondat	<i>Ich trainiere jeden Tag drei Stunden, um ein berühmter Sportler zu werden.</i>

A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése

A tanuló képes

- egyszerű szövegben számára fontos információt megérteni;
- a sport világából származó, sportközvetítések hallott szövegének megértésére, a lényeges adatok kiemelésére;
- kéréseket és utasításokat követni, azokra cselekvéssel válaszolni;
- egyszerű kérdéseket és közléseket megérteni;
- egyszerű szöveg lényegét megérteni.

Beszédképesség

A tanuló képes

- üdvözlési, udvariassági formákat alkalmazni;
- egyszerű kérdésekre egész mondatos választ adni;
- személyével kapcsolatosan és a tanult témakörökben közvetlen információkat megfogalmazni;
- sportspecifikus szituációkban információt kérni és adni, saját sportága, a sport fontossága mellett érvelni
- megértési problémák esetén segítséget kérni;
- környezetével kapcsolatos egyszerű kérdéseket feltenni, a feltett kérdésekre egész mondatokkal, egyszerű nyelvtani szerkezetekkel válaszolni.

Olvasott szöveg értése

A tanuló legyen képes

- ismerős nyelvi elemekből álló 80-100 szavas szöveg lényegét megérteni;
- saját sportága, általános sportkifejezéseket tartalmazó szöveg lényegét megérteni, kiemelni;
- ismerős nyelvi elemekből álló 80-100 szavas szövegben fontos információt megtalálni;
- megérteni és követni feliratokat, utasításokat;
- sporteszközök használati utasítása szerint cselekedni.

Íráskéesség

A tanuló legyen képes

- ismert szavakat helyesen leírni;
- ismerős szavak írott alakját felismerni és elolvasni;

- nyomtatványt kitölteni, önéletrajzot, magán- és félhivatalos levelet (pl. szállásfoglalás) írni;
- saját sportágát jellemezni, arról főbb információkat írásban közölni.

Ellenőrzés, értékelés formái

A sporttagozatos szakiskolai osztályban elsődleges célunk az, hogy a tanuló sikerélményhez jusson, ezáltal kialakuljon a nyelvi motiváció, és kialakulása után fenn is maradjon. A tanultak rendszeres ellenőrzése minden tanítási folyamat szerves része, a tanárnak és a tanulónak is szüksége van rá, hiszen e nélkül nehezen képzelhető el haladás. A siker pozitív megerősítést jelent. A jó eredmény kedvet ad a további munkához, felgyorsíthatja a tanulást. A kevésbé jó eredmény pedig megmutatja azokat a pontokat, ahol még gyakorlásra, elmélyítésre van szükség.

Figyelmet kell fordítanunk arra, hogy a tanulóknál folyamatosan kialakuljon a rendszeres önellenőrzés igénye és gyakorlata.

Az első helyen a beszédértés és beszédkézség fejlesztése áll, a diákok elsősorban alapkészség kell ösztönző formában értékelni.

Az értékeléskor a bevált tevékenységi formákat célszerű alkalmazni. Amikor olvasási készségük fejlettségének szintjét értékeljük, figyelembe kell vennünk, hogy a szakiskolában tanulóknál az anyanyelven is előfordulhatnak olvasási nehézségek. A gyakorló feladatokhoz hasonló feladattípusokat használjunk: pl. összefüggő, ismert témakörhöz kapcsolódó szöveg önálló elolvasása után rövid, a lényeg megértését ellenőrző kérdésekre kell írásban vagy szóban válaszolni. Beszédkézségük értékelésekor az adott témakörben a tanulók által elkészített poszterek, tablók felhasználásával lehet néhány mondatos párbeszédet kezdeményezni nyelvtanárunkkal vagy egy választott társunkkal.

Az előrehaladásról való ösztönző visszajelzés folyamatos legyen és fokozatosan tudatosuljon bennük, miben és hogyan fejlődhetnek tovább. Az értékelés *pozitív legyen*: azt értékeljük, amire a diákok képesek, ne a hiányosságokat hangsúlyozzuk!

Ha a beszéd folyamatosságának a fejlesztése a cél, a hibákat csak akkor javítsuk, ha azok akadályozzák a kommunikációt.

A nyelvhelyességi feladatoknál azonnal is javíthatjuk a hibákat, de ne csak a tanár részéről történjen a hibajavítás, a tanuló javíthatja önmaga hibáját, vagy a társak is részt vehetnek a hiba javításában. Ne javítsunk azonnal, csak jelezzük, hogy hiba történt. Adjunk a tanulónak időt, hogy felismerhesse és kijavíthassa a hibáit. Ha a diák nem tudja kijavítani a saját hibáját, vonjuk be a többieket is. Minél jobban bevonjuk a csoportot a hibajavításba, annál többször készíttjük őket a gondolkodásra és a tényleges nyelvhasználatra.

A gyakorlás során használt munkaformák a számonkéréskor is alkalmazhatóak (csoport-, páros- és egyéni munkaforma).

A gyengébben teljesítő diákoknak, vagy a sporttevékenységük miatt rendszeresen hiányzó tanulóknak több alkalmat kell biztosítani arra, hogy fejlődésükről számot adjanak.

A teljesítmények értékelésekor továbbra is *fontos alapelv*: a nyelvi készségeket, a használható nyelvtudást fejlesszük és értékeljük.

Fontos, hogy a felmérés valóban azt mérje, amit célja szerint számon akar kérni.

A diák érezze reálisnak a felmérés tartalmát és módszereit.

Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

Számonkérés:

- Hagományos ellenőrzési módszerek (rövid szóbeli felelet, párbeszéd, szókincset ellenőrző dolgozat, lecke záró dolgozat, mely arányban tartja a kommunikatív rész és az íráskészség területére vonatkozó ismereteket)
- Témazárók, melyek az adott modulban elsajátított tananyagot a nyelv gyakorlati használhatóságának tükrében kérik számon.

Ajánlott irodalom:

Maros -Gottlieb: Start Neu Tankönyv
Start Neu Munkafüzet

MATEMATIKA

Célok és feladatok

A szakiskolai matematika tanítás célja a tanulók logikus gondolkodásának, valamint a szakmák matematikájához szükséges kompetenciáknak a kialakítása és fejlesztése. A tanítás folyamatában kiépítjük a matematika belső struktúráját és az elsajátított ismereteket különböző területeken alkalmazzuk. A tantárgy elsajátítása során megvalósul a belső felfedező tanulás tevékenysége. Fejlesztjük a tanulók absztrakciós és szintetizáló képességét.

A tantárgy megismerteti a matematikai fogalmakkal, motiválja tanulókat az összefüggések felfedezésére, a kreatív gondolkodásra. Fejleszti a kombinatív és a problémamegoldó készséget.

Fontos feladatunk az, hogy a különféle iskolákból érkező tanulókat a középiskolában a hiányosságok feltárása után felzárkóztassuk. Ezért az iskola biztosítja az iskolai könyvtár és az elektronikus eszközök használatát, ami az esélyegyenlőség biztosításának is fontos feltétele. Olyan fejlesztéseket kell alkalmaznunk, amivel a tanuló egyéni- és közös munkájában pozitív eredményeket, élményeket szerez a tanár segítségével vagy saját tapasztalata által, és a siker gyakori átélésével a matematikai gondolkodás és feladatmegoldás a tanuló belső igényévé válik.

A problémamegoldás és a logikus gondolkodás, valamint a sikerélmény motiváló hatása a sport világában is nélkülözhetetlen. A testnevelés sokoldalúan képi az embereket és az eredményesség egyik alapvető követelménye a kitartás. A megfelelő nevelő, orientáló és irányító funkciók ellátásával hiteles, egységes, összefüggő képet kell adni a matematikáról.

Rá kell világítani arra, hogy a matematika nemcsak egy kész ismeretrendszer, hanem sajátos emberi megismerési tevékenység, szellemi magatartás, amely érzelmi és motivációs tekintetben is formálja, gazdagítja az egész személyiséget, a gondolkodást.

Be kell mutatni, hogy a matematika a gondolkodás örömeinek forrása, a struktúrákban tapasztalható rend és esztétikum megjelenítője, átszövi mindennapjainkat, az iskolai tantárgyak elsajátításának segítője.

Az alkalmazható, hasznosítható matematikai tudás megalapozásával segítheti a sikeres szakmatanuláshoz szükséges matematikai műveltség elsajátítását, a szakmatanuláshoz szükséges matematikai készségek, képességek, ismeretek kialakítását.

A rugalmas, fegyelmezett, ötletes, logikus gondolkodás megalapozása, a matematikai ismeretek megszerzésének és rendszerezésének módszereivel való megismertetés elengedhetetlenül fontos.

Fontos, hogy a tanulók között kialakuljanak, erősödjenek az egymás segítésére, együttműködésre való képességek úgy a testnevelésbe, mint a matematikán belül is. A tanulók tantárgyi motivációját segítjük a sporthoz kapcsolódó feladatok alkalmazásával.

Kiemelt fejlesztési feladatok:

A matematikai kompetencia fejlesztése.

Az írásbeli, a szóbeli, a grafikus és az elektronikus kommunikáció alapjainak kialakítása, fejlesztése.

A különböző matematika-tanulási technikák megismertetése és az egyénre legjobban illők kiválasztása.

A különböző lehetőségek, esetek bemutatásával (pl.: helyes életmód, időbeosztás, fontos és kevésbé fontos feladatok szétválasztása, lényegkiemelés, egészséges és hasznos időtöltés formái, módszerei, az együttműködés hasznossága, az önállóság szükségessége, s ezekre konkrét példák bemutatása) fejleszteni kell az életvezetési problémák helyes megoldására vonatkozó képességeket.

A matematika hasznosíthatóságának, alkalmazhatóságának felismerésére vonatkozó képesség, a problémamegoldó gondolkodás alakítása, a kritikai gondolkodás fejlesztése, illetve a következtetés képességének kialakítása.

Felfedeztetésre való törekvés, a megértés igényének kialakítása elengedhetetlen.

Ki kell alakítani a tartalmilag és formailag is rendezett írásbeli munka igényét, az értelmes, pontos szóbeli megfogalmazás fontosságának elfogadását.

Ki kell alakítani a tervszerű, következetes, pontos munkavégzés igényét.

Rá kell világítani arra, hogy az adatok rendszerezett gyűjtése, áttekinthető megjelenítése, adott szempontú elemzése a világ mennyiségi viszonyaiban való helyes tájékozódást segíti. Fejleszteni kell a tanuló térbeli tájékozódását, esztétikai érzékét.

Fejleszteni kell a megfigyelési képességet.

Képessé kell tenni a tanulót az adott probléma megoldása szempontjából lényeges és lényegtelen információk megkülönböztetésére.

Fontos a lényegkiemelés és az ellenőrzési képesség kialakítása, fejlesztése.

A tantárgy tanítása során ki kell alakítani a megfelelő egyensúlyt, a matematika belső struktúrájának kiépítése és a tanultaknak a mindennapi életben, más tárgyakban való felhasználása, eszközként való alkalmazása között.

Meg kell valósítani a modern oktatási, tanulási technológiák beépítését a mindennapi iskolai oktatási, nevelési tevékenységbe.

9. évfolyam

I. A gondolkodás élménye 18 óra

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok / Ajánlott tanulói tevékenységek
1.1 A gondolkodás élménye	Fejtörők, találós kérdések, nyerő stratégiák. Tangramok. Tárgyak, építmények előállítás. Transzformációk és tulajdonságaik felfedeztetése az épített és a természetes környezetben. Matematikatörténeti érdekességek.	Pozitív motiváltság. Kommunikációs és együttműködési, valamint narratív készségek.
1.2 Kombinatorika	Szimbólumok értelmezése. Egyszerű kombinatorikai feladatok	Kombinatorikus gondolkodás. Szabálykövető magatartás. Szövegértés, szövegalkotás. Szimbólumértés, kezelés. Jegyzetelési technikák.

II. A világ számokban, számok a világban 35 óra

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok / Ajánlott tanulói tevékenységek
<p>2.1 Matematikai alap-problémák vizsgálata</p>	<p>A számolás kezdetei, matematika történeti előzmények. Kisebb, nagyobb, egyenlő, ugyanannyi, több, kevesebb fogalmak helyes alkalmazása. Összehasonlítás, adott tulajdonságok szerinti sorba rendezés. Becslés, kerekítés. Különböző elemek (számok) halmozba sorolása. Halmazok elemszámának beclése.</p>	<p>Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban. Arányérzék fejlesztése. Becslési készség fejlesztése. Következtetési képesség fejlesztése. Probléma megfogalmazása mások számára is érthető módon. Elemek elrendezése, sorrend, szerkezetek felidézése. Csoportosítások, sorba rendezések, osztályozások. Különböző futószámok különböző vagy ugyanannyi távon kisebb vagy nagyobb idő alatt teljesítik.</p>
<p>2.2. A számfogalom mélyítése, bővítése</p>	<p>Egész számok írása, olvasása, számok helyi értéke, alaki értéke, valódi értéke. A tízes számrendszer, kettes számrendszer. Számegyenes. Számok nagyság szerinti rendezése. Számok abszolút értéke és a távolság kapcsolata. Hosszúság mérése. Mértékegységek. Mérés választott- és szabvány mértékegységek segítségével. Mértékegység választása a mérendő mennyiséghez. Római számok írása, olvasása.</p>	<p>Biztonságos tájékozódás a helyi értékrendszerben. Számok leolvasása és megfelelő pontossággal történő elhelyezése a számegyenesen. Különböző ugrószámokban végrehajtott ugrások mérése többféle mértékegység használatával.</p>
<p>2.3. Műveletek és alkalmazásuk</p>	<p>A négy alpművelet felidézése és elvégzése fejben pozitív egész számok körében. A 0 és az 1 szerepe. Kerekítés, beclés, közelítő érték, pontos érték, gyakorlati alkalmazásuk. Műveleti tulajdonságok, kapcsolatok a különböző műveletek között. Műveleti sorrend, zárójel használat. Írásbeli számolási eljárások ismétlése, gyakorlása. Szövegelemzés, a matematikai modell keresése. A szöveg, rajz alapján felírt műveletek elvégzése. Szövegalkotás adott összefüggések ismeretében. Ellenőrzés különböző lehetőségei (pl. inverz műveletekkel).</p>	<p>Számfogalom mélyítése, műveletfogalom fejlesztése. Számolási készség, megfelelő pontosságú beclés készségének fejlesztése. Algoritmikus gondolkodás fejlesztése. Matematikai szimbólumok helyes alkalmazása. A becsült és a tényleges eredmény összevetése, ellenőrzési igény kialakítása. Statisztika, átlag számítás.</p>

2.4. Számfogalom bővítése, törtszámok	<p>Egy, illetve több egész egyenlő részekre osztása.</p> <p>Törtek nagyságának összehasonlítása.</p> <p>Tizedes törtek.</p> <p>Közönséges törtek egyszerűsítése, bővítése.</p> <p>Közönséges törtek felírása tizedes tört alakban. Véges tizedes tört felírása közönséges tört alakban.</p> <p>Műveleti sorrend, zárójel használata.</p> <p>Egész meghatározása törtrészből, törtrész meghatározása egészből következtetéssel, algoritmussal.</p> <p>Századrész és százalék kapcsolata.</p>	
2.5. Hatvány	<p>A hatvány fogalma, elnevezések.</p> <p>A hatványozás és a szorzás közti különbség értése.</p> <p>Hatványértékek becslése.</p> <p>Számok négyzetének, köbének, további hatványainak kiszámítása egyszerű esetekben, fejben és zsebszámológéppel.</p>	<p>Becslési készség fejlesztése.</p> <p>Kommunikációs és együttműködési valamint szabálykövetési kompetenciák fejlesztése.</p>
2.6. Négyzetgyök	<p>A négyzetgyök fogalma,</p> <p>Adott szám négyzetgyökének becslése, és kiszámítása zsebszámológéppel vagy táblázattal</p>	<p>Becslési készség fejlesztése.</p> <p>Kommunikációs, együttműködési és szabálykövetési kompetenciák fejlesztése.</p> <p>A szükséges elektronikus eszközök megfelelő és célszerű használata.</p>

III. A mindennapok matematikája 25 óra

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok / Ajánlott tanulói tevékenységek
3.1. Arány, arányosság	<p>Arány, aránypár.</p> <p>Egyenes és fordított arányosság és ábrázolása.</p> <p>Egyszerű arányossági feladatok.</p> <p>Szöveges feladatok.</p>	<p>A együttműködési és döntési kompetencia fejlesztése.</p> <p>Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.</p> <p>A matematikai ismeretek alkalmazása más műveltségterületeken (pl.: természettudományokban, társadalomtudományokban).</p>
3.2. Százalékszámítás	<p>A százalék fogalma, alap, százalékérték, százalékkláb fogalma, kapcsolatuk.</p> <p>Százalékszámítási feladatok megoldása következtetéssel, aránypárral.</p>	<p>A matematika hasznosságának, hasznosíthatóságának bemutatása a mindennapi problémák megoldásában, a szakmacsoportokban előforduló feladatokban.</p>

IV. Mérünk, hasonlítunk 33 óra

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok / Ajánlott tanuló tevékenységek
4.1 Mértékegységek	Mérési lehetőségek. Alapmennyiségek megválasztása. Származtatott mennyiségek alkalmazása.	Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban.
	Tízes alapú mértékegységek: hosszúság/kerület, terület/felszín, térfogat/űrtartalom, tömeg. Nem tízes alapú mértékegységek: idő; fok.	Mértékegységek összehasonlítása: az összehasonlítás, a nagyobb, kisebb, egyenlő relációk és kapcsolataik. A becslési készség fejlesztése.
4.2 Felfedezések a síkban	Síkbeli alakzatok összehasonlítása, csoportosítása közös tulajdonságok alapján. Tulajdonságokkal adott síkbeli alakzatok felismerése és megrajzolása. Pont, egyenes, félegyenes, szakasz. Párhuzamos, merőleges. Szög fogalma, szögek fajtái, mérése. Háromszög, négyszög, szabályos sokszög, kör fogalma, tulajdonságai.	A köznyelv és a matematikai nyelv kapcsolata. Síkbeli alakzatok előállítás másolással, részek összerakásával, rajzzal, szerkesztéssel.
4.3 Síkidomok csoportosítása	Síkidomok halmazba sorolása tulajdonságok alapján: oldalak száma, átlók száma stb. Háromszögek, négyzet, téglalap, rombusz, paralelogramma, trapéz, deltoid, sokszögek, kör, körcikk. Egybevágóság, hasonlóság fogalma. Az „ugyanolyan”, „majdnem olyan” fogalmak „matematikai” értelmezése. Módszerek egyszerű síkbeli alakzatok kerület-, területszámítására.	Esztétikai érzék fejlesztése. Gyakorlati problémák és a szakrajz tantárgyhoz kapcsolódó feladatok megoldása. Képletgyűjtemény készítése egyénileg, vagy csoportosan. Szakmai számítási feladatok. Sporttal kapcsolatos számítási feladatok.
4.4 Szerkesztési eljárások	Egyszerű szerkesztési eljárások felelevenítése, alkalmazása. Általános jelölések megismerése, alkalmazása.	Megfigyelőképesség fejlesztése. Közös tulajdonság keresése, felismerése. Összehasonlítás. Rendszerezés igényének kialakítása. Emlékezet, lényeglátás és lényegkiemelés képességének fejlesztése.
	Merőleges és párhuzamos egyenesek szerkesztése: szakaszfelező merőleges, szögfelező, egyenes adott pontjába merőleges, egyenesre külső pontból merőleges, egyenessel párhuzamos egyenes-pár szerkesztése. Szögek szerkesztése. Szakasz arányos felosztása szerkesztéssel.	Gyakorlati problémák matematikai nyelven történő leírása. Képletek felidézése, alkalmazása feladatmegoldás során. Tapasztalatból következtetések levonása, általánosítások megfogalmazása. Tájékozódás a síkban.

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok / Ajánlott tanulói tevékenységek
4.5. Háromszögek, szabályos sokszögek	Háromszögek nevezetes pontjainak, vonalainak rajzolása, megnevezése. A fogalmak pontos definiálása, rögzítése: magasságvonal, magasságpont, súlyvonal, súlypont, a háromszögbe írható kör középpontja, háromszög köré írható kör, középpontja, háromszög középvonalai. Szabályos háromszög, négyszög, hatszög, tízszög, tizenkétszög, kör.	Geometriai alkotások létrehozása szabadon és másolással. Gondolkodási műveletek: összetartozás, szétválasztás (lényeges és lényegtelen dolgok elkülönítése). Szabályosság felismerése, a szabály követése, alkotása. Gondolkodási műveletek: a megítélés (egyértelműség, érthetőség, egyszerűség, szépség, gyakorlati felhasználhatóság).
4.6. Geometriai transzformációk	Alakzatok megfigyelése, összehasonlításuk. Kivágott alakzatok mozgatása során szerzett tapasztalatok általánosítása. Transzformációk: tengelyes tükrözés, középpontos tükrözés, eltolás, elforgatás, nagyítás, kicsinyítés. A transzformációk tulajdonságai. Adott alakzatokról rajz készítése. Adott rajzról modell, alakzat készítése. A tárgy alakzat és a képalakzat összehasonlítása, közös tulajdonságok keresése, megfogalmazása.	Transzformációk elvégzése, a „kép” eredetijének megalkotása. Geometriai transzformációk tulajdonságainak felismerése, alkalmazása gyakorlati problémák megoldásában. A szerkesztési képesség fejlesztése. Pontos munkavégzés iránti igény. Rendszerezés igényének felkeltése. Következtetés egyediről az általánosra.

Továbbhaladás feltételei:

- Legyen képes egyszerű feladatokat visszamondani.
- Képes legyen a vitakultúra szabályainak megfelelően részt venni a közös munkában.
- Keresse és építse be az eddigi tudásának kontextusába a műveltségterülethez tartozó új információkat.
- Tudjon a kombinatorika szabályai szerint feladatokat megoldani, rendszerekben gondolkozni.
- Tudjon önállóan tanulni, elolvasni és értelmezni a megkapott ismertetőt, használati utasítást, folyóiratot, tananyagrészt, könyvet, stb.
- Az olvasottakat legyen képes megfelelő szinten néhány szóban értelmesen összefoglalni, a problémás részekre rákérdezni.
- Legyen képes a kisebb, nagyobb, egyenlő relációk biztos alkalmazására, tudjon nagyság szerint sorba rendezni.
- Jól tájékozódjon a tízes számrendszerben.
- Az egész számokat biztosan helyezze el, illetve pontosan olvassa le a számegyenesről.
- Biztosan használja a hosszúság egységeit, ismerje és alkalmazza az átváltásukat, kerekítésüket.
- A számegyenesről a feltételeknek megfelelő számokat tudja leolvasni, kiválasztani.
- Biztos alapl műveletek végrehajtása egész számok körében.
- Biztosan alkalmazza a kerekítés szabályait a természetes számok körében.
- Tudjon matematikai szimbólumokkal szövegesen megfogalmazott műveleti kapcsolatokat leírni.
- Képes különböző törtek összehasonlítására.

- Képes következtetni részről az egészre és egészről annak keresett részére.
- Helyesen tudja alkalmazni a törtekkel végzett műveletek szabályait két tag/tényező esetén.
- Képes felidézni és alkalmazni a megismert definíciókat, szabályokat.
- Legyen képes biztosan és célszerűen használni a zsebszámológépét, jól megbecsülni a várható eredményt, a valóság tükrében megvizsgálni a kapott eredményt, ellenőrzést, önellenőrzést végezni.
- Biztosan végezze a hatványozást, a számmal való szorzással ne keverje össze.
- Biztosan számolja ki pozitív számok négyzetét, köbét zsebszámológéppel.
- Képes a hatvány fogalmának értő alkalmazására egyszerű feladatokban.
- Egyszerű feladatokon belül képes legyen alkalmazni egyenes vagy a fordított arányosságot.
- Százalékszámítás alkalmazása.
- Mértékegységek ismerete készség szinten.
- Ismerje fel az általános síkidomokat és tudja azok kerület- és területszámítási módszereit alkalmazni.
- Képes legyen egyszerű szerkesztési feladatot megoldani.
- Képes legyen a geometriai transzformációk tulajdonságait felismerni és alkalmazni.

10. évfolyam

I. A gondolkodás élménye 12 óra

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok / Ajánlott tanulói tevékenységek
1. 1. Matematikai alap-problémák	Gyakorlati feladatok a mindennapi életből, szakmacsoportokkal együttműködve. Matematikatörténeti érdekességek. Egyszerű kiválasztási és sorbarendezési feladatok megoldása.	Kommunikációs és együttműködési valamint narratív készségek fejlesztése. Pozitív motiváltság kialakítása.
1. 2. Halmazok, logika	Számhalmazok, ponthalmazok, szakmacsoportok eszközeinek, tárgyainak, termékeinek rendszerezése különböző szempontok alapján. Véges és végtelen halmazok. Az „és”, „vagy”, „nem”, „ha” „akkor” fogalmak értelmezése, alkalmazása Halmazok uniója, metszete, részhalmazok.	Kombinatorikus gondolkodás fejlesztése. Szabálykövető magatartás kialakítása és fejlesztése. Halmazszemlélet és a rendszerező gondolkodás fejlesztése.
1. 3. Valószínűség, statisztika	A kombinatorikus és geometriai valószínűség szemléletes előkészítése. Grafikonok értelmezése, készítése, egyszerű esetekben. Átlagszámítás.	Valószínűségi és statisztikai gondolkodás, szemlélet alakítása, fejlesztése.

II. Hatványozás, normálalak 12 óra

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok / Ajánlott tanuló tevékenységek
2.1 Hatványozás	Azonos tényezőjű szorzatok és jelölésük. Pozitív egész és nulla kitevőjű hatványok. Negatív egész kitevőjű hatványok. Becslés hatványértékekre. A hatványozás azonosságai.	Kommunikációs és együttműködési, valamint szabálykövetési készségek fejlesztése. Pozitív motiváltság kialakítása.
2.2 Számok normálalakja	Normálalak fogalma. Különböző nagyságrendű számok normálalakjának meghatározása.	Számok normálalakjának biztos ismerete.

III Mindennapok matematikája 27 óra

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok / Ajánlott tanuló tevékenységek
3.1 Függvény szemléletes fogalma, ábrázolása	Oszlopdiagramok, kördiagramok olvasása, készítése. Kapcsolatok értelmezése, azokhoz grafikonok készítése, jellemzése.	Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyai között.
	A függvény (szemléletes) fogalma, megadásának módjai. Lineáris függvény ábrázolása, jellemzése a grafikon alapján.	Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.
	Másodfokú függvény és egyszerű transzformációi.	Szabálykövetés fejlesztése.
3.2 Százalék- és kamatszámítások	Egyszerű százalékszámítási feladatok. Kamat, kamatos kamat fogalma, kamatszámítás egyszerű esetekben. Százalékszámítás előfordulási lehetőségei sportversenyeken.	Döntési képesség fejlesztése. Környezeti nevelés szöveges feladatokban.

IV. Kapcsolatok matematikája 24 óra

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok / Ajánlott tanuló tevékenységek
4.1 Lineáris kapcsolatok	Lineáris növekedés, csökkenés megjelenése a mindennapokban, leírásuk a matematika nyelvén. Változó mennyiségek közötti kapcsolatok felismerése, megjelenítése szimbolikus jelekkel, vázlat, rajz, ábra készítése. Kapcsolatkeresés összetartozó mennyiségek között, a kapcsolat megfogalmazása, megoldása következtetéssel. Szöveges feladatok szövegének értelmezése, megértése, lefordítása a matematika nyelvére.	A mennyiségek közötti relációk felírása, a változók értelmezése. Tájékozódás a valóságos viszonyokról térkép és egyéb vázlatok alapján. Pontos megfigyelés statikus, majd változó szituációkban. Szöveges feladatokban a lényegkiemelés, lényeges és lényegtelen információk szétválasztása. Szövegértés, olvasási készség. Különböző sportágban az eredmények grafikonos kiértékelése.

4.2 Algebrai egész kifejezések	Betűket tartalmazó egyszerű kifejezések felírása, értelmezése, helyettesítési értékek kiszámolása. Behelyettesítés algebrai kifejezésekbe, tanult fizikai, geometriai képletekbe.	Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. Becsléskészség fejlesztése. Matematikai modellek keresése, a megfelelő kiválasztása, értelmezése adott szituációkhoz
	Elsőfokú, egyváltozós algebrai egész kifejezések és összevonásuk.	Szabálykövető magatartás fejlesztése. Az ellenőrzés igényének kialakítása, fejlesztése.
4.3 Elsőfokú egyenletek, egyenlőtlenségek	Egyszerű elsőfokú egyenletek megoldása következtetéssel, lebontással, grafikus, táblázatos, megoldással. A megoldás menetének pontos leírását segítő eljárások ismertetése. Elsőfokú egyenletek algebrai megoldása során alkalmazott azonos átalakítások, mérlegelv. Egyenletek fokszámáról. Szöveges feladatok megoldása. Egyszerű fizikai, kémiai képletek átrendezése. Egyenlőtlenségek megoldása. Másodfokú egyenlet megoldására módszer bemutatása.	A modellalkotás, más tantárgyakkal kapcsolódó matematikai modellek alkalmazása, algoritmusos gondolkodás, ellenőrzés igényének fejlesztése. Érvelés, cáfolás. Bizonyítási igény kialakítása.
4.4 Több mennyiség lineáris változása	A megtalált változások felírása szimbolikus jelekkel. Egyszerű elsőfokú két ismeretlenes egyenletrendszerek megoldása grafikusán, algebrai módszerrel, táblázattal. Behelyettesítő, egyenlő együtthatók módszerének megismerése. Szöveg alapján egyenletrendszer, egyenletrendszer alapján szöveg felírása.	Többféle megoldási mód közül a legcélszerűbb kiválasztása. Szövegértés, szövegalkotás kompetenciájának fejlesztése. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok megismerése, követése, értelmezése, készítése.

V. Összefüggések a derékszögű háromszögben 15 óra

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok / Ajánlott tanulói tevékenységek
5.1 Pitagorasz-tétele	Elnevezések a derékszögű háromszögben. Pitagorasz-tétel, és megfordításának megfogalmazása. Pitagorasz-tételének alkalmazása szakmai számításokban	Analizáló gondolkodás fejlesztése. Tudatos, célirányos figyelem, tudatos érzékelés fejlesztése. Lényegkiemelés. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Adott tulajdonság keresése síkidomokhoz, különböző tárgyakkal kapcsolódóan.

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok / Ajánlott tanulói tevékenységek
5.2 Szögfüggvények	<p>Szögmérés különböző mértékegységekkel.</p> <p>Arányok felírása derékszögű háromszögben.</p> <p>Az arány értékének és a hegyesszögek nagyságának összehasonlítása.</p> <p>Szögfüggvények definíciója, értelmezése.</p> <p>Adott szöghöz tartozó szögfüggvényértékek meghatározása táblázattal vagy zsebszámológéppel.</p> <p>Hiányzó adatok meghatározása.</p> <p>A feladatok átfogalmazása a matematika nyelvére.</p> <p>Zsebszámológép használata.</p>	<p>A célszerű eljárás kiválasztása a feladat megoldásához.</p> <p>Adott tulajdonságok megtalálása.</p> <p>Arányosság felismerése.</p> <p>Értő, elemző olvasás fejlesztése.</p> <p>Algoritmus követése, értelmezése, készítése.</p> <p>Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok felismerése.</p>

VI. Alakzatok a térben 21 óra

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok / Ajánlott tanulói tevékenységek
6.1 Tájékozódás a térben	<p>A természetben található tárgyak összehasonlítása, csoportosítása tulajdonságaik alapján.</p> <p>Testek megnevezése, tulajdonságai, képi megjelenítésük kétdimenziós rajzon.</p> <p>Kocka, négyzetes oszlop, téglatest, henger, négyzet alapú gúla, kúp, gömb.</p> <p>Testek csoportosítása jellemző adataik alapján.</p> <p>Kiterített palást rajzolása a test elkészítéséhez szükséges anyagmennyiség kiszámolásához.</p> <p>Befedés, űrtartalom, problémájának megvitatása, általánosítás a szerzett tapasztalatok alapján.</p> <p>Testek felszínének és térfogatának számítása.</p> <p>A szakmában leggyakrabban előforduló testek felszínének és térfogatának kiszámítása.</p> <p>Térelemek kölcsönös helyzete.</p>	<p>Gondolkodási műveletek fejlesztése: analízis, szintézis, absztrahálás.</p> <p>Térszemlélet fejlesztése. Térbeli ábrázolás két dimenzióban: takarás, síkmetszetek.</p> <p>Számolási készség fejlesztése.</p> <p>Modellezés.</p> <p>Testek felépítése különböző nézeteiből, vetületeikből.</p> <p>A térbeli alakzatok megismerésének igénye (szakmai gyakorlati alkalmazhatóság).</p> <p>Zsebszámológép, táblázatok, képletgyűjtemények célszerű használata.</p>

Továbbhaladás feltétele:

- Felismeri a különböző típusú testeket.
- Megbízható módon számítja ki a testek felszínét és térfogatát kocka, téglatest és henger esetén.
- Biztosan alkalmazza és váltja át a térfogat mértékegységeit.
- Tervek alapján maketteket készít.
- Elkészíti adott test palástjának rajzát.

- Tudjon megoldani elsőfokú két ismeretlenes egyenletrendszert az általa választott módszerrel.
- Ellenőrzi a kapott eredményt az egyenletbe történő behelyettesítéssel, szöveges feladat esetén a szövegbe való helyettesítéssel.
- Biztosan tudja számolni algebrai kifejezések helyettesítési értékét konkrét számokkal egész számkörben legfeljebb három ismeretlen esetén.
- Egyszerű szöveges feladatokban ismerje fel az egyenes arányosságot, fordított arányosságot, és ez alapján tudja kiszámítani a hiányzó mennyiséget.
- Százalék-és kamatszámítási ismereteit képes legyen alkalmazni.
- Pitagorasz-tétel felismerése és alkalmazása.
- Képes legyen lineáris függvények ábrázolására, jellemzésére.
- Tudja alkalmazni a hatványozás azonosságait.
- Képes legyen egyszerű statisztikai feladatok megoldására.
- Képes legyen grafikorról olvasni.
- Képes legyen a szögfüggvényeket alkalmazni.

Ellenőrzés, értékelés formái

A tanulók ellenőrzésének és értékelésének a módszerei helyezték előtérbe azokat a kompetenciákat, azt a tudást és műveltséget, amelyek kialakulása és folyamatos fejlődése alapvető feltétele annak, hogy az ember a munka világában, a magánéletében elégedett, boldog és sikeres legyen.

Az ellenőrzés és értékelés során ne szűkölködjünk az indokolt dicséretekkel, és ne tekintsünk el a reális elvárások nem teljesítését követő elmarasztalástól sem. A dicséret és elmarasztalás mértéke legyen arányban a konkrét esemény fontosságával. Ha személyre szóló érdeklődéssel, empátiával, segíteni akarással közeledünk a tanítványokhoz, nem marad el az eredmény.

A tanév elején diagnosztikus mérést végzünk azért, hogy a tanulók teljesítményét százalékosan kiértékeljük. A mérés eredménye alapján meghatározzuk, hogy a matematika mely területein kell a tanulók tudását fejleszteni.

A tanárnak a tanulók évközi munkáját folyamatosan figyelemmel kell kísérnie.

A tanulók tevékenységének értékelése a tanulói ismeretek, tevékenységek, szóbeli és írásbeli értékelése alapján történik.

Hagyományos ellenőrzési módszerek:

- szóbeli felelet, kiselőadás;
- rövid írásbeli beszámoló, házi dolgozat;
- témazáró dolgozatok.

Nem hagyományos ellenőrzési módszerek:

- Diagnosztikai mérés;
- a projektmunka, a csoportmunka, illetve az egyéni munka értékelése;
- formatív értékelés az egyéni haladási ütem meghatározásához.

Ajánlott tankönyv:

Koller Lászlóné Matematika 12506 /I Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest

INFORMATIKA

9-10. évfolyam

Célok és feladatok

Általános cél:

Az egyén alapvető érdeke, hogy időben hozzájusson a munkájához és élete alakításához szükséges információkhoz, képes legyen azokat céljának megfelelően feldolgozni és alkalmazni. Az iskola feladata: felkészíteni a tanulókat a megfelelő információszerzési, feldolgozási és átadási technikákra mind elektronikus, mind papír alapú információhordozók esetében, valamint megismertetni velük az információkezelés jogi és etikai szabályait.

A számítástechnika - beleértve a multimédia - és az internethasználatot is a könyvtárhasználattal együtt alkotja az informatika tantárgy legfontosabb területeit. E gyorsan változó, fejlődő területen mind nagyobb szerepet kap az intelligens és interaktív hálózati technológia. Folyamatosan nőnek a különböző szolgáltatások száma, amelyek korszerű informatikai eszközök alkalmazását kívánják meg. Az informatikai nevelés logikusan gondolkodni, problémákat megoldani, és praktikus alkalmazói tudást, készséget és képességet kíván kialakítani.

A kialakult az *információs társadalom*, életünk szerves részévé vált, amelyben élni és dolgozni kell.

Kiemelt cél:

A tanulók

- tudják és merjék használni a számítógépet,
- észrevegyék, hogy egy hibaüzenet érkezésekor nem a számítógép romlott el, hanem esetleg a felhasználó vétett hibát, melyet javítani lehet,
- megismerjék azokat az eszközöket, technológiákat, amelyekkel munkájuk és mindennapjaik során találkozhatnak,
- alakuljon ki a tanulóban az algoritmikus gondolkodás képessége,
- megismerjék és alkalmazzák a gyakorlati életben használt legfontosabb írásos formátumok gépi megvalósításának lehetőségeit,
- megismerjék és alkalmazzák az információ megjelenítését, vizsgálatát segítő eszközöket és módszereket egyszerűbb táblázat, diagram készítésénél,
- megismerjék, miként tudnak az Internet szolgáltatásainak felhasználásával információhoz jutni, a megszerzett információkat a célnak megfelelően feldolgozni, illetve kapcsolatot teremteni másokkal.

Fejlesztési követelmények

Kiemelt fejlesztési feladatok:

- A tanuló ismerje meg és tartsa be a számítógépes munka szabályait, különös tekintettel a balesetek megelőzésére. A berendezésekkel fegyelmezetten, a használati utasításokat pontosan követve dolgozzon.
- Legyen tisztában a számítógépes környezet alapvető ergonómiai kérdéseivel, az egészségvédelem lehetőségeivel számítógépes munkakörnyezetben.

- Sajátítsa el a számítógép-kezelés alapjait, az alapvető operációs rendszerek használatában mozogjon otthonosan. Ismerje a számítógép fizikai felépítését.
- Szerezzen tapasztalatokat az egyéb informatikai eszközök és információhordozók használatában.
- Tudjon információt különféle formákban megjeleníteni; legyen képes a különböző formákban megjelenő információt felismerni. Sajátítsa el az önálló tájékozódás, ismeretszerzés alapjait.
- Legyen képes a számítógéppel való interaktív kapcsolat tartására, tudja alkalmazni az operációs rendszer és a segédprogramok legfontosabb szolgáltatásait.
- Tartsa be a program- és adatvédelem szabályait.
- Tudja önállóan használni a hálózatot és annak alapszolgáltatásait. Tudjon kapcsolatot teremteni másokkal a hálózat révén.
- Ismerje a legalapvetőbb dokumentumformákat, ezeket mintá alapján legyen képes megvalósítani, legyen igénye a mondanivaló lényegét tükröző esztétikus külalak kialakítására, különböző formában való megjelenítésére.
- Tudjon keresni nyilvántartásokban kézzel, adatbázisokban egyszerű keresővel. Legyen képes értelmezni a programok által szolgáltatott válaszokat. Segítséggel ismerje fel az adatok közötti összefüggéseket.
- Ismerje meg az informatika társadalmi szerepét, a programok használatának jogi és etikai alapjait. Értékelje a magyar tudósok szerepét, tevékenységét a világ informatikai kultúrájának fejlődésében.
- Legyen tudatában az öncélú és túlzott informatikai eszközhasználat egészségkárosító, személyiségromboló hatásának (pl.: számítógép-függőség, videojáték-függőség problémái).
- Tájékozódjon arról, hogy az iskola szakmai irányultságának megfelelő szakmákban, milyen szerepe van az informatikai eszközöknek.
- Igazodjon el a könyvtár tereiben, állományrészeiben, tudja igénybe venni főbb szolgáltatásait. Igényelje az iskolai könyvtár használatát. Alkalmazza a könyvtárhasználat szabályait, és kövesse a könyvtári viselkedés normáit. Tudjon különbséget tenni az alapvető dokumentumtípusok között. Megadott forrásból tudjon információt meríteni. Tudjon egyszerű szótárat, lexikont használni. Az iskolai könyvtár használatán túl szerezzen tapasztalatokat a lakóhelyi közkönyvtárban. Szerezzen tapasztalatokat arról is, hogy az új technológiákon alapuló informatikai eszközök kibővítik a hagyományos könyvtári tájékozódás kereteit.

9. évfolyam

Az éves órakeret felosztása sport szakiskolai osztály számára

Az éves óraszám: 74 óra (heti: 2)

Modul neve	Óraszám
I. Az informatika alapjai	14
II. Az informatikai eszközök használata	14
III. Infokommunikáció (hatékony, céltudatos információszerzés az Internetről)	24
IV. Informatika alkalmazói ismeretek (szövegszerkesztés)	22
Összesen	74

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok / Ajánlott tanuló tevékenység
I. Az informatika alapjai	<p>Szintfelmérés.</p> <p>A helyi biztonsági szabályok és teremrend.</p> <p>A számítógép ki-, bekapcsolása, a teendők megbeszélése és lejegyzetelése. A helyi hálózat, Internet, elektronikus levelezés használatának megismerése.</p> <p>Könyvtártípusok ismertetés. Az elektronikus és hagyományos könyvtárak használatának összehasonlítása.</p> <p>Könyvtárhasználati szabályok.</p> <p>Látogatás egy könyvtárban</p>	<p>Szintfelmérés után a tantárgyhoz kapcsolódó szabályok megismerése.</p> <p>Alapvető számítógép-használati és helyi lehetőségek megismerése.</p> <p><i>Egyszerűbb irányított forrás- és információkeresés direkt eszközökben és a helyi adatbázisban.</i></p>

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok / Ajánlott tanuló tevékenység
II. Az informatikai eszközök használata	<p>Alapkonfiguráció kialakítása.</p> <p><i>Hardver:</i></p> <p><i>A számítógép fő részei.</i></p> <p><i>Számítástechnikai eszközök kezelése: billentyűzet, egér, lemezek, nyomtató.</i></p> <p><i>Perifériák csoportosítása.</i></p> <p><i>Szoftver:</i></p> <p><i>Operációs rendszerek fajtái és funkciói.</i></p> <p>Könyvtárszerkezet kialakításának lehetősége a háttértárolón.</p> <p>Kiválasztott állományok másolása, mozgatása, átnevezése, törlése.</p> <p>A legelterjedtebben használt cserélhető adattároló használata.</p> <p><i>Egyszerű programok telepítése.</i></p> <p>Kiadott feladat megoldásának mentése háttértárolóra.</p> <p>Mentésünk sikerességének ellenőrzése a mentett állomány megnyitásával.</p> <p>Állománytípusok.</p>	<p>A számítógép és legfontosabb perifériáinak kezelése felhasználói szinten. Az informatikai eszközök fizikai alapjairól való megismerése.</p> <p>A számítógép részeinek összekapcsolása, üzembe helyezése.</p> <p>Az operációs rendszer és segédprogramjai alapszolgáltatásainak megismerése.</p> <p>Mappa és állományműveletek megismerése. <i>A számítógép használata során előforduló kiegészítő szoftverek megismerése.</i></p> <p>Rendszerezés igényének felkeltése.</p> <p>Tervszerű munkavégzésre nevelés.</p>

Témák, tartalmak	Fejlesztési feladatok	Fejlesztési feladatok / Ajánlott tanulói tevékenység
III. Infokommunikáció (hatékony, céltudatos információszerzés az Internetről)	<p>Böngésző program használata. Navigálás a honlapok között. Web-címek felépítése. Hasznos webhelyek. Weboldal szövegének, ábráinak mentése a háttértárra. Fájl letöltése. Internetes keresőoldalak használata webhely kereséshez. Térképek az Interneten. Az elektronikus levelezés legfontosabb funkciói. Szabad és/vagy belső levelezőrendszer használata. <i>A levelező program néhány beállításának megváltoztatása.</i> Szerzői jogi alapfogalmak. Szabad felhasználás, szabad szoftver, ingyenes programok. Állomány tömörítése, kicsomagolása. A hétköznapi emberének és az informatikai technológiát tartalmazó eszközöknek, szolgáltatásoknak a bemutatása (e-bolt, home banking...).</p> <p>Elektronikus ügyintézés. <i>Biztonsági problémák, megoldások.</i></p>	<p>Az eddig megszerzett hálózati ismeretek rendszerezése és kiszélesítése. Az Internetről történő hatékony és céltudatos információszerzés technikájának megismerése. Együttműködési készség a csoportmunka során az Internet szolgáltatásainak kihasználásával. Fogalmazási- és kifejezőkészség alakítása. Adatvédelmi alapfogalmak megismerése. Az informatikai eszközök egyre szélesebb körben való hétköznapi felhasználásának megismerése. <i>Az Internetre kapcsolódó számítógép biztonsági problémáinak és azok megoldásainak megismerése.</i></p>

Témák, tartalmak	Fejlesztési feladatok	Fejlesztési feladatok / Ajánlott tanulói tevékenység
IV. Informatika alkalmazói ismeretek (szövegszerkesztés)	<p>Alapvető gépelési tudnivalók, szövegbevitel, kijelölés, módosítás. Mozgás a dokumentumban. Mentés, betöltés. Műveletek a vágólappal. Oldalbeállítás, nyomtatás, nyomtatási kép. Karakterek alapvető formázása (méret, stílus, típus). Bekezdések alapvető formázása (igazítás, behúzás vonalzón, sorköz). Helyesírás ellenőrzés. Egyszerű táblázatok készítése. Rajz, kép, objektumok beszúrása, méretezése. <i>További karakter-formázások (szín, aláhúzás, különlegességek, térköz és pozíció).</i> <i>További bekezdés-formázási lehetőségek (tabulátorok, alapformázások menüből, térköz, szövegbeosztás).</i> Felsorolás, számozás. Szegélyek, mintázat. Oldalszám, dátum. Élőfej, élőláb.</p>	<p>A szövegszerkesztő programok használatához szükséges alapműveletek megismerése. A dokumentumok esztétikus külsejének megteremtéséhez szükséges műveletek megismerése. Helyesírás ellenőrzés fontosságának kiemelése. <i>A gyakorlati életben használt legfontosabb dokumentumok létrehozása. Sporthoz kapcsolódó szöveges dokumentum készítése.</i> <i>Grafikus ábrák, képek, szöveges környezetben való elhelyezése. Sporthoz kapcsolódó képek készítése, szerkesztés.</i></p>

	<i>Rajz készítése a Wordben. A gyakorlati életben használt dokumentumok készítése. Más műveltségterületekhez tartalmukban kapcsolódó dokumentumok készítése.</i>	
--	--	--

Tovább haladás feltétele:

I. Az informatika alapjai

A tanulók tudják, hogy milyen informatikai szolgáltatások állnak a rendelkezésükre, melyek a későbbi munkájukat megkönnyíthetik. Eligazodik a könyvtár szerkezetében, állományrészeiben, igénybe tudja venni főbb szolgáltatásait. Alkalmazza a könyvtárhasználat szabályait, és követi a könyvtári viselkedés normáit. Alkalmazza a helyi hálózat adta összes lehetőséget, melyeket később gyakorlati ismereteinek bővülésével felhasználhat önálló ismeretszerzés céljára.

II. Az informatikai eszközök használata

Meg tudja választani a számítógép használatával összefüggő munkáihoz a megfelelő hardver és szoftver elemeket. A Neumann-elvű számítógépek felépítését ismerje. Állományműveleteket önállóan tudjon elvégezni. Biztonsági másolatot tudjon készíteni kiválasztott állományról. Tömörített állományok létrehozására és kicsomagolására legyen képes.

III. Infokommunikáció (hatékony, céltudatos információszerzés az Internetről)

Önállóan tudja használni a helyi- és világhálózatot, kapcsolatot tud teremteni másokkal a hálózaton keresztül. Egyszerűbb és összetettebb témákban is rövid idő alatt tud információt gyűjteni. Alkalmazza az Internetről történő információk és állományok felhasználásához kapcsolódó jogi és etikai ismereteit. Alkalmazza az adatvédelmi és a személyes adatok kezelésével kapcsolatos ismereteit.

IV. Informatika alkalmazói ismeretek (szövegszerkesztés)

Önállóan tudjon dokumentumot tervezni és megszerkeszteni. Az egyre bonyolultabb tartalmú feladatok feldolgozásának hatására az összetettebb szövegeket is megfelelően tudja kezelni. Alkalmazza azokat a szövegszerkesztési műveleteket, amelyekkel a szöveget esztétikusabbá teheti. A többi műveltségterülethez kapcsolódó összetett témákban tud információt gyűjteni, melyet szövegszerkesztő programban dolgoz fel. Képes sporthoz kapcsolódó szöveges dokumentumok és egyszerű grafikus ábrák, képek készítésére, szerkesztésére szövegszerkesztő programmal.

10. évfolyam

Az éves órakeret felosztása sport szakiskolai osztály számára

Az éves óraszám: 74 óra (heti: 2óra)

Modul neve	Óraszám
I. Informatika alkalmazói ismeretek (prezentációkészítés)	15
II. Informatika alkalmazói ismeretek (táblázatok és adatlisták kezelése)	24
III. Médiainformatika	20
IV. Infotechnológia (problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel)	15
Összesen	74

Témakör	Tananyag	Fejlesztési feladatok / Ajánlott tanulói tevékenység
I. Informatika alkalmazói ismeretek (prezentációkészítés)	<p>Prezentációkészítés lehetőségei, a számítógépes prezentációkészítés előnyei.</p> <p>Dia felépítése, elemei (szöveg, kép, hang...).</p> <p>A diaelemek alapelrendezései (beépített elrendezések).</p> <p>Szöveg formázása.</p> <p>Objektum beszúrása (pl. kép).</p> <p>Elemi alakzatok megrajzolása és módosítása.</p> <p>Diasorozat. Diatervező és diarendező nézet.</p> <p>Diavetítés.</p> <p><i>Műveletek dialapokkal (dialap törlése, másolása).</i></p> <p>Bemutató mentése.</p> <p><i>Nyomtatási lehetőségek.</i></p> <p>Szöveg és más objektumok animálása.</p> <p>Áttűnés beállítása.</p> <p><i>Hangeffektusok.</i></p> <p><i>Adatcsere más alkalmazásokkal.</i></p> <p><i>Előadás-tervező varázsló.</i></p> <p><i>Interaktív bemutató, akciógombok.</i></p>	<p>A prezentációkészítő programok használatához szükséges alapműveletek megismerése.</p> <p>Elektronikus faliújságok, kirakati bemutatók készítése.</p> <p>A gyakorlati életben szükséges legfontosabb feladatok megvalósítása.</p> <p>Sporttal kapcsolatos prezentáció szerkesztése, bemutatása.</p> <p>Tervszerű munkavégzésre nevelés.</p> <p><i>Szabadon választott témában prezentáció készítése és bemutatása tanulóként 5 percben.</i></p>

Témák, tartalmak	Fejlesztési feladatok	Fejlesztési feladatok / Ajánlott tanulói tevékenység
II. Informatika alkalmazói ismeretek (táblázatok és adatlisták kezelése)	<p>Táblázatkezelő használata, előnyök bemutatása. A táblázatkezelő menürendszere.</p> <p>Sor, oszlop, cella, aktív cella, tartomány, munkafüzet, munkalap, navigálás, kijelölés.</p> <p>Táblázatok mentése, megnyitása, nyomtatása, nyomtatási kép.</p> <p>Alapvető adattípusok (szám, szöveg, dátum, pénznem)</p> <p>Adatok bevitel, adatmódosítás, cel-</p>	<p>A táblázatkezelő programok használatához szükséges alapműveletek megismerése. A munkakörnyezet beállítása.</p> <p>Lényeges, lényegtelen dolgok válogatása. Táblázatok létrehozása és formázása.</p> <p>A gyakorlati életben szükséges feladatok megvalósítása táblázatkezelő programmal, pl.: telefon és vízszámla alakulásának kimutatása.</p>

	<p>lák méretezése.</p> <p>Alapvető formázások (cella tartalmának formázása, keretezés, cellák egyesítése).</p> <p>Függvények, képletek (négy alapművelet, SZUM(), ÁTLAG(), MIN(), MAX()), másolásuk a hivatkozások említése nélkül.</p> <p>Egyszerű diagramok készítése (oszlop, kör).</p> <p><i>Abszolút és relatív cellahivatkozások.</i></p> <p><i>További formázási lehetőségek.</i></p> <p><i>További diagramok és formázási lehetőségek.</i></p> <p><i>Rendezés.</i></p> <p><i>További függvények szakmáktól függően.</i></p> <p><i>Szűrés. A valóságban lejátszódó folyamatok modellezése.</i></p>	<p>Alapvető függvények, képlethasználat megismerése.</p> <p>Képletek szerkesztése.</p> <p>Egyszerű diagramok készítéséhez szükséges alapvető műveletek megismerése.</p> <p>Sport eredmények kimutatása és statisztikáinak megjelenítése táblázatkezelő programmal.</p>
--	---	--

Témák, tartalmak	Fejlesztési feladatok	Fejlesztési feladatok / Ajánlott tanulói tevékenység
III. Médiainformatika	<p>Internetes portálok lehetőségei.</p> <p>Webrádió, internetes tv.</p> <p>Elektronikus könyv, elektronikus szótár.</p> <p>Digitalizálás, digitális fényképezés.</p> <p>Mp3 lejátszók, ipodok használata, Mozgóképfilm, animáció felhasználása.</p>	<p><i>A hagyományos médiumok (könyv, folyóirat, rádió, zene, film, tévé) informatikai eszközöket alkalmazó lehetőségei, azok alkalmazása a megismerési folyamatban.</i></p> <p>Számítógépes grafikák, montázsok készítése.</p>

Témák, tartalmak	Fejlesztési feladatok	Fejlesztési feladatok / Ajánlott tanulói tevékenység
IV. Infotechnológia (problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel)	<p>Problémák megoldása önálló, illetve csoportmunkában (projekt).</p> <p>A problémamegoldás során szükséges adatok és eredmények megtervezése, értelmezése.</p> <p><i>Meg tudja szervezni az összetettebb csoportmunka miatt szükségessé vált feladatokat.</i></p> <p><i>Adott feladat megoldásához algoritmusok tervezése, elemzése és megvalósítása</i></p>	<p>Problémák informatikai jellegű megfogalmazása.</p> <p>Informatikai eszközökkel történő problémamegoldás gyakorlása.</p> <p>Igényes munkavégzés kialakítása.</p> <p>Sport folyamatok algoritmikus leírása informatikai eszközökkel pl.: szövegszerkesztőben, táblázatkezelőben.</p>

Továbbhaladás feltétele:

I. Informatika alkalmazói ismeretek (prezentációkészítés)

Együtt tud működni másokkal az összetett feladatok megoldása során, a kommunikációban informatikai megoldásokat is használ. Bemutatót tud készíteni sport témakörben. A tanulók tudják a prezentációkat különböző módokon menteni és lejátszani. Irányítottan vagy önállóan interaktív bemutatót tud készíteni.

II. Informatika alkalmazói ismeretek (táblázatok és adatlisták kezelése)

Együtt tud működni másokkal az összetett feladatok megoldása során, a kommunikációban informatikai megoldásokat is használ. Adatokat tud elemezni, az adatok

közötti összefüggéseket felismeri. Megoldja az összetett feladatok során előforduló problémákat. Meg tudja szervezni az összetettebb csoportmunka miatt szükségessé vált feladatokat. Sporthoz kapcsolódó táblázatok és adatlisták készítésére képes.

III. Médiainformatika

Ismeri az informatikai eszközöket tartalmazó média nemcsak szórakoztató jellegét, hanem a megismerési folyamatban, az önművelésben betöltött szerepét is. Médiainformációs rendszerek szolgáltatásainak tervezéséhez és megoldásához szükséges technológiák és eszközök megismertetése.

IV. Infotechnológia (problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel)

A tanuló tudja átlátni és megtalálni a legcélravezetőbb megoldást a projekt megvalósításához. Együtt tud működni másokkal az összetett feladatok megoldása során, a kommunikációban informatikai megoldásokat is használ. Önállóan tudjon dokumentumokat tervezni és megszerkeszteni. Tudjon feladatokat algoritmizálni és erről leírást készíteni. Tudjon műveleteket táblázatban végezni és összefüggéseket diagrammban megjeleníteni.

Ellenőrzés, értékelés formái

- Ellenőrzés, értékelés módszerei

A tevékenység-centrikus óravezetések előnye, hogy nem lesznek elkülönülve a tanulók tudatában az egyes tananyagrészek, hanem azok integrálódnak egymással.

Kívánatos a témák párhuzamos ébren tartása és a gyakori visszacsatolás, ezáltal fogalmak és készségek érési ideje „átlapolódik”, megnyúlik.

A valódi tudásszint kialakulása csak évvégére várható. Ajánlott a tanuló produktumairól egyéni „dossziét” (portfoliót) vezetni, melyből a tanuló fejlődése nyomon követhető. Év közben elsősorban a produktumokat és az éppen elvárható résztudást osztályozhatjuk.

Ajánlott tankönyvek, segédeszközök:

Ludányiné – Pedellus - Novitas: Informatika 9-10. osztály

Farkas Csaba: Windows és Office 2000,XP (Jedlik Oktatási Stúdió)

Pattantyús – Siegler – Szalayné : Informatikai feladatgyűjtemény (alapszint)

BIOLÓGIA

9-10. évfolyam

Célok és feladatok

A biológiatanítás célja megismertetni a tanulókkal a természet alapvető törvényszerűségeit. Kiemelt fontosságú feladatunk a Föld élővilága sokféleségének megismertetése, olyan természetszemlélet kialakítása, amelyben az ember a környezetével szerves egységet alkot. A tanulóknak meg kell érteniük, hogy az emberi élet minősége szoros kölcsönhatásban áll a természeti környezetével. Célja továbbá a testi-lelki egészség és harmonikus életvezetés igényének kialakítása, arra törekedve, hogy ezeket a tanulók a mindennapi életükben és a sport területén hasznosítani tudják.

Tudatosítsuk a diákokban, hogy Földünk globális problémáit csak emberi összefogással lehet megoldani. Kiemelt fontosságú a természettudatos gondolkodás és viselkedési forma kialakítása a mindennapi életben.

A környezettudatosságra nevelés átfogó célja, hogy a diákok társadalomorientáltakká váljanak, ezért az ismereteket alkalmazás szempontjából tanítjuk. A környezettudományos gondolkodásra való nevelés átfogó célja, hogy a tanulók a későbbiek során olyan életszemléletet válasszanak, amellyel elősegíthetik környezetünk megővését.

A biológia tantárgy oktatásának központi fontosságú eleme a természettudományos kompetencia fejlesztése - elsősorban annak gyakorlati közeli szempontjából.

A természettudományos kompetenciával rendelkező tanuló képes lesz az alapszintű természettudományos műveltségének felhasználására a hétköznapi és sportéletben felmerülő problémák megoldása során.

A természettudományos kompetencia készséget és képességet ad arra a diákoknak, hogy az elsajátított ismeretek és módszerek felhasználásával magyarázatokat és megoldásokat találjanak a Földünket érintő globális problémákra. Elősegítve ezzel a természet fennmaradását és a társadalmak fenntartható fejlődését.

A természettudományos kompetencia fejlesztése mellett kiemelt fontosságú az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése, melynek birtokában a tanuló képes lesz a tantárgyi témákban szóban és írásban kommunikálni.

A tudományos-ismeretterjesztő szövegek gyűjtésével és felhasználásával a tanuló képes lesz saját gondolatait megfogalmazni és kifejezni.

Napjainkban a biológia tanítása nem nélkülözheti a digitális kompetencia jelenlétét sem. Ez tartalmazza az információs társadalom technológiáinak megfelelő használatát az ismeretek megszerzésének és továbbadásának folyamatában egyaránt. Ebből adódóan a tanuló a szakiskolai biológia órán is képes lesz használni a főbb számítógépes alkalmazásokat (mint a szövegszerkesztés, információtárolás,- kezelés, az internet). A tanuló képes lesz alapszinten prezentációk bemutatására az elektronikus média segítségével.

A biológia tanulása során az ismeretszerzés folyamata során a tanulók számára nélkülözhetetlen a hatékony önálló tanulás. A tanuló legyen képes kitartóan tanulni, tudja saját tanulását önállóan megszervezni és a tanulásra szánt idővel hasznosan gazdálkodni.

Az oktatás folyamán a tanulók legyenek képesek az önálló ismeretszerzési technikák elsajátítására, ezen belül probléma felismerésére, megoldására (analizálásra és szintetizálásra), továbbá legyenek képesek csoportban (csapatként) kooperatív módon együttműködve a tanulási folyamat végére jutni.

A tanterv céljainak megvalósítása érdekében a sportoló diákok nevelése-oktatása szempontjából kiemelten fontos a következő tanulás-szervezési módokat kiemelni: differenciált tanulás-szervezés, kooperatív tanulás-szervezés (problémaalapú tanulás, vita, projekt).

9. évfolyam

Időkeret: 37 óra/év; 1óra/hét

Az éves órakeret felosztása

Témakör neve	Óraszám
I. Bevezetés a biológiába	3
II. Az élővilág kialakulása, az evolúció	3
III. Az élőlények testfelépítése és életműködései	25
IV. A sejtek felépítése, működése és az öröklődés alapjai	6

I. Bevezetés a biológiába

Témakörök	Tartalmak	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
Az élőlények sokfélesége	Sejtmag nélküliek és a sejtmagvasok. Növények, állatok, gombák országának bemutatása.	Az eukarióta és prokarióta sejt összehasonlítása ábrák és digitális tudáshordozó segítségével. Demonstrációs plakátok készítése csoportmunkában az élőlények országairól, kiemelve legfontosabb képviselőiket.

II. Az élővilág kialakulása, az evolúció

Témakörök	Tartalmak	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
Az evolúció alapjai és bizonyítékai	Az evolúció fogalma. A fajok kialakulása, az evolúció bizonyítékai.	Az evolúció bizonyítékainak tanulmányozása digitális tudáshordozó segítségével.
Az evolúció folyamata	A növény- és állatvilág kialakulása.	A növény- és állatvilág evolúciójának tanulmányozása digitális tudáshordozó segítségével.
Az ember evolúciója	A mai ember kialakulásához vezető evolúciós út vázlata. A nagyrosszok kialakulása.	Az ember evolúciójának tanulmányozása szövegfeldolgozással, digitális tudáshordozó segítségével.

III. Az élőlények testfelépítése és életműködései

Témakörök	Tartalmak	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
Vírusok és sejtmagnélküliek	A vírusok felépítése és életrajza A vírusfertőzések és megelőzésük. Baktériumok jellemzése, felépítése és jelentőségük. A baktériumok által okozott emberi megbetegedések.	Vírusok és sejtmagnélküliek tanulmányozása szövegfeldolgozással, ábrákkal, digitális tudáshordozó segítségével.
Az állatok teste és életműködései	Az állati szövetek típusai, funkciói. Az állatok kültakarójának típusai és szerepe. A különböző szerveződésű állatok mozgása. A környezet, a mozgás és a táplál-	Az állatok testének és életműködésének tanulmányozása szövegfeldolgozással, ábrákkal, digitális tudáshordozó segítségével.

	<p>lékszerzés közötti kapcsolat.</p> <p>Az állatok táplálkozása, légzése, anyagszállítása. A kiválasztás jelentősége.</p> <p>A különböző szerveződésű állatok szaporodása.</p> <p>Az embrionális és posztembrionális fejlődés fogalma, az ivadék-gondozás.</p> <p>Az állatok életműködése szabályozásának alapelemei.</p> <p>Az állatok érzékelésének főbb módjai.</p> <p>Az állatok kommunikációja.</p>	
A növények teste és életműködései	<p>A növényi szövetek felépítése és feladata.</p> <p>A növények tápanyagfelvétele, a tápanyagok szállítása és átalakítása.</p> <p>A fotoszintézis lényege.</p> <p>A növények és környezetük közötti anyagforgalom.</p> <p>A növények szaporodása, az ivaros és ivartalan szaporodási módok. A zárvatermők szaporodása.</p> <p>A gyógynövények jelentősége a múltban és a modern orvoslásban, alkalmazásuk a sportorvoslásban.</p>	<p>A növények testének és életműködésének tanulmányozása szövegfeldolgozással, ábrákkal, digitális tudáshordozó segítségével.</p> <p>Beszélgetés a gyógynövények jelentőségéről a múltban és a modern orvoslásban, alkalmazásukról a sportorvoslásban.</p>
A gombák teste és életműködései	<p>A gombák testfelépítésének és életműködésének sajátosságai.</p> <p>A legfontosabb ehető és mérgező gombák felismerése.</p> <p>A gombák nélkülözhetetlen szerepe az ember táplálkozásában.</p>	<p>A gombák tanulmányozása szövegfeldolgozással, ábrákkal, digitális tudáshordozó segítségével.</p> <p>Beszélgetés a gombák nélkülözhetetlen szerepéről az ember táplálkozásában.</p>

IV. A sejtek felépítése, működése és az öröklődés alapjai

Témakörök	Tartalmak	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
A sejtek felépítése	<p>A legfontosabb sejtalkotók és feladataik.</p> <p>Eukarióta sejt felépítése.</p>	<p>Az eukarióta sejtalkotók tanulmányozása mikroszkópos metszeteken, digitális tudáshordozókon és ábrákon.</p>
A sejtek anyagcsere folyamatai	<p>A felépítő és lebontó anyagcsere lényege.</p>	<p>A felépítő és lebontó folyamatok összefüggéseinek vizsgálata ábraelemzéssel.</p>
Az öröklődés sejtani alapjai	<p>Örökletes információ a sejtben.</p> <p>A kromoszóma és a gén fogalma.</p> <p>A sejtosztódás és biológiai jelentősége.</p>	<p>A sejtosztódás megfigyelése és tanulmányozása digitális tudáshordozókon és ábrákon.</p>
Egy gén által meghatározott tulajdonság öröklődése	<p>A fenotípus és a genotípus, a homozigóta és a heterozigóta fogalma.</p> <p>A domináns-recesszív öröklődés.</p> <p>Néhány emberi tulajdonság, betegség öröklődése.</p>	<p>A genetikai alapjainak tanulmányozása szövegfeldolgozással.</p> <p>A legismertebb domináns-recesszív módon öröklődő emberi tulajdonságok tanulmányozása egyszerű genetikai példákon és családfaelemzéssel.</p>

Ivari kromoszómák részvétele az öröklődésben	Az emberi ivar kialakulása	Az emberi ivar kialakulásának tanulmányozása szövegfeldolgozással.
A genetikai ismeretek gyakorlati vonatkozásai	A mutáció fogalma és következményei. A genetikai kutatások. Géntechnológia. Génmódosított élelmiszerek és a klónozás.	A mutáció tanulmányozása szövegfeldolgozással. Beszélgetés a legújabb géntechnológiai eljárásokról.

A továbbhaladás feltételei:

- A tanuló tudja felsorolni az élőlények szerveződési szintjeit. Legyen tisztában a növények, állatok és gombák testszerveződésével, és tudja őket elkülöníteni országaiknak megfelelően.
- Legyen képes a diák a különböző élőlények eltérő életfolyamatainak lényeges jellemzőit kiemelni és megfogalmazni. Tudjon példát mondani az állatok és növények életműködéseire.
- A testszerveződés és az anyagcseretípus alapján tudja, hogy a növények, a gombák és az állatok miért alkotnak külön rendszertani egységet az élőlények természetes rendszerében.
- A tanuló tudjon különbséget tenni a prokarióta és eukarióta sejtek felépítése és működése között. Ismerje fel rajzolt ábrán a sejtalkotókat: sejt plazma, sejthártya, ostor, csilló, sejt mag, mitokondrium, sejt fal, riboszóma, endoplazmatikus hálózat, zöld színtest, zárvány.
- Ismerje az anyagcsere lényegét, legyen képes különbséget tenni a lebontó és felépítő folyamatok között.
- Tudja a következő genetikai alapfogalmakat: gén, kromoszóma, kromatida, allél, homológ kromoszóma, fenotípus, genotípus, heterozigóta, homozigóta, mutáció.
- Ismerje a domináns-recesszív módon öröklődő emberi jelleget, az AB0- és Rh-vércsoportok öröklődését.
- Tudjon családfát elemezni.

10. évfolyam

Időkeret: 37 óra/év; 1óra/hét

Az éves órakeret felosztása

Témakör neve	Óraszám
Az ember életműködései	
A szervezet általános jellemzői	2
Az idegrendszer	4
Az érzékelés	3
A bőr és a mozgás	4
A táplálkozás	4
A kiválasztás	2
A légzés	3
A keringési rendszer	4
Az immunitás	2
A hormonális szabályozás	3
Az ember szaporodása és egyedfejlődése	3
Általános egészségügy	3

Az ember életműködései

Témakörök	Tartalmak	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanuló tevékenységek
A szervezet általános jellemzői	Az emberi szövetek típusai és jellemzői. Az emberi test általános felépítése: az emberi testre jellemző síkok, testalkat, testmagasság, testarányok. Az emberi test tanulmányozásának történelmi háttere, kiemelve az olimpiai játékok jelentőségét.	A szövetek felépítésének és működésének tanulmányozása mikroszkópos metszetek segítségével, valamint digitális ismerethordozók felhasználásával. Az emberi testre jellemző síkok tanulmányozása ábra segítségével. Gyűjtőmunka az ókori és jelenkori olimpiákon részt vett sportolók testalkatáról.
Az idegrendszer	Az idegsejtek felépítése és feladata. A reflexív elve. Az idegrendszer tagolódása: a környéki és a központi részre. A központi idegrendszer részei. Az idegrendszer működésével kapcsolatos egészségügyi ismeretek. Hogyan hat az idegrendszer a sportolók teljesítményére?	Idegsejtek felépítésének és működésének tanulmányozása ábrákon, digitális tudáshordozókon. Agy- és gerincvelőmetszetek tanulmányozása mikroszkópos metszeten és digitális tudáshordozókon. Beszélgetés az idegrendszer állapótáról és a sportolók teljesítményéről.
Az érzékelés	A szaglás, ízlelés, tapintás, fájdalomérzés és hőérzékelés. A szem felépítése és működése. A látás fizikája: az éles látás, a térlátás jelentősége a különböző sportágakban. A hallószerv felépítése és működése. A helyzetérzékelés. Az érzékszervek védelme és betegségei.	Az érzékelés tanulmányozása szöveges feldolgozással, digitális tudáshordozókkal, modellekkel és ábrákkal. Laboratóriumi vizsgálatok: a hang (a hangirány megállapítása), egyensúly (egyensúlyozási próbák, gyakorlatok), látás (vakfolt, színtévesztés, látásélesség, térbeli tájékozódás, pupillareflex).
A bőr és a mozgás	A bőr felépítése, feladata. A bőr egészségtana: tisztálkodás, testápolás, izzadás és napozás. A csontok szerkezete és összekötetése. A csontváz fontosabb részei. A csontrendszer egészségtana. Az izmok felépítése és funkciója. A fej-, törzs- és végtagok izmai. Az izomrendszer egészségtana. A mindennapos testmozgás jelentősége és a sport. A különböző versenysportágakra jellemző sérülések.	A kültakaró, csontváz és izmok felépítésének és feladatának tanulmányozása szöveges feldolgozással, digitális tudáshordozókkal, modellekkel (emberi torzó, csontváz) és ábrákkal. Mikroszkópos metszetek tanulmányozása a bőrrel, a csont- és porcszövetről.
A táplálkozás	Az anyagcsere típusai és jellemzése. Tápanyagok: alaptápanyagok, vitaminok, nyomelemek, víz- ásványvíz, gyógyvizek. A tápcsatorna felépítése és működése. Az emésztés lényege és az emésztőnedvek szerepe.	A tápcsatorna felépítésének és működésének tanulmányozása szöveges feldolgozással, ábrákkal és digitális tudáshordozókkal. Csoportmunka keretében napi/heti étrend összeállítása sportágaktól függően.

	Táplálkozás-élettan. A legfontosabb élelmiszerek. A táplálkozással kapcsolatos egészségügyi ismeretek.	
A kiválasztás	A vese és a húgyutak működése és felépítése. A vizelet összetétele. A kiválasztó szervekkel kapcsolatos egészségügyi ismeretek.	A vese és a húgyutak működése és felépítésének tanulmányozása szöveges feldolgozással, ábrákkal és digitális tudáshordozókkal.
A légzés	A légzőrendszer részei és működése. A légzőmozgások. A spirométer működése. A légzőszervekkel kapcsolatos egészségügyi ismeretek. A vitálkapacitás. A kondicionálás.	A légzőkészülék felépítésének tanulmányozása szöveges feldolgozással, ábrákkal és digitális tudáshordozókkal. A légzőmozgások tanulmányozása Donders-féle tüdőmodell segítségével. A nők, férfiak, sportolók vitálkapacitásának táblázatos elemzése. A tüdőszűrés röntgenfelvételeinek értékelése és elemzése.
A keringési rendszer	A szív felépítése és működése. Az erek, a keringési rendszer, a vérkörök A vérnyomás és a pulzus. A véralvadás folyamata. Vércsoportok, véradás. A vérszövet. A szív- és érrendszeri betegségek veszélyeztető tényezői és megelőzése.	A szív és a keringési rendszer felépítésének és működésének tanulmányozása szöveges feldolgozással, ábrákkal és digitális tudáshordozókkal, kísérletekkel (vérnyomásmérés, pulzusz mérés, EKG-szalag elemzése) Vérkép elemzése laborvizsgálati eredményekből.
Az immunitás	Az immunrendszer felépítése és funkciója. Az immunitás formái. A védőoltások. Az immunrendszerrel kapcsolatos alapvető egészségügyi ismeretek.	Az immunrendszer felépítésének és funkciójának tanulmányozása szöveges feldolgozással, ábrákkal és digitális tudáshordozókkal. Kooperatív csoportmunka keretében: kötelező védőoltások Magyarországon és a világ más országaiban (mire kell odafigyelni a sportolóknak az utazásaik alatt).
A hormonális szabályozás	A hormonális szabályozás fogalma. Az idegrendszer és a hormonrendszer együttműködése. A legfontosabb belső elválasztású mirigyek és hormonjaik. A cukorbetegség.	A hormonrendszer felépítésének és működésének tanulmányozása szöveges feldolgozással, ábrákkal és digitális tudáshordozókkal. Beszélgetés a cukorbetegség kockázati tényezőiről. (Lehet-e egy sportoló cukorbeteg?)
Az ember szaporodása és egyedfejlődése	Az ivarsejtek. A hím ivarszervek felépítése és működése. A női ivarszervek felépítése és működése. A női nemi ciklus. Az emberi szexualitás. A fogamzásgátlás, a nemi betegségek és megelőzésük. A megtermékenyítés. A terhesség és a szülés. Az embrionális és posztembrionális fejlődés fő jellemzői. Az utódvállalás, családtervezés,	Az ember szaporodásának és egyedfejlődésének megismerése szövegfeldolgozással, ábraelemzéssel, digitális ismerethordozók használatával. Projekt munkák készítése a nemi betegségekről, a fogamzásgátlás lehetőségeiről. Vita az abortuszról, az utódvállalásról, családtervezésről, genetikai tanácsadásról, terhesség gondozásról. Beszélgetés a felelősségteljes szülői mintaképről.

	genetikai tanácsadás, terhesgondozás. A terhesség megszakításának veszélyei. Az emberi viselkedés alapjai, a szülő és a gyermek kapcsolata.	
Általános egészségtan	Elsősegélynyújtás. A segélykérés alapjai. Természetes gyógymódok. Az orvosi ellátás igénybevétele. Szűrővizsgálatok Magyarországon. Rizikófaktorok, civilizációs ártalmak, szenvedélybetegségek. A lelki egészség.	Általános egészségügyi ismeretek elsajátítása szövegfeldolgozással, ábraelemzéssel, digitális ismerethordozók használatával. A segélykérés alapjainak szöveges feldolgozása. Az elsősegélynyújtás gyakorlása egészségügyi babán. Demonstrációs plakátok készítése csoportmunkában a szenvedélybetegségekről. Vita a civilizációs ártalmakról. Beszélgetés a lelki segélyszolgálatok működéséről.

A továbbhaladás feltételei:

- A tanuló ismerje fel és tudja felsorolni az emberi szöveteket és legfontosabb jellemzőit. Legyen képes ábra segítségével bemutatni az idegsejt felépítését és működését.
- Tudja összehasonlítani a diák a reflexívét és a reflexkört.
- Jellemezni tudja a tanuló a környéki és központi idegrendszert és részeit.
- Rajzon ismerje fel a gerincvelő és agyvelő keresztmetszeti képét, és jellemezni tudja részeit.
- Legyen képes rajzon felismerni az agytörzs részeit és jellemezni azok működését.
- A tanuló ismerje a szaglás, ízlelés, tapintás, fájdalomérzés és hőérzékelés jelenségeit az érzékelés folyamatában. Értse az érzékszervek működésével kapcsolatos alapvető fogalmakat: (adekvát) inger, ingerület, érzet.
- Képes legyen a diák arra, hogy ábrán bemutassa a szem alapvető részeit és működését. Ismerje fel rajzon a fül részeit, értelmezze a hallás és helyzetérzékelés folyamatát.
- Ismerje fel a tanuló ábráról a bőr részeit, szöveti szerkezetét, mirigyait és azok működését. Tudja felsorolni a kültakaró funkcióit.
- A tanuló ismerje a csontváz biológiai funkcióit. Ismerje fel a csontvázat alkotó csontokat rajzon és modellen. Tudja a csontok összetételét és ezek szerepét. Legyen képes rajzokon felismerni a csigolyákat, a csöves-és laposcsontokat. Tudja felsorolni a csontok összeköttetéseit és példákat mondani az egyes típusokra.
- A tanuló tudja felsorolni és felismerni rajzról az emberi fej-, törzs- és végtagizmokat. Legyen tisztában a vázizom felépítésével: izomsejt, izomrost, izompólya, inak.
- Tudjon a diák különbséget tenni a tápanyag és táplálék között. Legyen képes ábrán felismerni a tápcsatorna részeit és jellemezze azok működését.
- A tanuló tudja felsorolni az emésztőnedveket, termelőési helyüket és szerepüket az emésztés folyamatában. Alakuljon ki a tudatos táplálkozás, egészséges életvitel iránti igénye.
- Tudja a tanuló rajzon felismerni a vese és húgyutak felépítését, és legyen tisztában azok működésével. Legyen képes különbséget tenni egészséges és beteg ember vizeletének összetétele között.

- A tanuló ismerje fel rajzon a légzőrendszer részeit, és jellemezze ezek működését. Tudjon különbséget tenni a belégzés és kilégzés részfolyamatai között.
- Tudja a vitálkapacitás fogalmát.
- Legyen képes a diák ábrán és modellen felismerni a szív alapvető részeit. Legyen tisztában a szív működésével kapcsolatos alapfogalmakkal: szív ciklus, vérnyomás, pulzus.
- Tudja felsorolni a vércsoportokat, legyen képes ismertetni a véradás alapvető szabályait.
- Legyen képes rajzon felismerni a kis- és nagyvérkört és azok részeit.
- Tudja felsorolni és jellemezni a vér sejtjes elemeit és a vérplazmát.
- A tanuló tudja felsorolni az immunrendszer feladatait. Tudja rajzon felismerni az immunszerveket és jellemezni azok működését.
- A tanuló legyen tisztában a hormonális szabályozás fogalmával
- A tanuló legyen képes felismerni rajzon a legfontosabb belső elválasztású mirigyeket és jellemezni azok működését.
- Legyen képes rajzon felismerni a női és férfi belső és külső nemi szerveket és jellemezni azokat.
- A tanuló ismerje fel ábrán a petesejtet és hímivarsejtet, és jellemezze azok felépítését és működését. Legyen tisztában a női nemi ciklus folyamatának lényegével. Tudja a megtermékenyítés folyamatát jellemezni. Legyen képes bemutatni az emberi magzat fejlődésének és a szülésnek a szakaszait.
- A tanuló tudja felsorolni a posztembrionális fejlődés jellemzőit. Legyen tisztában a fogamzásgátló módszerekkel és a nemi úton terjedő betegségekkel
- Tudja a diák az alapvető elsősegély-nyújtási szabályokat.
- Legyen tisztában a legfontosabb szűrővizsgálatokkal Magyarországon.
- A tanuló lássa be, hogy az egészségkárosító szokások hátrányosan hatnak az egyéni és társadalmi életre.
- A tanuló legyen képes kialakítani egy olyan életmódot, melyben tudatosan tartja távol magát a testi és mentális egészségkárosító anyagoktól.

Az ellenőrzés, értékelés formái

Az értékelés célja a tanulók előrehaladásának vizsgálata.

A hagyományos ötfokú skálán történő értékelés mellett a projektmunkák, egyéni könyvtári és digitális tudásbázisból végzett kutatómunkák, viták, vélemények, beszélgetések szöveges értékelése is lehetőséget nyújt a tanulók teljesítményének mérésére.

Az értékelés során kapjanak hangsúlyt a következő kulcskompetenciák: szövegértés, lényegkiemelés forrás használat, előadásmód. A fejlesztés szempontjából igen fontos továbbá az, hogy a drámapedagógiai értékelési szempontok szerint fejleszthetők a gyerekek vitakészsége, konfliktusmegoldó és empátiás képessége.

KÉMIA

9-10. évfolyam

Célok és feladatok

A szakiskolai sportoló tanulóknak készült kerettanterv megírásával az volt a célunk, hogy a tanulók korszerű természettudományos műveltséget, gondolkodás- és szemléletmódot sajátítsanak el.

Fontosnak tartjuk, hogy a közvetített kémiai tudásanyag minél több ponton kapcsolódjon a sportolói létformához, ezért megpróbáltuk a kémia minden területén kiemelni azokat a lényeges információkat, amelyeket fontos hangsúlyoznunk a sportélettel kapcsolatban.

A kémia tantárgynak kiemelt szerepe van a sportoló tanulók környezettudatosságra és egészséges életmódra nevelésében. A tanulók a szakiskolai kémia tanulása során olyan kémiai tájékozottságra tesznek szert, amely segítséget nyújt a modern természettudományos gondolkodásmód kialakításában.

Kiemelt fejlesztési feladatok

A kémia tantárgy tananyaga eszközként szolgálhat a kulcskompetenciák fejlesztéséhez. A természettudományos nevelésen túl a tantárgy a mindennapi élethez kapcsolódó egyszerű számítási feladatok megoldásával a mérések során a tanult mértékegységek használatával, a táblázatok, diagramok, grafikonok elemzésével és készítésével hozzájárul a matematika kulcskompetencia fejlesztéséhez.

A anyanyelvi kommunikáció fejlesztését szolgáló munkamódszerek, az alkalmazott kommunikációs formák sokfélesége (drámajáték, vitafórum, előadás, beszélgetés), az írott és beszélt szaknyelv pontos és helyes használata, a szövegfeldolgozás (lényegkiemelés, válogatás, tömörítés, rendszerezés) és önálló szövegalkotás (írásban és szóban) közben lehetőség nyílik az anyanyelv művelésére.

A számítógép és internet használata közel áll a korosztályhoz. A számítógépes programok, digitális tananyagbázis használata, az anyaggyűjtés és prezentációkészítés nemcsak színesíti a tanórát, de alkalmas a digitális kompetencia fejlesztésére.

A tablóok prezentációk készítése, a modellek alkalmazása a kísérleti tapasztalatokat összefoglaló jegyzőkönyv készítése során helyezünk hangsúlyt az esztétikai nevelésre.

A hazai tudósok kiemelkedő eredményeinek bemutatásával a tantárgy hozzájárul az állampolgári kompetencia, a szakkifejezések használatával pedig az idegen nyelvi kompetencia fejlesztéséhez.

A globális és helyi környezeti problémák bemutatása lehetőséget biztosít arra, hogy alakítsuk a tanulók felelősségérzetét, tudatosítsuk a környezetvédelem hatékony módszereit. Az anyag és energiatakarékos szemlélet fejlesztése közben a különböző problémamegoldó feladatokkal gazdasági nevelést végezhetünk.

A tanulói kooperáción alapuló aktív munkaformák alkalmazása során lehetőség nyílik az együttműködő készség, kezdeményezőképeség, a kreativitás és konfliktuskezelés fejlesztésére. A kémiatanítás során hívjuk fel a figyelmet a tanulásmódszertani specialitásokra: a memorizálandó és levezethető ismeretekre, a megértés és a gyakorlás fontosságára, a tanulótárstól való tanulás lehetőségére.

Tartsuk szem előtt, igazán hatékony és élményszerű akkor lehet a tanítás, ha arra törekszünk, hogy sokoldalúan szemléltessünk, aktív tanulói munkaformát válasszunk, érdekes

demonstrációs és tanulói kísérletekkel hozzuk közelebb a természettudományos műveltséget a tanulókhöz.

9. évfolyam

Időkeret: 37 óra/év; 1óra/hét

Témakör neve	Óraszám
Eddig tanultak ismétlése: anyagszerkezet, fémek, nemfémek, vegyületek	9
Oldatok, oldhatóság, kolloidok	6
Kémiai reakciók a mindennapi életben, az ember szervezetében	15
A Föld és az emberiség globális problémái	4
Hulladékok, hulladékkezelés	3

Témakörök	Tartalmak	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
Bevezető, alapismeretek	<i>Anyagszerkezet</i> Tájékozódás a periódusos rendszerben.	Kémiai jelrendszer bemutatása. Az atomok szerkezetének és az elemek tulajdonságainak megismerése a periódusos rendszer segítségével. Interaktív játék.
	<i>Fémek</i> Fontos fémek (alumínium, vas, réz, arany, nátrium, magnézium, kalcium).	Fémek általános tulajdonságainak vizsgálata. Ismeretek gyűjtése szakkönyvekből (könyvtármunka), internethasználat. Fémrácsmodellek bemutatása.
	<i>Nemfémek</i> Nemfémes elemek (szén, oxigén, hidrogén, klór, nitrogén, kén, jód).	Nemfémes elemek jellemzése egyéni vagy csoportos munkával. Lexikon, képlet- és táblázatgyűjtemény használata. Egyszerű kísérletek bemutatása, elvégzése az elemek fizikai és kémiai tulajdonságainak megfigyelésére. Tapasztalatok önálló rögzítése, áttekinthető rendszerezése.
	<i>Vegyületek</i> Vegyületek (víz, szén-dioxid, szén-monoxid, kén-dioxid, nitrogén-oxidok, nátrium-klorid, magnézium-oxid, savak: sósav, szénsav, kénsav, salétromsav; lúgok: nátrium-hidroxid, kalcium-hidroxid)	Szén-dioxid (légzési gáz) kimutatása meszes víz segítségével. A molekulák modelljének elkészítése, szerkezetük bemutatása. Fizikai és kémiai tulajdonságaik bemutatása, előfordulásukra és felhasználásukra vonatkozó információk gyűjtése. Prezentáció készítése. Megfigyelések rögzítése rajzok, táblázatok segítségével. A magnézium-oxid használata különböző sporttevékenységek esetén.
Oldatok, oldhatóság, kolloidok	Az oldatok összetétele, telített, telítetlen oldat, oldhatóság.	Oldatkészítés (pl. fiziológiás sóoldat), hígítás, keverék szétválasztására alkalmas műveletek végzése, eszközök szakszerű használata (szűrés, bepárlás).
	Tömegszázalékos összetétel.	Egyszerű számítások elvégzése oldatkészítéssel kapcsolatban.
	Valódi oldat, kolloid oldatok jellemzése.	Szol és gél állapotok bemutatása gyümölcs-kocsonya készítésével. Tanári demonstrációs és tanulói kísérletek.

Kémiai reakciók a mindennapi életben, az ember szervezetében	Fizikai és kémiai változások.	A fizikai és kémiai változások vizsgálata egyszerű kísérletek bemutatásával. Egyszerű kémiai reakciók jelölése reakcióegyenlettel. Egyszerű számítási feladatok.
	A kémiai reakció fogalma, jelölése. A reakcióegyenlet minőségi és mennyiségi jelentése.	Egyszerű kémiai reakciók jelölése reakcióegyenlettel. Egyszerű számítási feladatok.
	A reakciót kísérő energiaváltozások: reakcióhő, az exoterm, az endoterm reakciók fogalma.	Kémiai reakciók energiaváltozásainak vizsgálata kísérlettel. Exoterm és endoterm folyamatok elemzése és értelmezése szövegfeldolgozás alapján. A tűzrakás szabályainak, a tűzoltás alapjainak ismertetése, tablókészítés.
	A kémia reakciók sebessége.	Tanári kísérlet: ezüst-nitrát és kálium jodid oldat; brómos víz és hangyasavoldat reakciója.
	A reakciósebességet befolyásoló tényezők.	Csoportban végzett kísérletek annak bemutatására, milyen hatással van a reakciósebességre a kiindulási anyag koncentrációja, a hőmérséklet emelése, a katalizátor alkalmazása, az aprítás, a keverés. Az elvégzett tanulókísérlet önálló bemutatása. Katalizátorok, enzimek tanulmányozása szövegfeldolgozással, könyvtári kutatómunkával.
	<i>Sav-bázis reakciók</i> Brönsted-féle sav-bázis elmélet, a víz amfoter tulajdonsága, sav-bázis indikátorok, vizes oldatok kémhatása, a pH-skála.	Egyszerű sav-bázis reakciók felírása, értelmezése. A háztartásban előforduló savas és lúgos kémhatású oldatok vizsgálata különböző indikátorral (szódabikarbóna, ecet, citromlé, szappanos víz, mosószer, mosogatószer, fogkrém, vízkőoldó). Mérgező, irritatív, maró hatású anyagok a háztartásban. Piktogramok, használati utasítások értelmezése. Kutatómunka: az emberi test különböző kémhatású helyei (vér, bőr, száj, gyomor, epe, hüvely). Indikátorhatású növények. Savképző, lúgképző és semleges ételek, italok (plakát készítése).
<i>Redoxi-reakciók:</i> Lassú és gyors égés, rozsdásodás, emésztés, fémek oldása savakban. Fertőtlenítőszer, fehérítőszer.	Elektronátmenettel járó folyamatok értelmezése. Lassú- és gyors égés bemutatása egyszerű kísérlettel (pl. magnézium égése, az alumínium „rozsdásodása”). Tanári kísérlet a fémek savakban történő oldódására. Egyenletek felírása és értelmezése. Hypo a háztartásban. A csomagoláson feltüntetett figyelmeztetések elemzése. A hidrogén peroxid hajszőkítő hatásának bemutatása. Semmelweis Ignác munkásságának bemutatása – prezentációkészítés.	

A civilizáció okozta globális problémák	Levegőtisztosítás: az üvegházhatás, szmog, az ózonlyuk, savas eső. Ívóvízszennyezés (műtrágya és növényvédőszer, háztartási és ipari szennyvizek).	Gyűjtőmunka a légszennyező gázok megengedett határértékeiről az EU-ban. Grafikon készítése a légszennyező gázok mennyiségének változásáról az elmúlt évtizedben Magyarországon. A légszennyező gázok hatása a sportolók légzőrendszerére –kiselőadás-. Információgyűjtés folyóiratokból, napi sajtóból és elektronikus médiából a legaktuálisabb problémákról. Önálló véleményalkotás a kémia mindennapi életünket érintő problémáiról, esetleges megoldási javaslatok megfogalmazása. Anyag- és energiatakarékos szemlélet fejlesztése.
	Nemzeti és nemzetközi környezetvédelmi törvények.	Vitafórum a nemzeti és nemzetközi környezetvédelmi törvényekről.
Hulladékok, hulladékkezelés	A hulladék és a szemét fogalma. A hulladékok csoportosítása. Hulladékkezelés. A szelektív hulladékgyűjtés jelentősége. A papír, az üveg, az alumínium és a műanyagok, mint csomagolószerek.	A hulladékok jellemzése, csoportosítása, demonstrációs plakát készítése. A hulladékkezelést bemutató kisfilm megtekintése, beszélgetés a szelektív hulladékgyűjtés jelentőségéről. Hulladék bábkészítése papírból, üvegből, alumíniumból, műanyagból csoportmunka keretében. Információgyűjtés a lakóhelyen található szelektív hulladékgyűjtő helyekről, szigetekről, a háztartási veszélyes hulladék átvételéről.

Továbbhaladás feltételei:

A tanuló alkalmazza az atomok protonszáma, elektronszáma, neutronszáma és a tömegszám közötti összefüggést. Tudja elhelyezni az atomokat a periódusos rendszerben a szerkezetükre vonatkozó információk alapján (vegyértékelektronok száma, héjak száma). Nevezze meg a tanult atomokat, ionokat, molekulákat, és tudja felírni kémiai jelüket. Ismerje fel a tanult anyagokat alapvető tulajdonságaik alapján, legyen képes anyagszerkezeti besorolására, ismerje szerepüket a mindennapi életben, legyen tisztában helyes alkalmazásukkal, esetleges környezet és egészségkárosító hatásukkal. Legyen képes egyszerű oldatkészítési számításokat elvégezni. Legyen tisztában a tűzvédelmi szabályokkal. Ismerje a globális problémák okait, következményeit.

10. évfolyam

Az éves órakeret felosztása

Időkeret: 37 óra/év; 1óra/hét

Témakör neve	Óraszám
Energiaforrásaink	3
Alkoholok	3
Karbonsavak	3
Az emberi szervezet építőanyagai és energiahordozói	21
Védőtápanyagok	4
Egészségkárosító anyagok	3

Témakörök	Tartalmak	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
Energiaforrásaink	Megújuló energiaforrások (víz-, szél-, nap-, geotermikus energia) és jelentőségük napjainkban. Nem megújuló energiaforrások (szén, kőolaj és földgáz).	Demonstrációs plakátok készítése a megújuló és nem megújuló energiaforrásokról. Stúdióbeszélgetés az egyes energiahordozók használatának előnyeiről.
Alkoholok	Az etil- és metilalkohol szerkezete, fizikai és kémiai tulajdonságainak összehasonlítása.	Az etilalkohol fizikai tulajdonságainak vizsgálata, égésének bemutatása demonstrációs kísérlettel. Az alkohol zsíroltó hatásának szemléltetése, jó oldása alkoholban.
	Az etil- és metilalkohol előállítása, a szervezetre gyakorolt élettani hatásuk. Felhasználási területek: fertőtlenítés, oldószer.	A borkészítés folyamatának bemutatása. Különböző alkoholtartalmú italok etilalkohol tartalmának összehasonlítása – gyűjtőmunka. Az alkoholszonda mint a véralkoholszint kimutatásának eszköze.
Karbonsavak	Az ecetsav fizikai, kémiai tulajdonságai, előállítása, felhasználása.	A bor ecetesedési folyamatának vizsgálata otthon is elvégezhető kísérlettel. Saláták készítése. Az ecetsav vízkőoldó hatásának bemutatása kísérlettel. Gyűjtőmunka: az ecetsavval tartósított élelmiszerek.
	A legismertebb karbonsavak (hangyasav, ecetsav, benzoésav, palmitinsav, sztearinsav, olajsav).	Szerkezetük bemutatása pálcikamodell segítségével. Fontosabb tulajdonságok, felhasználásuk, előfordulásuk rögzítése táblázatban.
Az emberi szervezet építőanyagai és energiahordozói	<i>Szénhidrátok</i> Szőlőcukor, gyümölcscukor, répacukor, keményítő, cellulóz.	Kémiai modellező programok használata. A szénhidrátok tulajdonságainak vizsgálata kísérletekkel (pl. halmazállapot, oldhatóság, íz). Tapasztalatok rögzítése. A cukorgyártás folyamatábrájának elkészítése. A liszt, a burgonya keményítő tartalmának kimutatása tanulói kísérlettel. Növényi rostok jelentőségének bemutatása a korszerű táplálkozásban.
	Fehérjék felépítése, tulajdonságai. A fehérjék kicsapódása hő és nehézfém-sók hatására.	A fehérjék felépítésének tanulmányozása digitális tudáshordozó segítségével. Kísérletek tojásfehérjével. Vita a testtömegnövelő, testépítőszer hatásától.
	A zsír és olaj, mint kémiai fogalom. A disznozsír, a vaj, az olajok és a margarin táplálkozástani jelentősége. Zsírregető szerek.	A konyhában használt zsírféleségek bemutatása csoportmunka keretében. Az esszenciális zsírsavak jelentősége az emberi táplálkozásban. Vita a zsíradékfogyasztás szükségességéről és a zsírregető szerekről.
	Tápanyagok összetételének és energiaértékének vizsgálata.	A kalóriatáblázat használata. Napi étrend összeállítása. Különböző kedvelt ételek és italok tápanyagösszetételének összehasonlítása.
	Vitaminok csoportosítása: vízben és zsírban oldódó vitaminok. Különböző vitaminokat tartalmazó élelmiszerek. Hiánybetegségek.	Vitamintáblázat készítése a zsírban és vízben oldódó vitaminokat tartalmazó élelmiszerekről és a vitaminhiány által előidézett rendellenességekről. Szentgyörgyi Albert munkásságának bemutatása – prezentáció-készítés.
Védőtápanyagok	Ásványi anyagok.	Különböző ásványvizek összetételének vizsgálata csoportmunka keretében. Az ásványi anyagok élettani szerepének bemutatása.

Egészségkárosító anyagok	Élvezeti szerek élettani hatása.	Beszélgetés a tea, a kávé, az alkohol, a nikotin és a drog fogyasztásának társadalmi szokásairól és veszélyeiről. Grafikon készítése az élvezeti szerek használatának alakulásáról. Filmvetítés – a kábítószerfüggőség kialakulása és gyógyítása.
	Doppingszerek.	„Hol a határ?” – Vita a doppingszerek használatáról, egészségkárosító hatásáról. Doppingbotrányok a médiában.

Továbbhaladás feltételei:

A tanuló nevezze meg a megújuló és nem megújuló energiaforrásokat. Ismerje az etil- és metilalkohol legfontosabb tulajdonságait, élettani hatását. Ismerje fel a tanult karbonsavakat tulajdonságaik alapján. Legyen képes besorolni a tápanyagokat a megfelelő szerves vegyületek csoportjaiba. A tanuló legyen tisztában a tápanyagok szerepével, táplálkozási jelentőségével, élettani hatásával. Legyen képes a kalóriatáblázat alapján megtervezni napi, heti étrendjét a kalóriabeviteltől függően. Tudjon különbséget tenni a szervezet számára hasznos és káros anyagok között. Ismerje a narkotikus és egészségkárosító anyagok hatását, a személyre és társadalomra irányuló veszélyeiket.

Ellenőrzés, értékelés formái

Az értékelés célja a tanulók előrehaladásának vizsgálata. A továbbhaladás feltételében megtalálhatók azok a kiemelt képességek, tudáselemek, amelyeknek teljesítése minden tanulótól elvárható.

A változatos munkaformák alkalmazása lehetővé teszi, hogy a tanulók fejlődését még árnyaltabban értékeljük. A kooperatív technika, a differenciált tanulásszervezés, a projekt és drámapedagógiai módszerek alkalmazásával lehetőségünk van arra, hogy értékeljük a vitákban való részvételt, vitakultúrát, a projektmunkában nyújtott teljesítményt. Értékelhetjük a szóbeli vagy írásbeli beszámolókat, a kiselőadásokat, a prezentációt, a kísérletek bemutatását.

Törekedjünk arra, hogy folyamatos visszajelzést kapjunk a tanári-tanulói munka hatékonyságáról. Ennek érdekében folyamatos ellenőrzésre és értékelésre kell törekedni, ellenőrző kérdésekkel, gondolkodtató feladatokkal, részösszefoglalással.

A hagyományos ötfokú skálán történő értékelés mellett jelenjen meg a szöveges értékelés, a projektmunka, a kutatómunka, a viták és az órai munka minősítése.

A szummatív értékelés során tartsuk szem előtt, hogy az elsajátítandó tananyagtartalom csak eszköz a fejlesztéshez, így a számonkéréskor kapjon hangsúlyos szerepet a kompetenciák fejlődésének vizsgálata.

FIZIKA

9-10. évfolyam

Célok és feladatok

A tantárgy elsődleges célja a természettudatos gondolkodás és viselkedési forma kialakítása a mindennapi életben, a természeti törvények megismerése és alkalmazása modern technikai eszközök felhasználásával.

Kiemelt fontosságú az ember környezete, a törvényszerűségeivel kapcsolatos tartalmak lényegkiemelő feldolgozása.

Alapvető cél a gyakorlatszerzés a mindennapok jelenségeinek: fizika törvényeinek, legfontosabb elveinek megismertetése, önálló véleményalkotás életünket érintő problémákról, a kompetencialapú oktatás, kooperatív módszerek felhasználásával.

Fontos szempont továbbá a tanulók megismerési képességének fejlesztése, előtérbe helyezve a tanulói tevékenységet, az önálló kutatást, megfigyelést, kísérlettervezést, annak elvégzését és elemzését.

Kiemelt fejlesztési feladatok:

Fontos feladat a mindennapi környezetben megfigyelhető természeti jelenségek, törvényszerűségek, példák megfigyelésével és elemzésével a tanulóknak felkelteni a valóság megismerése iránti igényt, bemutatni a természet és az ember, a természeti tényezők rendszerét.

Kiemelt feladat a tantárgy tanítása során a projekt munka, csoportmunka, viták és beszélgetések, drámapedagógiai módszerek alkalmazása, a hatékonyabb tanulás, valamint digitális tudáshordozók alkalmazása, a differenciált oktatás megteremtése céljából.

Kiemelt fejlesztési feladat a kulcskompetenciák fejlesztése: a természettudományos-és logikai kompetencia, gyakorlatiasság, kooperáció, önálló problémafelvetés logikai készség, analízis-képesség kialakítása, fejlesztése, a fentiekben felsorolt tanulási módszerekkel.

Cél a természettudományos világszemlélet kialakítása, a megfigyelőképesség fejlesztése az önálló kísérletek, adatgyűjtés során.

9. évfolyam

Az éves órakeret felosztása

Az éves óraszám: 37 óra (1 óra/hét)

Témakör neve	Óraszám
A testek mozgása (kinematika, dinamika)	22
Energia, munka	8
Mechanikai rezgések és hullámok	7
Összesen	37

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
A testek mozgása (kinematika, dinamika)	<p>- Mozgások vizsgálata, jellemzése. Mozgástani alapfogalmak.</p> <p>- Egyenes vonalú egyenletes mozgás kísérleti vizsgálata. A sebesség fogalma.</p> <p>- A változó mozgás kísérleti vizsgálata és jellemzői. A gyorsulás bevezetése. A mozgás grafikonjai.</p> <p>- A szabadon eső test mozgása. Nehézségi gyorsulás.</p> <p>- Az egyenletes körmozgás vizsgálata, jellemzői.</p>	<p>Sebesség szerepe, határai a sportban.</p> <p>Gyakorlati problémák megoldása a mozgásokkal kapcsolatban a sport területéről, a mozgások vizsgálatára alkalmas eszközök megismerése, kiemelve a sport területét.</p> <p>Gyorsuló mozgások elemzése. A gyorsulás kapcsolata a sporttal. Számítógépes animációk.</p> <p>Gyakorlati példák változó mozgásra, összehasonlítása az egyenletes mozgásnál tapasztaltakkal. Grafikonok készítése (út-idő, sebesség-idő), elemzésük.</p> <p>Csoportmunka: egyenes vonalú és periodikus mozgások</p> <p>Kiselőadások a saját sportág mozgáselemeiről.</p> <p>Könyvtárhasználat, információgyűjtés az Internetről: a sport és a mozgások.</p>
Energia, munka	<p>- Energia, energiaváltozás. A munka és kiszámítása.</p> <p>- Az emelési, súrlódási, feszítési és gyorsítási munka.</p> <p>- Mozgási energia.</p> <p>- Mechanikai energia és megmaradásának tétele.</p> <p>Teljesítmény, hatásfok.</p>	<p>A munkavégzés és az energiaváltozás, valamint az energiával való gazdálkodás kapcsolatainknak keresése a mindennapi gyakorlatban és a sportban.</p> <p>(súrlódás szerepe, a sízés biomechanikája, adatgyűjtés csoportmunkában, könyvtárhasználat). Helyzeti és mozgási energia kapcsolatának elemzése a síző mozgásának elemzése során. Kiselőadás: energia és a sport, energia-megmaradás.</p> <p>„Energiatakarékosság” környezetvédelmi jelentőségének kiemelése.</p>
Mechanikai rezgések és hullámok	<p>- A mechanikai rezgések kísérleti vizsgálata és jellemzői.</p> <p>- A fonálinga és lengésideje. Mechanikai hullámok kísérleti vizsgálata és jellemzői.</p> <p>Hullámok viselkedése új közeg határán.</p> <p>- A hanghullámok és jellemzőik.</p>	<p>Rezgések és hullámok a hétköznapi életből. Modellalkotás. Hullámok viselkedésének tanulmányozása számítógépes modell segítségével.</p> <p>Természeti jelenségek földrengés, szökőár tanulmányozása, prezentáció készítése, csoportmunka, előadás értékelése.</p> <p>Könyvtár és internethasználat: a hang.</p> <p>Kooperatív módszerek: rezgések, hullámok kapcsolódása a saját sportterülethez.</p> <p>Egyszerű számítások elsajátítása: hullámhossz, frekvencia, terjedési sebesség.</p> <p>Hullámok terjedésével kapcsolatos érdekességek megvitatása, érvelés, véleménycsere.</p>

Továbbhaladás feltételei:

Kinematika

- A mozgás viszonylagossága, mozgástani alapfogalmak ismerete.
- Az egyenletes, az egyenletesen változó mozgások jellemzőinek ismerete, egyszerű kvalitatív összefüggések használata, jártasság a grafikonanalízisekben.
- Ismerjék az alapvető összefüggéseket, segítségükkel tudjanak számításos és teszt feladatokat megoldani.
- A nehézségi gyorsulás ismerete, a szabadesés jellemzése, mint egyenletesen változó mozgás. Tudjanak megemlíteni sporthoz való kapcsolatokat.
- Ismerjék fel és tudják jellemezni a körmozgást. Tudjanak példákat mondani a gyakorlati életből és a sportból.
- Tudjanak megoldani egyszerűbb feladatokat a periódusidő, a frekvencia és a kerületi sebesség kiszámítására.

- Képesek legyenek mozgásokat, jellemző grafikonokat készíteni, sportpéldákból vett gyakorlati grafikonok elemzését is tudják elvégezni.

Dinamika

- Tudják megfogalmazni, értelmezni és alkalmazni Newton törvényeit.
- Tudják értelmezni és a gyakorlatban alkalmazni a tömeg, lendület, erő fogalmát, valamint mértékegységét. Ismerjék a gyakorlati jelentőségüket, tudjanak sportból vett példákat említeni.
- Tudják meghatározni a tanult mozgások dinamikai feltételét. Sportból vett példákön keresztül tudják ezeket szemléletessé tenni.
- Tudják értelmezni a lendületmegmaradás törvényét, ismerjenek gyakorlati példákat a sportból (térdelőrajt, súlylökés).
- Legyenek jártasak az egy testre ható erők és az egy kölcsönhatásban fellépő erők felismerésében, ábrázolásában.
- Legyenek képesek a súrlódás és közegellenállás szerepét bemutatni a sportban.
- Ismerjék a forgatónyomaték fogalmát, kiszámítási módját, mértékegységét.

Energia, munka

- Tudják megkülönböztetni a különféle mechanikai energiafajtákat, tudjanak azokkal folyamatokat leírni, jellemezni. Tudjanak legalább egy sportágból vett mozgást mechanikai energiaváltozás szempontjából elemezni (pl. síelő mozgása lesiklás közben).
- Ismerjék a munka és a teljesítmény fogalmát.
- Tudják alkalmazni a mechanikai energia-megmaradás törvényét egyszerű feladatokban. Ismerjék az energiagazdálkodás környezetvédelmi vonatkozásait.
- Ismerjék és alkalmazzák egyszerű feladatokban a teljesítmény és a hatásfok fogalmát.
- Tudjanak gyakorlati életből és sportból vett jelenségeket energetikai szempontból elemezni.

Rezgések hullámok

- Ismerjék a rezgőmozgás fogalmát.
- Ismerjék a harmonikus rezgőmozgás kinematikai jellemzőit.
- Ismerjék a rezonancia jelenségét, tudják mindennapi példákon keresztül megmagyarázni káros, illetve hasznos voltát.
- Ismerjék a mechanikai hullám fogalmát, fajtáit, tudjanak példákat mondani a mindennapi életből.
- Ismerjék a hullámmozgást leíró fizikai mennyiségeket.
- Tudjanak leírni a hullámjelenségeket, tudjanak példákat mondani a mindennapi életből.
- A hangtani alapfogalmakat tudják összekapcsolni a hullámmozgást leíró fizikai mennyiségekkel.

10. évfolyam

Az éves órakeret felosztása

Az éves óraszám: 37 óra (1 óra/hét)

Témakör neve	Óraszám
Elektrosztatika	5
Az elektromos egyenáram.	6
A mágneses mező. Az elektromágneses indukció	5
Fénytan (Optika)	8
Hőtan	7
Modern fizika, atom- és magfizika	6
Összesen	37

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
Elektrosztatika	<ul style="list-style-type: none"> - A testek elektromos állapota, az elektromos töltés és a töltéshordozók. Vezetők és szigetelők. - Coulomb törvénye. - Az elektromos mező, elektromos térerősség. - Az elektromos mező szemléltetése és jellemzése erővonalakkal. - Vezető az elektromos mezőben, árnyékolás, csúcshatás. - A kondenzátor. 	<p>Az elektrosztatikáról korábban tanultak felidézése Modellalkotás. Prezentáció készítése: elektrosztatikai jelenségek keresése a mindennapi életben</p> <p>Az elektrosztatika Elméleti ismereteinek alkalmazása a korszerű technikában, környezet- és balesetvédelemben: fénymásolók működése, villám, villámhárító). Kísérletek árnyékolásra, a mobiltelefon használata. Csúcshatás bemutatása kísérleti úton.</p>
Az elektromos egyenáram	<ul style="list-style-type: none"> - Elektromos áram, áramirány, áramerősség és mérése. - Az áramkör részei, az áramforrás és a fogyasztó szerepe. Az ellenállás. - Ohm törvénye vezetőszakaszra. - A fajlagos ellenállás. - Az elektromos munka, teljesítmény és a hőhatás. - A fogyasztók soros és párhuzamos kapcsolása. - Egyszerű áramkörök. - Gyakorlati alkalmazások. 	<p>Elektromos mérőműszerek használata, grafikonok készítése.</p> <p>Egyszerű gyakorlati problémák számításon megoldása. Könyvtár-, Internet-használat: elemek, akkumulátorok, működési elvének, technikai részleteinek ismertetése. Elektromos fogyasztók teljesítmény adatainak összegyűjtése a lakásban. Kötetlen beszélgetés, tapasztalatok, viták.</p> <p>Egyszerű áramkörök összeállítása, mérőműszerek használata.</p> <p>Számításon és teszt feladatok megoldása az Ohm törvényhez kapcsolódóan.</p>
A mágneses mező, az elektromágneses indukció	<ul style="list-style-type: none"> - A mágneses mező. - Földmágnesség. - Mozgási indukció. Indukált feszültség és áram. Lenz törvénye. - A hálózati feszültség és áram. - A transzformátor és jellemzői. - Elektromos energiaszállítás és balesetvédelem. - Elektromos „energiatermelés” és környezetvédelem. 	<p>Prezentáció: gyakorlatban használt technikai eszközök elektromágnes, mikrofon, hangfal működésének bemutatása.</p> <p>A tanultak mindennapi környezetben való megnyilvánulásainak felismerése.</p> <p>Viták, kötetlen megbeszélések: hogyan keletkezik és jut el a konnektorig az áram? Alternatív energia, pl. napenergia.</p> <p>Magyar tudósok hozzájárulása az egyetemes tudomány és technika fejlődéséhez. Kiselőadás elkészítése. A tudomány és technika eredményeinek felhasználása az energiagazdálkodásban, a környezetvédelemben.</p>
Fénytan. (Optika)	<ul style="list-style-type: none"> - Teljes elektromágneses spektrum. - Az elektromágneses hullámok gyakorlati alkalmazásai. - A látható fény. - A fény tulajdonságai. 	<p>A teljes elektromágneses spektrum áttekintése, az elektromágneses spektrum hullámhossz és frekvencia adatainak táblázatból való keresése.</p> <p>Gyakorlati alkalmazások összegyűjtése: rádióhullámok, mikrohullámok, infrásugárzás, látható fény,</p>

	<p>- A fény terjedési sebessége.</p> <p>- A visszaverődés és a törés törvényei.</p> <p>- A teljes visszaverődés és gyakorlati alkalmazásai.</p> <p>- A fehér fény felbontása. A színek.</p> <p>- Egyszerű optikai eszközök.</p> <p>- Optikai eszközök alkalmazása a gyakorlatban (egyszerű nagyító, tükrös és lencsés távcső, mikroszkóp).</p>	<p>UV-tartomány, röntgensugárzás.</p> <p>Mozgásfolyamat elemző optikai berendezések szerepe a sportban, kutatómunka az évben tanult elméletek sportszempontrú alkalmazási.</p> <p>Tükrök, lencsék képalkotása, nevezetes sugármenetek</p> <p>Kutatómunka: fénytani eszközökre vonatkozó tapasztalatok összegyűjtése. (nagyító, mikroszkóp, távcső, prizma, vetítő).</p>
Hőtan	<p>- Hőtani alapjenségek, hőmérsékleti skálák.</p> <p>- Gázok állapotváltozásai:</p> <p>- Állapot-határozók (p, V, T).</p> <p>- Gáztörvények, állapot-egyenlet.</p> <p>- Az ideális gáz.</p> <p>- A hőtan főtételei, mint az energia-megmaradás elve.</p> <p>- Termikus kölcsönhatás, fajhő.</p> <p>- Halmazállapot-változások áttekin-tése, jellemzése, összehasonlításuk.</p>	<p>Hőmérséklet, hőmérők, érdekességek összegyűjtése, megvitatása.</p> <p>Kutatómunka: hőtágulás a mindennapokban</p> <p>Egyszerű kísérletek elvégzése. A speciális gáz-állapotváltozások felismerése a természetben és a mindennapi életben.</p> <p>Az I. főtétel alkalmazása.</p> <p>Grafikonok készítése és elemzése. A tanultak alkalmazása számítósos, és teszt feladatok megoldása során.</p> <p>A halmazállapot-változások értelmezése.</p> <p>Kutatói feladat: az emberi hőháztartás szerepe a sportban.</p>
Modern fizika. Atom-és magfizika	<p>- Atommodellek.</p> <p>Avogadro-szám. Az atomi méretek becslése, az atomok tömege. Az atomok belső szerkezete: klasszikus atommodellek és fejlődésük.</p> <p>Rutherford-, Bohr-féle atommodell.</p> <p>A periódusos rendszer felépítésének értelmezése.</p> <p>Az atommagok tömege és mérete. Izotópok fogalma.</p> <p>Radioaktív sugárzások</p> <p>A sugárvédelem alapjai.</p> <p>Az atomenergia felszabadítása maghasadásos láncreakció útján. Az energianyereséggel járó maghasadás feltételei.</p> <p>Az atomerőművek felépítése és működése. Az emberi tevékenységek és természeti katasztrófák kockázata.</p>	<p>Prezentáció készítése: atommodellek, tudománytörténeti vonatkozások.</p> <p>Az atommag méretének értelmezése.</p> <p>A radioaktív sugárzás, a sugárvédelem alapjainak tárgyalása. A radioaktív sugárzások gyakorlati alkalmazásainak összegyűjtése: egyéni kutatások, elemzésük. Az emberi szervezetre vonatkozó kockázatok megismerése. Magyar vonatkozások kiemelése (Szilárd Leó, Teller Ede Wigner Jenő).</p> <p>Atomreaktor működésének megismerése. Internet használat: a Paksi atomerőmű.</p> <p>A globális problémák megbeszélése. A nukleáris energiatermelés összehasonlítása más alternatívákkal.</p>

Továbbhaladás feltételei:

Elektrosztatika

- Értsék az elektrosztatikai alapjelenségeket.
- Ismerjék a kondenzátor és a kapacitás fogalmát. Tudjanak példát mondani a kondenzátor gyakorlati alkalmazására.
- Ismerjék a témakör legfontosabb fizikatörténeti vonatkozásait (Coulomb, Faraday).

Az elektromos egyenáram

- Értsék az elektromos áram létrejöttének feltételeit, ismerjék az áramkör részeit, tudjanak egyszerű áramkört összeállítani.
- Ismerjék az áramkört jellemző alapvető fizikai mennyiségek (feszültség, áramerősség, ellenállás).
- Ismerjék a soros és a párhuzamos kapcsolásra vonatkozó összefüggéseket, és alkalmazza ezeket egyszerű áramkörökre. Tudjanak példát mondani a gyakorlati életből.
- Ismerjék az elektromos áram hatásait (hő, fény, kémiai, mágneses, élettani). Tudjanak ezen hatások gyakorlati alkalmazásaira vagy szerepére példákat ismertetni.
- Tudjanak egyszerű számításokat végezni: ellenállás, eredő ellenállás, teljesítmény kiszámítása.
- Ismerjék a tanultakhoz kapcsolódó jelentősebb fizikusok nevét és szerepét (Volta, Ohm).

A mágneses mező, az elektromágneses indukció

- Értsék a váltakozó feszültség és áram legfontosabb jellemzőit.
- Tudják megfogalmazni Lenz-törvényét.
- Ismerjék a transzformátor működési elvét, legfontosabb törvényszerűségeit, gazdasági jelentőségét.
- Tudjanak megnevezni a tanultakhoz kapcsolódó nevesebb külföldi és hazai fizikusokat, mérnököket (Ampere, Faraday, Jedlik Ányos, Déri, Bláthy, Zipernowsky).

Fénytan.(Optika)

- Táblázat segítségével tudják ismertetni az elektromágneses spektrumot.
- Tudják, hogy a fény elektromágneses hullám. Ismerjék a fény terjedési tulajdonságait.
- Ismerjék a színszóródás jelenségét prizmán.
- Ismerjék a képalkotás fogalmát sík- és gömbtükrök, valamint lencsék esetén. Tudják alkalmazni egyszerű feladatok megoldására a leképezési törvényt.
- Ismerjék a tükrök, lencsék, optikai eszközök gyakorlati alkalmazását, az egyszerűbb optikai eszközök működési elvét.

Hőtan

- Ismerjék, mit értünk állapotjelzőn, tudják felsorolni azokat.
- Ismerjenek különböző hőmérőfajtákat.
- Ismerjék a Celsius- és Kelvin-skálákat, és feladatokban tudják használni.
- Értelmezzék, hogy mikor van egy test környezetével termikus egyensúlyban.
- Ismerjék a gáztörvényeket.
- Értelmezzék az I. főtételt.
- Ismerjék a fajhő fogalmát.
- Ismerjék a különböző halmazállapotok tulajdonságait.

Modern fizika. Atom-és magfizika

- Tudják az atom, molekula, ion és elem fogalmát.
- Ismerjék az Avogadro-számot.
- Tudják ismertetni Rutherford atommodelljét.
- Tudjanak felsorolni az atommagot alkotó részecskéket.
- Tudják az izotóp fogalmát, tudjanak példát mondani.
- Ismerjék az atomerőmű és a hagyományos erőmű közötti különbség lényegét.

Ellenőrzés, értékelés formái:

A hagyományos ötfokú skálán történő értékelés mellett a projektmunkák, egyéni könyvtári és digitális tudásbázisból végzett kutatómunkák, viták, vélemények, beszélgetések szöveges értékelése is lehetőséget nyújt a tanulók teljesítményének mérésére.

Az értékelés során kapjanak hangsúlyt a következő kulcskompetenciák:szövegértés, lényegkiemelés, forrás használat, előadásmód. Fontos továbbá, hogy a drámapedagógiai értékelési szempontok szerint fejleszthetők a gyerekek vitakészsége, konfliktusmegoldó- és empátikus képessége.

Ajánlott szakirodalom:

Medgyes Sándorné – Fizika 9. Nemzeti Tankönyvkiadó

Medgyes Sándorné – Fizika 10. Nemzeti Tankönyvkiadó

Hübér Magdolna – Fizika 9-10. KONSEPT-H Kiadó

Horányi Gábor – Változatok a változásra (tankönyv) Műszaki Könyvkiadó

Horányi Gábor – Változatok a változásra (munkafüzet) Műszaki Könyvkiadó

FÖLDÜNK ÉS KÖRNYEZETÜNK

Célok és feladatok

Általános cél:

A tantárgy tanításának célja, hogy a sportoló tanulók megismerkedjenek a természet-, társadalom-és gazdaságföldrajz folyamataival. Azokat részeiben és összefüggéseiben is képesek legyenek átlátni.

A tanterv az általános iskola tantervére épít. Fontos feladatnak kell tekinteni, hogy a sportoló tanulók el tudják helyezni Magyarországot és Európát a világgazdaság folyamataiban. Hangsúlyt kell fektetni országunk, a szomszédos országok, a Kárpát- medence megismerésére, hagyományaink továbbvitelére, a nemzeti identitástudat erősítésére. Tudatosítani kell a tanulóknak, hogy az Európai Unióhoz történt csatlakozással, egy sokkal nagyobb gazdasági, politikai, kulturális rendszer részévé váltunk. Az oktatás során el kell érni, hogy a tanulóknak kialakuljon az érdeklődés és a tisztelet, különböző társadalmi csoportok, népek kultúrája, hagyományai, életmódja, értékeinek a megismerése iránt.

Kiemelt cél a tanulók környezettudatos nevelése. A Földet egységes rendszerként értelmezzék és ismerjék fel, hogy az ember ennek a rendszernek a része. Bár átalakítja a Földet, de a társadalmi, gazdasági és környezeti problémák kezelése csak a tudomány a technika folyamatos fejlesztésével, nemzetközi összefogással érhető el.

Fontos, hogy az elsajátított ismeretanyagot hasznosítani tudják mindennapi életük és sportolói feladataik teljesítése során is.

A földrajz tantárgy formálja a tanulók szemléletét. Összetettsége révén elősegíti a tanulók pályaorientációját, a szakképzésbe való bekapcsolódásukat. A későbbiekben összetett ismeretanyaga révén segíti a tanulókat bekapcsolódni továbbképzésekbe. Cél, hogy a munkaerő-piacra kikerülő diákok felelős döntéseket tudjanak meghozni. Ki kell alakítani bennük az igényt a folyamatos önképzés iránt, hogy megállják helyüket az életben.

Célja továbbá, hogy a tanulók megismerkedjenek azzal a termelési tevékenységgel, mely az egyre növekvő társadalmi igényekből fakad. Megértse ezek következményeit, korlátait és az ebből kialakuló globális problémákat.

Fejlesztési követelmények

Kiemelt fejlesztési feladatok:

A tananyag elsajátítása során el kell érni, hogy a tanulók ismerjék és megértsék a természeti-, társadalmi- és gazdasági földrajz folyamatait, összefüggéseit. Ismerjék fel, hogy az embernek, mint természeti és társadalmi lénynek a cselekedetei, hogyan befolyásolják a földi rendszer működését.

El kell érni, hogy a tanulók önállóan tudjanak értelmezni és elemezni különböző természeti-és gazdaságföldrajzi folyamatokat. Tudjanak másokkal együttműködni, képesek legyenek adatok értelmezésére, feldolgozására, törvényszerűségek felismerésére.

A tanulók tanórákon és a mindennapi élet során használják tudatosan a különböző információhordozókat (térképek, folyóiratok, lexikonok, internet, szakirányú DVD-k, videofilmek). Legyenek képesek az információk megkeresésére, értelmezésére. Tudják ezeket kellő szelektálással felhasználni tanulmányaik során.

Igazodjon el a hazai- és a világgazdaságban, zajló folyamatokban. Ismerje az aktuális eseményeket újságcikkek és a médiában elhangzó információk alapján.

Hangsúlyozottan kell kezelni a sportolói tevékenységükből fakadó (edzések, versenyek) lemaradások pótlását. Folyamatossá kell válnia a tanár-diák kapcsolattartásának, például interneten keresztül. Fontos, hogy a tanulók felhasználják korábbi tanulási tapasztalataikat. Ismerkedjenek meg új tanulási módszerekkel. Legyenek képesek másokkal együtt dolgozni, de értékeljék és tudják értékelni saját munkájukat is. Ha szükséges tudjanak és akarjanak segítséget kérni társaiktól, tanáraiktól.

9. évfolyam

Az éves óraszám: 37 óra

Modul neve	Óraszám
I. Tájékozódás a térképen és a világegyetemben	6 óra
II. A Föld kialakulása és szerkezete	7óra
III.A légkör földrajza	7 óra
IV. A vízburok földrajza	8óra
V. Természetföldrajzi övezetesség	9 óra
Összesen	37 óra

I. Tájékozódás térképen és a világegyetemben

Témakör	Tananyag	Fejlesztési feladatok,ajánlott tevékenységek
Térképészet	A térkép története, alapvető topográfiai fogalmak, térképjelek, méretarány, tájékozódás a térképen, földrajzi térben való eligazodás, helymeghatározás, távolságmérés a térképen, földrajzi fókuszterület.	Egyszerűbb tájékozódási és mérési feladatokat elvégzése a térképen, a különböző eszközökkel, tematikus térképekről adatok leolvasása és ezek összehasonlítása. Helymeghatározás fókuszterülettel, ezek használata a mindennapok során.
A Naprendszer	A naprendszer tagjainak csoportosítása jellemzőjük, sajátosságaik alapján, térbeli elhelyezkedésük, mozgásaik, és azok következménye a Földön.	Megérteni és a mindennapok során alkalmazni az összefüggést a Föld mozgásai és azok következményei között (pl. nappalok-éjszakák, évszakok váltakozása).
Időszámítás	Tájékozódás az időben, a helyi idő, a zónaidő, úrkutatás	Egyszerű zónaidő számítások elvégzése.

II. A Föld kialakulása és szerkezet

Témakör	Tananyag	Fejlesztési feladatok, ajánlott tevékenységek
A kőzetburok	A Föld kialakulása és szerkezete. A Föld külső és belső gömbhéjai.	A Föld gömbhéjas szerkezetének megismerése, elemzése keresztmetszeti ábrák segítségével. Elemző készség fejlesztése.
A kőzetlemez mozgásai és azok következményei	Kőzetburok és lemezek, vulkáni tevékenység, földrengés, hegységkeletkezése. A Földet felépítő kőzetek, ásványkincsek, energiahordozók. A földfelszín belső és külső formálói.	A lemezmozgások és a lemezmozgásokhoz kötődő folyamatok: a hegységképződés, a vulkanizmus, ásvány- és kőzetképződés, a földrengés a Föld belső felépítésének és szerkezetének következményeinek megismerése. Szerkezeti mozgásokat bemutató modellek használata. Legalapvetőbb kőzetek, ércetek,

		<p>ásványok megismerése és felismerése iskolai ásvány és kőzetgyűjtemény használatával.</p> <p>A legfontosabb energiahordozók képződésének pl. kőszén, szénhidrogének megismerése.</p> <p>Adatok gyűjtése, rendszerező képesség fejlesztése.</p>
--	--	--

III. A légkör földrajza

Témakör	Tananyag	Fejlesztési feladatok, ajánlott tevékenységek
A légkör	A légkör anyaga, szerkezete.	A légkör szerkezetének, állandó és változó gázainak megismerése.
	A levegő felmelegedése.	A levegő felmelegedésének folyamata, ennek mértékét befolyásoló tényezők megismerése.
	A hőmérséklet változásai: légnyomás, szél.	Napi-, és évi középhőmérséklet, valamint napi hőingás, évi közepes hőingás kiszámítása. Önálló munka végzése. (Például otthon meghatározott időközönként végzett mérések)
Víz a légkörben	A csapadék keletkezése, felhőfajták, csapadék fajtái, az időjárás és az éghajlat,	Egyszerű számításos feladatok megoldása (évi csapadékmennyiség, vízgőztartalom). Éghajlati diagram készítése, elemzése.
Ember és a légkör.	A légkört szennyező gázok, forrásaik. Savas eső. Összefüggés az emberi tevékenységek, légköri szennyezések és a savas eső keletkezése között. Üvegházhatás. Az üvegházhatás éghajlat-módosító szerepe. Ózonlyuk.	Adatgyűjtési technikák megismertetése. Tudatos odafigyelés a környezet-szennyezésre, megelőzés lehetőségei. Szabálykövető magatartás kialakítása.

IV. A vízburok földrajza

Témák, tartalmak	Tananyag	Fejlesztési feladatok/ajánlott tanulói tevékenységek
A felszíni vizek	Az óceánok és a tengerek földrajzi jellemzői, éghajlat módosító szerepük, sótartalmuk, mozgásuk.	A vízkészlet folytonos körforgásának, részfolyamatainak: párolgás, csapadékképződés, lefolyás megismerése. Peremtenger, beltenger felismerése térképen. A tengervíz mozgásainak (hullámzás, tengeráramlás, tengerjárás) megismerése.

	A folyók: vízgyűjtő terület, vízjárás, vízhozam, torkolatok.	A folyók, a tenger építő, romboló munkájának megismerése, a folyótorkolatok felismerése térképek segítségével. Önálló munka. Lényegkiemelés. A vízgyűjtő terület, a vízállás, a vízhozam, a vízjárás fogalmának megismerése, egyszerű számításos feladatok megoldása.
	Állóvizek: tavak keletkezése pusztulása, hasznosítása.	A rádió vízállásjelentésének értelmezése. Legjelentősebb tavaink és folyóink felismerése térképről.
A felszín alatti vizek	A talajvíz, rétegvíz, karsztvíz, hévíz, ásványvíz, gyógyvíz.	A felszín alatti vizek: talajvíz, rétegvíz, karsztvíz, hévíz, ásványvíz megismerése. Egyszerű rajzos ábrák készítése, a felszín alatti vizekről, ezek ábráról való felismerése.
A víz, jég felszínformálása	A gleccser, lavina, karsztjelenségek.	A világ eseményeit hallgatva a lavina, a gleccser kifejezés feleltetése. Információhordozók használata. Térkép használata.
Az ember és a vízburok	Felszín alatti vizek szennyezése (mezőgazdasági tevékenység hatására történő nitrátosodás). Az ivóvízkészlet csökkenése. Folyók, tavak elszennyeződése.	Önálló szövegértés, szövegalkotás. Kutatómunka (a lakóhelyünk vizeinek állapota).

V. Természetföldrajzi övezetesség hatása a társadalmi-gazdasági életre

Témakör	Tananyag	Fejlesztési feladatok, ajánlott tevékenységek
Az éghajlati övezetesség	Az éghajlati övezetesség rendszere (övezet, öv, terület, vidék). A forró övezet (éghajlat, természetes növénytakaró, állatvilág, talaj, felszínformálás, gazdálkodás). A mérsékelt övezet (éghajlat, természetes növénytakaró, állatvilág, talaj, felszínformálás, gazdálkodás). A hideg övezet (éghajlat, természetes növénytakaró, állatvilág, talaj, felszínformálás, gazdálkodás). Övezetesség a hegyvidéken (éghajlat, természetes növénytakaró, állatvilág, talaj, felszínformálás, gazdálkodás). Az éghajlati övek eltolódásának lehetőségei, globális klímaváltozás.	Klímadiagramok adatainak leolvasása, értelmezése. Kép- és ábraelemzés: a földrajzi övezetek tipikus tájairól. Terméklista készítése: adott övezetből, övből mely termékek kaphatók hazánkban. Cikkek feldolgozása.

A továbbhaladás feltételei

A tanuló tudjon egyszerű tájékozódási és mérési feladatokat elvégezni a térképen és a térkép segítségével. Legyen képes egyszerű számítási feladatok megoldására pl: hőmérséklet- és csapadékértékek.

Mutassa be az egyes szférák főbb folyamatainak hatását a mindennapi életre. Tudja bemutatni a földi szférák szerkezetét, felépítését, legfontosabb folyamatait ábrák és modellek segítségével. Ismertesse a földi szférákat veszélyeztető, környezetkárosító folyamatokat.

10. évfolyam

Az éves óraszám: 37 óra

Modul neve	Óraszám
I. Természetföldrajzi övezetesség hatása a társadalmi-gazdasági életre	9 óra
II. A gazdasági élet jellemzői, a világgazdaság	8 óra
III. Magyarország helye az európai integrációs folyamatokban	8 óra
IV. Hazánk nagytájai	7 óra
V. Lakóhelyem földrajza	5 óra
Összesen	37 óra

I. Természetföldrajzi övezetesség hatása a társadalmi-gazdasági életre

Témakör	Tananyag	Fejlesztési feladatok, ajánlott tevékenységek
A természeti és a társadalmi környezet	Természeti és társadalmi környezet kapcsolata.	A földrajzi környezet szerepének megismerése a társadalmi fejlődésben. Az ember, földrajzi környezetre gyakorolt hatásának felismerése.
A Föld népessége	Növekedése, területi eloszlása (népsűrűség), összetétele (nem, kor, foglalkozás), ember fajták, népességmozgások.	Egyszerű számítási feladatok megoldása. Fordulópontok a világnépesség növekedésében, a természetes szaporodás, a népsűrűség, a demográfiai folyamatok, a népességmozgások, értelmezése, leolvasása ábrákról, grafikonokról. <i>A korfa értelmezése, adatainak leolvasása.</i>
Települések	Települések formái, szerkezete, Települések környezeti problémái, nagyvárosok szerkezete, közlekedése, zöld területei, éghajlata, levegő minősége, szennyvíz- és hulladék-szállítási problémái.	Városodás, városiasodás fogalmának megismerése. Egyszerű rajz készítése a városok szerkezetéről.

II. A gazdasági élet jellemzői, a világgazdaság

Témakör	Tananyag	Fejlesztési feladatok, ajánlott tevékenységek
A gazdaság ágazatai	A gazdaság ágazatai, globalizáció.	Diagramok elemzése.
Földünk fejlett gazdasági térségei	USA, Japán, Délkelet-Ázsia, Európai Unió (mezőgazdaság, ipar, szolgáltatás, negyedik szektor).	Gazdasági szektorok ismerete. Statisztikai adatok, grafikonok, mutatószámok elemzése, értékelése. Napilapok cikkeinek gyűjtése.
A fejlődő országok	Latin-Amerika, Kína, India	A feldolgozott témák során fejlődik a tanuló kérdéskultúrája.
A gazdasági élet szerkezete	Az ipar, a bányászat, energiatermelés, mezőgazdaság.	Hosszú távú gondolkodás kialakítása az energiahordozók készleteinek elemzése kapcsán.

III. Magyarország helye az európai integrációs folyamatokban

Témakör	Tananyag	Fejlesztési feladatok,ajánlott tevékenységek
Magyarország helye az európai és a regionális integrációs folyamatokban	Társadalmi-gazdasági fejlődésünk jelentősebb állomásai, helyünk a világban, Európában, a Kárpát-medencében, hazánk gazdasága a rendszerváltás után, hazánk gazdasága napjainkban, hazánk régiói, Budapest. Az EU elvárásai a környezetvédelem területén. Vízvédelem, termőföldhasználat, erdősítés, hulladékkezelés, közlekedés.	Napilapok, folyóiratok elemzése. Falitérképek használata az EU-ról. Beszélgetések, viták. A tanuló kérdéskultúrájának fejlesztése, fegyelmzett. Vitakultúra kialakítása. Cikkek gyűjtése hungarikumokról, piacképes agrártermékekről.

IV. Hazánk nagy tájai (projekt feladat)

Témakör	Tananyag	Fejlesztési feladatok, ajánlott tevékenységek
	Alföld Kisalföld és Alpokalja Dunántúl Dunántúli-középhegység Északi-középhegység Magyarország régiói	Vaktérkép kitöltése. Falitérkép használata. Tematikus térképek használata.

V. Lakóhelyem

Témakör	Tananyag	Fejlesztési feladatok,ajánlott tevékenységek
Lakóhely természetföldrajza	A lakóhely fekvése, domborzata, vízrajza, ivóvízellátása, éghajlata, élővilága.	A közvetlen lakóhelyi tapasztalatból kiindulva elemző készség kialakítása, későbbiekben alkalmazása tágabb környezetben. A lakóhely természetföldrajzának megismerése. Kiselőadás készítése, mely során a tanuló megismerteti társaival, saját közvetlen lakóhelyének természetföldrajzi jellemzőit.
Lakóhely társadalomföldrajza, gazdasága	A lakosság száma, összetétele, a település típusa, szerkezete, gazdasági élete (ipara, mezőgazdasága, szolgáltatóipara) energiaellátása.	Megfigyelőképesség fejlesztése. Adatgyűjtési technikák megismertetése, rendszerező képesség, rajzkészség, pontosság kialakítása. Kommunikációs készség fejlesztése. Adatok gyűjtése, elemzése a lakóhely társadalom földrajzáról.
Lakóhely környezetvédelme	Hulladék- és szennyvízkezelés módja. A lakóhely természetvédelmi értékei.	Tudatos odafigyelés a környezet-szennyezésekre, az okok és a megelőzés lehetőségeinek feltárása. (Felszíni vizek, talaj, illegális hulladéklerakók, ipar vagy közlekedés okozta légszennyezés stb.). Komplex információk kezelése. A természetvédelem jelentőségének beláttatása. Szabálykövető magatartás kialakítása. A téma

		lezárásaként, minden tanuló házi dolgozatot készít, saját lakóhelyének megismerése, megismertetése céljából. Előre meghatározott szempontok alapján dolgozik, rendszerezi addigi gyűjtőmunkájának eredményeit. a házi dolgozatot egyszerű, szabadkézzel készített lakóhelyéről készült térképpel és címer rajzával zárja.
--	--	---

A továbbhaladás feltételei

Ismerje a természeti környezet és a társadalmi-gazdasági folyamatok közötti alapvető összefüggéseket. Tudja megnevezni és jellemezni a gazdasági élet legfontosabb ágait, ágazatait, szerepük és jelentőségük változását. Jellemezze a világ különböző térségeiben és a Magyarországon végbemenő főbb gazdasági folyamatokat. Mutassa be az egyes térségek, régiók szerepének változását statisztikai mutatók, tematikus térképek információi alapján.

Ismerje a piacgazdaság működésének az egyén életvitelét is befolyásoló sajátosságait. Legyen képes nyomtatott és elektronikus forrásokból a témákhoz kapcsolódó információk gyűjtésére, rendszerezésére és értelmezésére. Legyen képes ábrákból, képekről, diagramokról információk leolvasására, illetve azok értelmezésére. Tudja az egyes témákhoz kapcsolódó elméleti és gyakorlati ismereteit röviden összefoglalni szóban, illetve írásban. Legyen képes a témákhoz kapcsolódóan érveken alapuló önálló vélemény megfogalmazására.

Ellenőrzés, értékelés formái

A tanulók ellenőrzésének és értékelésének a módszerei helyezték előtérbe azokat a kompetenciákat, azt a tudást és műveltséget, amelyek kialakulása és folyamatos fejlődése alapvető feltétele annak, hogy az ember a munka világában, a magánéletében elégedett, boldog és sikeres legyen. Ehhez kerettantervi szinten is sok mindent újra kell értelmeznünk, az ellenőrzés és értékelés új, ösztönzőbb módszereit kell megkeresnünk. A szakiskolások körében nem lehet elvárás a tudományos alapokon nyugvó akadémikus tudás kialakítása.

A kerettantervnek egy minimálisan szükséges ismeretanyagra építkező fejlesztés- és alkalmazásközpontúságot kell tükröznie.

Nagyon fontos, hogy a hagyományos ellenőrzési módszerek (rövid szóbeli felelet, „röpdolgozat”, felmérés, kiselőadás, házi dolgozat, kis kutatómunka szóbeli és/vagy írásbeli prezentálása stb.) és értékelési eljárások (szóbeli és írásbeli dicséret, szóbeli és írásbeli elmarasztalás, pontszámgyűjtés, közösségi munka, csoportos munka, egyéni munka értékelése a tanár által, a társak által, önértékelés stb.) mellett szerepet kapjon az elektronikus úton való információszerzés (Spektrum TV, Internet, CD; rádió, stb.) értékelése is.

Értékelés történhet: ismeretszerzés közben (terepmunka), ismeretek rendszerezésekor (táblázat, jegyzőkönyv készítése), szóbeli beszámoló, írásbeli és rajzos feladatok: házi dolgozat, iskolai írásos feladatok. Gyakorlati feladatok: tájékozódás, távolságmérés térképen, feladatlap, gyakorlati feladatlapok: atlasz használata, tájékozódás, távolságmérés térképen, kép-, diagram-, grafikonelemzés, vázlatrajzkészítés, folyamatábra készítés, közet meghatározás, talajvizsgálat.

Értékelés módszerei:

9. évfolyam

I. modul: házi dolgozat készítése (térkép készítése megadott szempontok alapján (szabadkézi rajz)

II. III, IV. V. modulok végén modulzáró dolgozat (feladatlap)

Év elején és év végén szintfelmérő dolgozat íratása. Ezáltal felmérhetjük a tanulók esetleges hiányosságait, és nyomon követhetjük évközbeni fejlődését is.

10. évfolyam

I. II. III. IV. modulok végén modulzáró dolgozat (feladatlap)

V. modul: házi dolgozat készítése megadott témakörök alapján (globális környezeti probléma feldolgozása, nem tankönyv alapján)

Év végén 9. 10. évet átfogó témazáró dolgozat írása (modulok lezárása)

Ajánlott tankönyvek, segédeszközök:

Krivács-Kalmár: Földünk és környezetünk 9. o. szakiskolák számára Korona Kiadó

Meglévő kötelezően előírt eszközök:

Falitérképek: Magyarország domborzata és vizei
Európa domborzata és vizei
A Föld domborzata és vizei
A természeti adottságokat és a gazdaságot bemutató tematikus falitérképek
Az Európai Unió társadalmi-gazdasági életét bemutató tematikus falitérképek
A természeti adottságokat és a gazdaságot bemutató kontinens és ország térképek
Tipikus tájakat, jellegzetességeket, sajátosságokat bemutató falitérképek
A regionális és a globális környezeti ártalmakat bemutató falitérképek

Tanári demonstrációs eszközök:

Közetgyűjtemény
applikációs eszköz
modellek
kísérleti eszközök
mérőeszközök
metszetek
természeti tárgyak

ÉNEK-ZENE-RITMUS

Bevezetés

A zene a művelődés egyik legalapvetőbb eszköze, mert segítségével művészeti ismeretekhez, alpműveltségi fogalmak megismeréséhez juttathatjuk a tanulókat. A zene ismerete, szeretete, a zenetanulás, zenehallgatás, az aktív zenei tevékenység hozzájárul a tanuló személyiségfejlődéséhez. Javítja a ritmusérzéklet, a hallást, és a tánc révén a mozgáskultúrát is fejleszti.

Az ének-zene-ritmus oktatás az általános műveltséget megalapozó alapfokú nevelés és oktatás színtere, mely kiválóan alkalmas a 9 -10 évfolyamos gyermekek harmonikus lelki, értelmi-érzelmi, akarati, valamint a tánc révén a fizikai állóképességének fejlesztésére.

Célok és feladatok

A szakiskolai ének-zene-ritmus oktatás célja, hogy megalapozza a zenei alpműveltséget, fejlessze a tanulók egyéni képességeit.

Cél, hogy a zene érzelmi és értelmi hatása révén formálja a zenei ízlést, fejlessze a kritikai képességet, tegye nyitottá a tanulókat az új befogadására.

A közös zenei tevékenység formálja a tanuló közösségben betöltött szerepét.

Kulcskompetenciák

A tudásról alkotott nézetek változásaival változnak az értékelendő tudástartalmak, képességek, kompetenciák.

Az utóbbi időben előtérbe kerültek az ún. kulcskompetenciák fejlesztésének területei.

Az ének-zene oktatás során több kulcskompetencia fejlesztésére is mód nyílik:

Anyanyelvi kommunikáció

A zenei kommunikációs kompetencia alatt a zenei jelrendszerben való jártasságot értjük. A zenehallgatás a kommunikációs képességek fejlesztésének területe.

Digitális kompetencia

A zenei alkotóképesség kibontakoztatásának egyre nagyobb teret nyit az ún. zenei szerkesztő és komponáló programok használata, mely időigényessége miatt tanórán kívüli keretben valósítható meg.

Szociális és állampolgári kompetenciák

Megismerhetik a magyar kultúra népszokásainak, más népek dalainak gyöngyszemeit. Kipróbálhatják az énekes és hangszeres zene különböző műfajait, megtapasztalhatják az együtt éneklés, muzsikálás és a kóruséneklés örömeit.

Esztétikai, művészeti tudatosság és kifejezőképesség kompetencia

A művészetekhez tartozó tantárgyak legfontosabb társadalmi haszna, hogy a felnőtt élet egészségére kiható önálló esztétikai értékítélet kialakítására törekszik.

Intellektuális kompetenciák

A tevékenység fejleszti az információgyűjtést, a rendszerezést és a felhasználást egyaránt.

A dalok szövegének értelmezése során folyamatosan fejlődik a tanuló szóbeli és írásbeli szövegalkotási, illetve kifejezőképessége. A zenei írás- olvasás területén az elsajátított ismeretek akkor eredményesek, ha azokat a tanuló a különböző zenei feladatok során helyesen tudja alkalmazni.

Kiemelt fejlesztési feladatok

Énkép és önismeret

Biztosítja a helyes önismeret, önbizalom, kreativitás, a megnyilatkozó zenei készségek felismerését, kiművelését. Az ének-zene-ritmus a teljes embert az alkotás – befogadás-reprodukció egységében kívánja fejleszteni.

Az éneklés (egyénileg vagy csoportosan) feltételezi a dalismeret, a légzéstechnikai- és énekléstechnikai alapismereteket, a nemnek és az életkornak megfelelő hangmagasság ismeretét.

Hon és népismeret

Az identitás, az önazonosság, a nemzeti és európai kultúrával való azonosság képességéhez valamennyi zenei tevékenység jelentősen hozzájárulhat.

A zenei anyanyelv használata ma azért különösen fontos, mert nemzeti sajátosságok kifejezője, kulturális tradíciók megőrzője.

Európai azonosságtudat, egyetemes kultúra

Más népek zenei szokásainak megismerése, a kultúrák különbözőségeinek megfigyelése, azok elfogadása.

Testi és lelki egészség

A művészeti értékekre való nyitottság hozzájárul a tanuló mentális egészségének alakításához.

Felkészülés a felnőtt lét szerepeire

A zeneművek adott szempontú megfigyelési, elemzési képessége a zenei befogadás módszerévé válik. Társadalmi jelentősége, hogy a felnőtt életben kulturálódási szokássá válhat.

Együttműködés, kooperáció

A tanórai munka során sok lehetőség nyílik a pármunkára, illetve a csoportmunkára, az ún. projektfeladatra, melyben az egyéni különbségekre is tekintettel lehet lenni. A projektmunka lehetősége is adott a középiskolai korosztály esetében, ahol tantervi elvárás is a már megtanult anyag más szempontú feldolgozása, önálló megközelítése.

Fejlesztési követelmények

I. Zenei alkotóképesség

1. Interpretáció

Cél a kifejező énekhang fejlesztése.

2. Improvizáció

A zenei alkotás, az improvizáció fejleszti a zenei fantáziát.

II. Megismerő és befogadóképesség

1. Zenehallgatás

A zenei befogadóképesség fejlesztése lehetővé teszi az összefüggések, formák, szerkesztési elvek megfigyelését.

2. Zenei hallás és kottaismeret

Cél a zenei olvasás-írás jelrendszerének fejlesztése. A gyakorlás során a tanuló reprodukciós készsége fejlődik.

3. Önművelés

Az életkori sajátosságoknak megfelelő tanulási módszerek tudatosítása.

9-10. évfolyam

A tanult dalok tiszta, egészséges énekhangon, érthető szövegkezeléssel és formálással történő éneklése a dalok hangulatának, stílusának megfelelően, jó ritmusban és tempóban.

A zenei anyanyelv további fejlesztése. A magyar népzene jellemző vonásainak megismerése.

A tanult ritmikai és dallami ismeretek, tempó- és dinamikai jelek használatának elmélyítése.

A zenei tevékenység-formák (befogadás, reprodukálás, alkotás) kibontakozása.

A ritmikus-mozgásos elemek további fejlesztése. A mozgás és ritmus harmóniájának, gyakorlása a tánc kínálta lehetőséggel. Az improvizációs alkotás továbbfejlesztése. A ritmus, a zene, a mozgás, a test összhangjának megvalósítása fontos feladat, mely segítheti a sportoló aktív tevékenységét.

A tanult ritmikai és dallami ismeretek, tempó- és dinamikai jelek, zenei szakkifejezések használatának elmélyítése.

A zenei írás-olvasás fejlesztése.

A zenetörténeti korszakok, zenei stílusok mélyebb megismerése, kapcsolatuk és egymásra hatásuk.

Az értéket képviselő zenék és zenei alkalmak megismerése. A hangverseny-látogatás igényének felkeltése.

9. évfolyam

Időkeret: 37 óra/ év; 1 óra/hét

Témakörönként javasolt arányok:

Éneklés	30%
Ritmus-mozgás	20%
Hallás és kotta ismeret	10%
Zenehallgatás-zeneirodalom	30%
Improvizáció	10%

A tanterv összesen 34 órára tervez konkrét tananyagot, ebben benne foglaltatik a témazárókra, felhasználható órák száma is. A megmaradt 3 órát a szaktanár osztja szét év eleji, év végi ismétlésre, illetve az évközi ünnepi órák számára az osztály ismeretében.

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
Éneklés 11 óra	Az éneklés megszerettetése. A népdalok, műzenei szemelvények dalainak éneklésével a helyes éneklési szokások kialakítása. Pontos dalindítás, dalzárás. Helyes levegővétel, testtartás. Régi stílusú, népdalok, balladák. Népszokások dalai. Gregorián dallamok. Kánonok - a többszólamúság kezdetei. A klasszikus kor dalai Magyarországi reneszánsz és XVII-XVIII. századi dallamok, táncdallamok. Zeneművek témái (Vivaldi: Négy évszak - Tél II.).	A dallami és ritmikai készségfejlesztésnek megfelelő dalok éneklése Lágy hangindítás, hangerő, hangszín akaratlagos szabályozása. Egyenletes légzés zenére. A magyar népdalok előadásmódjainak megfelelő éneklése /parlando-rubato-tempo giusto/. A vegyeskari hangzás megismerése. A dal mondanivalóját kifejező éneklés. Az egyéni éneklés elfogadtatása, főleg a fiúknál. Kánon éneklés. Az osztály egységes, közös ének-

		<p>lésének kialakítása.</p> <p>A halk, hangos, gyors, lassú érzékeltetése. Légzéstechnikai és artikulációs gyakorlatok.</p>
<p>Ritmus, mozgás 7 óra</p>	<p>Mérőütés és dalritmus megkülönböztetése, összehasonlítása</p> <p>A magyar népzene ritmikai jellegzetességei, váltakozó ütem, ritmusosztinató</p> <p>Egy és kétszólamú ritmussorok megszólaltatása.</p> <p>Tizenhatod, triola.</p> <p>Tánczene a reneszánsz, a barokk és a klasszikus korban.</p>	<p>A 8. osztályig tanult ritmusértékek és ritmusképletek készségi szintű használata.</p> <p>Ritmikus szövegmondás, egyenletes lüktetés.</p> <p>Tanult dalhoz ritmus kíséret önálló alkotása. Ritmusképletek, ritmussorok hallás utáni leírása, megszólaltatása. Ritmuszenekar összeállítása.</p> <p>Egyszerű ritmusgyakorlatok kitalálása a megadott ütemmutatónak megfelelően.</p> <p>2-4 ütem emlékezetből való megszólaltatása Ritmushangszerek változatos használata.</p> <p>A környezet ritmusának megfigyelése</p> <p>Zenei tevékenységek összehangolása, menetelés, körben járás, egyszerű táncos lépegetés.</p> <p>Koordinációs készségfejlesztés, egyszerű mozgáselemek összekapcsolása.</p> <p>Izomtónus szabályozása a test tudatos ellazításának, megfeszítésének változásával.</p>
<p>Hallás és kotta ismeret 4 óra</p>	<p>Ismeretlen 5 és 7 fokú könnyebb dallam olvasása violinkulcsban 2# 2b előjegyzésig.</p> <p>A dúr és moll különbözőség</p> <p>Módosított szolmizációs és abc-s hangok.</p> <p>Kottagrafikai oktatóprogramok megismerése (Music Notes, Finale).</p>	<p>Írás betűkottáról hangrendszerbe.</p> <p>A dallam szerkezetének, hangnemének, formájának, felismerése.</p> <p>Zenei emlékezet és képzelet fejlesztése</p> <p>A megismert dallammotívumok elhelyezése a vonalrendszerben különböző dó-hellyel.</p>
<p>Zenehallgatás-zeneirodalom 11 óra</p>	<p>Autentikus népzenei felvételek A furulya, a duda, a tekerőlant, a citera, a cimbalom.</p> <p>Középkor művészete: gregorián, tubadúrok.</p> <p>Reneszánsz: mise, madrigál Barokk: opera, concerto.</p> <p>Formák a barokkban: rondó, variáció.</p> <p>Klasszikus műfajok: szimfónia, opera</p> <p>Magyar zenetörténet emlékei. A magyar verbunkos zene jellemzése, kiemelkedő mesterei. Komolyzenei művek könnyűzenei feldolgozásai (NOX).</p>	<p>Népdalelemzés /dallamvonal, sorszerkezet, hangkészlet, hangsor, forma, stílus/. Előadásmódok felismerése.</p> <p>A különböző korszakok zenéjének stílusjegyek alapján való felismerése.</p> <p>Jellegzetes részek irányított megfigyelése.</p> <p>Zeneművekben megszólaló, már ismert hangszerek hangjának felismerése.</p> <p>Az élő zeneélményének megismerése.</p> <p>Könyvtár és internet használata az ismeretek bővítésében.</p> <p>Relaxáció, meditáció.</p>
<p>Improvizáció 4 óra</p>	<p>A képzelet, a kreativitás fejlesztése zenei manipulációval, rögtönzéssel.</p> <p>Kommunikációs készség fejlesztése metakommunikációs módszerekkel (utánozmozgások, gesztus, mimika).</p> <p>Zenei szerkesztő és komponáló programok alapszintű ismerete.</p>	<p>Beszélgetés szó-mi hangokon.</p> <p>Improvizációs gyakorlatok a tanulók nevének és rövid népköltések ritmusának felhasználásával.</p> <p>A tanulók által szerkesztett saját zenei anyagok bemutatása.</p>

A továbbhaladás feltételei:

- Éneklés:
  - o Legyenek képesek 10 népdalt, mūdalt tisztán egészséges hangon, érthető szövegkezeléssel és megfelelő formálással elénekelni.
  - o 2-3 műzenei dallam témájának ismerete, éneklése.
  - o Vegyenek részt a dalokhoz fűződő mozgásos, táncos előadásban is.
- Ritmus-mozgás:
  - o Ismerjék fel a tanult ritmusokat, ütem nemeket az énekelt dalokban. (2/4, 3/4, 4/4)
  - o Legyenek képesek megszólaltatni 4-8 ütemnyi ritmus motívumokat hallás után és kottaképről.
  - o Legyenek képesek kíséni éneküket az önállóan alkotott változatos ritmusosztinatóval.
  - o A tanult táncelemek csoportos bemutatása.
  - o Legyenek gyakorlottak a ritmusok írásában, olvasásában, megszólaltatásában.
  - o Legyenek képesek a ritmus és mozgás koordinálására.
- Hallás és kottaismeret:
  - o Biztonságos tájékozódás a vonalrendszeren.
  - o Egyszerű 5-7 fokú dallam olvasása 2# 2b előjegyzésben.
  - o Egyszerű dallam lejegyzése betűkottáról hangrendszerbe.
  - o Ismerjék fel a tanult dalokat ritmusjegyek és/vagy szolmizációs jelek alapján.
  - o Ismerjék a vonalrendszert és tájékozódjanak benne képességeik szerint.
- Zenehallgatás-zeneirodalom:
  - o Ismerjék fel az egyes népdalok stílusjegyeit és elemezzék azokat.
  - o Stíluskorok legfontosabb stílusjegyeinek ismerete.
  - o Korok-meghatározó zeneszerzők művészetének ismerete.
  - o 5-6 zenemű részleteinek ismerete.
  - o Ismerjék fel a tanult műfajokat, formákat.
- Improvizáció:
  - o Legyenek képesek önálló improvizációt létrehozni, előadni adott ritmusértékekkel, adott forma keretein belül.
  - o Tudjanak társaikkal együttműködni az improvizáció, a szituációs gyakorlatok során.

10. évfolyam

Időkeret: 37 óra/ év; 1 óra/hét

Témakörönként javasolt arányok:

Éneklés	30%
Ritmus-mozgás	20%
Hallás és kotta ismeret	10%
Zenehallgatás-zeneirodalom	30%
Improvizáció	10%

A tanterv összesen 34 órára tervez konkrét tananyagot, ebben benne foglaltatik a témazárókra felhasználható órák száma is. A megmaradt 3 órát a szaktanár osztja szét év eleji, év végi ismétlésre, A tanterv összesen 33 órára tervez konkrét tananyagot, ebben benne foglaltatik a illetve az évközi ünnepi órák számára az osztály ismeretében.

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
Éneklés 11 óra	Új stílusú és vegyes osztályú népdalok Jeles napok népdalai Romantikus dalok Népies műdalok Népdalfeldolgozások. Musicalesk (Presser-Adamis: Képzelt riport, Szörényi-Bródy: István a király, Webber: Macskák), a populáris zene értékes darabjai (Beatles: Yesterday), énekelhető motívumai.	A kulturált, tiszta, kifejező, közös éneklés elsajátítása. A népzene és műzene kapcsolatának megismerése. Személyes érzelmeket tükröző előadás. Csoportos éneklés hangszerkísérettel. Ismert, énekelhető musicalrészlethez egyszerű, kifejező koreográfia készítése. Színpadi zenés művek táncbetéteinek megtekintése.
Ritmus-mozgás 7 óra	A jazz ritmuselemek és a populáris zene újszerű ritmikája. A tánc, a mozdulat és a ritmus harmóniája. Walzer alaplépésének megtanulása, egypáros mozgásforma megvalósítása. Latin táncok /rumba, tango, cha-cha-cha, bolero/. A rock and roll.	Dalok éneklése a ritmust kifejező mozgásokkal kísérvé. A tanult ritmusképletek reprodukciója. Ritmikus feldolgozásra kijelölt anyag gyakorlásának fokozatai: beszéd – taps, beszéd – helyben járás, beszéd – taps – járás. Kétszólamú ritmus megszólaltatása kopogással. Egyes táncok ritmuselemeinek megismerése. A test, mint ritmushangszer felfedezése. Pantomimes gyakorlatok.
Hallás és kottaismeret 4 óra	7 fokú dallamok lejegyzése betűkottáról hangjegyekbe. A 3# és 3b-s dúr és moll hangnemek.	Ismert motívumok olvasása. írása, 7 fokú dallam olvasása 3# 3b-ig. Dalfelismerés szolmizációs- és ritmuskottáról. Egyszerű dallam vonalrendszerbe helyezése az előjegyzéseknek megfelelően. Szolmizációs és abc-s hangok biztos ismerete.
Zenehallgatás-zeneirodalom 11 óra	Autentikus népzenei felvételek. Dal, dalciklus Szimfonikus költemény A programzene jellemzése. Nemzeti zenék kialakulása Válogatás a különböző zenei irányzatokból: impresszionizmus, folklorizmus, spirituálé, blues, ragtime, jazz. Operett, musical, rock-opera, pop műfajok. Világzene - After Crying Válogatás a jazz-zenéből: Joplin, Armstrong (Hot five), Presley, Beatles, Pink Floyd Webber (Macskák), Presser Gábor Képzelt riport egy amerikai popfesztiválról). Rockopera: István, a király	Fontosabb jeles napok, népszokások ismerete, tájegységek jellegzetességei. Bartók és Kodály zenéje valamint a népzene kapcsolatának felismertetése.

	Zene a filmben (Tűzszekerek – Vangelis) és a médiában. Reklámok zenéi. Nagy világversenyek, olimpiák dalai, zeneművei (pl: Barcelona). Sporttörténetileg fontos országok himnuszai.	A zene szerepe a filmekben (hangulati aláfestés, érzelmek ábrázolása). A médiákban hallható reklámzenék összegyűjtése, beazonosítása. Himnusz dallamok megismerése, felismerése, azok hangulatának összehasonlítása.
Improvizáció 4 óra	Mozgás improvizáció a megismert tánc- elemekkel. Burleszk filmek megtekintése.	Ritmusgyakorlatok, térformák kialakítása járás és futás közben. Rögtönzések, mozgáselemek összekapcsolása. Némafilmekben látható mozgásforma utánzása, rögtönzése.

A továbbhaladás feltételei:

- Éneklés:
  - o Legyenek képesek 10 népdal, műdal egyéni vagy/és csoportos előadására a szöveg, a dallam, a ritmus és a hangulat képesség szerinti visszaadására.
  - o 2-3 műzenei szemelvény témájának ismerete, éneklése.
  - o Képességeik szerint vegyenek részt kánonok, többszólamú dalok éneklésében.
  - o Legyenek képesek a dalok élményvilágát szóban, rajzban és mozgásban egyszerűen kifejezni.
- Ritmus-mozgás:
  - o Ismerjék fel a tanult ritmusokat, ütem nemeket az énekelt dalokban, 8 ütemnyi ritmusmotívumokban hallás után és kottaképről.
  - o Folyamatosan ismerkedjenek táncos lépéselemekkel.
  - o A tanult táncok csoportos bemutatása.
  - o A készségfejlesztő gyakorlatokban való folyamatos részvétel.
  - o Érezzék és hangoztassák az egyenletes lüktetést, a dalritmust.
  - o Legyenek képesek a begyakorolt ritmuselemek megszólaltatására.
  - o Legyenek képesek dalokhoz egyszerű ritmuskíséretet adni ritmushangszeren.
  - o Tudják néhány néptánc, történelmi és társastánc alaplépéseit képességeik szerint.
- Hallás és kottaismeret:
  - o Biztonságos tájékozódás a vonalrendszeren.
  - o Egyszerű 7 fokú dallam olvasása 3# 3b előjegyzésben.
  - o Egyszerű dallam lejegyzése betűkottáról hangrendszerbe.
  - o Legyenek képesek rövid aszimmetrikus ritmusok leolvasására.
  - o Legyenek képesek a zenei írás-olvasás tanult alapelemeinek alkalmazására.
- Zenehallgatás-zeneirodalom:
  - o Ismerjék fel az egyes népi hangszereket és a szimfonikus zenekar hangszereit.
  - o Stílusokozakok legfontosabb stílusjegyeinek ismerete.
  - o Ismerjék fel a tanult vokális és hangszeres hangszíneket.
  - o Korszak-meghatározó zeneszerzők művészetének vázlatos ismerete.
  - o 5 zenemű részleteinek ismerete.
- Improvizáció:
  - o Legyenek képesek önálló improvizációt létrehozni, előadni adott ritmusértékekkel, adott forma keretein belül. Használják a tanult ritmus modulokat.
  - o Tudjanak társaikkal együttműködni az improvizáció, a szituációs gyakorlatok során.

Ellenőrzés, értékelés formái

Ellenőrzés, értékelés módszerei

Az egyes témakörök esetében a mérés-értékelés szempontjai (a tananyag jellegétől függően) nagyon különbözőek lehetnek. Egyes fejezetek anyaga inkább a szellemi-lelki ráhangolódást szolgálja, semmint tényanyag közlését, így a mérés-értékelés funkció is eltér a szokásostól. Nem adhatunk osztályzatot arra, hogy mer-e egy kilencedikes szakiskolás tanuló társai előtt egyénileg énekelni, vagy hogy a zene milyen szerepet játszik az adott tanuló életében. A megfelelő mód az értékelésre egy-egy szituáció közös elemzése, megvitatása.

Értékelés szempontjai:

A tanulók képességeinek függvényében, differenciáltan.

- Szép, kifejező éneklési készség.
- Zenei memória.
- Intonációs biztonság.
- Zenetörténeti korszakok tényeinek, stílusirányzatainak ismerete.
- Pontos zenei írás-olvasás.

Az egyéni éneklést minden esetben értékelni kell szóban, kiemelve annak minden pozitívumát, valamint ha olyan színvonalú, „jeles” tantárgyi érdemjeggyel, vagy egyéb módon (plusz pont, „kisötös” stb.). 9. osztályos tanulók számára - különösen a tanév elején - komoly kihívás, hogy osztálytársaik előtt egyénileg énekeljenek, hiszen még nem ismerik egymást, nem tudják, milyen reakciót várhatnak társaiktól. A megfelelő módszer a szeretetteljes biztatás, rávenni a tanulót, hogy magától akarjon egyénileg énekelni. Ha ezt az énektanár el tudja érni, sikeresnek mondhatja magát.

Itt kell kitérnünk a mutálás problematikájára. Ez a nemi éréssel összefüggő jelenség többnyire a 12-14. életév között zajlik, tehát a középiskola idejére általában véget ér. A fiúk esetében sokkal szembetűnőbb ez a változás, hiszen a mutálás során a gyermekhangból férfihang lesz, azaz a hang egy oktávval mélyebb lesz. A lányok esetében ez többnyire csak hangszínváltozással jár. A mutáláson frissen átesett fiúk hangterjedelme kicsi, intonálásuk bizonytalan. Ezeket a jelenségeket meg kell beszélni a tanulókkal, el kell fogadtatni velük saját maguk és társaik pillanatnyi hanggi lehetőségeit, és pozitívan, lelkesítően értékelni minden próbálkozást.

Vannak olyan tanulók, akik nem rendelkeznek a tiszta énekléshez szükséges zenei hallással. Számukra más módon kell megteremteni a sikerélmény lehetőségét (ritmusgyakorlat, zenetörténeti kiselőadás, az ének-zene tárggyal összefüggő prózai elemek stb. által). A tanuló akkor is kaphat maximális érdemjegyet ének-zene tantárgyból, ha nem képes önálló tiszta éneklésre.

Az elméleti tudnivalók feladatlapon, dolgozat formájában számon kérhetők (előre megbeszélte időpontban kijelölt témából).

A hagyományos ellenőrzési módszerek (rövid szóbeli felelet, „röpdolgozat”, felmérés, kis előadás, házi dolgozat, kis kutatómunka szóbeli és/vagy írásbeli prezentálása stb.) és értékelési eljárások (szóbeli és írásbeli dicséret, szóbeli és írásbeli elmarasztalás, pontszámgyűjtés, közösségi munka, csoportos munka, egyéni munka értékelése a tanár által, a társak által, önértékelés stb.) mellett kaphat szerepet az elektronikus úton való információszerzés (Spektrum TV, Internet, CD; rádió, stb.) értékelése is.

Ajánlott tankönyvek, segédeszközök:

- Kéry Mihály – Kéryné : Ének-zene 9. 10. (Pedellus Kiadó)
- **Sáry László: Kreatív zenei gyakorlatok** (Jelenkor Kiadó, Pécs, 1999)
- **Szell Rita: Régi táncok iskolája** (Nemzeti Tankönyvkiadó Bp.2001)
- Pécsi Géza Kulcs a muzsikához
- Pécsi Géza: Ének-zene-kultúra
- Munkafüzet: Kultúrák kulcsai
- különböző zenés, táncos filmek részleteinek, musicaleknek közös megtekintése. (West side story, Chicago, Grease, Az operaház fantomja, Macskák, ...)
- különböző táncokat oktató videófilmek (internetről letölthető)

RAJZ

9-10. osztály

Időkeret: 37 óra/év; 1óra/hét

A középiskola első két évfolyamán a vizuális gondolkodás emeltebb szintjén az alkotó és tervező szemlélet érvényesül. Olyan feladatcsoportok, egyéni és csoportos projektek elkészítése kívánatos, melyben a tanulók reflektív módon tudják kifejezni sajátos látásmódjukat, a világhoz- és azon belül a látvány, kép világhoz- való viszonyukat is. Új eszközök és anyagok - elsősorban a mediális eszközök - segítségével a vizuális nyelv kiterjesztésére is sor kerülhet.

9. osztály

Időkeret: 37 óra/év; 1óra/hét

Cél:

A média és vizuális kultúra egyes elemeinek összekapcsolása a sport és művészet témakörben. Önálló és csoportos alkotások létrehozása a sport tematikájának általánosabb értelmezésében, esetleges karrierjellegű feladatbemutatók. A sokszínű kivitelezés és az egyéni alkotói hangnem kialakítása a feladatmegoldásoknál. Önismeret, együttműködés, választás, tolerancia, alkotásra való beállítódás terjesztése. Saját médiahasználati szokások kritikus megfigyelésére alapozó tudatos mű- és műsorválasztás.

A művekben, műsorokban megjelenő konfliktusok, viselkedési módok és megoldások tudatos kritikai elemzésén, illetve a valóságismereten alapuló szerepjátékok, szövegművelési gyakorlatok.

Mozgóképi szövegek létrehozásának előkészítése és azok kivitelezése. Önportré, portré készítése tárgyakon keresztül.

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
A saját sporteszközöm	Tanulmányrajzok, tervezés, formaalakítás sok eszközzel, az áru reklámszerű népszerűsítésének kampányterve.	Fényképek, újságképek, reklámképek csoportosítása, "olvasása", értelmezése, egyszerű feliratok készítése. Tervezés, formaelemzés, alakítás, terv utáni dokumentáció alapján, kivitelezés egyszerű anyagból.
Az én versenyem	Kollázsbeszámoló, videoklip tervezése, elkészítése. Plakát készítése a sportversenyről, beszámoló írása maximum 1 oldalban, szerkesztett formában (újsághasáb).	Képi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása. A sík- és térbeli kifejezés, közlés vizuális nyelvi elemek (vonal, sík, forma, szín) korosztályi szintű használata különböző célú kompozíciókban. Nem vizuális természetű információk érzékletes, képi megfogalmazása diagramokban, grafikonokon.
Milyen az ideális edzőterem?	Tervező és belsőépítészeti feladat, természet készítése, sík és térbeli ábrázolás, vázlat, műszaki és látványrajz.	Forma és struktúra elemzése, kis vázlatok alapján szerkesztő-tervező – alakító feladatok elvégzése. Szín, forma kapcsolatának értelmezése.
Egy sportélmény fázisai	Kis ceruzarajzokból animációs film tervezése, főcím, zene, felvétel digitális kamerával. Tervezés, storyboard, kivitelezés.	Filmtervezés, storyboard, kamera mozgások, hang és látvány összehangolása képben, technikában.

Műalkotás és sport	Látogatás egy kortárs képzőművészeti kiállításra. Pl.: Ezüstgerely pályázat bemutatójára.	Látványok, képek jellemzése, elemzése rajzban, szóban és írásban. A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása. Legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata
		A tömegkommunikáció formáinak csoportosítása. A technikai médiumok képalkotó módszereinek megismerése.

Követelmények:

- Egyéni látásmód alapján legyen képes önálló és csoportos feladatmegoldásokra a vizuális kommunikáció nyelvén a festészet, építészet, szobrászat és grafika eszköztárával.
- Legyen képes sport vonatkozású témákat képi eszközökkel ábrázolni, azokat önálló módon tervezni, ábrázolni, az egyes munkafázisokat bemutatni.
- Tudjon dokumentációt készíteni az alkotó munkáról.
- Legyen kialakult elképzelése, ismerete és tudása a művészet és sport, valamint a sport és média kapcsolatáról, ezt az ismeretet tudja képben és szóban megfogalmazni.
- Ismerje és használja a média különböző eszközeit.

10. osztály

Időkeret: 37 óra/év; 1óra/hét

Cél:

Az eddig tanultak átismétlése sport és művészet, valamint média témakörben. Önálló és csoportos feladatmegoldások, projekt jellegű feladatok elkészítése, azok dokumentálása (portfolio). A számadásjelleggel bemutatásra kerülő sport témájú alkotások bemutatásra alkalmas kivitelezése, azokból egyéni válogatás és közös kiállítási bemutató szervezése. A művészet és sport kortárs alkotásainak megismerése és elemzése.

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
FÉLÉVES projektek: A cirkusz varázsa, a mi olimpiánk	Egy nagyszabású gála megtervezése jelmezekkel, díszletekkel, külső és belső térben, a sportra, ügyességre, mozgásra reflektálva. Az első fázis: a tervezés, csoportok megalakítása, szereposztás, a feladatok szétosztása. Minden fázisban dokumentálás. Végső fázis: bemutató (félév, ill. év vége). A dokumentáció külön kezelése, iskolai honlapon, iskolaújságban stb. megjelentetése. Egyéni és csoportteljesítmények értékelése.	Reflektálás irodalmi, zenei, filmes élményekre saját kifejező szándékú alkotásokban. Tervvázlatok készítése. Tárgytervezői feladatoknál természeti "előképek" alkalmazása. Felületek dekoratív kialakítása. A gyakorlati feladatokban saját elképzelések megvalósítása. Egy tárgy más funkcióra történő átalakítása. Gondolatok, érzelmek, hangulatok kifejezése a művészet képi, plasztikai műfajaiból tanult kifejezőeszközök, módszerek, technikák alkalmazásával. Belső terek különböző funkciókra történő önálló átrendezése. Egyszerű tárgyak tervezése, a célszerűség, illetve az esztétikai szempontok érvényre juttatásával. Kísérletezés új anyagokkal, technikákkal.

		Különböző esztétikai minőségek tudatos alkalmazása képi, plasztikai megjelenítésben.
--	--	--

Követelmények:

- A vizuális kultúra tantárgy befejezéseként legyen önálló ismerete a vizuális eszközök, tárgyak, anyagok használatáról és alkalmazásáról.
- Tudjon egyénileg és csoportban tudatos tervezéssel, folyamatos alkotómunkában önálló, illetve csoportban készített műveket létrehozni.
- Tudjon beszámolni rajzi, képi és plasztikai ismereteiről egy feladatsor segítségével.
- Tudja szóban is ismertetni és dokumentációval (portfolióval) érzékeltetni gondolkodásának és önálló alkotófolyamatának egyes állomásait.
- Legyen képes önállóan alkalmazni a vizuális nyelv teljes eszközrendszerét munkája (alkotásai) során.
- Legyen ismerete a művészettörténet és a média történetéről, azok számos alkotását tudja elemző módon ismertetni.
- Ismerje a média eszközeit, és ennek használatában legyen jártassága.
- Tudjon önállóan sajtó- és médiatermékeket létrehozni, egyszerű formában, egyénileg és csoportosan.

TESTNEVELÉS ÉS SPORT

9-10. évfolyam

Célok és feladatok

A szakiskolai testnevelés célja, hogy az iskola egységes nevelő-oktató munkájának szerves részeként a testkultúra eszközeinek (testgyakorlatok, mozgásos játékok, sportági tevékenységek és az ezekhez kapcsolódó intellektuális ismeretek), valamint a környezet egészségfejlesztő tényezőinek együttes hatásával járuljon hozzá, hogy a tanulók életigenlő, az egészséget saját értékrendjükben kiemelt helyen kezelő személyiséggé váljanak. A szakiskolás fiatalok ismerjék mozgásképessegeik szintjét, fejlesztésének és fenntartásának módját, a mozgásos játék, a versengés örömét, és igényeljék azt. Becsüljék meg társaik teljesítményét, ismerjék fel a testnevelés és sport egészségügyi és prevenciós értékeit. A rendszeres fizikai aktivitás, a szabadban végzett testedzés váljon életük részévé.

Az egészségvédelemmel kapcsolatos feladatok

- A testi fejlődés-érés támogatása;
- a higiéniai szokások kialakítása, erősítése;
- az ellenálló képesség és az edzettség fejlesztése;
- az ortopédiai elváltozások megelőzése, ellensúlyozása;
- felkészítés a keringési és légzőszervi megbetegedések megelőzésére, a károsodások csökkentésére;
- értsék és ismerjék a prevenció lényegét, ismerjenek relaxációs eljárásokat.

A mozgáskultúra fejlesztése

- Az alapvető (generikus) mozgáskészségek megfelelő szintű kialakítása, fejlesztése;
- a kondicionálás és a koordinációs képességeknek az életkorhoz és az egyéni adottságokhoz igazított fejlesztése;
- a sokoldalú mozgástapasztalat és a jól alkalmazható, sportágakat átfogó mozgáskészség kialakítása;
- az úszás elsajátítása;
- a játék, játszani tudás elsajátítása, elmélyítése, a jókedv és a sikerélmény biztosítása;
- a képességfejlesztéshez, a játék és sporttevékenységhez kapcsolódó ismeretek, szabályok, történeti vonatkozások, mechanikai, biomechanikai törvényszerűségek, feladatmegoldó sémák, egészségügyi megfontolások elsajátíttatása, a mozgáskommunikáció megértése;
- sportágak elsajátítása, a teljesítmény, a kollektív siker és a tevékenység öröme mellett.

Személyiségfejlesztés

- A félelem leküzdése;
- a szabályok betartása;
- az összpontosítás, a céltartás, a nehézségek leküzdése;
- az empátia növelése;
- a kudarc tűrése;
- a természetszerető és környezetkímélő magatartás kialakítása, a testnevelés és a sport mozgásanyagának felhasználásával, valamint szabadtéri foglalkozások, rekreációs tevékenységek révén.

A testneveléssel és a sportfoglalkozásokkal érzékelhetően növelhetjük a tanulók teljesítőkéességét. A rendszeres testedzés váljon igénnyé számukra. Feladat az élettani és az egészségvédelemmel kapcsolatos szabályok megismertetése, az egészséges életmód részeként a munka és pihenés helyes arányának kialakítása.

Az elméleti modulok kiválasztásának szempontjai

A modulok kiválasztásánál elsődleges szempont volt, hogy a sportoló tanulók hasznos elméleti ismeretanyaggal tudják alátámasztani az edzéseken, illetve a testnevelés órákon szerzett gyakorlati tapasztalataikat. Értsék, átlássák mit, miért tesznek gyakorlásaik során. Az elméleti ismeretanyagot képesek legyenek átültetni a mindennapi gyakorlatba a sportegészségtani szempontok figyelembevételével, ezáltal megkönnyítve az edzőmunkát. Ezen ismeretek átadása az edzéselmélet, a sportegészségtan és a sportági ismeretek témakörein belül történik.

Az edzéselmélet-sportegészségtan modulok keretében:

A tanulók megismerkednek a kondicionális és koordinációs képességek megjelenési formáival, fejlesztési lehetőségeivel. Megismerik az edzés összetevőit. Fontos cél, hogy értsék meg a bemelegítés, a szervezet terhelésre való előkészítésének fontosságát. Lássák az összefüggést a helyes (sport)táplálkozás és a teljesítmény között. A megszerzett ismeretanyaggal alapszinten legyenek tisztában a sportsérülések, betegségek szervezetre gyakorolt hatásával, illetve azok elkerülésének módjával.

A sportági ismeretek modul keretén belül:

A tanulók rendelkezzenek átfogó ismeretanyaggal nemcsak a saját, hanem más sportágak történetével, kialakulásával, szabályrendszerével, elméleti leírásával, valamint feltételrendszerével, szer-és eszközigényével. Tudják besorolni, csoportosítani a sportágakat.

9. évfolyam

Időkeret: 74 óra/év; 2 óra/ hét

Cél :

- A tanulók tudatos helyzetfelismerő és feladatmegoldó készségének fejlesztése a testnevelés eszközeivel.
- Úszáskészség kialakítása, fejlesztése.
- Váljanak képessé a sportjátékok űzésére.
- Az esélyegyenlőtlenségek kiküszöbölése.
- Ismerjék meg a „szabadidő sportok” szépségeit.

Modul neve	Óraszám
I. KÉPESSÉGFEJLESZTÉS	12
I/a. Futások	(3)
I/b. Ugrások	(3)
I/c. Dobások	(3)
I/d. Ügyességfejlesztés	(3)
II. GIMNASZTIKA	8
III. ATLÉTIKA	14
III/a. Futások	(4)
III/b. Ugrások	(5)
III/c. Dobások	(5)

IV. TORNA	14
IV/a. Talaj	(4)
IV/b. Szekrényugrás	(10)
IV/c. Gerenda	
IV/d. Gyűrű	
IV/e. Korlát	
V. TESTNEVELÉSI ÉS SPORTJÁTÉKOK	12
V/a. Testnevelési játékok	(4)
V/b. Sportjátékok: labdarúgás, kosárlabda, kézilabda, röplabda	(8)
VI. SZABADIDŐ SPORTOK	4
VII. ÚSZÁS	10
Összesen	74

Tananyag	Követelmény	Megjegyzés
I. KÉPESSÉGFEJLESZTÉS		
A) Futások		
<p>Állóképességi futások: 3000 méter teljesítése fiúknak, 2800 méter lányoknak, 13 perc alatt.</p> <p>Gyorsfutások: 5x60 méter teljesítése.</p> <p>A futóiskola gyakorlatai 30 méteres távon.</p> <p>Futóiskola: futás térd- és sarokemeléssel.</p> <p>Dzsogolás, szkipelés helyben, haladással, kifutással. Keresztező futás, futás hátrafelé.</p>	<p>Váljanak képessé a megadott távot egyenletes tempóban, a megadott idő alatt teljesíteni.</p> <p>Gyorsasági állóképesség fejlesztése.</p> <p>A szintidő fiúknak 9,00 másodperc, lányoknak 9,20 másodperc.</p>	
B) Ugrások		
<p>Sorozatszökdelések egy és páros lábon súlyterheléssel.</p> <p>Gátszökdelés páros lábon, 8 gát fölött.</p> <p>Szökdelő-, ugróiskola: galoppszökdelés váltott lábbal, indiánszökdelés váltott és pároskarú lendítéssel. Szökdelések egy lábon, váltott lábon, ezek kombinációi. Futóugró lépések. Sorozatugrások helyből indulva és 3-4 lépés után. Fel- és leugrások zsámolyra, 3-4-5 részes szekrényre, átugrások az előbbi szereken egy, illetve páros lábon súlyterheléssel is. Ugrókötélgyakorlatok.</p>	<p>Legyenek képesek folyamatos szökdelésre, súlyterheléssel.</p>	<p>1 kilogrammos kézisúlyzóval.</p>
C) Dobások		
<p>4 kilogrammos tömött labda dobások előre és hátra.</p> <p>Dobóiskola: hajítások, lökések, vetések különböző állásokból, helyzetekből medicinlabdával, súlygolyóval, egyéb szerekekkel.</p> <p>Forgatás ívképzés helyből dobásokkal. A láb emelő, forgató mozgását kihangsúlyozó dobások. Célba dobások.</p>	<p>Helyes hajító-, dobó-, vetőmozgás végrehajtása</p>	
D) Ügyességfejlesztés		
<p>Általános (labda nélküli) ügyesség fejlesztése.</p> <p>Labdás ügyesség fejlesztése 2 labdával végrehajtott gyakorlatokkal.</p>	<p>Az osztott figyelem képességének kialakítása.</p>	
II. GIMNASZTIKA		
<p>Határozott formájú 8 ütemű szabadgyakorlatok.</p> <p>Határozott formájú bordásfal- és kéziszergyakorlatok.</p>		

Stretchgimnasztika.	Ismerjék meg és tudják alkalmazni a stretching gyakorlatokat edzőmunkájuk során is.	
III. ATLÉTIKA		
A) Futások		
<p>Állórajtok, térdelőrajt, rajtversenyek 20-30m-es távon. Fokozófutás, iramfutás.. Futóversenyek.</p> <p>60 méteres síkfutás.</p> <p>100 méteres síkfutás.</p> <p>400 méteres síkfutás.</p> <p>12 perces futás.</p>	<p>Lányoknak 8,5 másodperc, fiúknak 9,5 másodperc alatt</p> <p>Lányoknak 16,00 másodperc, fiúknak 14,00 másodperc alatt.</p> <p>Lányoknak 75,00 másodperc, fiúknak 65,00 másodperc alatt.</p>	
B) Ugrások		
<p>Magasugrás: 3-5 lépés nekifutással ugrások lécc felett, különböző irányból történő indulással és ugrásfeladattal. Az egyes ugrástechnikák (lépő, hasmánt, flop) megismertetése. Az adott ugrástechnikában a megfelelő felugrás (kar-, láblendítés, elrugaszkodás) légmunka, talajérés Magasugrás kialakítása flop-technikával.</p> <p>Magasugróversenyek.</p> <p>Távolugrás: lépő és homorító technikával. Az elugrás biztosítása erőteljes elrugaszkodással, a kar- és láblendítés fokozásával. Távolugróversenyek</p>	<p>Az adott technikára jellemző mozgássorozat (megközelítőleg) helyes végrehajtása.</p>	
C) Dobások		
<p>Súlylökés. Lányok 4 kilogrammos, fiúk 5 kilogrammos súlygolyóval.</p> <p>A lökö mozgulat kialakítása, lökések helyből, járásból, elfordulással.</p> <p>Oldalfelállásból súlylökés.</p> <p>Súlylökőversenyek.</p> <p>Kislabdahajítás: távolba helyből és nekifutással, ívképzésre törekvéssel, 3 lépéses dobóritmus kialakításával. Dobóversenyek, célbadobás.</p>	<p>Legyenek képesek lendületszerzéssel ezek szabályos végrehajtására.</p>	
IV. TORNA		
A) Talaj		
<p>Az általános iskolában megtanult gyakorlatok ismétlése.</p> <p>Gurulóátfordulás sorozatban előre-hátra, különböző kiinduló helyzetekből, különböző befejező helyzetekbe. Repülő- gurulóátfordulás. Emelés fejállásba, gurulás előre állásba. Fellendülés kézállásba. Kézen átfordulás oldalt, egy irányba. Mérlegállás. Összefüggő gyakorlatok.</p>	<p>Legyenek tisztában az akrobatikus elemek helyes technikai végrehajtásának módjával.</p>	
B) Szekrényugrás		
<p>Az általános iskolában megtanult gyakorlatok ismétlése.</p> <p>Fiúk - száltében (4-5 rész) guggoló átugrás.</p> <p>Lányok –felguggolás, függőleges repülés; hosszában (3-4 rész) guruló átfordulás.</p>	<p>Ugrástípustól függően a tanulók törekedjenek a megfelelő lebegőtámasszal végrehajtott ugrásra.</p>	

C) Gerenda		
Az általános iskolában megtanult gyakorlatok ismételése. Járás előre-oldalt-hátra. Különböző testhelyzetek: állások, térdelés, guggolás, fekvőtámasz, fekvések stb. Átmenetek egyik testhelyzetből a másikba. Felugrás mellő oldalállásból egy láb átlendítésével és 90 fokos fordulattal lovaglósülésbe. Leugrás: függőleges repülés. Összefüggő gyakorlatok.		
D) Gyűrű		
Az általános iskolában megtanult gyakorlatok ismételése. Függésben alaplendület. Lendület előre zsugorfüggésbe. Lebegőfüggés. Emelés lefüggésbe. Zsugorfüggésből emelés lefüggésbe. Ereszkedés hátsó függésbe és visszahúzás. Függésben lendület hátra, homorított leugrás.	Képesek legyenek lendületes gyakorlat végrehajtására.	
E) Korlát		
Támasz. Támaszban: haladás előre-hátra. Karhajlítás, -nyújtás. Alaplendület támaszban. Ugrás felkarfüggésbe és lendület előre terpeszülésbe. Terpeszülésből guruló átfordulás terpeszülésbe. Kanyarlati leugrás. Terpeszpedzés, alaplendület. Összefüggő gyakorlat.	Képesek legyenek lendületes gyakorlat végrehajtására.	
V. TESTNEVELÉSI ÉS SPORTJÁTÉKOK		
A) Testnevelési játékok		
Tűzharc. Érintős kézilabda. Fejlesztő kézilabda. Fogójátékok. Pókfoci.		
B) Sportjátékok		
Kézilabda Kapura lövés labdavezetésből. Beálló játékos lövémódjai. A védőjátékos mozgása. Védekezés egy és két zavaró játékoskal, védők helyezkedése a kijelölt területeken. A védelem fellazítása, betörés, kapura lövés. Egykezes átadás mozgás közben. Különböző magasságokból érkező labda elfogása. Kapura lövés legfeljebb egy labdaleütéssel. Játék helyzetekben emberfölény kihasználása 1:1, 2:1, 3:2, 4:3 elleni helyzetek esetében. Kosárlabda Az emberfogásos védekezés alapelvei: védővonal, védőtávolság, hátrahelyezkedés. Védőtől való elszakadás cselezéssel, gyors indulással, iram- és irányváltoztatással. Alapmozgások labda nélkül és labdával: megindulás, megállás, sarkazás, irányváltoztatás. Sarkazás után ziccer dobás. Egy- és kétkezes átadások. Kosárra dobások állóhelyből, labdavezetésből fektetett dobás. Játék helyzetek: 1:1; 2:1 elleni támadás és védekezés. Ötletjáték két palánkra.	Az általános iskolából hozott mozgásminták értékelése, javítása. Ismerjék a kosárlabdázás játékszabályait.	

<p>Labdarúgás Játék a kispályás labdarúgás szabályai szerint két kapura. Laza emberfogás posztok szerint. A védőjátékos helyezkedése. Szabadulás a védőtől gyors elfutással. Álló és mozgó labda rúgásának technikai formái. Labdavezetés belsővel. Fejelés. Játék helyzetek 2:1; 3:2 elleni játék.</p> <p>Röplabda Játék kosár-, illetve alkarérintéssel 1:1 ellen csökkentett területen. Játék 9x9 m-es pályán, alkar- és kosárérintéssel. Nyitás: alsó vagy felső nyitás.</p>	<p>Ismerjék a labdarúgás játékszabályait</p>	
<p>VI. SZABADIDŐ SPORTOK</p>		
<p>Tollaslabda. Asztalitenisz. Floorball. Korcsolyázás</p>	<p>Ismerjék a rekreációs tevékenységeket.</p>	
<p>VII. ÚSZÁS</p>		
<p>1. Ismétlés, gyakorlás</p>	<p>Választás szerint egy úszásnem. Rajt fejes. Úszásnemnek megfelelő szabályos fordulók.</p>	<p>Gyors- vagy mellúszás</p>
<p>2. Felzárkóztatás</p>	<p>A nem sportiskolai típusú általános iskolából érkezők felzárkóztatása: legalább egy úszásnem versenyszabályoknak megfelelő technikájának elsajátítása.</p>	<p>Szükség esetén: úszólap használata.</p>
<p>3. Állóképesség fejlesztés</p>	<p>Egyénileg differenciált módon.</p>	

Továbbhaladás feltételei

Rendgyakorlatok hibátlan végrehajtása, vezényszavak ismerete.

Előkészítő, bemelegítő gyakorlatok önálló összeállítása, végrehajtása. Keringésfokozás, lazítás, nyújtás élettani hatásainak ismerete.

Atlétika jellegű feladatmegoldások, futó, ugró, dobó eredmények javítása az előző évhez képest, helyes technikai végrehajtás mellett. Torna, összefüggő talajtorna gyakorlat bemutatása. Szereken alaplendület végrehajtása, egy-egy elem bemutatása.

Sportjátékok játszása szabályoknak megfelelően, jó technikai végrehajtás mellett.

Egy úszásnem elsajátítása .A megadott távot biztonságosan tudja teljesíteni.

10. évfolyam

Időkeret: 74 óra/év; 2 óra/ hét

Cél :

- A tanulók legyenek tisztában a bemelegítés jelentőségével.
- Tudjanak összeállítani önállóan egy adott sportágra jellemző gyakorlatsort.
- A csapatszellem kialakítása.
- A társ munkájának tisztelete.
- A tudatos proprioceptív érzékelés kialakítása.
- Váljanak képessé hosszú távú megterhelések elviselésére.
- Tudjanak sportjátékokat játszani tanári irányítás nélkül, alakuljon ki szabályismeretük.

Modul neve	Óraszám
I. KÉPESSÉGFEJLESZTÉS	12
I/a. Futások	(3)
I/b. Ugrások	(3)
I/c. Dobások	(3)
I/d. Ügyességfejlesztés	(3)
II. GIMNASZTIKA	8
III. ATLÉTIKA	14
III/a. Futások	(4)
III/b. Ugrások	(5)
III/c. Dobások	(5)
IV. TORNA	14
IV/a. Talaj	(4)
IV/b. Szekrényugrás	(10)
IV/c. Gerenda	
IV/d. Gyűrű	
IV/e. Korlát	
V. TESTNEVELÉSI ÉS SPORTJÁTÉKOK	12
V/a. Testnevelési játékok	(4)
V/b. Sportjátékok: labdarúgás, kosárlabda, kézilabda, röplabda	(8)
VI. SZABADIDŐ SPORTOK	4
VII. ÚSZÁS	8
VIII. ÖNVÉDELMI ÉS KÜZDŐSPORTOK	2
Összesen	74

Tananyag	Követelmény	Megjegyzés
I. KÉPESSÉGFEJLESZTÉS		
A) Futások		
<p>Állóképességi futások. 3200 méter egyenletes iramban. 800 méteres táv teljesítése közepes iramban, kétszer.</p> <p>Rövidtávú futások. Fokozó futások 40 méteres távon. Sprintfutások 40 méteres távon. Futások a társ ellenállásával szemben. Ritmusfutások alacsony gátak fölött 50 méteres távon.</p> <p>Fokozó futások lejtőn 30 méteres távon.</p>	<p>Legyenek képesek a 800 méteres távok egymás utáni teljesítésére, fiúk 2:50 perc, lányok 3:05 perc alatt. Pihenő idő: 10 perc.</p> <p>Ismerjék meg és sajátítsák el a gátfutás technikáját. Tudatosuljon a lendítő láb szerepe és feladata a futómunkában.</p>	
B) Ugrások		
<p>Gátszökdelés páros lábon 8 gát fölött.</p> <p>Tízes ugrások váltott lábon. Mélybeugrások páros lábon, változó magasságon.</p>	<p>Ritmusos szökdelésre váljanak képessé. Törekedjen jó eredmény elérésére.</p>	<p>A gyakorlatokat alacsony gátmagasságon /50 cm/ hajtják végre.</p>
C) Dobások		
<p>Kétkezes dobások beszökkenéssel előre, fiúk 4 kilogrammos, lányok 3 kilogrammos medicinlabdával. Kétkezes dobások hátra.</p>	<p>Törzsizomzatuk és lábuk ereje tegye lehetővé a gyakorlat végrehajtását.</p>	

D) ügyességfejlesztés		
Akadálypálya építésével az ügyesség fejlesztése.	Az általános ügyességen túl a feladatmegoldó ügyességnek kell túlsúlyban lenni.	
II. GIMNASZTIKA	Az előző évfolyamok követelménye.	
Határozott formájú szabad-, kézisúlyzó-, ugrálókötél- és padgyakorlatok. Ortopédiai elváltozásokat megelőző, határozott formájú szabadgyakorlatok. Stretchgimnasztika. Zenére végzett egyszerű kézisúlyzó gyakorlatok.		
III. ATLÉTIKA	A 9. évfolyam anyagának nagyobb hatásfokkal (intenzitás, időtartam, ismétlésszám) történő végrehajtása.	
A) Futások		
100 méter teljesítése időre. Sprint versenyek. Váltóversenyek 4x100 méteren és 4x400 méteren, térdelőrajttal. Rajtgyakorlatok, álló-, térdelőrajt, rajtversenyek. Fokozófutás, iramfutás.	Szintidő lányoknak 15,00 másodperc, fiúknak 13,00 másodperc. Ismerjék a váltófutások szabályait. Legyenek tisztában a pályaelhagyások következményeivel. Tudják és ismerjék a váltózóna jelentőségét.	Csapatszellem kialakítása. Felelősség a saját teljesítményért.
B) Ugrások		
Távolugrás, lépő technikával 12-15 lépés nekifutással az elugrás után kifejezett sodródással. Talajfogás kialakítása. Távolugróversenyek. Hármasugrás 5-7 lépés nekifutással, elugrásából. Magasugrás flop-technikával. 5-7 lépés nekifutással, technikával. A végrehajtás (technika) javítása, különös tekintettel a kitámasztásra, felugrásra és a légmunkára.	Ismerjék és tudják a hármasugrás technikáját. Fiúk: 12 méter, lányok: 9 méter. Alakuljon ki bennük a légmunkához elengedhetetlen proprioceptív érzékelés.	
C) Dobások		
Kislabdahajtás: a labda hosszú úton történő gyorsítása. 5 lépéses, majd lendületszerzéssel való dobóritmus kialakítása. Ívképzés. Súlylökés háttal felállásos becsúszásos technikával, fiúk 5 kilogrammos, lányok 4 kilogrammos súlygolyóval. Súlylökőversenyek.	Ismerjék a súlylökés versenyszabályait.	
IV. TORNA		
A) Talaj		
Az eddig tanultak ismétlése. A technikai végrehajtás tökéletesítése. Fejenátfordulás, Kézenátfordulás, Tarkóbillenés.	Önálló összefüggő gyakorlatsor bemutatása.	Átfordulások összefüggő gyakorlatsor kívüli bemutatása (szükség esetén segítségadással.)

B) Szekrényugrás		
Az eddig tanultak ismétlése. A technikai végrehajtás tökéletesítése. Fiúk hosszában (4-5 rész) felguggolás, leterpesztés, terpeszátugrás, átguggolás. Lányok hosszában (4-5 rész) felguggolás, leterpesztés, keresztben átguggolás (4-5 rész)	Törekedjenek az ugrások első és második ívének helyes technikai végrehajtására. Lebegőtámasz! Ismerjék a segítségnyújtás szabályait.	
C) Gerenda		
Az eddig tanultak ismétlése. A technikai végrehajtás tökéletesítése. Érintőjárás, hintajárás, hármaslépés. 180 fokos fordulat kétlábonállásban, guggolásban. Különböző állások és testhelyzetek. Felugrás mellső oldalállásból egy lábátlendítéssel oldal ülőtámaszba egy combon. Leugrás függőleges repülés különböző feladatokkal. Összefüggő gyakorlat a 9. és 10. évfolyamon tanult elemek felhasználásával.	Alakuljon ki gerendagyakorlatukban a stabil egyensúlyi helyzet, a gyakorlatok végrehajtása közben.	
D) Gyűrű		
Az eddig tanultak ismétlése. A technikai végrehajtás tökéletesítése. Húzóadás-tolódás kísérletek. Előltámasz kísérletek. Leterpesztés. Összefüggő gyakorlat.	Képesek legyenek lendületes gyakorlat végrehajtására.	
E) Korlát		
Felkarfüggés. Alaplendület felkarfüggésben. Felkarfüggésben lendület, fellendülés előre támasz terpeszülésbe. Támaszban lendület, vetődési leugrás. Összefüggő gyakorlat a 9. és 10. évfolyamon tanult elemek felhasználásával	Képesek legyenek lendületes gyakorlat végrehajtására. Alakuljon ki a szerbiztonság.	
V. TESTNEVELÉSI ÉS SPORTJÁTÉKOK		
A) Testnevelési játékok		
„Cicajáték.” Fejlesztő kézilabda. Érintős pontszerző. Keresztező fogó. Félperces fogó. Pókfoci.	Futógyorsaságuk kihasználásával oldják meg a futó játékokban adódó taktikai feladatokat.	
B) Sportjátékok		
Kézilabda Elhajlásos lövés. Szélső játékos lövése: beugrásos lövés. Taktika: 2:2 és 3:2 elleni játék. Támadásban a védelem széthúzása gyors adogatással, lövő cselekkel, résekre helyezkedés, kapott labdával betörés, kapura lövés. Büntető dobás. Egyszerű lövő- és átadás cselek.	Váljanak alkalmassá a csapatsportok üzésére, tanári irányítás nélkül.	
Kosárlabda A tanult technikai labdagyakorlatok, valamint taktikai játékok. A 9. évfolyam előírásai szerint emberfogásos védekezés. Az 1:1; 2:2 elleni játékban betörések, befutások, dobások		

kialakítása. Átadások: pattintott, egykezes alsóátadás. Labdavezetés irányváltoztatással. Fektetett dobás futás közben átvett labdával. Játék osztogatóval.		
Labdarúgás Támadások a támadás súlypontjának változtatásával rövid és hosszú átadásokkal. Labdavezetés közben irányváltoztatás és megállás a védőtől való szabadulás szándékával. Belső csüdrúgás. Védők váltása kijátszás esetén.		
Röplabda Pattintó alkar- vagy kosárérintés, önmagának feldobott labda feladása. Magas ívű feladás kosárérintéssel a háló melletti társnak. Ütőmozdulattal átütés talajról, illetve felugrásból vagy leütés felugrásból. Egyéni sánc. Alsó- vagy felsőnyitás. Röplabdajáték.		
VI. SZABADIDŐ SPORTOK		
Tollaslabda. Asztalitenisz. Floorball. Korcsolyázás.	Ismerjék a rekreációs tevékenységeket.	
VII. ÚSZÁS		
1. Gyakorlás	A 9. évfolyamon választott úszásnem mellett egy újabb úszásnem technikájának megismerése	Gyors-, hát- vagy mellúszás
2. Állóképesség-fejlesztés	Egyénileg differenciált módon.	
VIII. ÖNVÉDELMI ÉS KÜZDŐSPORTOK		
Küzdő feladatok és játékok párokban, különböző testhelyzetekben. Küzdőgyakorlatok labdával. Emelések, hordások különböző testhelyzetekben. Birkózás állásban, fogáskeresés. Alapvető fogásmódok. Gurulások, esések. Fogások térdelésben, hidalás, kimozdítás fekvésből. Páros küzdelmek. Grundbirkózó versenyek.	Önvédelmi fogások elsajátítása. Biztonságos esés, gurulás elsajátítása.	

A továbbhaladás feltételei

Rendgyakorlatok fegyelmezett végrehajtása utasításokra. Fejlődések, szakadozások, lépéstartással, lépéshossz növeléssel.

Főbb izomcsoportok önálló előkészítése, általános és sportág specifikus bemelegítése, erősítése, nyújtása. Atlétika jellegű feladatmegoldások futó, ugró, dobó eredmények javítása az előző évhez képest, technikai fejlődés elérése a végrehajtásban.

Torna: talajon tanult elemekből összefüggő gyakorlatsor összeállítása, bemutatása.

Szereken (szekrény, korlát, gyűrű, gerenda) tanult elemek bemutatása. Önvédelmi fogások elsajátítása, páros küzdelem. Két választott úszásnem elsajátítása.

SPORTISMERETEK

SPORTISMERETEK I.-II.

EDZÉSELMÉLET -SPORTEGÉSZSÉGTAN

9. évfolyam

Időkeret: 37 óra/év; 1 óra/hét

ÉVES ÓRASZÁM: 37 óra / 37hét * 1 óra /

Az éves óraszám: 37óra

Modul neve	Óraszám
SPORTISMERETEK I.- EDZÉSELMÉLET	18
I. Bevezetés	(3)
II. A teljesítmény és az edzés összetevői	(3)
III. Terhelés, elfáradás	(3)
IV. Kondicionális képességek	(3)
V. A koordinációs képességek	(3)
VI. Versenyzés	(3)
SPORTISMERETEK II.-SPORTEGÉSZSÉGTAN	19
I. Alapfogalmak	(4)
II. Edzés, versenyzés	(3)
III. Táplálkozás	(3)
IV. Táplálék kiegészítők	(2)
V. Dopping	(2)
VI. Sportsérülések, betegségek, fertőzések	(3)
VII. Magyar sportegészségügy	(2)
Összesen	37

SPORTISMERETEK I.

Edzéselmélet

Cél:

- A tanulók legyenek tisztában az edzéselmélet tudományának területével, céljaival.
- A tanulók ismerjék a kondicionális és a koordinációs képességek fogalmát, megjelenési formáit és fejlesztési lehetőségeit.
- A versenyhelyzet és a rajtállapot optimalizálásának szükségessége váljon belső motivációvá.
- A tanulóknak tudatosodjon a bemelegítés fontossága, önállóan is legyenek képesek bemelegíteni.
- Legyenek képesek az edzéselmélet tantárgyból tanult ismereteiket sportolás közben tudatosan alkalmazni.

Témakör	Tananyag	Fejlesztési feladatok/ajánlott tanulói tevékenységek
I. Bevezetés		
1. Az edzésmélettörténete	A versenysport kialakulása. Az edzésmélettudomány története.	
2. Alapfogalmak	Edzésrendszer, edzésmódszer. Edzéseszközök: -pozitív eszközök; -negatív, káros eszközök.	
II. A teljesítmény és az edzés összetevői		
1. Teljesítmény összetevői	Teljesítőképesség -fogalma, részei, képezhetősége. Teljesítőkészség -fogalma, részei, nevelhetősége.	
2. Edzettség összetevői	Motorikus, pszichés, fiziológiai, alkati összetevők.	
3. Edzéselvek	Fokozódó terhelés. Terhelési ciklusok. Formaidőzítés.	„Arndt-Schulz-féle szabály” értelmezése.
III. Terhelés; elfáradás		
1. Terhelés	Külső terhelés fogalma és paraméterei. Belső terhelés fogalma és jellemzői. Terhelés mértéke: optimális, alul-, túlterhelés, túledzés. Mozgásinger adaptáció.	Egyéni példák keresése.
2. Elfáradás	Elfáradás szakaszai, területei.	
IV. Kondicionális képességek		
1. Fogalmak	Erő, állóképesség, gyorsaság, ízületi mozgékonyosság. Izom, izom működése.	
2. Állóképesség	Osztályozás energiafelhasználás szerint: - aerob, - anaerob alaktacid, - anaerob laktacid állóképesség. Állóképesség fajtái: - hosszútávú-, - erő-, - középtávú-, - gyorsasági-, - rövidtávú-, - pszichés állóképesség. Állóképesség fejlesztésének módszerei: - aerob hatású módszerek, - anaerob hatású módszerek. Limitáló tényezők.	Táblázatba rendezés.
3. Gyorsaság	Megnyilvánulási formái: - reakció-, - mozdulat-, - mozgásgyorsaság. Gyorsaság fejlesztésének módszerei.	Sportági példák gyűjtése.
4. Erő	Erő osztályozása az ellenállás nagysága szerint. Erőfejlesztés: - általános jellemzők, - módszerek, - életkori jellemzők, - szabályok.	Sportági példák felsorolása.

5. A kondicionális képességek komplexitása	Erő, állóképesség, gyorsaság összefüggései.	„Képességek piramisá“-nak értelmezése. Fritsch (1977).
6. Ízületi mozgékonyaság	Az ízületi mozgékonyaság fajtái: - aktív-, - passzív-, - statikus-, - dinamikus-, - speciális hajlékonyaság. Fejlesztésének módszerei: - nyújtó hatású gimnasztika, - statikus nyújtás, - stretching.	
V. A koordinációs képességek		
1. Mozgáskoordináció	Fogalommagyarázat. Jellemzők. Koordinációs képességek fajtái. Célmeghatározás.	
2. Mozgástanulás	Fázisai: - kognitív, - asszociációs, - automatizációs fázis. Hibajavítás.	
3. Mozgásszabályozás	Fogalom tisztázása.	Egyéni példák keresése.
4. Mozgásátalakítás	Fogalom tisztázása.	
5. Mozgáskészség	Mozgáskészség jellemzői. Zárt jellegű mozgások. Nyílt jellegű mozgások.	
6. Fogalmak	Ügyesség, technika, stílus. Stratégia. Taktika.	
VI. Versenyzés		
1. Edzés és versenyzés összefüggései	Szempontok: idő, kockázat, teljesítmény, külső környezet.	Összehasonlítás. Táblázatba rendezés.
2. Versenyhelyzet	Versenyhelyzet elemzésének szempontjai. Versenyzési motívumok. Versenyzési konfliktusok.	
3. Rajtállapot	Rajtkészség. Rajtláz. Rajtapátia.	Egyéni példák keresése.

Követelmény:

A tanulók ismerjék a terhelés és az edzettség összetevőit, az elfáradás tüneteit.

A tanulók ismerjék a kondicionális képességek fajtáit, megjelenési formáit, fejlesztési lehetőségeit.

A tanulók ismerjék a koordinációs képességek fajtáit, megjelenési formáit, fejlesztési lehetőségeit.

Tisztában legyenek az edzés és versenyzés összefüggéseivel, a rajtállapotok mibenlétével.

SPORTISMERETEK II.

SPORTEGÉSZSÉGTAN

Cél

- Legyen tudatában a sportnak, mint pozitív változásokat kiváltó tevékenységnek az egészséges életmód kialakításában elfoglalt szerepével.
- Ismerje és alkalmazza a sport higiéniai szokásait, elvárásait.
- Ismerje meg és alkalmazza a sporttáplálkozás törvényszerűségeit.
- Ismerje, és eredményes sporttevékenysége érdekében tudatosan alkalmazza a táplálékkiegészítőket.
- Legyen tisztában a dopping káros hatásaival.
- Ismerje meg a sportsérülések elkerülésének lehetőségeit.
- Ismerje a sérülések utáni rehabilitációs időszak teendőit, jelentőségét.
- Ismerje meg és vegye igénybe a sportegészségügyi szolgáltatásokat.

Témakör	Tananyag	Fejlesztési feladatok/ajánlott tanulói tevékenységek
I. Alapfogalmak		
1. Egészségtan	WHO alapokmány: „Az egészség nem a betegség hiánya ...”	Forráselemzés.
2. Sportegészségtan	A sport környezetének egészségtani kérdései. A sportolás hatása az ember szervezetére (adaptációs folyamatok), egészségére. Dr. Dalmady Zoltán: A sportok egészségtana (1913).	Példák keresése a sport hatásaira. Tanulói gyűjtőmunka. Forráselemzés.
II. Edzés, versenyzés		
1. Az edzésfolyamat egészségtani követelményei	Életkori és nemi sajátosságok, edzésintenzitás, sokoldalúság, adaptáció, környezeti tényezők, terhelés-pihenés aránya /Arndt-Schulz-féle szabály/.	
2. Versenyzés	A versenyzést meghatározó tényezők: technikai tudás, fizikai érettség, szellemi-érzelmi alkalmasság. Rajtállapot, rajtapátia. A bemelegítés jelentősége.	Saját sportolói tapasztalatok gyűjtése.
III. Táplálkozás		
1. Sport és táplálkozás	A sporttáplálkozás, mint alkalmazott tudomány. Kalória, kalóriaszükséglet, alapanyagcsere, direkt és indirekt kalorimetria.	
2. Mennyit együnk?	A különböző sportágak kalória szükséglete.	
3. Mit együnk?	Mennyiségi és minőségi követelmények a táplálkozásban. Fehérjék, szénhidrátok, zsírok, ásványi anyagok, vitaminok, sók.	
4. Étrend összeállítási szabályok	Fehérjedús táplálkozás, szénhidrátús táplálkozás. Táplálékhasznosítás: - emésztés – felszívódás, - átalakítás a májban, - hasznosítás. Versenyek előtti és utáni táplálkozás.	Dietetikai szakcikk gyűjtése, értelmezése.
IV. Táplálék kiegészítők		
	Vitaminok, ásványi sók, fehérjék, izotóniás italok, regenerációs porok.	

V. Dopping		
Megjegyzés: véleményünk szerint a dopping elleni feltétel nélküli „harc” egyik legfontosabb része, hogy a fiatalok a lehető legtöbb szakmai szempontból ismerjék meg a fair-playnek ellentmondó és egészségileg is romboló hatású jelenségeket.	Fogalma: „testidegen anyag egészséges emberbe juttatása”. Anabolikus szteroidok, amfetaminok, efedrin, kábítószeresek. Dohányzás, alkohol. Vérdopping, géndopping.	Magyar dopping ügyek.
VI. Sportsérülések, betegségek, fertőzések		
	Sportsérülések ellátása egészségügyi intézményekben. Rehabilitáció. Lázas beteg állapot kontraindikciója a sporttevékenységre. Fertőző betegségek egészségtana.	
VII. Magyar sportegészségügy		
	Szervezeti felépítés. A sportorvosi szakszolgálatok. A szűrővizsgálatok jelentősége. A versenygédek feltételei.	Konzultáció.

Követelmény:

A tanuló ismerje és alkalmazza a sport higiéniai szokásait, elvárásait.

Ismerje az étrend összeállításának főbb szempontjait.

Ismerje a sporttáplálkozás törvényszerűségeit, helyes és helytelen táplálkozási szokásokat.

Legyen tisztában a dopping fogalmával, tudjon véleményt formálni sportetikai szempontból.

Ismerje a sportsérülések, betegségek elkerülésének lehetőségeit.

Legyen tisztában a bemelegítés jelentőségével, a bekövetkezett sérülés utáni teendőkkel.

Ismerje a rehabilitáció fogalmát, helyszíneit.

SPORTÁGI ISMERETEK

10. évfolyam

Időkeret: 37 óra/év; 1 óra/hét

ÉVES ÓRASZÁM: 37 óra / 37hét * 1 óra /

Az éves óraszám: 37 óra

Modul neve	Óraszám
SPORTÁGI ISMERETEK I.	37
I. Forrásismeret	(2)
II. Atlétika	(4)
III. Úszás	(4)
IV. Torna	(4)
V. Labdajátékok	(4)
VI. Tradicionális magyar sportágak	(5)
VII. Egyéb olimpiai sportágak	(5)
VIII. Téli sportágak	(5)
IX. Nem olimpiai sportágak	(4)
Összesen	37

Cél

- A tanulók ismerjék a sportágak csoportosítási lehetőségeit.
- Legyenek tisztában a sportágak szaknyelvével, szakirodalmával.
- Ismerjék a kiemelt sportágak szakágait, versenyszámain, versenyszabályait.
- Ismerjék a sportágak kialakulásának történetét; a múlt és jelen legendás sportolóit, a kiemelkedő eredményeket.

Témakör	Tananyag	Fejlesztési feladatok/ajánlott tanulói tevékenységek
I. Forrásismeret		
1. Fogalmak	A sportágak csoportosításának szempontjai. Sportszaknyelv.	
2. Sport-szakirodalom	Önéletrajzok, életrajzok. Feldolgozások. Tudósítások.	Ajánlott irodalom. Forráselemzés.
3. Sportsajtó	Írott, audio, vizuális, elektronikus sajtó.	Archív felvétel hallgatása, megtekintése.
II. Atlétika		
1. Sportág történet	A sportág kialakulásának története. Leghíresebb sportolók, rekordok. Legnagyobb magyar sikerek.	Videózás.
2. Sportági ismeretek	Sportág felosztása. Versenyszabályok. Szakirodalom.	Versenylátogatás.
III. Úszás		
1. Sportág történet	A sportág kialakulásának története. Leghíresebb sportolók, rekordok. Legnagyobb magyar sikerek.	Videózás.

2. Sportági ismeretek.	Sportág felosztása. Versenyszabályok. Szakirodalom.	Versenylátogatás.
IV. Torna		
1. Sportág történet	A sportág kialakulásának története. Leghíresebb sportolók. Legnagyobb magyar sikerek.	Videózás.
2. Sportági ismeretek	Sportág felosztása. Versenyszabályok. Szakirodalom.	Versenylátogatás.
V. Labdajátékok		Meghívott vendég.
1. Labdarúgás	A sportág kialakulásának története. Leghíresebb sportolók, csapatok. Legnagyobb magyar sikerek. Játékszabályok.	Videózás.
2. Vízilabda	A sportág kialakulásának története. Leghíresebb sportolók, csapatok. Legnagyobb magyar sikerek. Játékszabályok.	Videózás.
3. Kézilabda	A sportág kialakulásának története. Leghíresebb sportolók, csapatok. Legnagyobb magyar sikerek. Játékszabályok.	Videózás.
4. Kosárlabda	A sportág kialakulásának története. Leghíresebb sportolók, csapatok. Legnagyobb magyar sikerek. Játékszabályok.	Videózás.
5. Tenisz	Sportág kialakulásának története. Leghíresebb sportolók, csapatok. Legnagyobb magyar sikerek. Játékszabályok.	Videózás.
VI. Tradicionális magyar sportágak		
1. Vívás	A sportág kialakulásának története. Legnagyobb magyar sikerek. Versenyszabályok.	Videózás.
2. Kajak-kenu	A sportág kialakulásának története. Legnagyobb magyar sikerek. Versenyszabályok.	Videózás.
3. Öttusa	A sportág kialakulásának története. Legnagyobb magyar sikerek. Versenyszabályok.	Videózás.
4. Sportlövészet	A sportág kialakulásának története. Legnagyobb magyar sikerek. Versenyszabályok.	Videózás.
5. Ökölvívás	A sportág kialakulásának története. Legnagyobb magyar sikerek. Versenyszabályok.	Videózás.
6. Birkózás	A sportág kialakulásának története. Legnagyobb magyar sikerek. Versenyszabályok.	Videózás.
7. Cselgáncs	A sportág kialakulásának története. Legnagyobb magyar sikerek. Versenyszabályok.	Videózás.

VII. Egyéb olimpiai sportágak	A soron következő nyári olimpiai játékok programjában szereplő – korábban nem tárgyalt – sportágak. Az egyes sportágak története. Kiemelkedő teljesítmények, érdekességek. Versenyszabályok.	Videózás.
VIII. Téli sportágak	A soron következő téli olimpiai játékok programjában szereplő sportágak.	
1. Havon úzótt sportok	Sportági felosztás. Az egyes sportágak története. Kiemelkedő teljesítmények, érdekességek. Versenyszabályok. Magyar sikerek.	Videózás.
2. Jégen úzótt sportok	Sportági felosztás. Az egyes sportágak története. Kiemelkedő teljesítmények, érdekességek. Versenyszabályok. Magyar sikerek.	Videózás.
IX. Nem olimpiai sportágak		
1. Floorball	Játékszabályok. A sportág hazai helyzete.	Videózás.
2. Ultimate Frisbee	Játékszabályok. A sportág hazai helyzete.	Videózás.
3. Rögbi	Játékszabályok. A sportág hazai helyzete.	Videózás.
4. Amerikai football	Játékszabályok. A sportág hazai helyzete.	Videózás.
5. Egyéb szabadidő sportok	Sportági felosztás. Versenyszabályok. A sportágak hazai helyzete.	Videózás.
6. Extrém sportok	Sportági felosztás. Versenyszabályok. A sportágak hazai helyzete.	Videózás.
7. Technikai sportok	Sportági felosztás. Versenyszabályok. A sportágak hazai helyzete.	Videózás.

Követelmény:

A tanulók ismerjék:

- Az atlétika történetét és versenyszabályait.
- Az úszás történetét és versenyszabályait.
- A torna történetét és versenyszabályait.

Tudjon ismertetni két labdajátékot, történetének és szabályainak bemutatásával.

A testnevelés és sport területéhez kapcsolódó források ismertetése.

Egy szabadon választott tradicionális magyar sikersport történetének és versenyszabályainak ismertetése.

Tudjon egy szabadon választott szabadidő vagy extrém sportot bemutatni.

Tudjon felsorolni a téli olimpiai játékok programjában szereplő sportágakat.

PÁLYAORIENTÁCIÓ

9. évfolyam

Alapelvek, célok

A pályaaorientáció tantárgy célja a tervezési készség és a pályaválasztási döntés megalapozása, a tanuló önállóságának fejlesztése, önbizalmának növelése, érdeklődésének felkeltése, a szakképzéssel és a foglalkoztatási rendszerrel kapcsolatos információk, tapasztalatok átadása.

Hozzájárul a reális énkép és önértékelési mechanizmus kialakulásához és felkészíti a diákokat a felnőtt lét szerepeinek betöltésére.

Az orientációs foglalkozások során a tanulóknak meg kell ismerniük saját képességeiket, amelyekhez különböző helyzeteket, feladatokat kapcsolhatunk, valamint segíthetik a tanulók önismeretének fejlődését a számítógéppel támogatott orientáló programok is.

A pályaaorientáció összekapcsolja a különböző tantárgyak közös elemeit. Az oktatás tartalma elsősorban a sportoló gyerekek és fiatalok, tapasztalataira épül. A tanulók vagy tanulócsoporthok aktuális problémái, igényei, az osztály, az iskola eseményei jelenthetik a kiindulást a képzési cél eléréséhez. A tanulmányi kirándulások, üzemlátogatások, edzőtáborok, külső szakértők meghívása elősegítik a pályaválasztás folyamatát, és hozzájárulnak a tanulók eredményes iskolai szocializációjához. A pályaaorientáció fő célkitűzései közé tartozik, hogy a tanulóknak legyen áttekintésük a foglalkozásokról, ismerjék a különböző pályákban rejlő karrierlehetőségeket, ezen keresztül ismerjék meg a magyar gazdasági életet meghatározó főbb szakterületeket. Egy – egy pályán elérhető karrier és siker nagyban függ az odavezető úttól, nevezetesen a szakképzési lehetőségektől. Ezért világossá kell tenni számukra a szakmacsoportos képzés felépítését, az elérhető szakmák számát és jellemzőit (az érettségi nélkül elsajátítható OKJ-s szakmai végzettségeket). A karriertervezéshez kapcsolódóan kiemelten kell kezelni a képzési idő jelentőségét, az iskolarendszerű képzés és a felnőttképzés nyújtotta lehetőségeket.

A pályaaorientációban a munka és tudás szerepe a társadalmi előrejutásban a személy életében a munkavállaláson keresztül mutatható be. Ehhez kapcsolódó ismeretek: a munkaerő-piaci jellemzők, a munkavállaló szerepe, az önálló vállalkozó szerepe és lehetőségei.

A pályaaorientáció konkrét problémahelyzetekből indul ki, életszerű megoldásokkal, eljárásokkal dolgozik, végső soron kapcsolatot teremt az iskolai tanulás és az iskolán kívüli világ, ezen belül a sport világa között. A problémák megoldása, a konfliktusok kezelése segíti kialakítani a helyes önértékelést, a fejlődőképes autonóm személyiséget. Ez rendkívül jól használható a sport területén is.

A gyakorlatok segítik a tanulót abban, hogy nagyobb önbizalommal rendelkezzen, és hatékonyabb önkifejezési technikákat tudjon alkalmazni. A sikeres fejlesztés eredményeként a tanuló kommunikációja javul, és konfliktusmegoldó képessége fokozódik. A szituációs gyakorlatok jó lehetőséget biztosítanak az interakciók gyakorlására, melynek során fejlődik a tanulók társaikhoz, tanáraikhoz, embertársaikhoz kapcsolódó pozitív hozzáállása, interperszonális kompetenciája. A feladatok során a tanulók tapasztalatokat szereznek az ügyintézésről, a kapcsolatfelvétellel kapcsolatban. Az eredmények, a produktum iránti igények megjelenése, a lehetőségek pontos felmérése, a helyes tervezési folyamat, a kitartó, módszeres munka, majd az ezt követő reális értékelés alapvető fontosságú.

Kiemelt fejlesztési feladatok:

Énkép és önismeret

Az egyén önmagához való viszonya, önmagáról alkotott képe, a személyiség belső diszpozíciói, saját befogadó, alkotó tevékenysége során alakulnak ki, csakúgy, mint a személyiségre jellemző egyéb tulajdonságok. Fontos az érdeklődési irányok, a tantárgyi érdeklődés és pálya iránti érdeklődés viszonyainak tisztázása. A Nemzeti Alaptantervben megnevezett értékek és kompetenciák csak akkor épülnek be a tanulók önképébe és válnak magatartást irányító tényezőkké, ha a tanulók maguk is részeseivé válnak az értékek megnevezésének, azonosításának, megértik a következményeiket, és megismerik az elsajátított tudás, készségek működését, felhasználhatóságát. Ahhoz, hogy a tanulók képesek legyenek énképükbe, önreflexióikba integrálni az elsajátított tudást, készségeket, tanulást, segítő beállítódásokat, motívumokat, a tanítás-tanulás egész folyamatában gondoskodni kell arról is, hogy egyre kompetensebbnek érezzék magukat saját fejlődésük, sorsuk és életpályájuk alakításában.

Kérdőívek és tesztlapok segítségével a tanulók megismerik saját személyiségüket, képességeiket. A helyes önértékelés kialakításával lehetőségük nyílik a folyamatos önfejlesztésre. Fel tudják mérni teljesítményüket, új helyzetben (való) a viselkedésük következményeit is. Mindez megkönnyíti számukra az iskolában és a sportpályán is az interperszonális kapcsolatok kialakítását és fenntartását is.

Problémamegoldó képesség fejlesztése

A tanulóban a problémamegoldó képesség akkor tud igazán érvényesülni, ha azzal az érzékenységgel párosul, amely révén a problémákat, megoldásra váró helyzeteket, felfedezi, továbbá a feltárt „hiányállapotokra „nem hatékony működésekre keresi a jobb megoldásokat. A tantárgy kreatív feladatok adásával fejleszti a problémafeltárás és megoldás képességét, az alkotóképességet, amelyekkel a környezet és a személyiség alakítható. A problémamegoldó képesség és a rugalmas gondolkodásmód erősítésének egyik módja, ha olyan szituációs játékokat adunk, amelyek megoldandó helyzetekkel, problémákkal szembesítik a tanulókat, és e kihívások révén edzik és szélesítik a gondolkodásukat.

Testi és lelki egészségre nevelés

A tanulók a foglalkozásokon megismerik a különböző szakmákhoz kapcsolódó kockázati tényezőket, a munkavégzéshez szükséges testi erőnlét, terhelhetőség, illetve a feladatvégzéshez kapcsolódó pszichikai terhelés jellemzőit. A folyamatos munkavégzésben és a sporttevékenységben is kiemelten fontos, hogy a tanulók megtanulják egyensúlyban tartani a testi és a lelki terhelést.

Pályaorientáció

A pályaorientáció egy olyan folyamat, amely a tanuló egyéni igényeinek figyelembevételével segíti a megfelelő pálya, szakma kiválasztását a lehető legszélesebb információnyújtás révén. A tanulók egyéni igényeibe a tanulási igény is beletartozik. Tehát nem választható el a személyiségfejlődés az ismeretanyag elsajátításától, hiszen lesznek, vannak olyan tanulók, akiknek tanulási nehézségei vannak, és így egyéni igények szerint, abban kell támogatni őket, hogy ezeket legyőzzék, és képesek legyenek a szakmai képzés megszerzésére. Míg más tanulók számára egy meghatározott tantárgykör vagy érdeklődési kör magasabb szintjét kell az iskolának biztosítani. A pályaismereti foglalkozásokon a pályaismeret megszerzése, elmélyítése, a feladatok tartalmi felépítése, egymáshoz kapcsolhatósága révén érhető el. Ebben jelentős szerepet játszanak a bemutatásra kerülő módszerek, és feladatok (gyűjtés, csoportosítás- kiválasztás, párosítás, rangsorolás,

fogalomtisztázása stb.), amelyek más-más tartalommal megtöltve különböző célok szolgálatába állíthatók. A pályaismeret elsajátítását és bővítését célzó csoportfoglalkozások e szemléleti és módszertani keretek között játékos feladatok megoldásával konkrét ismeretek megszerzésére teremtnek lehetőséget, valamint az informálódást biztosító segédanyagok rutinos használatához segítenek hozzá.

Felkészülés a felnőtt lét szerepeire --Élet és pályaterv készítése

A felnőttlét szerepeire való felkészülés egyik fontos eleme a pályaorientáció. Előkészíti a pálya kiválasztását, nyitottá teszi a tanulót a szakmai orientálódás folyamatára. A szakmai, tárgyi tudás mellett olyan alapvető kulcskompetenciát fejleszt, amely előfeltétele a világban való eligazodásnak.

Ezen cél eléréséhez fontos a foglalkozások és pályák bemutatása, a személyiséghez illeszkedő képzési és foglalkozási lehetőségek ismertetése.

A tantárgy tudatosítja az egyén szerepét és felelősségét az életpálya tervezésében és szervezésében. Tudatosítanunk kell a tanulóknak, hogy életpályájuk során többször kényszerülhetnek pályamódosításra. A pályaorientáció fejleszti a tanulók életvitelét, a hétköznapi életben is hasznos ismeretek, tevékenységek körét. A pályaorientációs munkát segítő eszközök, (a számítógépes tanácsadó rendszerek, digitális oktatási eszközök és segédanyagok), megalapozhatják a munka alkotóelemeinek elsajátítását.

A kezdeményező képesség és a vállalkozói kompetencia fejlesztése

A kezdeményező képesség és vállalkozói kompetencia segíti az egyént a mindennapi életben - a munkahelyén is - abban, hogy megismerje tágabb környezetét, és képes legyen a kínálkozó lehetőségek megragadására. A tudást, a kreativitást, az újtásra való beállítódást és a kockázatvállalást jelenti, valamint azt, hogy célkitűzései érdekében az egyén terveket készít és hajt végre. Alapját képezi azoknak a speciális ismereteknek és képességeknek, amelyekre a gazdasági tevékenységek során van szükség.

A szükséges ismeretek egyrészt az egyén személyes, szakmai és/vagy üzleti tevékenységeihez illeszthető lehetőségek, kihívások felismerését, értelmezését, másrészt a gazdaság működésének átfogóbb megértését, a pénz világában való tájékozódást foglalják magukban. Az egyénnek tudatában kell lennie a vállalkozások pénzügyi és jogi feltételeivel is.

Olyan készségek, képességek tartoznak ide, mint tervezés, szervezés, irányítás, vezetés, delegálás, az elemzés, a kommunikálás, a tapasztalatok értékelése, kockázatfelmérés- és vállalás, egyéni és csapatmunkában történő munkavégzés.

A pozitív attitűdöt a függetlenség, a kreativitás és az innováció jellemzi a személyes és társadalmi életben, valamint a munkában egyaránt. Feltételezi a célok elérését, segítő motivációt és elhatározottságot, legyenek azok személyes, másokkal közös és/vagy munkával kapcsolatos célok vagy törekvések.

Az éves óraszám: 37óra

Témák, tartalmak	Tananyag	Fejlesztési feladatok/ ajánlott tanulói tevékenységek
Énkép és önismeret, kialakítása, fejlesztése (ajánlott óra szám 6-8 óra)		
Reális ön- és társismeret kialakítása	Önismereti tesztek Tulajdonságok képességek megismerése	Önismeret fejlesztése, mások alaposabb megismerése. Együttműködési készség fejlesztése. „Belépő állapotfelmérés” Ajánlott lapjainak felhasználása. Mindenki által elfogadható viselkedési, együttélési szabályok megfogalmazása, rögzítése.
Helyes önértékelés kialakítása	Élettérkép Karriertérkép Önjellemzés és önéletrajz	Életpálya-tervezés segítése. Reális ön-és társismeret kialakítása. A tanár által összeállított saját kérdéssorok, kérdőívek, „tesztek” kitöltése. Önéletrajz írása. Irányított beszélgetés
Önfejlesztés	Számítógépes szoftvercsomagok ismertetése, bemutatása. Az érdeklődés és képesség viszonyának felmérése. Tantárgyi érdeklődés és pálya-érdeklődés összevetése. Érdeklődés és családi hagyományok felismerése a pályaválasztásban.	Számítógépes tanácsadó rendszerek segítségével a tanulók érdeklődési irányaira vonatkozóan kapnak önismeret-bővítő információkat, foglalkozásokat rendelhetnek az érdeklődés, képesség és kockázati tényezők által meghatározott profilokhoz, így bővíthetik ismereteiket a különféle pályákról.
Közösségépítés	Tervezés jelentősége	Közösségépítés fejlesztése. Rajzok készítése, berendezési tárgyak alaprajzon történő elhelyezése, gyakorlati megvalósítása.
Életpálya-tervezés (ajánlott óraszám 14-16 óra)		
A pályaválasztás és pályaorientáció	A pályaválasztás és a pályaorientáció története A pályaválasztás és a pályaorientáció fogalma és feladatai.	Szövegértés, szövegértelmezés, lényeg-kiemelési fogalmazási, jegyzetelési képesség fejlesztése Kérdésekkel, feladatokkal segített jegyzetelés előadás alapján
Az egyéni adottságok és a pályakövetelmény viszonya Az érdeklődés szerepe az életpálya-építés folyamatában Képességjellemzők szerepe az életpálya-építés folyamatában	Érdeklődés meghatározása Érdeklődési területek és irányok Érdeklődési –vizsgálati kérdőív Képességgel kapcsolatos fogalmak Képességcsoportok.	A tanulók megismerik önmagukat. Fel tudják mérni teljesítményeiket, új helyzetben való viselkedésüket, és viselkedésük következményeit Szövegkísérő kérdéssorral, feladattal kísért egyéni munka, normaszöveg értelmezése, elemzése, alkalmazása. Kérdőívek kitöltése.
Életpálya szemlélet A pályaválasztás folyamata Pályakívánság Reális pályaválasztás	Az egyéni élet- és pályaterv készítésének szempontjai. Mi is a pályaterv? A pályaterv összeállítás lépései. Főbb lépések a pályaválasztásban.	Tudatos életvezetés képességének fejlesztése. Problémaérzékenység empátia, a tanult ismeret-alkalmazási és az együttműködési képességek fejlesztése Problémamegoldó feladatokkal, játékokkal kísért saját élet-és pályaterv összeállításának értelmezése, elemzése. Üzemlátogatások során megfigyelések végzése a

<p>A munka és tudás szerepe a társadalmi előrelépésben</p>	<p>A tudás szerepe a társadalmi előrelépésben</p>	<p>szakmákról. Egyéni előadások: hogyan képzelem el a jövőmet? A vágyak és a lehetőségek összevetése. Szituációs játékok.</p>
<p>A munka világa</p>	<p>A munka szerepe az egyén életében Az alapfogalmak tisztázása: Munka, munkakör. Legális munkaviszony és fekete munka.</p>	<p>Kérdésekkel, feladatokkal segített jegyzetelés előadás alapján. Fogalmak és definíciók adatok azonosítása a szövegben. Egyszerű szabályok megértése, alkalmazása példákon.</p>
<p>A foglalkozások világa</p>	<p>Munkavállaló, munkavállalás, besorozás, feladatkör, képzettség pozíció. A Munkatörvény könyve Munkaadó-munkavállaló</p>	<p>Sajtóhírek elemzése, melyekben feketemunkások sorsáról esik szó. A feketemunkás negatív tapasztalatainak megismerése, személyes beszámoló alapján. A lényeglátó képesség, realitás-érzék fejlesztése.</p>
<p>A szakmák világa</p>	<p>Az alapfogalmak értelmezése. Állás, foglalkozás, állásajánlat. Képesít, képestés, képzettség Hivatás</p>	<p>Problémamegoldó feladatokkal, játékokkal, a problémafeltárás és – megoldás készségének fejlesztése, amelyek egyaránt alkalmasak egyéni/otthoni feladat formájában vagy csoportos munkáltatásra</p>
<p>A piac A piac szerkezete.</p>	<p>Az alapfogalmainak tisztázása. Munkaerő, piac, piacgazdaság. Változó lehetőségek a munkaerőpiacon. A munkavállaló szerepe és lehetőségei. Az önálló vállalkozó szerepe és lehetőségei. Munkavégzéssel kapcsolatos kockázati tényezők. Munkavégzéshez szükséges testi erőnlét, terhelhetőség, pszichika terhelés jellemzői. Fizikai kockázat Pszichikai kockázat.</p>	<p>A gyakorlatok során az együttműködés és a csapatban zajló munka készségének valamint a kezdeményező képesség és a vállalkozói kompetencia felmérése és fejlesztése. Egy vállalkozás beindítása, ahol a csoport tagjai szabad kezdet kapnak az összes szempont meghatározásában. A kidolgozott tervek plénum előtti bemutatása, a feladat megoldásának megbeszélése, elemzése. Kiselőadások, Powerpointos bemutatók.</p>

Szakmacsoportok ajánlott óraszám 10-13 óra)		
<p>Szakmacsoportok és jellemzésük</p> <p>A szakterületeken, a szakmacsoportokhoz kapcsolódó szakmai képzések</p>	<p>A négy fő szakterület rövid jellemzése</p> <p>Képzési szintek Szakképesítés Szakmai ismeret Szakma Szakmai követelmények</p> <p>Pályaalkalmasság Pályaalkalmassági vizsgálatok Egészségi alkalmassági vizsgálatok Képességvizsgálatok Személyiségvizsgálatok</p>	<p>A tanuló képes szakirányú szöveget értelmezni. A tanuló a foglalkozásokon szerzett ismeretei alapján, tud reális pályaválasztási döntést hozni. Fogalomtisztázás, definíció kialakítása. Gyűjtés (foglalkozásokkal kapcsolatos különböző tételű listák, felsorolások készítése). Csoportosítás-kiválasztás Párosítás, rangsorolás Hasonlóságok - különbségek keresése. Összehasonlítás Asszociációs játékok Szerepjáték-helyzetgyakorlatok</p>

Karriertervezés, a szakmai képzettség megszerzésének igénye	Karriertervezés és építés A várható munkakarrier. A munkahelyi beilleszkedés. A munkahelyi együttműködés szabályai.	A jövőkép kialakítása. Az alkalmazkodás szükségességének tudatosítása képességének fejlesztése Egyéni előadások. Közös kiértékelés, Szituációs játékok..
---	---	---

A továbbhaladás feltételei:

A tanulók legyenek képesek:

- a terveket és a célokat a valódi lehetőségekkel összevetni;
- élni személyes szabadságukkal, lehetőségeikkel, és emellett fogadják el a társadalmi normákat is;
- számolni az életpályaterveikben, karrierterveikben a család támogatási lehetőségeivel, a taníttatás költségeivel;
- számolni a családi hagyományok folytatásával, mint az egyéni pályatervet befolyásoló tényezőkkel;
- reális pályaválasztási döntés meghozására;
- a személyes kapcsolatok pozitív ápolására, valamint a személyes kapcsolatok ápolására való igény kialakítására.

Az ellenőrzés, értékelés módszerei

A Pályaorientáció tantárgyban teljes mértékben célszerű mellőzni az érdemjegyekkel történő értékelést.

Ajánlott könyvek, folyóiratok listája

Semperger Piroska: Pályaorientáció Nemzeti Szakképzési Intézet Budapest

Szakmaválasztásra készülők Nemzeti Szakképzési Intézet Budapest 2004

A szellemi munka technikája Dr. Dezső Zsigmondné: OMKK, Budapest, 1985

Szatmáriné Balogh Mária: Készség – és személyiségfejlesztés. EKTF Líceum Kiadó, Eger, Oroszlán

Péter: A tanulás tanítása. AKG Kiadó, Budapest, 1995.

Klein Sándor: Munkapszichológia. Gondolat Kiadó. Budapest

Gönczi Károly: Életpálya építés Pedellus 2003.

Gerencsik E: A kreativitás fejlesztésének lehetőségei az általános iskolában. ELTE, Budapest, 1980

Hankiss Ágnes: A bizalom anatómiája. Magvető Kiadó, Budapest, 1978

Lux Alfréd: Az alakuló ember. Gondolat Kiadó, Budapest. 1976

Rudas János: Delfi Örökösei (Önismereti csoportok: elmélet, módszer, gyakorlatok). Gondolat Kiadó, Budapest, 1990

Szilágyi Klára: Pályaorientáció csoportos foglalkozás. GATE Tanárképző Intézet Munkavállalás Tanácsadó Tanszék, Gödöllő, 1996

Szilágyi Klára- Völgyesy Pál: Merre Tovább? Kezdőtöke, 1997

Saját osztálykönyvtár (otthonról hozott, kölcsönzött vagy vásárolt könyvek, pl. idegen szavak szótára, szinonima szótár, szakmai könyvek, térképek)

Szöveg, ábra- és fotógyűjtemény, ifjúsági és felnőtt ismeretterjesztő irodalom, lexikonok

Híres magyar családok címerei (könyv)

Háztartási eszközöket szemléltető szakkönyvek

Tanári segédlet az „Adósságkezelési tanácsadás” helyzetfelmérésekhez

Folyóiratok (igényes, szép kivitelű lapok, pl. Nemzeti Sport, IPM, National Geographic, stb.)

Ajánlott taneszközök listája

Személyi számítógép internetes csatlakozással

Interaktív tábla

Videofilm, oktatófilm, CD

Rádió, televízió, videó készülék

Telefonkészülék, telefonregiszter

Önéletrajzminták (falikép)

Ajánlólevél minta (falikép)

Kreatív munkához eszközök (csomagoló papír, festék, olló, zsírkréta, rajzlap, stb.)

Szövegfeldolgozást segítő munkalapok, tesztkérdések

A csoportvetélkedő komplett eszközkészlete

Szövegkísérő kérdéssor, feladatanyagok

Parafatábla (szakmai, sport képekkel, rajzokkal)

TANULÁSMÓDSZERTAN

9. évfolyam

Alapelvek, célok

A tanulás az ember egyik fő tevékenységi formája. A tanulási tevékenység egész életünket végigkíséri. Tanulással szerzünk ismereteket önmagunkról és a környezetünkről. Ezen múlik, hogy milyenek látjuk önmagunkat és a világot.

A tanulásmódszertan tantárgy az élethosszig tartó tanulást alapozza meg, főként a „tanulás megtanulása” kompetencia fejlesztésével. Különösen fontos napjaink információhalmazában, hogy a tanuló felismerje a számára hasznosítható tudásanyagot. Nem a megtanítandó anyag mennyisége, hanem annak minősége a fontos, és azoknak a készségeknek és képességeknek a fejlesztése, amelyek segítségével a tanuló használni tudja az elsajátított tudást.

A tanulás tanulása kiemelten hasznos a sportoló fiatalok számára, hiszen a folyamatos edzések miatt nekik kevesebb idejük marad a tanulásra, mint a nem sportoló diákoknak.

A tanulásmódszertan további célja, az eredményes tanulás módszereinek elsajátíttatása, a tanulók aktív részvételének biztosítása a tanulási folyamatban, az élményszerű tanulás megvalósítása, az értelmes önálló és társas tanulás kialakítása, a könyvtári és más információforrások használata.

A szakiskolai kerettanterv tanulásmódszertana felépítésében és szellemiségében több közös vonást is tartalmaz a sportiskolai kerettanterv tanulásmódszertanával, bizonyos értelemben mégis különbözik, hiszen a szakiskolai tanulókat hátrányos szociális helyzetük és ingerszegény otthoni környezetük miatt még inkább motiválttá kell tenni a tanulás folyamatában, és nagyobb erőfeszítésekre van szükség egy-egy sikeres eredmény eléréséhez. Ezért van nagy szerepe a sportnak, mert az ott szerzett sikerélmények pozitívan befolyásolják a tanulási kedvet is.

Kiemelt fejlesztési feladatok

A „tanulás megtanulása” kompetencia fejlesztése

A tantárgy segítségével a tanulók törekedjenek azon képességeik fejlesztésére, melynek segítségével egyénileg és csoportban is meg tudják szervezni saját tanulásukat, ideértve az idővel és információval való hatékony bánásmódot. A kompetencia magában foglalja az egyén tanulási folyamatának és szükségleteinek ismeretét, az elérhető lehetőségek felismerését, és az akadályok megszüntetésének képességét az eredményes tanulás érdekében. Ez az új tudás a készségek megszerzését, feldolgozását és asszimilálását, továbbá útmutatások keresését és alkalmazását jelenti. Fejlesszék a tanulók azon képességeiket, ami rávezeti saját magukat arra, hogy a feladatok végrehajtásában az előzetesen tanultakra és élettapasztalatukra építsenek, és a megszerzett tudást és készségeket különböző helyzetekben tudják használni.

El kell sajátítaniuk az önálló adatgyűjtés, témafeldolgozás, forrásfelhasználás technikáját, az interneten való keresés stratégiáját.

Az önismeret szerepe a tanulás hatékonyságában

Az önismeret fejlesztése során a korábbi szokások gyökeres átalakításával látványos javulást lehet elérni a tanulmányi eredményekben.

A személyiség jellemzőinek megismerésével és a megfelelő motivációval kialakítani az életcéljainkat. Az életcéljaink megvalósításához szükségünk van bizonyos képességekre,

amivel rendelkezünk, vagy meg tudjuk szerezni tanulással. Ennek tudatosításában segít az egyén erősségeinek és gyengeségeinek leltára.

A tanulási szokások hatékonyságát növelni lehet új módszerek elsajátításával, amelyek magukban foglalják, a hatékony tanulást elősegítő környezet megteremtését, a tanulási kompetenciák fejlesztését, a tanulást segítő eszközök hatékony felhasználását.

A NAT kulcskompetenciái közül a tanulásmódszertan tantárgy a következőket emeli ki:

Hatékony önálló tanulás	Együttműködés
Komplex információk kezelése	Helyes beszéd
Problémamegoldás	Lényegkiemelés
Kommunikáció	

Az éves óraszám: 37 óra

Témák, tartalmak	Tananyag	Fejlesztési feladatok/ajánlott tanulói tevékenységek
1. A tanulás (ajánlott óraszám (10-16 óra)		
1.1 A tanulás	A tanulás fogalma. Tanuláson keresztül szerzett. ismeretek, önmagunkról és a környezetről.	Szövegértés, szövegértelmezés, lényeg-kiemelési képesség fejlesztése. Kérdésekkel, feladatokkal segített jegyzetelés előadás alapján.
1.2 A tanulás mestersége	Hogyan tanulok? A tanulás is mesterség Tanulni is meg kell tanulni! Képességek	Megtalálni a megfelelő módszert arra, hogy minden tanuló saját üteme szerint haladjon, kialakuljon számára leginkább megfelelő módszer az önálló tanuláshoz.
1.3 Az önismeret	Az önismeret fogalma és jelentősége. A tanulási önismeret.	Munkamód önbecslő, tanulási stílus kérdőív, tanulási képesség feladatsorok kitöltése, értékelése, elemzése, kooperatív csoportmunkában.
1.4 A tanulás motivációs tényezői	Beépült belső, külső presztízmotiváció. Teljesítménymotivált, kudarcorientált motivációk. Önismereti kérdőívek. Miért tanulunk?	Tanulási szokások megismertetése, tanulási problémák és ezek okainak feltárása, tudatosítása. Tanulási képességek fejlesztése Egyéb logikus gondolkodást fejlesztő társasjátékok, kommunikációs gyakorlatok segítségével.
1.5 Az önálló tanulás tervezése	Egyéni tanulási terv fogalma, felépítése Napi, heti, hétvégi, szünidei, hosszú távú jövőre vonatkozó tervek.	Egyéni fejlesztési terv szerinti célorientált fejlesztés. Egyéni tanulási terv, program készítése.
1.6 Tanulási formák	Egyéni és páros tanulás. Kooperatív tanulás. A tanulási módszerek alkalmazásának módjai.	Értő olvasás fejlesztése. A tanuláshoz és a sporttörténethez kapcsolódó szövegek értelmezése. Probléma megoldó képesség fejlesztése. Drámajáték, szituációs játékok, rövid szerepjáték, egy adott szöveg, helyzet dramatizálása.
1.7 Brain- storming	Brain- storming fogalma. Helyzetelemzés, alternatív megoldások, kiválasztás, megvalósítás, értékelés	Problémamegoldó képesség fejlesztése. Egy adott probléma csoportokban történő megbeszélése.

2. Tanulási technikák (ajánlott óraszám 10-12 óra)		
	A koncentráció fontos eleme A koncentrált figyelem A hatékony emlékezet	A hatékony tanulás fejlesztése. A koncentrációs gyakorlatok egész személyiségünk összerendezettségének erősítése, én erőink fejlesztésére szolgálnak.
	A szövegfeldolgozás A tankönyvek hatékony tanulásainak alapszabályai. Elolvasás, átgondolás, felidézés, ismétlődő áttekintés.	Elolvasás után a feltett kérdésekre választ kapunk. A válaszokat jegyzetformájában rögzíthetjük is. A hatékony rögzítés, a lényeges elemek újbóli áttekintése.
	A jegyzetelés A jegyzetelés készítése. A kulcsszavak kiemelése A vázlatkészítés A jó vázlatkészítés alapelvei. Vázlatdefiníció Vázlatjelölések	Különböző tankönyvek témaköreiből vázlat készítése, vázlatjelölések a vázlat definíció alkalmazásával.
3. A tanulás segítése egyéb eszközökkel (ajánlott óraszám 7-9)		
	Az olvasás fontossága. Mit tudhatunk meg a szakkönyvekből? Miért jobbak, érdekesebbek sok esetben a tankönyveknél?	A szókinccs fejlesztése. Az olvasás fontosságának tudatosítása. Folyóiratok, szakkönyvek olvasásával, értelmezésével, szakkönyvek tartalmával, egyszerű ábrák, grafikonok értelmezésével.
	Hogyan kell használni az iskolai, városi, falusi könyvtárt? Egyszerű könyvtári nyilvántartó programban való keresgélés, megadott és választott témákban.	Az iskolai könyvtár tudatos használata. Az olvasás fontosságának tudatosítása, az információtanulásban történő felhasználása.
	A média szerepe. Mit tanulhatunk meg az újságokból? Melyik újság tartalmaz hiteles információkat, és melyiket kell óvatosan kezelni? Hogyan érdemes televíziót nézni? Mely műsorok hasznosak, melyek szórakoztatóak? Hogyan hatnak a reklámok, mitől népszerű a „valóság show”? Az internet Az internet adta információk lehetőségei kihasználása.	A média szerepének fontossága Kreativitás fejlesztése. Önbizalom és bizalomépítés. Személyiségfejlesztő tréning gyakorlatok segítségével. Televíziózás, videózás, internetezés közösen, különböző típusú műsorok elemzése, felhasználható információ tartalmának kiemelése. A reklám hatásának elemzése.

A továbbhaladás feltételei:

- Ismeri a tanulás motivációs tényezőit, a tanulási stílusokat.
- Képes új stratégia megfogalmazására, kialakítására.
- Képes önálló tanulási tervet készíteni.
- Képes az olvasás szabályainak megfelelő olvasásra, és az olvasott szöveg értelmezésére
- Képes egy szabadon választott előadás megtervezésére és előadására (IKT)
- Alkalmazni tudja a rendszerezési technikákat.
- Vázlatot tud készíteni a vázlatjelölések alkalmazásával.
- Alkalmazni tudja az adatkeresési, adatrendszerezési eljárásokat.

- A páros és a kooperatív tanulási formákban együtt tud tanulni diáktársaival.
- Képes az önértékelésre, az önismeretre,
- Képes az önálló és társas tanulás élményéinek kipróbálására, az előnyök megtapasztalására.
- A tanuló képes rövid tanulmányt, és P.P prezentációt készíteni

Ajánlott könyvek, folyóiratok listája

A tanulás és gondolkodás kultúrája

Báthory Zoltán: Tanítás és tanulás. Tankönyvkiadó, Bp. 1987

Lomb Kató: Így tanulok nyelveket. Gondolat, Bp. 1970.

Skinner, B. F. : A tanulás technológiája. Gondolat, Bp. 1973

Czeizel Endre: Ne legyen hátrány a kivételes szellemi képesség!

202-232 o.; a szellemi képességek fejleszthetősége 260-284 o.

In: Az érték bennünk van. Gondolat, Bp. 1984.

Magyar Beck István: A tehetség, mint meghasonlás. Tankönyvkiadó, Bp. 1988.

Bagdi Emőke : Koroknai Bertalan : Relaxációs módszerek Medicina, Bp. 1988

A jó tanulási Útmutató Gödöllői Agrártudományi Egyetem gyöngyösi Főiskolai Kara
3200 Gyöngyös, Mátrai út 36.

Pszichológia Pedagógusoknak Osiris Kiadó Budapest 2004

Pedagógiai Lexikon Akadémiai Kiadó

Saját osztálykönyvtár (otthonról hozott, kölcsönzött vagy vásárolt könyvek, pl. idegen szavak szótára, szinonima szótár, szakmai könyvek, sport könyvek) .

Szöveg, ábra- és fotógyűjtemény, ifjúsági és felnőtt ismeretterjesztő irodalom, lexikonok

Folyóiratok (igényes, szép kivitelű lapok, pl. IPM, National Geographic, stb.)

Ifjúsági lapok (Bravo, Pop Corn, IM stb.)

Képregények (érdeklődés szerint)

Ajánlott taneszközök listája

Személyi számítógép internetes csatlakozással

Interaktív tábla

Írásvetítő

Videofilm, oktatófilm, CD

Rádió, televízió, videó készülék

Telefonkészülék, telefonregiszter

Kreatív munkához eszközök (csomagoló papír, festék, olló, zsírkréta, rajzlap, stb.)

Az ellenőrzés, értékelés módszerei

A Tanulásmódszertan tantárgyban, teljes mértékben célszerű mellőzni az érdemjegyekkel való értékelést.